COOLTARTIS

Revistă trimestrială de istorie, cultură și literatură

Această revistă apare sub egida Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, filiala Olt Pan M. Vizirescu

Anul III, nr. 5, Slatina, septembrie 2024

CUPRINS

ISTORIE
Descoperiri arheologice recente la Morunglav - Gura Iaşului, judeţul Olt.
Florin CIULAVU, Mihaela BLEOANCĂ, pagina 1
Mica Înţelegere
Larisa Izabela IACOB, pagina 11
Cooperativa forestieră ,,Ferdinand I'' Moruneşti.
Cornel MANOLESCU, pagina 15
Grănicerii noştri de-a lungul vremurilor.
Titu TRIFU PERVULESCU, pagina 19
Cronica lui Baltasar WALTHER.
Nicolaie DINCĂ, pagina 22
CONTRIBUŢII ETNOLOGICE
Lirica populară despre domnul Tudor.
Victor RUSU, pagina 26
CULTURĂ TRADIŢIONALĂ
Sânzienele.
Valeru CIUREA, pagina 29
EDUCAŢIONAL
Limite educaţionale.
Pompiliu ALEXANDRU, pagina 35
INTERVIU
Interviu cu academicianul Eugen Simion.
Dumitru SÂRGHIE, pagina 42
REPORTAJ
Mihai Viteazul (sau despre ce ne lipseşte).
Valeru CIUREA, pagina 46
Mânăstirea Lainici - mai aproape de Dumnezeu.
Nicolaie DINCĂ, pagina 49
PROZĂ
Pişăcioşii.
Felix NICOLAU, pagina 51
Sub cizma eliberatorului.
Maria UDREA, pagina 53
Castelul.
Lia Maria ANDREIȚĂ, pagina 56
Căutând iertarea.
Octavian IRIMIEȘ, pagina 60
A treia cheie. Dincolo de apa morţii.
Eugen MATZOTA, pagina 64
Despre vis, dragoste şi alte complicaţii.
Nicolaie Tony DINCĂ, pagina 66
CRITICĂ LITERARĂ
Subtilităţile firescului.
Eugen D. POPIN, pagina 74
Corina Daşoveanu. Partea ritualică a zborului.
Daniel MARIAN, pagina 75
Între iubire şi spirit social.
Paul ARETZU, pagina 76
CRONICĂ
Cu „DRITA" prin ţara lui Kadare.
Ion ANDREIȚĂ, pagina 78
CRONICĂ TEATRALĂ
O reconstituire: teatrul cu măşti.
Adrian ȚION, pagina 82
TEATRU
Goi spre paradis *(continuare din numărul trecut)***.**
Ion Bogdan MARTIN, pagina 84
Mister Licurici.
Nicolaie Tony DINCĂ, pagina 89
POEZIE
Florin DOCHIA, pagina 91
Adrian SUCIU, pagina 93
Ion ANDREIȚĂ, pagina 96
Adrian PĂPĂRUZ, pagina 99
Andrei PĂPĂRUZ, pagina 103
Nicolae SILADE, pagina 105
Valeriu BARBU, pagina 110
Victor IACOBESCU, pagina 112
Daniel MARIAN, pagina 114
Ion IVAȘCU, pagina 116
Corina DAȘOVEANU, pagina 119
Octavian SOVIANY, pagina 123
Liliana POPA, pagina 126
Geo GALETARU, pagina 128
Marian MALCIU, pagina 131
DEBUT
Simona POPESCU, pagina 133
RESTITUIRI
Mihai Beniuc, *pagina 135*
SEMNAL CULTURAL
CULTURO - Festival de Carte şi Arte al Românilor de Pretutindeni.
Giani Mircea FLORESCU, pagina 137

Publicaţie editată de Asociaţia Culturală Olt Artis Slatina
ISSN: 3008-3370
ISSN-L: 3008-3370
Director Fondator:
Nicolaie DINCĂ
Redacţia şi administraţia:
Strada Cireaşov, nr. 15, Slatina, Olt, România

Redactor şef:
Nicolaie DINCĂ
telefon: 0747.128838; E-mail: nicolaied2@gmail.com

Redactor şef adjunct:
Valeru CIUREA

Redactor secţiunile Istorie şi Proză:
Nicolaie DINCĂ

Redactor secţiunea Poezie:
Corina DAŞOVEANU

Redactori secţiunea Diaspora:
Mircea Giani FLORESCU
Tic PETROŞEL

Colaboratori:
Florin CIULAVU, Mihaela BLEOANCĂ, Larisa Izabela IACOB, Cornel MANOLESCU, Titu PERVULESCU Victor RUSU, Pompiliu ALEXANDRU, Dumitru SÂRGHIE, Felix NICOLAU, Maria UDREA, Octavian IRIMIEȘ, Eugen MATZOTA, Eugen D. POPIN, Daniel MARIAN, Paul ARETZU, Ion ANDREIȚĂ, Adrian ȚION, Ion Bogdan MARTIN, Florin DOCHIA, Adrian SUCIU, Adrian PĂPĂRUZ, Andrei PĂPĂRUZ, Nicolae SILADE, Valeriu BARBU, Victor IACOBESCU, Ion IVAȘCU, Octavian SOVIANY, Liliana POPA, Geo GALEȚARU, Marian MALCIU, Simona POPESCU.

Fotografii şi ilustraţii:
Valeru CIUREA, Cornelia CIUREA, A.I., Pixabay

Coperta 1: Apollo; Coperta 3: Afiş Festivalul de Carte & Arte „CULTURO" - 2024; Coperta 4: Portret Mihai Viteazul.

Responsabilitatea pentru conţinutul articolelor aparţine autorilor. © Asociaţia OltArtis, 2024

Tiparul executat la Editura Hoffman
Email: contact@editurahoffman.ro

Florin CIULAVU Mihaela BLEOANCĂ

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE RECENTE LA MORUNGLAV - *GURA IAȘULUI*, JUDEȚUL OLT

În urma unei descoperiri cu detectorul de metale a două monede antice de argint, la Morunglav - *Gura Iașului* (Pădurea Morunglav, Drumul Dealului, La Hotar), în luna februarie 2022, am realizat un diagnostic arheologic cu scopul de a recupera toate obiectele și contextul arheologic, dar și a delimitării sitului arheologic, în vederea includerii acestuia în Repertoriul Arheologic Național (un studiu preliminar asupra acestor descoperiri am publicat recent în revista științifică Terra Alutana – Ciulavu, Bleoancă 2023, p. 165-188).

Descoperirea a fost făcută pe terasa înaltă a râului Olteț, într-o zonă împădurită, aproape de marginea terasei. Diagnosticul arheologic intruziv s-a concentrat în zona în care a sunat detectorul de metale, având dimensiunile de 5 x 2 m (10 mp). Au fost descoperite materiale din epoca timpurie a bronzului (ceramică), antichitate (tezaur monetar și fibulă) și Evul Mediu timpuriu (pandantiv de la un cercel).

Din zona în care au fost descoperite materialele menționate nu sunt cunoscute alte descoperiri realizate în cursul unor cercetări arheologice. Tot dintr-o descoperire realizată cu detectorul de metale, în aceeași pădure, provine un inel roman cu gemă, găsit la aproximativ 1,5 km spre nord. Pe locul de descoperire al inelului s-a realizat un diagnostic arheologic intruziv și nu au fost descoperite alte materiale arheologice sau urme de locuire. Colectivul de cercetare a fost format din dr. Mihaela Bleoancă și dr. Florin Ciulavu.

În apropiere, de pe raza localității Morunglav, au mai fost semnalate descoperiri. Din a doua epocă a fierului este cunoscută o cetate dacică, identificată în urma unor cercetări de suprafață realizate de Octavian Toropu (Toropu 1969-1970, p. 5-7), fiind situată pe un promontoriu cu două laturi abrupte, care era fortificat în partea de nord-est cu șanț și val (Cărăbiși 2015, p. 332-333). Un sondaj arheologic a fost realizat de Constantin Preda în anul 1973, fiind doar menționate descoperirile (Preda 1986, p. 114). Situl mai este menționat și de Florentina Preda (Preda 1980, p. 61), Petre Gherghe (Gherghe 2001, p. 81; Gherghe 2012, p. 16), Dragoș Măndescu (Măndescu 2010, p. 110-111), Cătălin Borangic (Borangic 2017, p. 103) și Cătălin Nicolae Pătroi (Pătroi 2020, p. 212).

Tot de pe raza localității sunt cunoscute două tezaure monetare. Primul datează din secolele XVI-XVII, descoperit în anul 1955 pe o potecă ce lega localitățile Morunglav și Călui. Într-o pungă de piele au fost descoperite 24 de monede: 18 taleri olandezi și șase piese emise de orașul Embden (Rădulescu 2013, p. 107-111). Cel de-al doilea a fost îngropat în secolul al XVIII-lea, fiind compus din 161 de monede otomane din argint și a fost descoperit în anul 1977 (Ionescu 2013, p. 213).

Descoperirile înregistrate se încadrează în patru epoci istorice, după cum urmează: epoca timpurie a bronzului, epoca celtică, epoca romană și Evul Mediu timpuriu.

Sondajul cu dimensiunile de 5x2 m prezintă următoarea stratigrafie: 0-0,16/0,19 m – strat brun-gălbui (vegetal) cu ceramică, monede și fibulă; 0,16/0,19-0,32/0,34 m – strat galben cu puține materiale ceramice și monede; 0,32/0,34-0,50/0,54 m – strat galben lutos (steril din punct de vedere arheologic).

În cursul realizării diagnosticului arheologic au fost descoperite fragmente ceramice atipice, care pe baza compoziției pastei pot fi atribuite epocii timpurii a bronzului, un lustruitor realizat din piatră și o cute realizată dintr-o gresie, care, probabil, aparțin aceleiași perioade. Materialul ceramic identificat este în stare fragmentară, îi lipsește decorul, iar mare parte din ceea ce s-a

păstrat face parte din corpul unor vase. Însă, prezența câtorva buze și baze ne permite identificarea unor forme de vase. Au putut fi identificate fragmente ceramice care se încadrează în categoria ceramicii fine și a celei grosiere.

Utilajul litic descoperit este reprezentat de un lustruitor, care cel mai probabil era utilizat pentru finisarea vaselor, având formă neregulată, de culoare maronie, prezentând urme de utilizare în partea superioară și pe margini, fiind ascuțit la vârf. O altă piesă care se încadrează în această categorie este reprezentată de o piatră de râu care a fost utilizată pentru ascuțire (cute), de formă aproximativ circulară, având culoarea gri-cenușie, iar pe partea plată se observă urme de utilizare.

Castroanele au fost identificate într-un număr foarte mic. De asemenea în cercetarea realizată de noi am găsit câteva fragmente ceramice, având pereții arcuiți și baza plată, pasta este de culoare cărămizie, având în compoziție cuarț pisat, nisip pietricele și vase pisate; decorul lipsește.

Vasele tronconice sunt reprezentate fie sub forma unor castroane, fie a unor vase de dimensiuni mijlocii. Acest tip de vase au corpul tronconic, pereții înclinați și buză dreaptă sau ușor evazată. Culoarea variază de la cărămiziu la brun-gălbui sau cenușiu. Pasta are în compoziție cuarț, nisip cu bobul mare și vase pisate. Decorul lipsește.

Vasele bitronconice sunt de dimensiuni medii, având gâtul cilindric, buza evazată sau dreaptă, corpul bombat, partea inferioară tronconică și baza plată. Pasta este de culoare cărămizie și brun-cenușie, având în compoziție cuarț, nisip cu bobul mare și ceramică pisată. Decorul lipsește.

Din această zonă nu sunt cunoscute din literatura de specialitate descoperiri atribuite epocii timpurii a bronzului. **În general, de pe actualul teritoriu a județului Olt sunt semnalate puține puncte cu descoperiri din** această perioadă: Brebeni, Brâncoveni, Cârlogani, Criva de Sus, Drăgănești-Olt, Găneasa, Perieții de Jos, Rădești, Sinești, Slatina, Văleni, Voineasa (a se vedea Butoi 1999; Butoi 2013).

Monedele descoperite sunt imitații după tetradrahme de tipul Filip a II-lea, realizate probabil în perioada sec. III a.Chr. În total, au fost descoperite 15 astfel de piese (care vor fi studiate și publicate separat), din care cinci în afara sondajului (inclusiv cele două descoperite inițial) și 10 piese în interiorul sondajului. Fiind vorba despre un diagnostic intruziv, nu se putea realiza pe o suprafață foarte mare, motiv pentru care a fost cercetată zona în care erau concentrate majoritatea monedelor (10 mp), însă există intenția ca în viitor să continue cercetările în acea zonă, care credem că are un potențial arheologic fantastic. Din literatura de specialitate mai este cunoscută o imitație de tetradrahmă de tip Filip a II-lea descoperită pe teritoriul județului Olt, la Cârlogani (Purece 2003, p. 127-128; p. 133, fig. 1), iar de la Voineasa sunt menționate alte monede-imitații de același tip (Butoi 1999, p. 34). Pentru discuții privind imitațiile după monede de tip Filip al II-lea, a se vedea Iudita Winkler (Winkler 1966, p. 75-89), Constantin Preda (Preda 1998. A se vedea și Munteanu 2000-2001, p. 419-426) și Tiberius Părpăuță (Părpăuță 2006, p. 47-49). Majoritatea pieselor de acest tip de pe teritoriul României sunt cunoscute din descoperiri de la sud de Carpați (Preda 1998, p. 138).

În cadrul aceluiași diagnostic arheologic a fost descoperită, la adâncimea de 5 cm, o fibulă romană, din tipul cu piciorul întors pe dedesubt (Cociș 2004, p. 142-143, tip 37a; pl. CXXXVI/1882-1889). Piciorul este scurt, fragmentar și nu mai are portagrafa. Din punct de vedere cronologic, piesa poate fi încadrată în ultimele decenii ale sec. II-sec. III p.Chr (mulțumim pentru expertiză domnului dr. Sorin Cociș).

Având în vedere materialele arheologice și numismatice descoperite, este cert faptul că zona cercetată este foarte bogată și se impune să fie continuate demersurile în vederea cercetării întregii terase, unde, pe baza datelor arheologice cunoscute până în prezent, presupunem că ar exista mai multe situri din preistorie și din antichitate. Între timp, demersurile noastre privind includerea sitului în Repertoriul Arheologic Național s-au concretizat.

Bibliografie

Berciu, Butoi 1961 - Dumitru Berciu, Mihail Butoi, *Cercetări arheologice la Slatina și în împrejurimi*, în *Materiale și Cercetări Arheologice*, 7, 1961, p. 139-143.

Borangic 2017 - Cătălin Borangic, *Seniorii războiului în lumea dacică. Elite militare din secolele II a. Chr. - II p. Chr. în spațiul carpato-dunărean*, Brăila, 2017.

Butoi 1999 - Mihail Butoi, *Descoperiri arheologice din județul Olt*, Slatina, 1999.

Butoi 2013 - Mihail Butoi, *Descoperiri arheologice din județul Olt*, în *Muzeul Oltului*, 3, 2013, p. 7-30.

Cărăbiși 2015 - Vlad Cărăbiși, *Considerații privind centrul de putere din bazinul Jiului (sec. IV-III a. Chr.)*, în *Buridava*, 12, 2015, p. 322-338.

Ciulavu, Bleoancă 2023 - Florin Ciulavu, Mihaela Bleoancă, *Noi descoperiri arheologice la Morunglav – Gura Iașului / La Hotar, jud. Olt (studiu preliminar)*, în *Terra Alutana. Acta Musei Alutensis*, 1, 2023, p. 165-188.

Cociș 2004 - Sorin Cociș, *Fibulele din Dacia romană / The Brooches from Roman Dacia*, Cluj-Napoca, 2004.

Gherghe 1980 - Petre Gherghe, *Repertoriul informațiilor și descoperirilor arheologice din Oltenia. Epoca Latene*, Craiova, 1980.

Gherghe 2012 - Petre Gherghe, *Repertoriul arheologic al județului Olt: Epoca geto-dacă*, în *Muzeul Oltului*, 2, 2012, p. 9-20.

Ionescu 2013 - Verginia Ionescu, *Conservarea tezaurelor monetare. Tezaurul de la Morunglav-Olt*, în *Muzeul Oltului*, 3, 2013, p. 213-218.

Măndescu 2010 - Dragoș Măndescu, *Cronologia perioadei timpurii a celei de a doua epoci a fierului (sec. V-III a. Chr.)*, Brăila, 2010.

Munteanu 2000-2001 - Lucian Munteanu, recenzie la: *Constantin Preda, Istoria monedei în Dacia Preromană*, CBBN, ed. M. Isărescu, Edit. Enciclopedică, București, 1998, ISBN 973-45-0229-8, 376 p. (inclusiv 25 fig.)+30 pl., în afară de text, în *Arheologia Moldovei*, 23-24, 2000-2001, p. 419-426.

Părpăuță 2006 - Tiberius D. Părpăuță, *Moneda în Dacia preromană (secolele IV a.Chr – I a.Chr.)*, BAM II, Iași, 2006.

Pătroi 2020 - Cătălin Nicolae Pătroi, *Toponimul „Jidov" și derivatele sale în raport cu stațiunile arheologice din Oltenia*, în *Litua. Studii și cercetări*, XXII, 2020, p. 193-221.

Preda 1986 - Constantin Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior: dava de la Sprâncenata*, București, 1986.

Preda 1980 - Florentina Preda, *Tipuri de așezări geto-dacice din Oltenia*, în *Drobeta*, IV, 1980, p. 59-72.

Preda 1998 - Constantin Preda, *Istoria monedei în Dacia preromană*, CBBN, București, Editura Enciclopedică, 1998.

Purece 2003 - Silviu Istrate Purece, *Date despre trei descoperiri monetare. Două tetradrahme de imitație din județul Olt și un denar roman imperial din județul Sibiu*, în *Acta Terrae Septemcastrensis*, II, 2003, p. 127-133.

Rădulescu 2013 - Toma Rădulescu, *Tezaurul monetar de la Morunglav-Olt (sec. XVI-XVII)*, în *Muzeul Oltului*, 3, 2013, p. 107-111.

Toropu 1969-1970 - Octavian Toropu, *O așezare fortificată și arme din epoca La Tène descoperite în Oltenia*, în *Studii și Materiale de Muzeografie și Istorie Militară*, 2-3, 1969-1970, p. 5-7.

Winkler 1966 - Iudita Winler, *Drahma și hemidrahma în sistemul monetar al dacogeților*, în *Acta Musei Napocensis*, III, 1966, p. 75-89.

1

2

Pl. 1. Încadrarea în zonă pe o hartă satelitară (prelucrată după Google Maps) și pe o fotografie (foto: Florin Ciulavu).

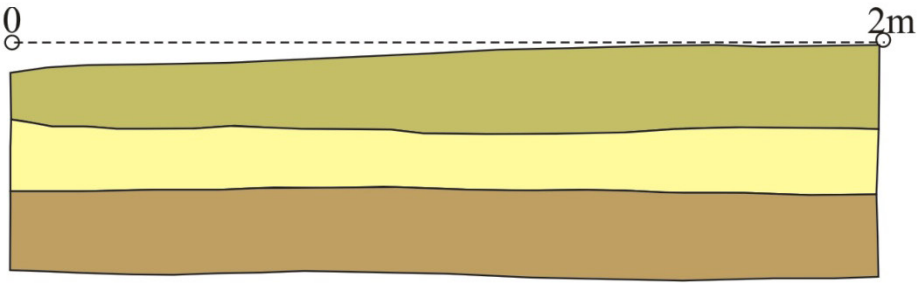

1

2

Pl. 2. Sondajul arheologic realizat (foto: Florin Ciulavu).

1

LEGENDĂ:

Strat brun-gălbui (vegetal) cu ceramică, monede și fibulă

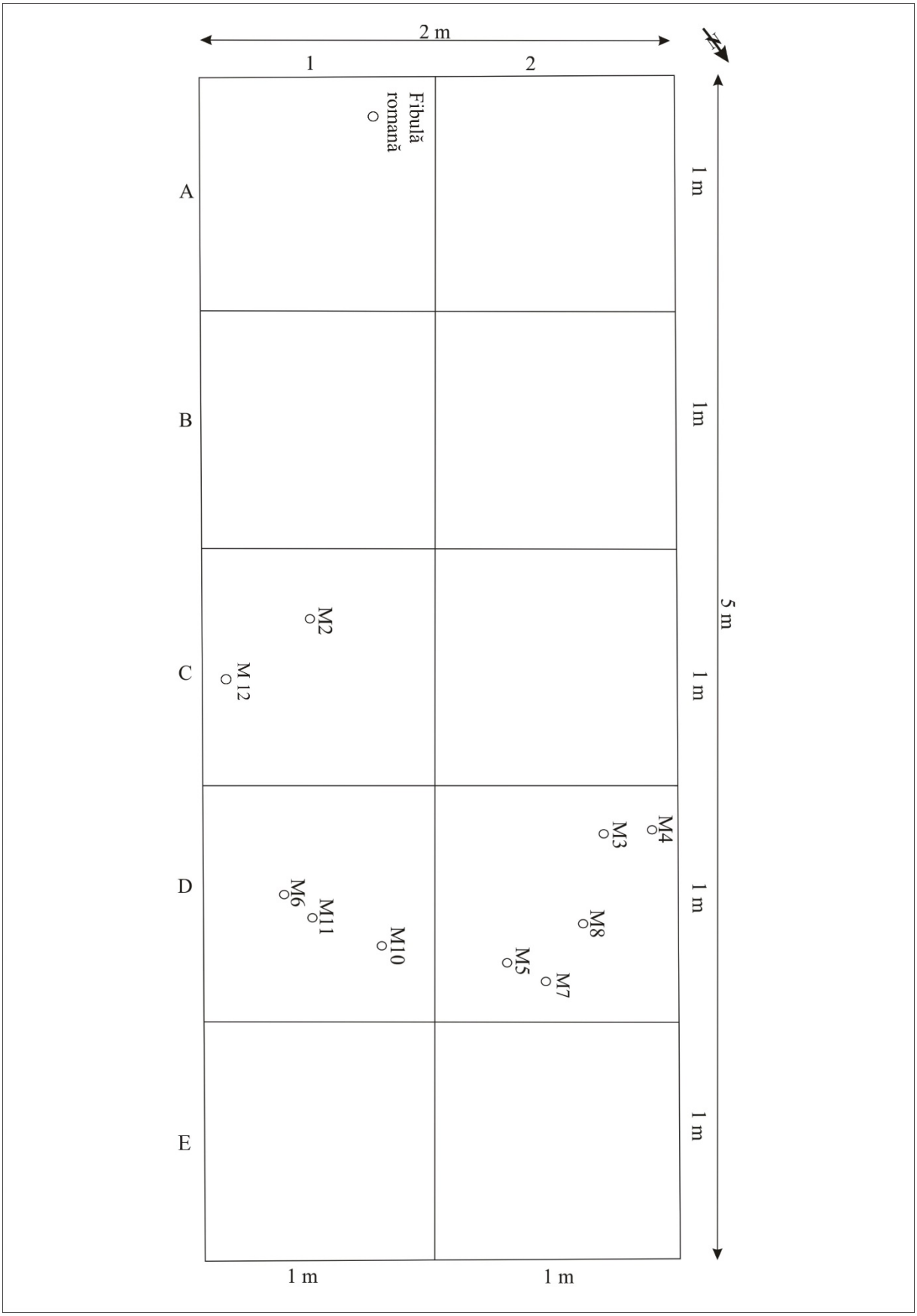
Strat galben cu puține materiale (ceramică)

Strat galben lutos (steril)

2

Pl. 3. Aspecte din timpul cercetării (profilul de SV): 1. desen; 2. fotografie.

Pl. 4. Planul cercetării cu delimitarea carourilor și distribuția monedelor și a fibulei (desen și prelucrare digitală: Mihaela Bleoancă).

1

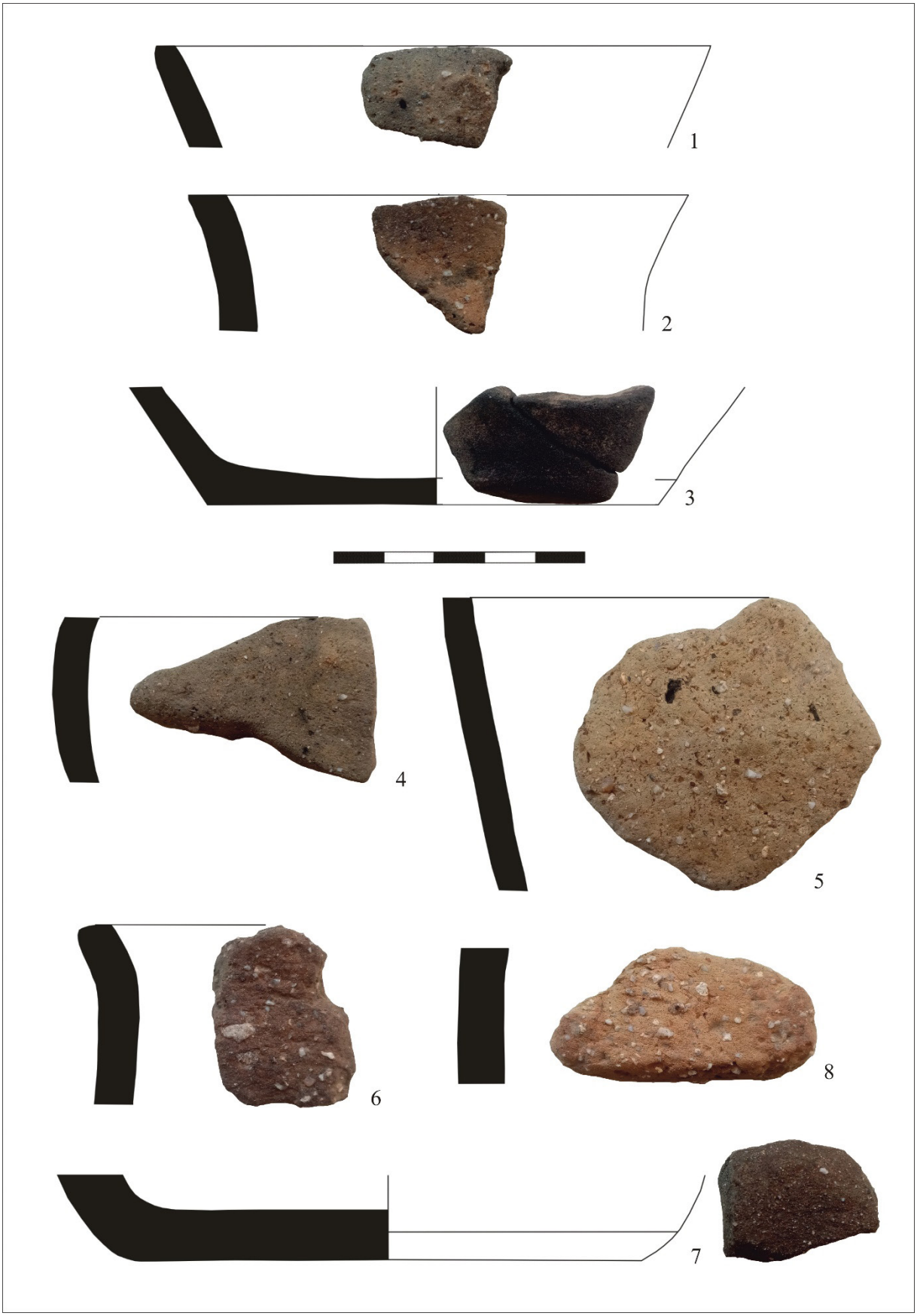

2

3

Pl. 5. Aspecte din timpul cercetării: 1-2. monede *in situ*; 3. fibulă romană *in situ* (foto: Florin Ciulavu).

Pl. 6. Fragmente ceramice descoperite la Morunglav (foto și desen: Florin Ciulavu și Mihaela Bleoancă).

Pl. 7. Fragmente ceramice (9-15), lustruitor (16) și cute (17) descoperite la Morunglav (foto și desen: Florin Ciulavu și Mihaela Bleoancă).

Larisa Izabela IACOB

Mica Înțelegere

„Mica Înțelegere sau Mica Antantă a fost înfiinţată în 1921; ea a fost o consecinţă a Primului Război Mondial şi a dorinţei popoarelor din Europa est centrală şi de sud de a se întări ca state naţionale şi unitare. Această alianţă diplomatică s-a născut şi din necesitatea, pentru cele trei state membre România, Regatul Sârbo-Croato-Sloven şi Cehoslovacia, de a menţine integritatea statutului teritorial şi politic stabilit prin tratatele de pace de la Paris”[1]. Până a vorbi efectiv, despre ceea ce a însemnat Mica Înțelegere, este important de menționat felul în care ea a luat naștere.

Primului Război Mondial a afectat profund ordinea lumii, atât pe plan politic, economic, cât și social. La încheierea războiului cele patru mari imperii: german, rus, turcesc și austro-ungar au dispărut, iar harta Europei a fost modificată.

După încetarea ostilităților, pe toate fronturile, în toamna anului 1918 au început pregătirile pentru încheierea tratativelor de pace între țările participante la război[2]. În acest sens, la 18 ianuarie 1919 debuta Conferința de Pace de la Paris, unde puterile învingătoare aliate (Franța, Marea Britanie, SUA, Italia și Japonia) au încheiat tratate de pace, în mod separat, cu fiecare țară învinsă, astfel la 28 iunie 1919 a fost semnat la Versailles, tratatul de Pace cu Germania; la 10 septembrie 1919, la Saint-Germania cel cu Austria; 27 noiembrie 1919 la Neuilly cu Bulgaria; cu Ungaria a fost semnat Tratatul de la Trianon din 4 iunie 1920, iar cu Turcia cel de la Sevres din 10 august 1920, dar înlocuit cu Tratatul de la Lausanne din 24 iulie 1923[3].

Toate aceste tratate, amintite mai sus, au consacrat pe plan juridic internațional existența, în centrul și sud-estul Europei, a unor state național unitare și independente, construite pe vechile ruine ale imperiilor multinaționale, astfel s-a reconstruit Republica Polonia, s-a format Republica Cehoslovacia, iar România și Regatul Sârbo-Croato-Sloven și-au desăvârșit unitatea statală și națională[4].

Fostele Imperii care și-au pierdut posesiunile din care s-au format Polonia și Cehoslovacia, sau și-au realizat unitatea națională, precum România, nu s-au împăcat ușor cu aceste lucruri, ele au căutat mereu posibilitatea de a recupera teritoriile pierdute, ducând în permanență o politică revizionistă[5].

Pentru a-și păstra independența, dar și pentru a se apăra de politica revizionistă a statelor învinse, noile state formate, au hotărât să se asocieze „într-o alianță și să lupte cu forțe comune împotriva agresiunii”[6]. Încă din timpul desfășurării ultimei părți a războiului,

---

[1] Serge Bernstein, Pierre Milza, *Istoria Europei*, vol. V, Editura Institutul European, Iași, 1998, p. 452

[2] Milan Vanku, *Mica Înțelegere și politica externă a Iugoslaviei 1920-1938*, Editura Politică, București, 1979, p. 23.

[3] Serge Bernstein, Pierre Milza, *Istoria Europei*, vol. IV, Editura Institutul European, Iași, 1998, pp. 340-342.

[4] Milan Vanku, *op. cit*., p. 22.

[5] *Ibidem.*

[6] *Ibidem.*

a fost adusă în discuție formarea unei alianțe regionale, în centrul și sud-estul Europei, sub diferite forme și din varii motive. Astfel de discuții au fost purtate la Paris și Roma, în iarna anului 1918, între Take Ionescu, Eleftérios Venizelos (prim-ministrul Greciei), Eduard Beneš (ministrul de externe al Cehoslovaciei) și Nikola Pašić (prim-ministrul Regatului Sârbo-Croato-Sloven) .

Primul demers spre realizarea Micii Înțelegeri, a fost semnarea tratatului dintre Cehoslovacia și Regatul Sârbo-Croato-Sloven din 14 august 1920[7], tot în aceeași lună Eduard Beneš, făcuse o vizită la București, pentru a discuta posibilitatea alianței dintre români, cehoslovaci și sârbo-croato-sloveni, astfel „primii pași spre realizarea practică a Micii Înțelegeri”[8] au fost făcuți.

Mica Înțelegere, a ajuns să fie formată, doar din cele trei țări amintite mai sus, dar ministrul de externe al României, din perioada acestor evenimente, Take Ionescu, plănuia inițial, o alianță formată din 5 state care să includă și Polonia și Grecia. Pentru a-și pune în aplicare acest plan, dar și pentru a convinge Marile Puterile de necesitatea unei astfel de alianțe, Take Ionescu, a întreprins o serie de călătorii în străinătate: la Paris, Londra și Varșovia. În aceste călătorii, ministrul de externe român, a dezvoltat o serie de puncte cheie ale planului său: „Alianţa în cinci, cuprinzând statele situate între Baltica şi Egee, va constitui cel mai puternic sprijin al păcii în zonă; Mica Înţelegere va fi bariera atât în faţa unei Germanii doritoare să distrugă tratatul de la Versailles, cât şi a unei eventuale alianţe a ei cu Rusia; când Germania va fi suficient de puternică pentru a trece la violarea tratatelor, ea va anexa Austria, iar Budapesta va deveni punctul său înaintat în Europa Centrală. Odată constituită, Mica Înţelegere va fi capabilă să rezolve disensiunle dintre statele balcanice; Organizaţia, neîndreptată contra vreunui stat, va fi deschisă participării Austriei şi Ungariei, iar la baza relaţiilor de orice fel ale statelor alianţei cu Ungaria stă respectarea strictă a Tratatului de la Trianon; Nici unul dintre statele Micii Înţelegeri *nu are în vedere s*ă *se angajeze în vreo expediţie contra Rusiei Sovietice* [9].

În cele din urmă Marea Britanie și Franța, își vor exprima acordul față de proiectul Micii Înțelegeri, dar Marea Britanie avea unele rezerve referitor la Polonia[10], deoarece Lloyd George o considera a fi „element nesigur”[11].

Având acordul Marilor Puteri, Take Ionescu a început să pună în practică planul realizării alianței din cele 5 țări, iar primul demers era realizarea unei alianțe româno-poloneze[12], dar încercările ministrului român s-au lovit de neînţelegerile dintre Cehoslovacia și Polonia, între aceste țări exista o dispută teritorială asupra regiunii Teschen. Cu toate acestea, Polonia s-a arătat foarte dispusă să se alieze cu România, astfel că, la 3 martie 1921, la Bucureşti, cele două ţări au semnat o Convenţie de alianţă defensivă româno-polonă și o Convenţie militară. Era un pas prin care România a încercat şi ea să medieze disputa dintre Cehoslovacia şi Polonia, în scopul final de atragere a polonezilor în alianţă, însă fără un succes direct.

În cele din urmă pe 22 aprilie 1921 se semnează la Bucureşti între Take Ionescu și Ferdinand Veverka, Convenţia de alianţă defensivă dintre România și Cehoslovacia, în țară aceasta nu s-a bucurat de foarte multă publicitate, „deoarece adversarii politici ai lui Take Ionescu nu voiau să-l elogieze”[13], iar pe 7 iunie 1921 se semnează Convenţia de alianţă româno-iugoslavă, care era aproape identică

[7] *Ibidem*, p. 23.

[8] Eliza Campus, *Mica Înțelegere*, Editura Științifică, București, 1968, p. 49.

[9] Viorica Moisuc, *Istoria Relațiilor internaționale până la mijlocul secolului al XX-lea*, Editura Fundației *România de Mâine*, București, 2007, p. 156.

[10] Eliza Campus, *op. cit*., p. 51.

[11] Viorica Moisuc, *op. cit*., p. 157.

[12] Eliza Campus, *op. cit*., p. 55.

[13] *Ibidem*, p. 61.

cu cea semnata în aprilie, între România și Cehoslovacia, având în prim-plan apărarea tratatului de la Neuilly, cât și a celui de la Trianon. Astfel toate aceste tratate menționate consfințesc înființarea Micii Înţelegeri.

Semnarea acestor tratate a fost grăbită de o serie de evenimente din Ungaria, și anume tentativa de revenire la putere a lui Carol al IV-lea, în primăvara anului 1921, cu toate că Mica Înțelegere nu era pe deplin formată, cele trei state au depus eforturi comune pentru alungarea fostului monarh, lucru care s-a întâmplat în aprilie 1921, când Carol al IV-lea a părăsit Ungaria. Prin urmare a fost evitat un eventual conflict, grăbindu-se și definirea Micii Antante[14]. Deși tentativa a eșuat Carol nu renunță, iar în toamna anului 1921 revine în Ungaria. De această dată statele aliate trec la măsuri mai serioase, mobilizând armata și amenințând cu invadarea Ungariei dacă fostul monarh preia puterea. Și de această dată politica externă comună a dat roade, Carol fiind trimis în exil pe insula Madeira, unde a și murit un an mai târziu.

Pe plan extern, Mica Înțelegere a participat la conferințe importante, prezentându-se ca un grup solidar și unit. Ea a participat la Conferința de la Geneva din 10 aprilie 1922, unde au participat 29 de state, iar cu sprijinul Franței, Mica Înțelegere și Polonia au fost considerate „un singur bloc”[15]. Activitatea Micii Înțelegeri la lucrările Conferinței, a fost un mare succes, alianța apărând în fața puterilor europene ca „un important factor politic de stabilitate și pace în Europa Centrală”[16].

Cooperarea statelor semnatare a continuat, iar la data de 31 august 1922, s-a încheiat un nou tratat între Cehoslovacia și Iugoslavia, deoarece tratatul din 13 august 1920 urma să expire. Noul tratat valabil pe 5 ani, prevedea ajutor militar în cazul unei agresiuni externe, precum și înlesnirea relațiilor economice dintre state, ajutor politic și diplomatic, precum și apărarea intereselor comune[17].

În următoarea perioadă statele aliate, au participat la Conferința de la Laussane, din noiembrie 1922, ce avea scop principal reglementarea statutului Mării Negre și a strâmtorilor Bosfor și Dardanele. La aceasta s-au format două tabere, prima tabără era formată din Marea Britanie, Bulgaria și statele din Mica Înțelegere, toate aceste țări susțineau libera circulație pe Marea Neagră, în schimb ce, cea de-a doua tabără formată din Turcia, susținea ideea unei mări închise. În cele din urmă s-a stabilit ca Marea Neagră să devină deschisă și demilitarizată.

În urma Conferinței de la Locarno (Elveția) din octombrie 1925, Franța, Germania și Belgia, și-au garantat mutual frontierele, stabilindu-se Convenții de arbitraj între Germania și Franța, Belgia, Cehoslovacia și Polonia, iar semnarea oficială a tratatelor a avut loc la Londra, pe data de 1 decembrie 1925. Protocolul final al Conferinței prevedea garantarea statu-quo-ului teritorial delimitat de frontiera germano-franceză și cea germano-belgiană.

Deși tratatele de la Locarno garantau doar frontierele occidentale, neglijând situația frontierelor din estul, statele Micii Înțelegeri au luat o poziție favorabilă față de acest proiect, asociindu-se politicii de securitate promovată de Marea Britanie și Franța.[18] Statele Micii Înțelegeri au încercat implementarea acestui model de acțiuni diplomatice de la Loncarno, prin crearea unui Locarno Central European, completat de un Locarno Balcanic[19]. Cu toate că discuțiile pe această temă au înlesnit relațiile dintre statele din această regiune, acțiunea diplomatică nu s-a concretizat.

La 27 august 1928 a fost semnat la Paris Pactul Brian-Kellog, care prevedea obligații generale și reciproce de neagresiune. Inițial statele Micii Înțelegeri și nu numai, au protestat împotriva proiectului, temându-se ca ordinea instituită de Tratatele de Pace de la Paris și

[14] Milan Vanku, *op. cit*., p. 25-31.

[15] *Ibidem*, p. 32.

[16] *Ibidem.*

[17] *Ibidem*, p. 33-34.

[18] Eliza Campus, *op. cit*., p. 69.

[19] Milan Vanku, *op. cit*., pp. 44-45.

Pactul Societății Națiunilor să nu fie modificate. Demersurile diplomatice au fost eficiente, iar marile puteri au dat asigurări că Pactul de la Paris nu este decât o completare și nu o contradicție a Tratatelor de Pace. Asigurate în privința Pactului, statele Micii Înțelegeri au aderat la Pact, chiar și U.R.S.S în urma protocolului de la Moscova[20].

Colaborarea dintre România, Cehoslovacia și Regatul sârbo-croato-sloven a continuat, fiind semnat un acord adițional la tratatul de prietenie și alianță, în urma consfătuirii Micii Înțelegeri de la Strbske Pleso, desfășurată între 25-27 iunie 1930. Era prevăzută o reuniune obligatorie a miniștrilor afacerilor externe, care se va ține anual, în fiecare stat membru, fiind prezidată de ministrul de externe a țării gazdă. Era recunoscut principiul egalității absolute a membrilor, mai ales în relațiile cu alte state și Societatea Națiunilor[21]. Referitor la organizarea alianței, s-a adoptat o nouă formă, reuniunea miniștrilor afacerilor externe devenind organism permanent, schimbându-se anual țara gazdă a reuniunilor, activitatea alianței fiind condusă de un președinte ales prin rotație dintre cei trei miniștri de externe[22].

La 18-19 februarie 1932, avut loc întâlnirea de la Belgrad, acolo unde miniștrii de externe ale celor 3 state au hotărât că este necesară adoptarea unei noi forme de organizare a alianței, astfel în această direcție a fost semnat la Geneva Pactul de organizare a Micii Înțelegeri. Preambulul actului prevede dorința membrilor de a menține și organiza pacea, colaborarea pe plan economic, respectarea intereselor comune și păstrarea statu-quo-ului, deasemena se constituie și uniunea internațională superioară, la care pot să adere și alte state, cu anumite condiții[23].

În plan internațional politica de conciliere a Franței și Angliei, a dus la urmări grave asupra sistemului european instituit prin Pactul Societății Națiunilor. Italiei i se dă mână liberă în Abisinia[24], iar Germania primește Saar-ul și ocupă zona demilitarizată a Rin-ului, încălcând astfel prevederile tratatelor și punând la îndoială garanțiile oferite de Pactul Societății Națiunilor. Mai mult decât atât, politica dusă de Germania va agrava situația.

În martie 1938 Germania Nazistă realiza Aunschluss-ul, iar următorul pas urma să fie ocuparea Cehoslovaciei, având la bază pretextul apărării germanilor din regiunea sudetă, iar în acest sens, la 29 septembrie 1938, era semnat Acordul de la Munchen, prin care Cehoslovacia era obligată să cedeze regiunea sudetă, astfel avea loc dezmembrarea Cehoslovaciei, acest lucru punând capăt sistemului de alianțe cunoscut în istorie sub numele de Mica Înțelegere[25].

Concluzionând, Mica Înțelegere a fost una dintre cele mai importante alianțe încheiate între state din centrul și sud-estul Europei, care a reușit să mențină stabilitatea în această zonă a continentului, prin lupta sa continuă împotriva statelor revizioniste, reușind să creeze un front comun, ce avea la bază menținerea păcii universale.

Bibliografie:

- BERNSTEIN, Serge, MILZA, Pierre, *Istoria Europei*, vol. IV, Editura Institutul European, Iași, 1998.
- IDEM, *Istoria Europei*, vol. V, Editura Institutul European, Iași, 1998.
- CAMPUS, Eliza, *Mica Înțelegere,* Editura Științifică, București, 1968.
- MOISUC, Viorica, *Istoria Relațiilor internaționale până la mijlocul secolului al XX-lea*, Editura Fundației *România de Mâine*, București, 2007.
- VANKU, Milan, *Mica Înțelegere și politica externă a Iugoslaviei*, Editura Politică, București, 1979.

[20] Eliza Campus, *op. cit*. , p. 100-107.

[21] Ibidem, pp. 110-120.

[22] Milan Vanku, *op. cit*., p. 58-59.

[23] *Ibidem*, pp. 73-75.

[24] Eliza Campus, *op. cit*., p. 157-158.

[25] *Ibidem*, pp. 329-331.

Cornel MANOLESCU

Cooperativa forestieră „Ferdinand I” Morunești

În anul 1920, din inițiativa înv. Constantin Marinescu și a ardeleanului Nicolae Dordea s-a înființat în satul Morunești, Cooperativa forestieră „Ferdinand I”, societate pentru exploatări de păduri.

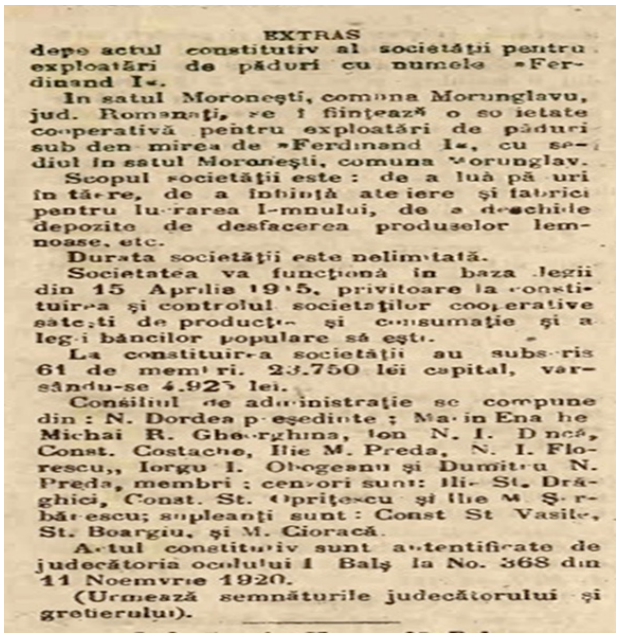
Actul constitutiv al societății a fost autentificat de către Judecătoria Ocolului nr.1 Balș sub numărul 368 din 11 noiembrie 1920.

Monitorul Oficial al României a publicat în numărul 150 din 8 octombrie 1921, la pagina 6131 un „Extras depe actul constitutiv al societății pentru exploatări de păduri cu numele „Ferdinand I”, anexat în fotocopie mai jos, urmat de transcriere.

„În satul Moronești, comuna Morunglavu, jud. Romanați se înființează o societate cooperativă pentru exploatări de păduri sub denumirea de „Ferdinand I”, cu sediul în satul Moronești, comuna Morunglav.

Scopul societății este: de a lua păduri în tăiere, de a înființa ateliere și fabrici pentru lucrarea lemnului, de a deschide depozite de desfacerea produselor lemnoase. etc. Durata societății este nelimitată.

Societatea va funcționa în baza legii din Aprilie 1915 privitoare la constituirea și controlul societăților cooperative sătești de producție și consumație și a legii băncilor populare sătești.

EXTRAS
depe actul constitutiv al societății pentru exploatări de păduri cu numele »Ferdinand I«.

In satul Moroneşti, comuna Morunglavu, jud. Romanaţi, se înfiinţează o societate cooperativă pentru exploatări de păduri sub denumirea de »Ferdinand I«, cu sediul în satul Moroneşti, comuna Morunglav.

Scopul societăţii este: de a luă păduri în tăiere, de a înfiinţă ateliere şi fabrici pentru lucrarea lemnului, de a deschide depozite de desfacerea produselor lemnoase, etc.

Durata societăţii este nelimitată.

Societatea va funcţiona în baza legii din 15 Aprilie 1915, privitoare la constituirea şi controlul societăţilor cooperative sătesti de producţie şi consumaţie şi a legii băncilor populare să esti.

La constituirea societăţii au subscris 61 de membri. 23.750 lei capital, vărsându-se 4.925 lei.

Consiliul de administraţie se compune din: N. Dordea preşedinte; Marin Enache, Michai R. Gheorghina, Ion N. I. Dincă, Const. Costache, Ilie M. Preda, N. I. Florescu,, Iorgu I. Obogeanu şi Dumitru N. Preda, membri; censori sunt: Ilie St. Drăghici, Const. St. Opriţescu şi Ilie M. Sărbărescu; supleanţi sunt: Const St Vasile, St. Boargiu, şi M. Cioracă.

Actul constitutiv sunt autentificate de judecătoria ocolului I Balş la No. 368 din 11 Noemvrie 1920.

(Urmează semnăturile judecătorului şi grefierului).

La constituirea societății au subscris 61 de membri. 23.750 lei capital, vărsându-se 492 lei. Consiliul de administrație se compune din N. Dordea președinte; Marin Enache, Michai R. Gheorghina, Ion N. I. Dincă, Const. Costache, Ilie M. Preda, N.I. Florescu, Iorgu I. Obogeanu și Dumitru N. Preda, membri; censori sunt: Const. St. Vasile, St. Boangiu și M. Ciorâcă.

Actul constitutiv sunt autentificate de judecătoria ocolului I, Balș la No. 368 din 11 Noemvrie 1920”.

(Urmează semnăturile judecătorului și grefierului).

Operă culturală

Soc. cooperativă „Ferdinand I” din Morunglav (Romanați), din beneficiul net pe anul trecut a dat 80.000 lei pentru construcții școlare în Morunglav și Cefari, 50.000 lei, pentru biserici 30.000 lei pentru ridicarea unui monument eroilor. Societatea este condusă de d. Const. Marinescu, un neobosit dascăl sătesc.

Ziarul „Presa”, din 07.05. 1923, scrie despre donațiile făcute de către cooperativa „Ferdinand I”, în primii ani de la înființare. (transcriere)

Operă culturală

Soc. cooperativă „Ferdinand I” din Morunglav (Romanați), din beneficiul net pe anul trecut a dat 80.000 lei pentru construcții

școlare în Morunglav și Cefari (n.n. Cepari), 50.000 lei pentru biserici, 30.000 lei pentru ridicarea unui monument eroilor. Societatea este condusă de d. Constantin Marinescu, un neobosit dascăl sătesc.

Monumentul Eroilor din Morunglav, ridicat și cu contribuția cooperativei Ferdinand I (30.000lei).

Cooperativa a reușit să obțină câștiguri apreciabile din care a ajutat pe mulți locuitori ai comunei. Prin exploatările a 6 parcele din pădurea ,,Eforiei Spitalelor", în anii 1921 – 1923, cooperativa a realizat un beneficiu de 1.200.000, bani care au rămas în comună și care au ajutat atâtea opere de folos obștesc ca: repararea bisericilor din Morunești și Cepari, donații pentru liceul ,,Ioniță Asan" din Caracal și în plus fiecare societar a primit câte 5 mc. lemne de stejar [1].

C. S. Nicolaescu-Plopșor în revista „Oltenia" – Documente și cercetări nr. 1/1940, constata printre ajutoarele oferite de către cooperativă: surse pentru elevii studenții săraci din localitate în valoare de cca. 15.000 lei, sprijin pentru familiile sărace 60.000 lei, lemne pentru construirea de școli primare în satele Poiana Mare, Bărăști, Ghioșani, construirea de fântâni etc.

În iulie 1941, în comuna Morunglav s'a desfășurat o sărbătoare cooperatistă organizată de către cooperativa forestieră ,,Ferdinand''.

La sărbătoarea de inaugurare a secției agri-

O sărbătoare cooperatistă

Decorarea a 9 cooperatori

Cooperatorii decorați

cole și sfințirea mașinei de treerat, a tractorului și a celorlalte mașini au luat parte pe lângă sutele de săteni din regiune și d-nii insp. gl. C. Mateescu, insp. agricol I. Toma, C. Bârzeanu directorul Federalei ,,Mihai Viteazul'' din Craiova, Al. Priboi director gl., Gr. Taloescu director, Titi Simniceanu consilier coop. ,,Oltenia'' din Craiova, Mihai Demetrescu președ. b-cei ,,Asigurarea Viitorului'' Balș, înv. Manolescu C. Balș, av. Gh. Marinescu, înv. Cotigă, Cicerone Dumitrescu dir. Școalei, Chivăran, plut. Oprea șef de post, dr. Macovescu președ. Federalei ,,Dacia'' Caracal, N. Ciocănescu dir. Federalei ,,Dacia'', D. Botoșanu dir. coop. ,,Câmpul Dunării''etc.

După slujba religioasă, oficiată de preoții Al.Popescu-Morunglav și Pavel Dumitrescu-Morunești, Nicolae (Nicu) Manolescu, președintele cooperativei și insp. gl. în I.N.C. a făcut o amplă dare de seamă asupra ,,mersului'' cooperativei și rezultatelor obținute.

După aceasta, d. insp. Nicu Manolescu a citit tabelul cooperatorilor decorați: Nicu Manolescu, Vasile (Sache) D. Ioan, înv. Nicu Stoian, Mihai Mateiță – agent sanitar, Ioan N. Dincă, Ioan Ștefănescu, Ion Militaru, Const. D., Iancu Popescu.

După preluarea puterii de către comuniști, cooperativa ,,Ferdinand I'' , ca și celelalte bănci populare din țară, a fost desființată.

„UNIVERSUL" IN ȚARA

O sărbătoare cooperatistă

Decorarea a 9 cooperatori

Cooperatorii decorați

Craiova, 24 Iulie

POMENIREA REGELUI FERDINAND INTREGITORUL ȘI REGINEI MARIA LA LUGOJ

21 Iulie

Moartea unei vrednice românce din Orăștie

Orăștie, 21 Iulie

Colonia de vară dela liceul „C. Brediceanu", din Lugoj

Lugoj, 20 Iulie

Instalarea d-lui avocat C. Gornescu in funcțiunea de primar la Slatina

Slatina, 21 Iulie

Tâlhărie la o târlă de oi

Un hoț a fost omorât și unul rănit

Slatina, 20 Iulie

ȘTIRI DIFERITE

ALEXANDRIA

JEFUIT LA DRUMUL MARE. — Locuitorul Gheorghe Dănescu, din comuna Stroești-Argeș, a reclamat poliției locale că în ziua de 17 Iulie pe la orele 11 a fost victima unui jaf comis de Alexandria-Liceni, a fost atacat de niște tineri necunoscuți, care i-au furat 2 saci de grâu, 1 sac de porumb și alimente și obiecte casnice.

S'au întreprins toate cercetările pentru prinderea făptuitori-

TG.-JIU

MOARTE SUBITĂ. — Ortenia, din Novo Prinoțu, din Polovragi, în vârstă de 37 ani, s'a dus la o stână din munții Păsat, și, suferind de inimă, deodată s'a aținut a fluierat din vârful

ACCIDENTE. — A fost internat în spitalul județean Inochentie Micu-Clain: Ilie Sârbu, de 8 ani, din Târgu-Jiu, Ion Stănescu, de 12 ani, din Târgu-Jiu, Dumitru și Colin Bulaiu din acelaș sat.

NEBUNOCRIME. — Fata Florica I. Andrei, de 22 ani, din Tg. Logreni, cladind dinfru piața de porumbiu, Anuarului, a fugit, după cărora sare de cheltuieli.

LUGOJ

CONCERTUL FILARMONICEL. — In sala festivul comunal a fost concertul sec. de muzică „Filarmonica", Institutul muzical compozitor Vasile Lucaciu a fost arhiplină cu intelectualitatea orașului. Concertul a'a fost dat cu concursul prof. D. Stan, dirijorul corului „I. Vidu", prof. Dippel, Umschaid, d-na Stan și d-na Ionescu, dir. Dobrin, fost maestru militar. S'a realizat circa 32.000 lei, care va servi la înființarea fondului de „Crucea rosie".

INDUSTRIAȘE. — Administrația generală a „Industriei lemnului" din localitate a rezidiat numerosi d-lor: E. Herzog cu director general al întreprinderilor, Ion Popescu cu director executiv, Victor Cherveșcanu, director administrativ, ing. Ing. Gr. Alexa Zlatin, cu raporturi. In lipsa d-lui Gr. Popescu, secretar general la departamentul de Interne, Mihai Nationale, d. V. Cherveșcan este însărcinat cu conducerea afacerii a întreprinderilor.

INSPECȚIE POLITIENEASCĂ. — D. col. în reședință Gr. Bonciocat, inspectorul general al județelor din Banat, a inspectat, ieri, acțiunea, politia locală de sub conducerea d-lui Ion Popescu, secundat de d. Gh. Florescu, secretarul poliției.

Reținând inspecția avut ocazia și la Caransebeș și Orșova a fost foarte multumitor, aflându-se elogii conducerea, pentru conducerea treburilor poliției.

DELA PREFECTURĂ. — D. col. Ion Ulea, prefectul județului, însoțit de d. D. Bobescu a inspectat comunele dela Nord-Lugojului și Caransebeș, intervenind-se de dobândele localităților Bârzava, Ohaba-Mâtnic și Zăgujeni pentru o serie de chestiuni privitoare la populație, rurale cu privire la grâu. Interesul pentru d. col. Ulea în toate domeniile, extraordinară larga bunătate și grije ce-l subjugă. In locuințele noastre mulțumiri cu care a fost înconjurat.

TAIAT DE TREN. — Locuitorul Devanoc Grigore, în etate de 40 ani, în timp ce voia să se urce în trenul personal 1002 Timișoara-Tr. Severin, din nefericire a căzut sub roțile trenului, tăindu-i un picior. In stare gravă a fost transportat la spitalul din acest oraș.

CONDAMNĂRI. — Individul A. Cutcovia, din acest oraș, a fost condamnându-se la o pricilie din centrul orașului și, profitând de neatenția persoanelor a luat o cantitate de bani, pe care i-a însușit. Individul, patronul observând lipsa banilor, a și fost dus pe loc. Alunta din urmă și, pentru cele comise-a fost în fața instanței, Judecat de judecătoria locală, a fost condamnat la o pedeapsă de 1 an închisoare corecțională. Individul a mai fost condamnat și la 6 luni închisoare corecțională, pentru furturi, tribunalul a menținut pedeapsa, dar a fost pus în libertate, în urma pledoariei d-lui av. Dr. Eleseu, care a cerut aplicarea dispozițiunilor de avocatul nou vinit.

FURT. — Natu Simeria din Petroșnița a fost dat în judecată în ziua acestui comunal, un fost de stat și alte obiecte de valoare.

JANDARM CONSTRICTOR. — Sergentul major, jand. Ilăreanu Ioan, Mihai, trăsătorul pe comuna Ion Tatia din comuna Mural, cu a circulat de soldatul Ilie Ioan, autoturismul de comandare, a avut ul.1 accident. Ion Tatia a încercat să scăpeze pe jandarm cu suma 300 lei. A fost arestat și trimis pe judecată.

SIBIU

PRETURI MAXIMALE NOUI. — Prin 14.50, incep de vând 19 lei; lapte de bivoliță 15 lei kil.; lapte pasteurizat 16 lei; lemne de foc: 1 stânjen tăi cultivate 1 2.500, cul. II 2.400; lemne de foc: 1 stânjen cultivate 1 2.600, cultivate II 2.300.

FUNCȚIONARI FINANCIARI CONTRIBUIE PENTRU RANIȚI. — Funcționarii administrației financiare a fiscului din comunele Sibiu au contribuit cu câte o lună de leafă pentru ajutorarea răniților luați, cumulându-și astfel pentru a fi distribuite răniților cu vin de pe front.

ORȘOVA

TEDEUM. — Cu ocazia sărbătorii Regelui și Bucuriei Sale, Sfânta Mitropolie a Bucovinei a oficiat un tedeum la biserica ortodoxă din localitate, la care au asistat autoritățile locale precum și un numeros public. Prezbiterul Climentie a ținut o cuvântare potrivită. Muzica militară a cântat în parcul de pe malul Dunării din str. Portului. Toate edificiile au fost drapate cu steaguri românești, germane și italiene.

APEL CĂTRE PUBLIC. — Prefectura orașului Orșova a lansat un apel către public, pentru ca fiecare cetățean, cu sentimente patriotice, să contribuie la completarea mobilierului și cazarmamentului necesar formațiunilor sanitare.

Acestor materiale sunt: paturi, mese, scaune, lavoare, cuiere, dulapuri, bănci, lar cu aferile de pat: saltele, perine, cearșafuri, pături, haine, fețe de perină, cămăși, izmene, papuci de casă, servete, cornați, plapome, farfurii, scăpătoare, tăbăcuțe, mănuși, perii, hârtie pentru mediul, stegii de tuna, brâie, cărți, cuțite, ace, ață, etc. Cei care vor să facă donațiuni de materiale necesare formațiunilor sanitare spitalicești.

Aceste materiale se vor depune la primăria orașului Orșova, în orele de serviciu.

CAMUFLAJUL ACOPERIȘURILOR DE TABLĂ se face în modul cel mai practic și economic cu DURSIT

Vopsea bituminoasă neagră. Protejează tabla contra ruginii.

GEAMURILE ... camuflează complect și durabil cu AQUASOL

Pastă bituminoasă neagră. Nu se coboară, nu se scurge la căldură.

PRODUSE ORIGINALE DE RENUME MONDIAL

GUSTAV A. BRAUN

FABRIK CHEMISCHER BAUSTOFFE

KÖLN, BERLIN, HAMBURG, STUTTGART, WIEN, PRAG

DEPOZITARI GENERALI PENTRU ROMÂNIA:

„C. G. R."

COMPANIA GENERALĂ ROMÂNĂ DE IMPORT ȘI EXPORT S. A. BUCUREȘTI III, CALEA VICTORIEI 91-93 — TELEFON 3-24-02

CONSTIPAȚIE PASTILE MIRATON de sărui naturale de Dulcigo-Goma. Laxativul sigur, eficient.

Mica Publicitate

Apare in fiecare zi. Minimum 10 cuvinte.

Anunțurile cu cifere 12 lei cuv. Ori ce anunț cerut să apară în altă rubrică decât cea respectivă se taxează cu tarif dublu. Duminicile și sărbătorile legale 25% în plus. — Pentru adresele din Capitală se va adăuga și numărul sectorului. — Anunțurile pentru rubricile „CERERI DE SERVICII" (Menajere), nu se pot publica cu adresă exactă ci numai adresa Post Restante sau la Ziar. Anunțurile se primesc în fiecare zi, inclusiv Sâmbăta, până la orele 7 seara

Cereri de servicii — 3 lei cuvântul — In chenar 6 lei cuv.

Lecții și meditații — 6 lei cuvântul — In chenar 8 lei cuv.

Oferte de servicii — 5 lei cuvântul — In chenar 8 lei cuv.

VÂNZĂRI — 5 lei cuvântul — In chenar 8 lei cuv.

CUMPĂRĂRI DE AUTOCOMBUS — 5 lei cuvântul — In chenar 8 lei cuv.

CUMPĂRĂRI — 5 lei cuvântul — In chenar 8 lei cuv.

CUMPĂRĂRI de imobile, moșii, păduri, terenuri — 6 lei cuvântul — In chenar 10 lei cuv.

VÂNZĂRI de imobile, moșii, păduri, terenuri — 6 lei cuvântul — In chenar 10 lei cuv.

ARENDĂRI de moșii, păduri, terenuri — 6 lei cuvântul — In chenar 10 lei cuv.

INCHIRIERI Camere și apartamente goale — 6 lei cuvântul — In chenar 10 lei cuv.

VILĂ SINAIA

INCHIRIERI Camere și apartamente mobilate — 6 lei cuvântul — In chenar 10 lei cuv.

Stațiuni balneare climaterice — 6 lei cuvântul — In chenar 10 lei cuv.

PIERDERI DE ACTE OFICIALE — 5 lei cuvântul — In chenar 10 lei cuv.

DIVERSE Comerciale, profesionale, — 5 lei cuvântul — In chenar 8 lei cuv.

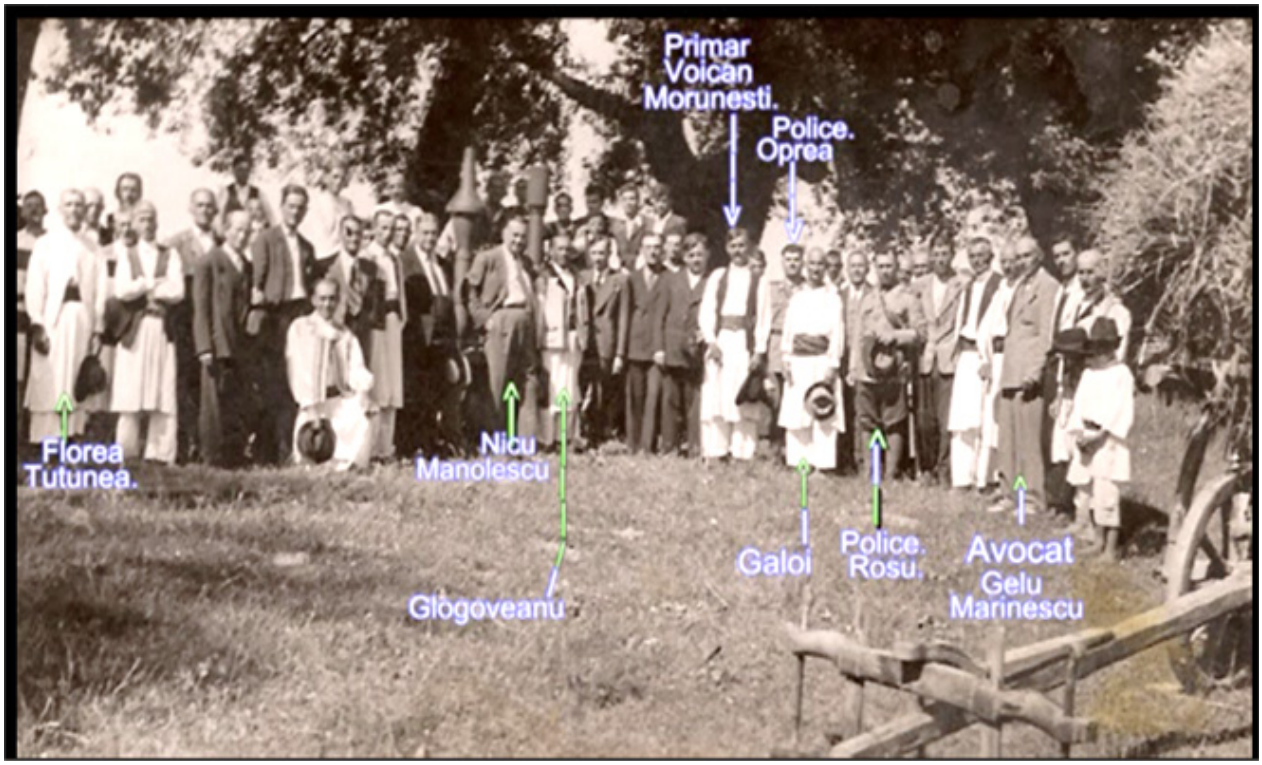
LEUCOREEA

Editura Societății Anonime „UNIVERSUL". Bucuresti, România

A. B. 125456

Bătrânul Iancu Popescu „prinde” decorațiile cooperatorilor decorați

Fotografia de grup făcută cu ocazia acelei sărbătoriri.

N.B.: Ion N.I. Dincă, amintit ca membru fondator al cooperativei, Ioan N. Dincă, amintit în articol printre cei decorați și primarul Voican din fotografia de grup sunt una și aceeași persoană. În documente purta numele Ioan N(icolae).I(lie) Dincă și a fost primarul comunei Morunești timp de patru ani și zece luni, începând din toamna anului 1936 cu unele mici întreruperi. I se spunea Voican întrucât pe bunica sa paternă a chemat-o Voica și după obiceiul vremii a dat această poreclă tuturor urmașilor ei.

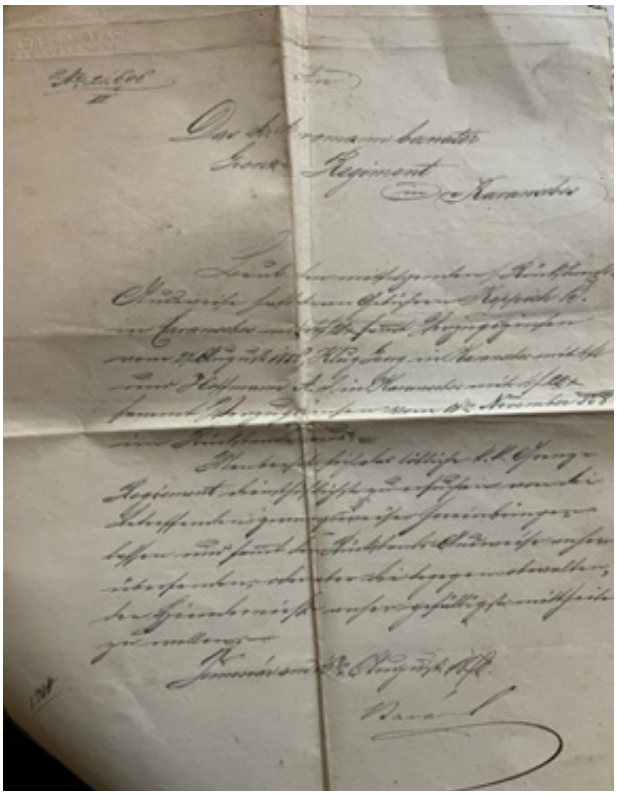
Titu TRIFU PERVULESCU

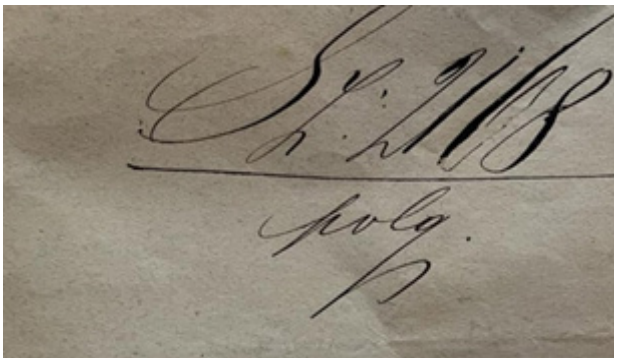
Grănicerii noștri de-a lungul vremurilor

În căutarea liniștii generațiilor prezente și a celor viitoare, căutăm să readucem la lumină și în atenția tuturor consătenilor noștrii și nu numai, crâmpeie din viața celor ce au fost și vor rămâne mereu prezenți în inimile noastre!

Despre documentele orginale ale străbunicului său, Grozăvescu Nistor, găsite într-un cufăr de lemn, la casa de sus a familiei Mârcoci, în anul 2024, ne informează domnul Ing. Grozăvescu Gogu, vechiul nostru colaborator activ și la lansarea volumului monografic al satului nostru Plugova – în 14 august 2021. Iar în anul 2024, merită menționată însumarea a 583 ani de existență documentară scrisă a satului nostru Plugova. Tot din Plugova mai deținem câteva seturi de acte și documente ale grănicerilor noștri bănățeni care după cum bine se știe și-au făcut datoria cu prisosință, oriunde s-au aflat – pe câmpul de luptă, în țară și în afara hotarelor sau lucrând cu hărnicie terenurile agricole primite drept recompensă dupa 1850 prin dispoziție imperială.

Grănicerii noștrii, de-a lungul timpului fie pe câmpul de bătalie cu jertfa de sânge, fie pe timp de pace și-au adus contribuția umană prin efort colectiv la ridicarea între anii 1790 – 1880, prin așa zisa robotă, companiile fiind organizate ca prin rotație să participe la ridicarea edificiilor, citez: *„Cu hainele și mâncarea lor, făcând pe maistorii și salahorii, cu carele lor, departe de case, cu lunile.“*

Ordinul de chemare în Regimentul de Graniță din anul 1874 a soldatului Grozăvescu Nistor.

Dintre membrii familiei Pervulescu deținem de asemenea câteva documente de evidență militară, în diverse perioade. Fosta casă cu nr. 54 a familiei noastre, în primele evidențe de după *„mutarea la drum“* din 1773 din ordinul Împărătesei Maria Terezia, de la Satul Bătrân ce se găsea la o distanță de 4 km mai sus față de actuala locație precum și la 9 km față de prima locație a așezării noastre de sub Muntele Arjana, numită Plugova Bătrână. Acolo sus, unde încă se mai regăsesc proprietăți , fânețe și sălașe ale vechilor locuitori. Acest număr de casă - 54, a dat încă un grănicer

din contingentul 1911, înrolat în Regimentul 43 Infanterie – Caransebeș cu participare la campaniile militare din Italia, Trieste și Fiume – bunicul meu – Pervulescu Nicolae.

Românii bănățeni înregimentați în Regimentul 13 cu sediul în Caransebeș, făceau parte din cele 17 regimente dispuse în partea de sud-est a imperiului, de la Marea Adriatică la Munții Rodnei. Ei erau subordonați direct statului împăratului, ne mai fiind dependenți de nici un nobil, în schimbul prestării serviciului militar în țară și în afara ei având astfel, libertate personală și pământ propriu! (Regimentul de Graniță Româno – Bănățean nr. 13 s-a înființat în anul 1767, după cum reiese din documentele vremii. De la înființare, regimentul a avut mai multe denumiri: în anul 1769 Regimentul de Granită Nr. 72; în anul 1775 Regimentul de Infanterie de Graniță Româno-Ilir; în anul 1798 Regimentul de Graniță Valaho – Ilir Nr. 13; în anul 1838 Regimentul de Graniță Valaho – Bănățean Nr.13; în anul 1849 Regimentul de Graniță Româno – Bănățean Nr. 13).

Până la anul 1872, administrația este militară, și în acest an Regimentul româno-banatic nr.13, se desființează și ia ființă Regimentul de infanterie nr. 43, în baza manifestului împărătesc din 9 iunie 1872. Se mai desființează și Regimentul nr. 12 bănățean-nemțesc și Regimentul de confiniu nr.14 bănățean – sârbesc odată cu Regimentul Titel.

„Împăratul și regele vostru vă mulțumește pentru credința și Supunerea ce ați dovedit totdeauna către tron și patrie“. (citat din manifestul emis și semnat de Francisc Iosif)

Din acea ultimă perioadă spicuim câteva informații grăitoare, citez: „o cale de răspândire în Banatul de munte a cărții tipărite de Andrei Șaguna la Sibiu, a fost prin intermediul Comandamentului Regimentului de Graniță Româno-Bănățean nr. 13 din Caransebeș. În ***13 septembrie 1855,*** Șaguna înștiința comandamentul că urmează să trimită 19 exemplare din *„Chiriacodromion“*. Acestea fiind comandate de comunele Teregova, Rusca, Feneș și Dalci, din Protopopiatul Caransebeș, și de comunele Dalboșeț, Șopotu Nou, Borlovenii Vechi, Mehadia, Valea -Bolvașnița, ***Plugova,*** Globu Rău, Ișalnița, Jupalnec, Topleț, Domașnea, Cornea, Crușovăț, Verendin și Luncavița din Protopopiatul Mehadiei. La sfârșitul lui septembrie 1855 tomurile omiletice ajunseseră la destinație. Protopopul Dimitrie Iacobescu al Mehadiei anunțând comandamentul regimentului că exemplarele solicitate sosiseră la destinație și erau în curs de legare la legătorul Robert Müller din Caransebeș. Costurile de expediție și legare urmând a fi achitate de parohiile beneficiare.

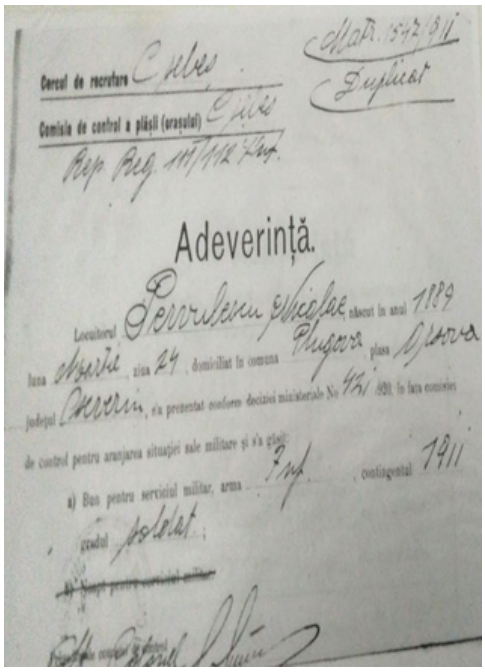
De asemenea, menționăm că pe aceeași cale, tot de la Sibiu, în ***16 septembrie 1856*** s-au tipărit 31 de dicționare româno-germane, fiind director al tipografiei, Dimitrie Lazarovici. Acesta trimite cu poșta pachetul cu cărți, iar la o zi distanță aflăm de la Andrei Șaguna care înștiințează comandamentul Caransebeș că vor sosi cărțile.

Să nu uităm nici de *„țintașii de elită“* din satul nostru, în perioadele de după 1780-1791, în perioada când tinerii satului nostru erau înrolați în armata imperială austriacă.

Citez: *„Trăgători de elită - Lazăr Drăgulescu, nr. 52, 24 de ani, căsătorit, are o fiică Maria de o lună, înrolat la 1 mai 1786, înalt. 5 pic. și 5 țoli; Nistor Grozăvescu, nr.73 are 27 de ani, căsătorit, are doi copii Pau de 4 ani și Chita de o lună, înrolat la 1 nov. 1784, înalt. 5 pic. 5 țoli și 2 degete; Ioan Adamescu, nr. 81 are 31 de ani, căsătorit are 2 fete: Maria de 5 ani și Floarea de 2 luni, înrolat la 1 martie 1789, înalt, 5 pic, 5 țoli și 2 degete; Artilerist – Ilie Drăgulescu, nr. 8, are 35 de ani, căsătorit, o fiică Maria de 6 luni, înrolat la 1 noiembrie 1785, are înălțimea 5 pic. un țol și 2 degete.”*

Soldat Pervulescu Nicolae.

Adeverință.

Adeverință a soldatului Pervulescu Nicolae.

Caporal Pervulescu Trifu, născut la 27.09.1920. Compania de mitraliori, Regimentul 93 – Jupalnic. Dispărut pe front în anul 1943, în Rusia.

Caporal Pervulescu Trifu născut în 1920 și plecat pe front în 1942, (unul din cei doi fii: Trifu și Nicolae ai bunicului meu), recrutat în 1939 la Lugoj - Județul Severin și va fi înrolat în regimentul 93 Infanterie – Jupalnic – lângă Orșova – Compania de mitraliori -, plecând ulterior pe frontul din Răsărit! Vorbim de doi membrii ai familiei ce au participat fiecare la câte una din marile conflagrații mondiale, primul, respectiv al doilea Război Mondial. Putem continua cu prezentarea unui alt consătean participant la cel de-al Doilea Război Mondial, în persoana fostului ofițer, Pervulescu Ștefan din familia Manea.

Familia procurorului Pârvulescu Ștefan ofițer în cel de-al doilea război mondial și o Diplomă acordată de Regele Mihai I.

Monumentul Eroilor noștri din satul Plugova, combatanți și participanți apoi, deveniți eroi în cel de-al doilea război Mondial.

Bibliografie

- Liviu, Groza, *Organizarea bisericii ortodoxe în cadrul regimentului caransebeșan de graniță,* p.454-455, vezi și Lavinia Marcu, *Taină și comunicare,* Caransebeș, 2012, p.548-551
- *Contribuții monografice, Plugova,* la 580 ani de documentare scrisă, pag. 137.
- Trințu Măran și Liviu Groza, *Documente Vieneze referitoare la Banatul grăniceresc,* Lugoj, 2006, pag. 91-92.

Nicolaie Tony DINCĂ

CRONICA LUI BALTASAR WALTHER

- despre bătălia de la Călugăreni și evenimentele următoare -

(fragment din traducerea din original făcută și publicată de istoricul Dan Simionescu)[1]

Socotim că vom fi mai pe placul cititorului dacă vom lăsa de o parte multe asemenea prădări și jefuiri de locuri dușmane, întrucît cu prilejul lor s-au întîmplat puține lucruri vrednice de povestit, în afară de uciderea locuitorilor și capturarea de oarecari prăzi, ca să nu se spună că am povesti lucruri născocite (ceea ce n-a fost niciodată în gîndul nostru), sau să-l plictisim pe cititor prin mulțimea lor.

Să trecem dară la înfricoșata expediție a lui Sinan pașa pornită în părțile noastre pentru a distruge pe creștini, dar înfrîntă și zădărnicită mulțumită ocrotirii lui Dumnezeu, păzitor al hotarelor. Acel mare și moș războinic, Sinan pasa, fiul unui pescar din orașul Sorento, lînga Neapole, aspirînd la locul de beglerbeg al Rumeliei și numit comandant general al oastei dușmane, după ce aruncase cu trufie multe promisiuni cu privire la viitoarea subjugare a ghiaurilor, cînd a văzut că Aaron si Mihai, pe atunci domni ai ambelor țări romîne, retrag, după noua pildă folosită de principele Transilvaniei și periculoasă față de Aaron, bogatul tribut datorat sultanului, despre care tribut am amintit mai pe larg la începutul cronicii, și că ducerea mai departe a războiului împotriva ungurilor și germanilor ar fi foarte anevoioasă din cauza lipsei grînarului acestor țări atît de folositor, ba chiar absolut necesar, ca să nu mai vorbim de prea marea batjocură ce se făcea trufiei turcești și care nu putea nicidecum fi răbdată, a socotit ca este neapărat necesar după un plan prevăzător și chibzuit ca numitele țări să fie aduse înapoi cu forța sub jugul de mai înainte. Așadar, în anul 1594, punindu-și capul chezășie, dacă nu ar îndeplini cumva acestea, însotit și de cîteva pașale din cele mai de seamă, cu o armata de 180 000 de soldați și salahori și cu armamentul cel mai potrivit, Sinan își așează tabăra pe malul Dunării în dreptul orașului Giurgiu, prefăcut încă de mai înainte în cenușă de către domn, iar apoi, după refacerea cetății, păzită pînă în clipa aceea de străji turcesti, și încă și mai bine întărit atunci el se silește cu o rîvnă înfocată și o muncă neobosită să construiască un pod cerînd multă trudă, făcut din luntri, asemenea celor pe care se sprijină morile, măcar că în acel loc albia Dunării era lată de o jumătate de milă, totuși foarte prielnic din cauza pomenitei fortărețe și a insulei asezate în mijlocul fluviului.

Domnul, care mai înainte de sosirea dușmanului își trimisese sora, copiii și odoarele mai scumpe în cetatea sibiană din Transilvania, ieșind din București cu opt mii de soldați pînă la satul Măgureni, la două mile depărtare, a hotărît să trăiască în tabără spre a fi mai în siguranță și mai pregătit de luptă. Față de un dușman atît de puternic, el chibzuiește planuri de purtare a luptei cu prudență și cu izbîndă pentru ai săi. Discută cu ostașii pricepuți, după aceea, timp de aproape o lună întreagă, întîrzie pe dușman în construirea podului, pînă cînd cîteva mii de turci trec fluviul și coboară la o depărtare de două zile de drum de Giurgiu, iar alții au și

[1] Studii Medii de Istorie Medievala partea a III q din anul 1959, traducerea făcută de istoricul Dan Simionescu de pe Cronica lui Baltazar Walter, pag. 70-79.

trecut cu corăbiile chiar la Giurgiu. Mihai, prea obosit, este silit a se retrage spre a-și păstra oștile pentru luptele mai grele care se apropiau din clipă în clipă.

Sinan pașa trece fluviul spre insulă peste podul gata, în sfîrșit, și se află pus sub paza cetății și înconjurat și de o parte și de alta cu vase de osteni înarmați, ajunge împreună cu ceilalți pași amintiți și cu munițiile de război, la țărmul Țării Romînești. Îl cucerește, pune stăpînire pe el, înaintează și trecînd peste trei poduri, se oprește într-un loc numit Călugăreni, închis de dealuri, păduri și rîul Neajlov și la două mile de taberele lui Mihai își ridică el corturile într-un loc potrivit și mai sigur.

Eroul nostru văzînd că acea clipă impune alegerea imediată între fugă sau luptă, nelăsînd loc pentru zăbavă, cu inima plină de încredere, convinge pe ai săi că trebuie mai degrabă să lupte bărbătește cu armele, pentru mîntuirea patriei și pacea creștinătății, decît să fugă în chip rușinos.

În ziua următoare, de 13 august, înainte de revărsatul zorilor, pornește la luptă cu oaste puțină, după obiceiul îndătinat, sub apărarea prea-sfintei cruci; vine asupra taberei dușmane cu avînt vitejesc, că nu l-ar fi oprit nici chiar obstacolele naturale ale terenului, atacînd cu atîta furie încât ajunge să sfișie de aproape corturile dușmanului.

Turcii, cu mult superiori, atît prin numărul soldaților cît și prin armament, pe lîngă poziția lor mai favorabilă, după cum am mai spus, se luptă din toate puterile; timp de multe ore se ucid în luptă oștile încleștate, cu soarta îndoelnică și pentru o parte și pentru cealaltă, pînă cînd, în cele din urmă, printr-un hiureș nespus de sălbatic, în hărțuiala neîncetată a luptei, ei împing îndărăt cam o pătrime de milă pe dușmanii creștini și capturează unsprezece tunuri. Asadar aceștia <creștinii>, departe de a se putea compara la număr cu mulțimea cea mare a păgînilor, deoarece armata lor nu trecea de 16 000 ostași, chiar dacii <valahii> au fost siliți a se retrage, ei totuși întotdeauna se îndreptau spre cîmpul deschis, în șiruri dese, în formațiunea unui unghi, pentru ca să nu fie încercuiți de turcii ce-i hărțuiau; din partea cealaltă parte, pădurea și dealurile se împotriveau la aceasta, deoarece întinderea locului îngăduind desfășurarea luptei, abia ajungea la un sfert de milă. Acum turcii atacau mai vîrtos trăgînd dese lovituri de tun și folosind neîncetat armele, împingînd mereu cu mai multă putere mica oștire creștină.

Era nevoie neapărat în clipa aceea de o acțiune eroică de ispravă măreață care să cutremure inimile pagînilor și să le înalțe pe ale creștinilor.

Atunci mărinimosul Io Mihai, invocînd ocrotirea salvatoare a mîntuitorului, a smuls o secure și o suliță ostășească și pătrunzînd el însuși în șirurile sălbatece ale dușmanilor, străpunge pe un stegar al armatei turcești, taie în bucăți cu securea o altă căpetenie militară dușmană și luptînd bărbătește se întoarce nevătămat la ai săi.

În acest timp, comandantul de oaste Kiraly Albert, adunînd pe rînd pe ai săi, slobozește tare tunurile în mijlocul celei mai dese grupări a dușmanului, deschizînd o mare spărtură pe care ienicerii se străduiesc în zadar să o împlinească cu focurile lor de pușcă, pentru că de îndată două sute de unguri și tot atîția pedestrași cazaci, cu comandantul lor Cocea, năvălind cu furie, strică rîndurile dușmanului, așternd la pămînt și taie oștile turcilor, pe cînd din spate și din coaste îi lovește cu bărbăție domnul cu ai săi daci, făcîndu-se așa mare învălmășeală, că pînă în seară au fost redobîndite cele 11 tunuri și dușmanii, în număr mare, erau mînați spre tabără ca vitele.

În această învălmășeală ce seamănă a fugă, Sinan pașa, în partea din față a taberei, cade de pe podul rîului Neajlov, pierde doi dinți și se socotește fericit scăpînd cu viață. Hasan pașa, ascunzîndu-se în chip rușinos prin tufișurile de mărăcini, abia în ziua următoare se tîrăște la ai săi. Însă pașa din Anatolia, la fel cel din Zain și Haidar pașa și alți mulți comandanți, dimpreună cu trei mii de ostași, au căzut în luptă, în timp ce dintre creștini abia au pierit cîteva sute. Încît, dacă noaptea cea întunecoasă n-ar fi împiedicat pe domn, fără îndoială că ar fi zdrobit cu acțiunea lui clocotitoare forța dușmană și ar fi pus capăt dintr-odată și o singură dată întregului război.

Revenind astfel la locul luptei, domnul își așează tabăra cam la o pătrime de milă de inamic și ca un salut nocturn slobozește tunurile în corturile dușmane și apoi caută să

afle întocmai de la străjile numeroase așezate cu grijă în tot locul și între altele de la un turc oarecare ce nu-i era necunoscut lui și care i-a fost adus prizonier, ce știa cu privire la numărul dușmanului și la armamentul lui.

Acest turc aflînd și el de numărul creștinilor, cît era de mic, zise „dacă turcii ar ști astăzi una ca aceasta, chiar numai cu caii ți-ar călca în picioare oastea ta". Reținut, turcul fu trimis în Transilvania. Încredințîndu-se domnul de aceste împrejurări și aducîndu-și aminte că nu în toate zilele strălucesc aceleași raze ale unor stele fericite, socotind că mulțimea cea înfricoșată a dușmanilor păgîni nu se va abate de la cele începute, pentru ca să nu fie cumva prins împreună cu ai săi prin înșelăciune sau stratagemă, sau poate atacat cu forța pe față și să fie lipsit dintr-odată de fericirea de mai înainte, de libertate și chiar de viață a hotarît că cel mai înțelept lucru este să-și retragă tabăra mai înapoi.

Deci, pe la miezul nopții, după ce a fost chemat cu glas tare de către toți împreună, de trei ori, prea sfîntul nume al lui Iisus, pe cînd turcii răspundeau în grabă după obiceiul lor îndătinat, „Alah, Alah, dumnezeul meu", cu care cuvînt chiamă ei pe domnul, se retrage și în dimineața zilei de 14 august, oprindu-se la rîul Argeș, la o depărtare de acolo de două mile, asezînd străji la toate intrările, rămîne locului.

În vinerea următoare, sărbătoarea adormirii Maicii Fecioare, lăsînd Bucureștii și așezînd tabăra la o depărtare de o milă de acolo, lîngă satul Văcăresti, zăbovește acolo trei zile. Între timp, ungurii și alți ostași, fără știrea domnului, năvălesc în orașul București și îl jefuiesc, socotind că prăzi așa de mari se cuvin mai bine lor decît dușmanului.

Domnul avea doi cerbi domesticiți, care au făcut cîteva drumuri împreună cu domnul și dormeau adesea lîngă cortul stăpînului lor, luau parte și la lupte la expeditii militare fără teamă, fie mergînd înainte, fie alături de el; nu-i înspăimîntau nici vuetul bombardelor, nici trăsnetul tunurilor, ci ridicîndu-se în două picioare, stăteau pe loc și puțin le păsa de exploziile acelora. În sfîrșit, împotriva obiceiului acestui animal, au fost martori neclintiți și la ultima luptă amintită mai sus, de la Călugăreni, cu Sinan pașa. Aci, însă, unul dintre ei murind din întîmplare, celălalt nesuportînd durerea, s-a ascuns în pădure. Dar cine, rogu-vă, s-ar da în lături de a sluji ca soldat în tabăra unui căpitan atît de omenos și atît de fericit? La a cărui minte dreaptă, așa de eroică, stau alături chiar și cerbii cei sfioși, așteptînd nemișcați să împărtășească soarta luptelor cu păgînii și arzînd de dorința izbînzii, chiar cu pierderea vieții lor de animal necugetător, după cum se adeverează faptul din mărturiile chiar ale domnului Mihai și ale multor ostași dintre cei mai demni de încredere.

La 16 august, aflînd că inamicul îl urmăreste, el pornește oastea după amiază și pînă la miezul nopții străbate cinci mile mari și mai stînd să răsufle într-un loc potrivit, pînă în zorii zilei. Mai străbate alte cinci mile mari și la 17 ale lunii ajunge la Terviza sau Tîrgoviște, oraș mare, dar fără ziduri și fără fortăreaze, aproape de rîul Ialomița, care, din cauza secetii, ia adesea înfățișarea unui pîrîu, iar acum se revarsă cu putere în chip de torent foarte mare și periculos.

După ce își așează cu grijă oștile și străjile pînă pe sub munți, stă pe loc aici cîteva zile. După aceea, mergînd spre poalele munților, pe malul Dîmboviței, încă o milă, mai oprește încă alte opt zile. Deci golindu-se Tîrgoviștea de locuitori ei, apropiindu-se în sfîrșit și dușmanii, dar mai încet, de teama vreunor curse și pericole, domnul Mihai sta în loc sigur între munți, lîngă același rîu Dîmbovița, la patru mile de cetate, asteptînd trupe de ajutor. El primește foarte bine gărzile și pe ceilalți ostași care se reîntorceau foarte adesea cu prăzi și prizonieri (de la care se aflau planurile inamicului) și îi îndeamnă să nu piardă nădejdea. Dar totuși se retrage cu două mile mai departe, în cheile munților, unde se văd urmele cetății odinioară întărite a lui Negru vodă ce înseamnă „Apa cea neagra", dar dărîmată odinioară de turci. În acest loc atît de potrivit de retragere, Mihai trăia înconjurat doar de cinci mii de ostași români în majoritate, dintre care cei mai multi erau moldoveni, dar dezertînd mulți din ei, pentru că tocmai în acel timp fusese învestit domn Ieremia Movilă de către căpitanul suprem al armatei regatului Poloniei, domnul Ioan Zamoiski și se temeau moldovenii că ramînînd ei în Țara Romînească, să nu-și piardă soțiile, copiii și moșiile lor. Totuși cei cu sufletul mai viteaz stăruiau pe

lîngă el și făceau foarte adesea incursiuni, aducînd din expedițiile lor pentru ei și pentru conducătorul lor, prăzi bogate, mulțime de prizonieri dușmani, nenumărați cai și mai mult de o sută de cămile

Iar Mihai, întocmai ca un erou războinic, nu-și pierdu inima nici acuma, nezdrobit de fuga ostașilor nestatornici, nici de marele număr al armatei dușmane, ci asteptînd trupele de ajutor ale principelui vecin al Transilvaniei, se silea să atace pe dușman și să elibereze, în sfîrșit, patria adusă la marginea prăpastiei de dușmanul care construia pentru apărare la Tîrgoviște în jurul palatului domnesc întăriri (căci printr-o poruncă perpetuă a sultanului este oprit a se ridica fortăreațe), un val foarte gros umplut cu pămînt și traverse de lemn întrețesute între două rînduri de pari bătgați în pămînt, asemenea unor copaci, iș care făcea o poartă și două palisade legate în fier masiv în partea dindărat și lua după aceea apa din rîu și săpa trei fîntîni înăuntrul orașului, gîndind să-și facă aici așezări statornice. Mihai nu se amăgi în speranțele sale, căci nu fu lipsit nici de ocrotirea lui Dumnezeu, nici de trupe de ajutor. Într-adevăr, pe fiecare zi soseau alți ostași și însuși principele Transilvaniei, Sigismund, cu ungurii și cu mulți secui, secuii locuind prin munții dinspre Moldova, vorbind o limbă a lor deosebită, fioroși în luptă ca și cazacii și cînd este nevoie, pedestrindu-se, pornesc la asalt ca pedeștri; și îi mai însoțeau o mie șase sute de teutoni călări și mai venea de asemenea nobilul Ioan Wiher, fiul lui Ernest, cu 80 cazaci din Polonia; și se mai grăbeau prin Ungaria 1600 de silezieni călări armați cu archebuze, cum sunt numite, și cu alte arme. Cu o armată pregătită abia de 15000 de ostași, după sărbătoarea Sfîntului Mihai, se îndreptă spre Tîrgoviște, cale de șase mile.

Domnul Mihai arzînd de dorința de a redobîndi libertatea patriei, pornește înainte în formație de luptă cu germanii, ungurii, cazacii și ceilalți pedestrași și la 5 octombrie, pe la prînz, se apropie de Tîrgoviște, ceilalți urmînd mai apoi împreună cu principele Sigismund. Dar, după cum leul cel mărinimos se înspăimîntă totuși de cîntecul cocoșului, tot asa Sinan pașa, cu celelalte pașale și cu cei mai aleși dintre căpitanii săi își pierde nădejdea la apropierea acestor doi eroi, cu armate așa de puține și, în dimineața aceleiași zile în care sosesc ai noștri, Sinan pașa dă foc cetății în mai multe locuri și fuge tremurînd împreună cu întreaga armată, cu muniția de război, lăsînd pentru apărarea cetății sub Ali pașa și cadiul judecător de Awlona, 3500 de ostași turci, mai adăugindu-se și 40 de mașini de război < tunuri>, precum și toate cele de trebuință și alimente îndestulătoare pe timp de trei ani. Așadar pe cîmpul de bătaie nu a mai fost găsit nimeni doar patru turci care, neștiind nimic de cele întîmplate, se întorceau mai tîrziu cu prăzi și pe dată au și fost sugrumați. Totuși creștinii luau seama cu grijă la urzelile inamicului viclean și puternic; se ține sfat ce este de făcut. Se așteaptă ziua următoare în ordine de bătaie cu străji așezate cu mare grijă. În zori de zi Mihai, atacînd fortăreața cu toate puterile, așează dinspre șesul către București, dimpreună cu secuii, cu alți ostași și cu cîteva tunuri, pe aga Ștefan Răzvan, de neam singan (sau cum zice poporul țigan), ostaș desigur foarte viteaz, dar fără credință față de fostul său domn Aaron și apoi, după înfrîngerea sa în Moldova, împotriva așteptării, tras în țeapă, în fața tuturor. El însuși, Mihai împreună cu principele Sigismund, se grăbește dinspre partea muntoasă și rîul Ialomița, către o biserică depărtată de cetate ca la o aruncătură de săgeată, ridică două movile de pămînt ca niște turnuri. Așează cîteva dintre cele 40 de tunuri aduse, lovește cu strășnicie inamicul închis de amîndouă părțile i mutîndu-se în altă biserică cu mult mai apropiată de fortăreață, îndeamnă de luptă fără întrerupere. Deși turcii se apărau din toate puterile, după cum se obișnuește la mare cumpănă, și mulți scăpaseră pe ușa dindos, totuși lipsiți de ajutoare din afară de care aveau nevoie și hărțuiți din două părți, cînd de ghiulelele mașinilor de război, cînd de asalturile secuilor și ale altor soldați, în ziua a treia de asediu, la 8 octombrie, după amiază, Mihai cucerește cetatea și măcelărește garnizoana. Însuși Ali pașa e luat atunci prizonier aci și dus în Transilvania. Cadiul de Awlona cade apărîndu-se; aproape toți cei ce au scăpat cu fuga, necunoscînd locurile, sunt doborîți; sunt capturate 40 de tunuri cu pulbere multă, ghiulele foarte multe, puști, bombarde și alte arme, precum și alimente îndestulătoare pentru mai bine de trei ani.

Victor RUSU

Lirica populară despre Domnul Tudor

Cu prilejul comemorării a 200 de ani de la moartea eroului şi martirului naţional TUDOR VLADIMIRESCU, am traversat deci, încă o dată, folclorul poetic românesc şi am depistat toate piesele dedicate monumentalei personalităţi ale lui Tudor Vladimirescu şi faptelor sale exemplare, eroice.

Lirica populară şi cea cultă, între atâtea alte note comune, o au şi pe aceea a SENTIMENTULUI NAŢIONAL, a PATRIOTISMULUI pilduitor, ce fecundează bogat disponibilităţile de creaţie ale marelui autor anonim sau pe cele ale poetului cult. De altfel, filonul liric de inspiraţie civică şi patriotică este unul dintre cele mai bogat reprezentate. Cercetătorul îndelung familiarizat cu inestimabilul, fabulosul nostru tezaur liric îşi metamorfozează în convingere estetică fundamentală constatările succesive că, la români, poeţii au avut la gradul cel mai înalt vocaţia cultivării poeziei patriotice.

Nu este eveniment de seamă, din istoria neamului, nu există personalitate cu un destin politic mai pregnant individualizat care să nu fi generat ecouri lirice perene, puternic reverberante în poezia noastră populară şi, mai ales, cultă.

Se poate afirma, fără teama de a greşi, că, paralel cu istoria propriu-zisă, scrisă de specialişti în domeniu, s-a configurat, prin vreme, un veritabil, vibrant hronic eroic al poporului român, ce încorporează mozaical, creaţii poetice memorabile, de reală valoare estetică.

Structura celor mai multe dintre poeziile populare pendulează între lapidaritatea şi accentele protestatare ale doinelor de haiducie şi schemele compoziţionale la care apelează cel mai adesea cântecul epic tradiţional românesc.

Tudor Vladimirescu este un erou naţional, dar, în egală măsură, şi unul popular, de aceea nu surprinde evocarea puternicei sale personalităţi în maniera în care sunt restituite estetic faptele

exemplare, de vitejie, ale celor mai importanţi haiduci români.

Piesele istorice cu o pronunţată structură de doină haiducească reconstituiesc atmosfera tensionată, de nemulţumire acută, generală, explozivă, a epocii Revoluţiei lui Tudor Vladimirescu de la 1821. Tabloul acesta de epocă, liric, configurat din tuşe viguroase, de factură expresionistă, parcă, este încărcat de sugestii ale sărăciei şi exploatării inumane, dar şi de aluziile subtile, de un anume ingenuu rafinament stilistic, ale revoltei sociale ce avea să se declanşeze: „*Mi-am vândut şi cămăşoara/ Ca să-mi cumpăr săbioara. / Pluguleţul meu nebun, / Cum te prefăcuşi în tun! Vezi aşa mai poţi ara / Să mă scapi de angara!*

Alte poezii amintesc de registrul uşor elegic şi de gestica lirică, circumscrisă unui veritabil ritual al despărţirii, din cântecele sau doinele de cătănie. „*Nu mai plânge Măriuţă, / Vezi de Ion şi de căruţă / Şi de bietele copile / C-am ajuns în biete zile. / Să nu plângeţi moartea mea / Că-i la* ţară piază rea. / Uite, mergem să arăm, / Ţelina să despicăm; / Noi avem să semănăm, / Voi aveţi să ne urmaţi / Însutit să seceraţi"…

De remarcat, superba alegorie a luptei de descătuşare socială şi naţională, care, în viziunea creatorului anonim, este inspirat şi extrem de sugestiv echivalată imagistic, cu o concreteţe metaforică rară, cu elemente şi note cotidiene, din ritualul ancestral, ciclic, al cultivării pământului, precum şi ideea poetică a morţii şi jertfei ca semănat tragic, suprem, în numele viitorului, al pregătirii unui seceriş „însutit", pentru urmaşi.

Foarte frecvente, de asemenea, îndemnurile stăruitoare, încrâncenate, la revoltă şi luptă: "*Daţi pandurilor voinici,/ Nu fiţi la suflete mici,/ Daţi cu flintele-mpuşcaţi,/ Din robie vă scăpaţi*".

Dar cea mai exultantă, mai expresivă metaforă întâlnită în scurtele "cântece" cu structură de doină de haiducie este aceea a BRAZDEI cu semnificaţie de înalt, necruţător act justiţiar: "*Să umble şi plugul meu!/ Să trag brazda dracului/ La uşa bogatului:/ U*ă brăzduţă d-ale sfinte/ Să ţie ciocoiul minte:/ Să-i arunc un semănat/ Cu sânge negru udat".

Pe acest fundal de epocă, încărcat de sugestii mesianice, prevestitoare de profunde, puternice seisme şi înnoiri sociale, se conturează, la dimensiuni epopeice, legendare, veritabila statuie lirică a lui Tudor Vladimirescu, care catalizează şi imprimă o dinamică vulcanică întregului complex evenimenţial. Cunoscuta, remarcabilă ARTĂ A PORTRETULUI, ilustrată cu indicibil har şi ştiinţă compoziţională de marele creator anonim, îşi evidenţiază cu excelente izbânzi estetice, elemente definitorii: lapidaritatea, esenţializarea şi reducerea la câteva note particulare, obsesiv reliefate, metamorfozate stilistic în aşa zise „formule portretistice fixe", în „locuri comune", în sensul bun al termenului. Din această perspectivă, atât tradiţia populară, cât şi piesele identificate de noi, apropiate compoziţional de factura cântecului epic tradiţional, a baladelor haiduceşti, ne transmit „portretul" esenţializat al unui Tudor înalt şi falnic, dar, mai ales, „întunecat", tăcut, animat de un neistovit spirit justiţiar: „*Tudor Domnul / Ne e-n toate / Stă-ncruntat / Cât e de-nalt, / Nu clipeşte/ Nu vorbeşte /Ţine gura ca un cleşte.*"

Cântecul epic cel mai realizat artistic, dar şi cel mai cunoscut, cules de însuşi poetul Vasile Alecsandri şi inclus în celebra sa culegere „Poezii populare ale românilor", este, indubitabil, „Visul lui Tudor". În esenţă, inestimabila piesă folclorică este o superbă alegorie a morţii, tensionată şi teatralizată de o sensibilă artă a folosirii dialogului. Dialogul debutează cu replica mamei lui Tudor, care, într-o tonalitate intens nuanţată afectiv, de o infinită delicateţe şi iubire, îşi mărturiseşte îngrijorarea generată de „schimbarea la faţă" a fiului său: „*Mult la faţă te-ai schimbat / Şi mi te-ai întunecat!*"

Tudor îşi roagă mama să-i dezlege un vis chinuitor şi, în mod evident, învestit cu plurale sugestii premonitorii, rău prevestitoare:

„*Că ştii, maică, ce-am visat? / Buzduganu-mi sfărâmat; / Sabia cea bună, nouă, / Am visat-o ruptă-n două./ Puşca mea cea ghintuită/ Am visat-o ruginită,/ Maică, pistoalele mele/ Le-am visat făr de oţele/ Apoi încă am văzut/ Şarpe galben, prefăcut, / Ce purta coarne de ţap, / Creastă roşie în cap; / El avea ochi vânzător,/ Avea grai linguşitor/ Şi mă tot ruga mereu/ Să mă duc la cuibul meu*”… Mama îi tălmăceşte visul, după registrul „tâlcuitor”, al unor echivalenţe onirice străvechi, ancestrale, circumscrise corpusului folcloric naţional, de datini, obiceiuri şi eresuri, tâlcuri ce nu sunt greu de dezlegat nici de către un bun cititor de poezie, familiarizat, cu simbolistica şi cu limbajul metaforic, aluziv, al adevăratei poezii dintotdeauna. De fapt, avem de-a face cu o splendidă alegorie de extracţie onirică, întemeiată pe o naiv-rafinată aglomerare de simboluri sugestive: sabia frântă în două, puşca RUGINITĂ, pistolul „făr de oţele” etc. De-a dreptul copleşitoare, prin ineditul, fantezia şi imaginaţia de geniu anonim, care au generat-o este, însă, reprezentarea imagistică a şarpelui fantastic, cu coarne de ţap şi creastă roşie.

Sfânta „*Măicuţă bătrână/ Cu brâul de lână/ Târât prin ţărână*”, din incomparabila baladă „Mioriţa”, coborâtă într-o nouă ipostază lirică, în cântecul epic „Visul lui Tudor”, îi „dezlegă” visul („*Acel şarpe veninos/ E vre-un duşman ticălos; / Vre un hoţ volintăraş / Şi la inimă vrăjmaş*”) şi are prilejul de a reformula artistic crezul etic al tuturor mamelor de eroi („*Un român voinic ca tine / Pân’ ce cade, pân’ ce moare / Calcă şerpii în picioare.”) şi de a adopta aceeaşi impresionantă atitudine mioritică, de seninătate, echilibru şi împăcare în faţa morţii: „De-i muri, drăguţul meu, / Facă ce-o vrea Dumnezeu!*”

Structura şi factura prozodică a cântecelor epice commentate de noi, în acest florilegiu omagial, trimit, uneori, direct la condiţia estetică a unei specii folclorice de o datare mai recentă – JURNALUL ORAL, un sui-generis reportaj liric, care istoriseşte, cu parcimonie de mijloace de expresie şi vizibil mai puţin elaborat, o anumită întâmplare, una numită eveniment istoric, cum este cazul piesei „Floricică de pe luncă”, în care exuberanta cromatică şi dinamică a tabloului idilic al unei sărbători rustice se întunecă de fiorii tragici ai unui crunt masacru turcesc, derulat panoramic, cu un remarcabil simţ al amănuntului semnificativ şi al gestului revelator.

O notă cu totul aparte în registrul de expresie al cântecelor epice dedicate de creatorul anonim eroicei, tragicei personalităţi a lui Tudor Vladimirescu o marchează “Cântecul zaverei”. Piesa împrumută caligrafia lirică subtilă a jocurilor de copii, de un naivism studiat şi o truculentă verbală orchestrată cu un surprinzător rafinament. Într-o arie prozoică relativ restrânsă, întâlnim în stare pură, cele mai rare „figuri repetitive şi iterative”, cum spun specialiştii, adică anafora, anadiploza, repetiţiile consecutive de vocabule, rima interioară: “*Om, om, om, / om eram eu, om,/ Pom, pom, pom,/ pom eram eu, pom:/ de frica lui Tudorică/ nu vezi boierii din sticlă!/ Pom, pom, pom,/ pom eram eu, pom.*” În aparenţă, doar un graţios joc de cuvinte, în esenţă, echivalentul esthetic strălucit, al unui exersat şi fecund spirit ludic, ce îşi relevă disponibilităţile de creaţie în registrul unei fermecătoare oralităţi, de o muzicalitate şi o vrajă incantorie indicibilă.

Mai menţionăm piesa folclorică „La Zaverea”, pentru metrica lapidară (versuri de patru silabe), împrumutată, parcă, de Şt. O. Iosif, în cunoscuta, antologica sa „Doină”: „*Tudor Domnul/ Nu e-n toane./ Stă-ncruntat/ Cât e de-nalt,/ Nu clipeşte, Nu vorbeşte .../ E zaverea.*”

Valeru CIUREA

Sânzienele

În județul Olt, despre obiceiurile de *Sâziene*, sau *Drăgaică* așa cum i se mai spune, se mai găsesc informații doar în memoria femeilor mai în vârstă, cele care, la timpul lor, au practicat aceste obiceiuri și ritualuri specifice, fie cele premergătoare zilei de Sânziene (Noaptea de Sânziene când, în credința populară se deschid cerurile și lumea de dincolo poate intra în contact cu lumea pământeană), fie cele din ziua respectivă. Obiceiurile de Sânziene s-au practicat cu precădere în sudul județului Olt, în zona fostului județ Romanați, o zonă etnofolclorică cunoscută pentru că a păstrat obiceiurile și meșteșugurile tradiționale.

Având data fixă, 24 iunie, sărbătoarea de Sânziene se suprapune cu nașterea Sfântului Ioan Botezătorul și este una dedicată iubirii, renașterii, fertilității și protecției, așa cum de altfel sunt mai toate sărbătorile primăverii. În imaginația oamenilor de la țară, Sânzienele erau zâne bune, închipuite ca niște fete frumoase, vesele și făcătoare de bine, zâne care locuiau pe câmpii. Nu întâmplător în perioada sărbătorii de Sânziene unele plante capătă puteri vindecătoare și se pot culege doar atunci, pentru a fi folosite drept plante de leac.

Sărbătoarea de Sânziene este și o sărbătoare a speranței și credinței. Astfel, în noaptea ce precede ziua de Sânziene se spune că fetele își pot afla ursitul, iar în ziua de Sânziene pot afla dacă se vor căsători în anul respectiv sau nu.

„În ziua de Sânziene, dis de dimineață, fetele plecau pe câmpurile pe care creștea floarea de Sânziană, însoțite de bătrâne care știau rostul facerii coronițelor dar și al plantelor de leac ce se puteau culege în această zi. Se împleteau coronițe care aveau, pe lângă floarea de Sânziană și alte flori ale câmpului, și câteva spice de grâu. Coronițele erau duse apoi acasă și erau aruncate peste casă pentru ca fata care o arunca să afle dacă se mărită. Astfel, coronița care reușea să treacă de coama casei reprezenta posibilitatea ca fata să se mărite în anul respectiv. Coronița care rămânea pe casă sau nu reușea nici măcar să

ajungă pe casă, arăta că fata respectivă nu se va mărita, va rămâne în bătătură”, povesteşte Melania Velica, de la Vădăstriţa.

Astăzi, obiceiurile şi practicile legate de această zi, în judeţul Olt, aproape că au trecut în fondul pasiv. Se încearcă readucerea acestora în memoria colectivă a locuitorilor zonei în care obiceiurile se practicau (Cezieni – satul Corlăteşti şi Vădăstriţa) prin reconstituirea acestora, împreună cu femei mai în vârstă, practicante ale obiceiurilor şi ritualurilor, prin atragerea tinerelor satelor care să preia aceste informaţii şi să le ducă mai departe prin ele şi, mai departe, prin fiicele lor. O astfel de reconstituire sau, mai degrabă de readucere în conştiinţa colectivă a fost realizată de Centrul Judeţean de Cultură şi Artă Olt în colaborare cu Institutul Naţional al Patrimoniului din România, în preajma zilei de Sânziene a anului 2024, la Cezieni, în satul Corlăteşti, cu sprijinul doamnei Alexandrina Olguţa Filip, Tezaur Uman Viu, a doamnei Gheorghiţa Simion, în vârstă de 86 de ani, şi a domnişoarelor Erica Jerdoiu, Melania Ciocan şi Daniela Ciobanu.

„Vrem să le învăţăm şi pe aceste fete cum se făcea... Măcar să rămână cu ideea, să ştie cum erau obiceiurile noastre” spune Olguţa Filip.

Gheorghiţa Simion, spune că în dimineaţa zilei de Sânziene se culeg plantele de leac. *„Toate plantele au efecte tămăduitoare, fiecare în felul său. Una este bună de cap, alta de stomac, alta pentru respiraţie, alta pentru tensiune... În special în această zi, începând cu care şi florile, şi iarba încep să se usuce. Eu, aşa bătrână cum sunt, dacă pot, mă duc singură în vale, îmi adun flori cât îmi trebuie şi fac coroniţă acasă, în bătătură. Dacă vine vreo femeie cu vreun copil care se vaietă, iau coroniţa şi îl trec de trei ori prin ea sau îl afum cu fumul de la câteva flori pe care le iau din ea.”* Gheorghiţa Simion recunoaşte că nu prea mai vin la ea cu copiii să îi treacă prin coroniţă. Ea îşi adună însă, an de an, florile şi plantele pe care le cunoaşte de atâta timp, îşi face coroniţa şi o foloseşte măcar pentru ea.

„Acuma vin rar, nu mai ştiu sau nu mai vreau... Iau tot felul de medicamente, pentru orice... Au uitat de plantele noastre sau se duc şi le cumpără de la magazine” mai spune ea.

Alexandrina Olguţa Filip, Tezaur Uman Viu, un adevărat cercetător local, povesteşte: *„Până nu se lua roua de pe flori, femeile văduve şi fetele curate (neprihănite, nemăritate) aveau voie să culeagă aceste flori pentru ca acestea să şi aibă efectele benefice la care se aşteptau. Condiţia era să fie plante sau flori sălbatice, nu din cele plantate din seminţe. Exista şi un secret: atunci când plecau la adunat plante şi flori, nu se vorbea. Totul se desfăşura pe mutește chiar dacă, pe drum sau acolo, pe câmp, se mai întâlneau cu*

cineva. Se credea că dacă se vorbește, puterea tămăduitoare sau vraja acelor plante și flori, se risipește sau dispare. Fetele învățau de la femeile în vârstă ce, și cum să împletească din flori cununi pe care apoi, anumite femei, cele care aveau calitatea recunoscută de vraci (dar în sensul bun, nu de vrăjitoare) le puteau folosi atunci când cineva din comunitate apela la ajutorul lor, fie pentru că un copil era bolnav, nu respira bine, nu putea dormi, suferea de sperietură sau orice altceva. Băbuța împletea din acele flori coronițe, mai mici sau mai mari, pentru copii sau pentru oameni mari, pe care le punea la uscat în loc ferit, pentru a nu fi spurcate de păsări, animale sau oameni și, în

felul acesta să își piardă puterile vindecătoare. La legarea plantelor de leac și a florilor pe coroniță se folosește ață roșie. Coroniţele erau așezate la grindă, în casă, la icoană sau sub streașina casei și luate de acolo atunci când era nevoie. Ioana Filip (a lu' Dănilă) mi-a povestit cum în timpul anului, femeia-vraci folosea coronița pe care o păstra cu sfințenie la loc ferit atunci când era solicitată de cineva din sat. Trecea copilul de trei ori prin coroniță spunând <<Sănătate! Noroc în viață! Să fie numai de bine>> după care, cu câteva flori uscate, rupte din coroniță, făcea o afumare a acestuia. Coroniţele se țineau până la Drăgaica următoare, dar nu mai mult de un an. Dacă după trecerea acelui an mai rămânea ceva din coroniță, aceasta se ardea iar cu fumul rezultat se afuma gospodăria: prin casă, la păsări, în cuibare, la vite... Numai în locuri spurcate nu se folosea."

La final, înainte de a ne lua la revedere, mai vorbim despre una, despre alta. Despre cum se fac colacii, ce reprezintă ei și care le este rostul, despre puterea tămăduitoare a plantelor cu care lucrasem toată dimineața. Legat de aceasta, Gheorghița Simion și Olguța Filip ne mai povestesc și despre faptul că, în timpuri nu foarte îndepărtate exista pe câmpurile din jurul Cezienilor o floare roșie, cu un mic punct alb în mijloc. I se spunea floarea rușinii. Cu timpul, albul din mijloc a devenit din ce în ce mai mare, luând, treptat, locul roșului care a dispărut. Acum, această floare nici măcar nu mai există iar ele spun, mai în glumă, mai în serios, că odată cu această floare, a dispărut și rușinea.

Regatul Sânzienelor din inima Bucovinei

Cine nu a fost în Bucovina să simtă până în străfundurile fiinţei sale să fii român, să fii primit cu bucurie şi bunăvoinţă şi să te simţi la tine acasă în orice loc te-ai aşeza şi cu oricine ai vorbi, nu are cum să ştie ce înseamnă toate acestea.

În prag de luna lui Cuptor, la Vicovu de Sus, în judeţul Suceava, a avut loc cea de-a X-a ediţie a Festivalului Naţional „Regatul Sânzienelor”, un festival iniţiat şi susţinut de familia Elena şi Dumitru Parasca, doi oameni cu suflet mare, alături de care au venit începând cu prima ediţie alţi (mulţi!) oameni de suflet.

„Am pornit într-o călătorie magică, emoţionantă şi educativă prin toate zonele etnografice ale României, printre cuvinte, cântece, obiceiuri inspirate de Sărbătoarea Sânzienelor, în dorinţa de a menţine aprins focul sacru al tradiţiilor noastre milenare. În Bucovina de poveste, am adunat într-un buchet de sânziene tradiţii şi obiceiuri scoase din lada de zestre a poporului român, am premiat regine, prinţese, grupuri, costume, am cântat şi am dansat, celebrând an de an zânele bune ale românilor, Sânzienele. Indiferent de vreme şi de vremuri, avem datoria de a trăi frumos, de a ne respecta rădăcinile din care ne tragem seva” spun Elena şi Dumitru Parasca despre festivalul lor.

Tema acestei ediţii aniversare a fost „Omul şi alte leacuri”, temă sintetizată în volumul *„Omul şi alte leacuri. Vindecări ce au schimbat destine prin veacuri”*.

Din florile de Sânziană culese cu o zi înainte, candidatele la titlul de zână, de

regină sau de prinţesă, alături de invitaţi din toate colţurile ţării au împletit coroniţe şi au povestit despre obiceiurile şi ritualurile pe care fiecare dintre cei prezenţi le are în zona din care provine.

Parada participanţilor la festival, în frunte cu un Ştefan cel Mare impunător, aşa cum a fost şi măreţul domnitor moldovean interpretat de Petru Bodirlau, călare pe un cal alb, a făcut ca strada principală din Vicovu de Sus să devină o scenă istorică dar şi o reprezentare vie a zonelor etnofolclorice ale României, cu portul şi obiceiurile proprii.

În urma spectacolului-concurs derulat pe o scenă amenajată în faţa Primăriei, spectacol prezentat de artista Elena Negru şi în care au evoluat candidatele şi grupurile

folclorice care au prezentat obiceiuri şi ritualuri de Sânziene au fost desemnaţi câştigătorii acestei ediţii:

La Secţiunea REGINE: Premiul I şi titlul de Regina Sânzienelor - Andreea Măiastra Aron (Bucureşti) şi Luciana Matei (Prahova);

Premiul II - Graţiela-Ştefania Balan (Frasin, Suceava); Premiul III - Alina Mihali (Borşa, Maramureş).

La Secţiunea GRUP: Premiul I - Ansamblul „Flori Vicovene”, coordonator Liliana Ursachi (Vicovu de Sus, Suceava); Premiul II - Grupul „Urmaşii lui Ştefan”, coordonator prof. Elena Nandriş (Mahala, Regiunea Cernăuţi, Ucraina); Premiul III - Trupa de balet „Kinder Club”, coordonator Voichiţa Morar (Vicovu de Sus, Suceava); Premiul special al juriului: Grupul „Piatra Mare” Dobârlău, judeţul Covasna, coordonator Alexandru Gecse; Grupul „Voievozii” din comuna Bogdan Vodă, Maramureş, coordonator Busta Anuta; Grupul folcloric „Ghiocel” al Casei de Cultură Vancicăuţi, Ucraina, coordonator Vladimir Raţă; Grupul folcloric „Kinder Club” din Vicovu de Sus, coregraf Răzvan Zaharia; Menţiune - Ansamblul „Bucovenska Ruja” al Casei de Cultură Milişăuţi, coordonator Brîndușa Peslari.

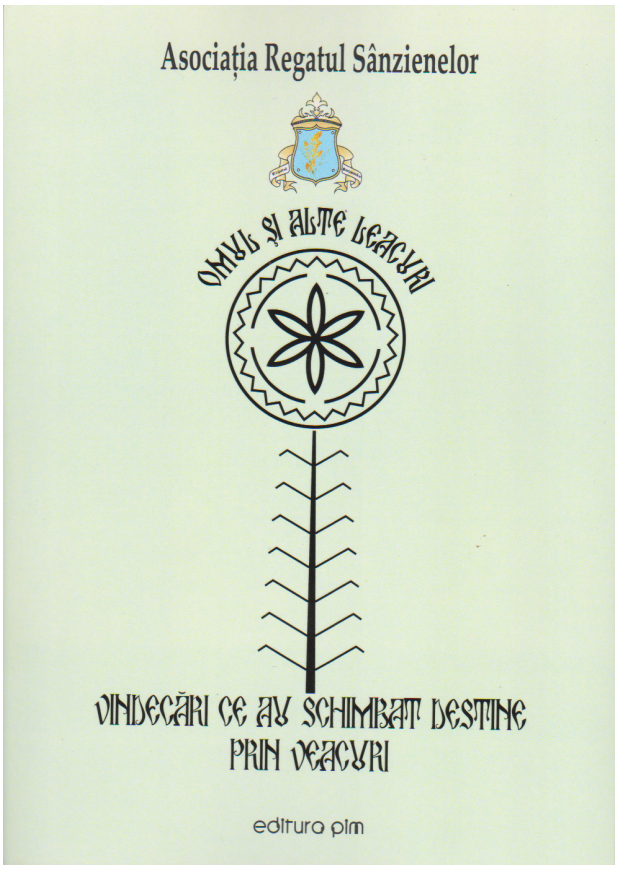
La Secţiunea PRINŢESE: Premiul I şi titlul de Prinţesa Sânzienelor: Iza Maria Negru (Bilca, Suceava); Premiul II: Ema Irina Andrişan (Frătăuţii Vechi, Suceava) şi Casiana Bordea (Bogdan Vodă, Maramureş); Premiul

III: Sofia Sfichi (Rădăuți, Suceava); Menţiuni: Anamaria Antonia Fitigău (Răchițele, Cluj); Ana Sofia Constantin (București); Miruna Hojda (Borșa, Maramureș); Ștefania Iulia Mucea (Bilca, Suceava) și Ionela Bodale (Rădăuți, Suceava).

La Secţiunea COSTUME INSPIRATE DIN MITOLOGIA ROMÂNEASCĂ: Premiul I - Karina-Ioana Ieșan - Zâna Pădurii (Vicovu de Jos, Suceava); Premiul II - Angela Silion - Hangița (Focșani); Premiul III - Luciana Matei și Paul Nițu - Ileana Cosânzeana și Făt-Frumos (Prahova); Menţiuni - Alina Mihali și Miruna Hojda (Borșa, Maramureș).

Lansarea volumului *„Omul și alte leacuri. Vindecări ce au schimbat destine prin veacuri”*, o lucrare care cuprinde articole semnate de 36 de coautori, a încheiat seria evenimentelor din cadrul acestui festival care, așa cum spun și organizatorii, au strâns laolaltă „Oameni-leac ai acestei naţii.”

Această carte este cea de-a doua editată și tipărită de Asociația Regatul Sânzienelor, după cea de anul trecut, intitulată *„Poftiți la masa strămoșilor noștri. Bucate românești și povești despre români”* (cu 38 de coautori).

Asociația Culturală Regatul Sânzienelor a acordat diplome de excelenţă personalităților ce contribuie prin munca lor neobosită la promovarea valorilor autentice românești: Tezaurul Uman Viu Lăcrămioara Pop, (Tulgheș, Harghita), distinsa artistă, tezaur al folclorului românesc Leontina Dorca și eleva domniei sale, Carmen Maria Sas (Satu Mare - Cununița Năzdrăvană), omului de cultură Ciurea Valeru (Slatina - Olt), Elena Negru, o artistă de valoare a Bucovinei, Ilaria Pușcă, Elena Nandriș, profesorului Laurenţiu Palade (Botoșani), învățătoarei Anuța Bușta (Bogdan Vodă, Maramureș), omului de cultură Iuliana Mina (București), Viorel Miron și Marina Miron (Basarabia), Cristina Onofrei (Suceava), Marioara Boc (Răchițele, Cluj), Loredana A. Știrbu (Satu Mare), Rodica Rodean (Iași) și Elena Schipor și Elena Ursachi (Vicovu de Sus), Corul „Voinești” din Covasna și Adela Șulea.

Am plecat din Vicovu de Sus mult mai bogat decât la venire, văzând cum o mână de oameni speciali reușește să adune laolaltă atâta spiritualitate românească și atât de multă dragoste și dăruire pentru tradițiile și obiceiurile noastre străbune dar și încărcat cu o nemăsurată trăire românească pură, sinceră și nereținută.

Pompiliu ALEXANDRU

Limite educaționale

Anul acesta, la decernarea premiilor *Globului de Aur*, la Los Angeles, actorul Ricky Gervais, care a fost pentru ultima oară maestru de ceremonii, a ținut un discurs incendiar cu privire la toate ipocriziile lumii artiștilor și producătorilor de cinema de la Hollywood. A pus degetul pe rană, cum se spune. Lipsă de tact, îndrăzneală, gafist? În orice caz, ceea ce acest om a făcut în breasla sa este de făcut în oricare breaslă. Este adevărat, nu oricine își permite să-și „riște cariera" făcând acest lucru. Din propria experiență pedagogică am observat că nemulțumiri imense există și în sistemul de educație. Vocile rămân, în schimb, adresate cuiva din neant – care poartă denumirea comodă și impersonală de „sistem" – iar în momentele concrete, când acțiunea se impune, se adoptă atitudinile pasive, din teama de a intra într-o dispută cu direcțiunea sau, mai grav, cu inspectorii sau chiar cu cei din minister. Se discută mai mult pe la colțuri decât în mese rotunde. Existăm în epoca în care beneficiem de cea mai mare libertate, dar cu cel mai jos nivel al *criticii constructive*. Critica este înlocuită de *invectivă,* iar invectiva se confundă cu critica. Acesta este un *fenomen socio-profesional* care își are explicația, desigur. Care ar fi ea și de ce este important să o problematizăm?

Problema pe care o avem de dezbătut astăzi privește miezul unei crize educaționale. S-ar părea că educația se află într-un blocaj. Situațiile particulare – care converg în mare măsură – descriu scenarii de-a dreptul apocaliptice. Se poate spune că există o tendință de a critica acest „sistem", dar problema aici apare. Și ar suna astfel: de ce nemulțumirile, expuse și rațional, nu conduc la o soluționare adecvată a lor? Această întrebare, care nu este de dată recentă, a primit și un răspuns (cel puțin așa spun studiile sociologice, care se bazează pe „impresia" și „sentimentul" profesorilor și/sau părinților). Cauza nesoluționării efective aparține dimensiunii *politice-morale*! Situația aceasta nu aparține numai domeniului educației. Se știe, de exemplu, că domeniul medical se confruntă cu o aceeași problemă care ține în mare parte de dimensiunea politică-morală. V-ați întrebat probabil cum de încă spitalele nu sunt pline de medici, deși avem o rată de absolvire – și a examenelor de rezidențiat – destul de mare, plus salariile care au devenit „motivante"? Deoarece spitalele – în cea mai mare parte a lor – și universitățile de medicină, sunt deținute, „confiscate" chiar (acesta este termenul cel mai des folosit în această breaslă) de „familii" care dau girul sau nu pentru intrarea în sistem. Îmi spunea un medic: „Cum îți poți imagina că, dacă este nevoie de un chirurg toracic în spitalul X, unde există deja doi care sunt tată-fiu sau socru-noră sau naș-fin, sau doi oarecare pur și simplu, dar care și-au găsit un punct de echilibru în a-și împărți pacienții, cum îți imaginezi, așadar, că aceștia și-ar strica echilibrul acesta acceptând un nou concurent?" Același lucru se petrece și în educație. În special la nivelul ministerului, unde se găsesc persoane rupte complet de realitate, care nu au predat în viața lor într-un liceu obișnuit, sau, și mai rău, într-unul dintre cele mai multe din țară, în care analfabetismul funcțional și problemele comportamentale ies din orice schemă pedagogică de soluționare. Aici, în educație, situația pare blocată de la

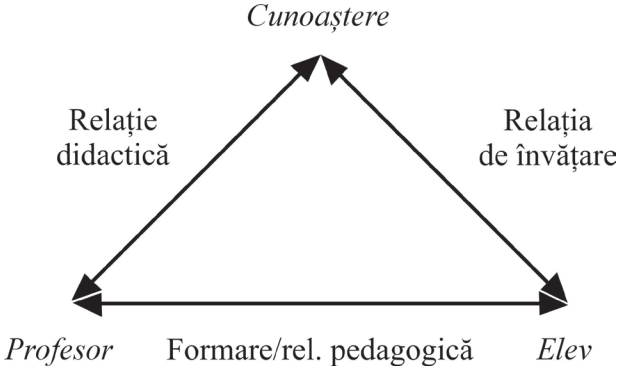
nivelul acesta ministerial, prin incompetență și hiperbirocratizare, care dă impresia că „se face efectiv ceva”. Dar nu despre această situație doresc să vorbesc. Am dat doar exemplul unei probleme esențiale care înfige un cui puternic în educație.

Am să iau în discuție o altă problemă, mai puțin „instituționalizată”. Fac acest lucru deoarece caut în acest moment soluții ideale sau concrete pentru aceasta. Voi atinge, așadar, o problemă care se încadrează în dimensiunea *etică educațională*. Considerăm că aici se află de fapt centrul de greutate al edificiului educațional. Dacă aici am introduce acul, s-ar putea ca ceva să se întâmple. Care sunt limitele abordării de față? În primul rând există un neajuns cu privire la *dimensiunea generalizării* problematicii etice. Adică, dacă se încearcă o abordare prea teoretic-generalistă, există riscul de a primi un răspuns – corect, de altfel – din partea unui profesor de la țară, de exemplu, care ar putea să spună: „bine, acestea sunt vorbe „frumoase”, ați identificat bine și prezentat bine situația, dar eu, când intru în clasă, nu am cum să aplic nimic concret care să vină în întâmpinarea celor spuse!” Apoi, există și reversul medaliei, în care aș merge doar pe exemple particulare, extrase din diferite situații prezente „la clasă” în școli – generale, liceale, universitare – care pot fi viciate de „particularismul” lor. Se vor găsi voci care să spună că avem de-a face cu „situații izolate”, sau se va cere „analiza sociologică procentuală” care să indice cât de „gravă” este situația, altfel, vorbind doar de „pagube colaterale”, izolate deci, dacă nu atinge un anumit procent care să „îngrijoreze”. Astfel, mă văd obligat să adopt o interpretare inductivă în cea mai mare parte, pornind de la experiența proprie de la catedră (universitară și liceală), punând cap la cap situațiile întâlnite, coroborate cu experiențele relatate de colegii mei (în cea mai mare parte din zona liceală).

Triunghiul didactic/pedagogic și limitele sale din perspectivă pragmatică

Pentru a intra în problema pe care doresc să o supun atenției dumneavoastră, am să pornesc totuși de la general spre particular, de la teoretic spre empiric. Tezele mele se vor ordona, așadar, în jurul unor aspecte teoretice, coroborate cu situații practice – care nu necesită o tratare cantitativistă. Așadar, vom porni de la cele trei concepte cheie ale sistemului educațional, așa cum au fost enunțate de Houssaye.

Jean Houssaye își elaborează teza de doctorat în științele educației în 1986 (teză pe care o publică în primă ediție în 1988), iar tema cercetării sale o constituie *triunghiul pedagogic* (*Le triangle pédagogique. Théorie et pratiques de l’éducation scolaire,* Peter Lang, Berne, 2000). Acest autor pornește de la teoria psihanalitică lacaniană, în care în oricare relație de tip terțiar se va stabili o *ierarhizare* etică, adică privilegiată, între doi termeni în detrimentul unui al treilea, considerat și *locul mortului* (*la place du mort*). Făcând o analogie, nu lipsită de umor, ar fi vorba despre: „prietenia există doar între două persoane; acolo unde sunt trei persoane, există doar doi prieteni și un trădător”. Modelul este următorul:

Modelul triadic al interpretării lui Houssaye scoate în evidență mai multe aspecte, printre care, dintre cele mai importante, ar fi următoarele:

1. Între cei termeni, dincolo de relațiile pedagogice care se stabilesc între ei, există și relație de tip etic. Despre această relație vom vorbi mai încolo.
2. Relația devine dinamică din

momentul în care vorbim despre echilibru-dezechilibru între cei trei poli. Când accentul se pune pe relația dintre profesor și elev, în cadrul relației pedagogice, de formare, polul cunoașterii trece cumva într-o postură recesivă. Când relația dintre profesor și cunoaștere se instituie, acțiunea fiind aceea de a vulgariza un conținut științific complex și adus într-un discurs adaptat elevului provenit din diferite grupe de vârstă/medii sociale etc., elevul este de fapt cel care trece în postura subdominantă, chiar dacă este cel direct vizat de relația respectivă, adică cei doi poli de dominanță își găsesc rațiunea doar în elementul terț, cel unificator. Dominanta și subdominanta aceasta instituie de fapt dinamica educațională. În acest ultim caz – al dominantei profesor-cunoaștere, accentul se pune pe actul predării, al transmiterii conținutului, *atenția* profesorului cade direct pe acest conținut, deoarece acesta *primează*. Și așa mai departe.

3. Derivele educaționale apar în momentul în care se insistă pe una dintre dominante, neluând în calcul ceilalți poli și relații care se stabilesc, deoarece actul pedagogic devine funcțional corect doar în cazul echilibrării triadei. Adică doar într-o funcționalitate sistemică se poate vorbi despre echilibru.

Aceste derive educaționale se pot observa foarte bine astăzi, deoarece acum am trecut prin toate formele acestea de dezechilibru:

- Pedagogia tradițională se concentrează mai mult pe demersul didactic, profesorul uitând că trebuie ca acel conținut științific să-l adapteze perfect nivelului elevului; accentul este pus pe cunoaștere și înțelegerea acesteia de către profesorul care o pune în diferite forme discursive.

- Când accentul cade pe relaționarea dintre profesor și elev, pe organizarea și adaptarea relațiilor interumane, cunoașterea pare că trece într-un plan subordonat. Acest lucru îl întâlnim din abundență astăzi, când se experimentează tot felul se sisteme care să facă relația dintre profesor și elevi – sau dintre elevi – cât mai „plăcută”, bazată pe empatie, simpatie, afecte și/sau valori etice (prietenie, colegialitate etc.).

- Eliminarea sau diminuarea treptată a funcției profesorului/maestrului în cazul relației care se stabilește între elev și cunoaștere. „Cel mai bun profesor al zilelor noastre este... Google”. Se ajunge la astfel de afirmații pe care le auzim atât de des.

Acesta este mecanismul pedagogic-didactic-formator care explică funcționarea sistemului educațional. Devierile pot fi explicate pornind de la aceste dezechilibre mai sus menționate. Există, în schimb, și un alt factor care nu a fost luat deloc în calcul de Houssaye. Anume componenta *etică/morală*. Părintele și „cei șapte ani de acasă” nu figurează deloc în schema de mai sus. Educația morală este „inclusă” în predarea disciplinelor *utile* „inserării tânărului pe piața muncii”. Adică se adoptă o concepție economică și cantitativistă cu privire la formarea individului. Or, educația tradițională, chiar dacă punea accentul pe cunoaștere, *complexitatea* acesteia era destul de mare. *Cunoașterea* nu era văzută ca o „informare utilă” decât în anumite paliere ale sale. Desigur că tânărul din modernitate trebuia pregătit pentru o meserie, dar educația medie (nu vârfurile, nu pleava) trebuia să aibă o pregătire holistă, care *punea accentul la fel de mult pe informațiile care aduceau o utilitate pragmatică în perspectiva meseriei de urmat, dar și componenta etică și morală, care pregăteau individul pentru viață în general.* A uita acest aspect sau a-l elimina, așa cum se întâmplă astăzi, este mai mult decât dăunător. Educația este un sistem extrem de complex, iar simplificările s-ar părea că aduc foarte multe derapaje. Există principii simple care stau la baza sistemului de educație, dar aceste principii nu sunt ușor de pus în practică, și nici nu pot fi gândite separat.

Așadar, vorbim despre cel puțin trei tipuri/paliere ale educației: *educația utilitaristă/pragmatică*; *educația etică/morală* și *educația*

spirituală.

Știm că morala constituie o trecere de la teoretic la practic. Nu în sensul în care se produce reducerea sa la ceea ce se petrece în cazul educației utilitarist-pragmatice, unde trecerea de la teoretic la practic se face cu ajutorul *experimentului* și/sau al *deprinderilor*. Abilitățile practice pot fi exersate extrem de mult – iar acest lucru se vede extrem de bine în educația contemporană, unde copilul încă de mic devine un abil utilizator, chiar creator, în spațiul inteligenței artificiale. Dar există și o abilitate etică, așa cum există o abilitate spirituală. Iar fiecare dintre acestea presupun mecanisme diferite și funcționări variate. Sunt ireductibile unele la celelalte.

Vedem o mișcare destul de interesantă care s-a petrecut de curând în sistemul educativ din Franța. Macron a generat o puternică revenire la „învățământul tradițional". Să nu înțelegem de aici altceva decât faptul că se pune în practică o revenire la acordarea valorică a unor componente „uitate" în sistemul contemporan – este vorba despre echilibrarea dintre disciplinele științelor exacte și umaniste. Un tânăr până la vârsta de cel puțin 18 ani nu are voie să *se specializeze*. Tendința societății spre specializare a fost supusă atenției încă de pe vremea lui Adam Smith, marele teoretician al științei economiei. O hiperspecializare – atât de benefică din punct de vedere economic și al dezvoltării materiale ale unei societăți – are un imens neajuns, deoarece toate aceste valori nu sunt *absolute*, ci vin la pachet fiecare cu elementul lor complementar, negativ. Acest neajuns este acela al „prostirii", „abrutizării" indivizilor. Dacă în educație încă a existat o inerție în acest sens, adică nu a fost imediat confiscată de factorul economic în vremea lui Adam Smith, nici în perioada industrializării, astăzi se consideră hiperspecializarea a fi o valoare pozitivă absolută, chiar cu riscul acestei abrutizări. Charlie Chaplin, în faimosul său film *Modern Times* trage un imens semnal de alarmă cu privire la formele de luat în seamă ale abrutizării indivizilor datorate hiperspecializării. Specializarea aceasta vine, așadar, dinspre componenta economică a societății. Pregătirea tânărului se face pentru *piața muncii*, pentru piață! Educația din spațiul anglo-saxon subliniază această componentă într-un mod de-a dreptul agresiv. Macron a revenit, așadar, la o formă de învățământ tradițional în sensul că *se acordă importanță egală tuturor disciplinelor.* Specializarea se face mai târziu, în universitate, iar aici chiar la nivelul master-doctorat. Nu mai devreme! Încă nu se poate vorbi nici în această schimbare majoră despre un accent pus pe educația etică-morală sau pe cea spirituală. Dar un prim pas s-a făcut! Iar acest lucru încă se poate face și în spațiul românesc. Asta pentru a nu întâlni elevi – de la foarte buni la extrem de slabi – care, în cor, subliniază doar materialitatea ca efect al educației de bază. Elevul foarte bun *neglijează* disciplinele *care nu-i sunt utile*, le ignoră cu desăvârșire pe cele umaniste – dacă este de la real – și pe cele exacte – dacă este la uman – încercând să se *specializeze* pe ceea ce va urmări apoi în cariera sa. Exemplu: Facultatea de Arhitectură cere la admitere, în România, ca absolventul de liceu să stăpânească foarte bine geometrie, algebră și desen arhitectural. Specializările arhitectură din liceele de profil pierd extrem de mulți astfel de elevi, căci la capătul celor patru ani de liceu, fie nu mai sunt atrași de o carieră în arhitectură, fie nu vor fi capabili să intre la această facultate. Sunt suprasaturați de matematică și desen și este normal să-și piardă interesul și să rămână pe poziție doar cei care și-au găsit motivația și o pot întreține mult timp. Mulți doresc să se transfere încă din timpul liceului la alte filiere, dar nu pot face acest lucru, deoarece au „pierdut" multe pe parcurs. Nivelul de exigență la admiterea respectivă este extrem de mare. Se cer lucruri care se fac, după cum mi-au spus profesorii, în anul I, chiar II de facultate. Or, desenul specific arhitecturii se presupune că se învață – toți știu că desenul se învață așa cum se învață matematica; arta, nu!.

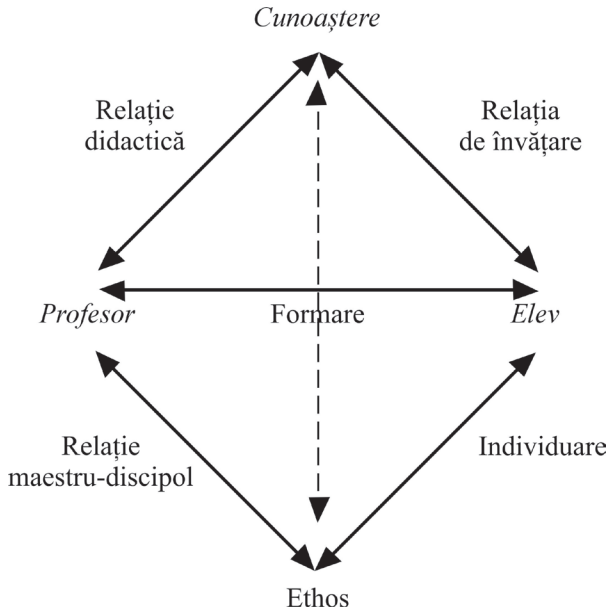
În Franța zilelor noastre – iar această practică are deja vechime – admiterea la o facultate de Arhitectură se face exclusiv pe bază de interviu. Cunoștințele de matematică acumulate în liceu sunt cerute, desigur, dar nu un nivel extrem de ridicat. Despre desen... nimic! Sunt preferate persoanele care au mai făcut o facultate, sau, dacă nu, care au o anumită maturitate în gândire și au o experiență estetică, umanistă, realistă! Li se testează *inventivitatea*! Cei mai mulți admiși nu au 18 ani! Iar desenul se învață în primul an și se ajunge la un nivel extrem de ridicat, comparabil cu cel al studenților noștri, la sfârșitul acestui prim an. Vitezele sunt reglate diferit. Individul nu vede acest interviu ca pe un obstacol, un concurs care îți poate rata viața. Ești selectat și vezi singur dacă poți face față sau nu exigențelor de pe parcurs. Există o *motivare continuă de-a lungul întregii facultăți*, nu doar una punctuală, dedicată unui concurs care se poate câștiga sau pierde în mod întâmplător. Efortul se dozează pe lungă durată, nu se concentrează pe o situație punctuală. În oglindă, avem declarațiile elevilor dintr-un liceu extrem de bun din România. Mulți au răspuns la întrebarea: „ce anume v-a făcut fericiți până la această vârstă?" cu: „faptul că am intrat la acest liceu este cea mai mare realizare a mea și acest lucru m-a făcut fericit/fericită!" Întrebați dacă această stare de fericire persistă, toți au răspuns că nicidecum, „fericirea" (confundată deci cu „satisfacția", „bucuria") a durat câteva zile, iar acum „nicidecum nu este ceea ce mă așteptam". Așa că urmează o lungă perioadă de patru ani de hiper-competitivitate în gol; dedicată numai unor interese punctuale, și acelea făcute fără o plăcere deosebită, fără nicio deschidere spre educația holistă. Părinții, profesorii trăiesc în aceeași paradigmă, susținându-și copiii/elevii și impulsionându-i să meargă „pe o anumită direcție". În acest fel vom întâlni atât profesori nemotivați, cât și elevi nemotivați. Primii, deoarece disciplina lor „nu prezintă interes", nimeni nu este interesat de disciplina umanistă X predată la o clasă de real, nimeni nu este interesat de disciplina realistă Y predată la o clasă de uman. De ce Franța zilelor noastre include în admiterea la facultățile de medicină – concurs extrem de dificil – probe de cultură generală? De ce bacalaureatul include și el filosofia ca probă universală, indiferent de profilul pe care îl urmează? Aceasta este o „rămășiță" din învățământul tradițional – de pe vremea lui Napoleon – care încă mai ține piept degradării de care se vaietă corpul educațional francez la fel de mult ca cel românesc.

Problema ține, așadar, de un element etic, în sensul că este vorba despre dozarea atenției/motivației. „Copiii sunt suprasolicitați și supraocupați cu acumularea de informații la fiecare disciplină". Aceasta este formula cel mai des auzită pe holurile școlilor și a ministerelor. Nu au timp de nimic altceva decât de a învăța. Oare? Cunoașteți vreo perioadă din istoria omenirii în care copiii să nu fi fost suprasolicitați? Sistemul educațional hindus, care a funcționat peste patru mii de ani, până la sosirea englezilor în India, se baza pe principiul *educației continue* care împărțea etapele dezvoltării umane pe patru paliere, vizând totodată aspectul care trebuie în principal *învățat!* Iar educația în general avea un singur ideal – stabilirea și păstrarea ordinii omului cu el însuși și cu natura înconjurătoare. Ordinea Universului se regăsește în ordinea pe care o deprinzi – greu și pe etape – în viața întreagă. Astfel, a) copilul are de deprins un singur lucru, indiferent de materiile care îi sunt predate: *disciplina*. Disciplina nu se reduce la a sta în bancă cu mâinile la spate și a executa ordinele unor profesori tirani! Aceasta ar fi o interpretare simplistă și prin ochii gândirii occidentalului. Este vorba despre *autodisciplină*, de disciplinarea energiilor interioare, de a exersa cum să-ți faci ceva neplăcut plăcut, pentru a-ți deveni util! Iar aici morala și regulile morale sunt de neocolit. b)Tânărul are de învățat *viața în familie. Constituirea familiei, echilibrul dintre membrii ei, dragostea, prietenia,* toate acestea aparțin tot unei dimensiuni educaționale. c) Omul

matur *vizează poziția socială, utilitatea sa, prin profesie în cea mai mare parte, în comunitate.* d) Omul în vârstă este supus presiunii unei educări îndreptate spre *spiritualitate.* Are de învățat cea mai grea lecție de până acum, iar tot ceea ce a fost până aici nu a fost decât o pregătire pentru această treaptă dificilă: *retragerea și abandonarea lumii*. Tumultul și zgomotul lumii trebuie să înceteze la un moment dat; privirea se îndreaptă spre interiorul ființei. În fine, ultima etapă e) o constituie pentru hinduși, *marea retragere*. „Nu credeam să mor a învăța vreodată!"

Veți spune că acesta este un sistem de gândire antic, și, în plus, dintr-un spațiu cultural cu care nu avem lucruri în comun. Dar și Grecia antică, cea pe umerii căreia ne sprijinim cultural-mental astăzi, avea o gândire asemănătoare. Nu intrăm cu această ocazie în detalii cu privire la acest aspect. Revenim la subiectul nostru.

Așadar, teza principală a argumentării noastre se îndreaptă spre acest liant al celor trei componente ale triunghiului didactic, cum mai este denumit triunghiul lui Houssaye, anume componenta etică, care s-ar adăuga oarecum ca o a patra formă:

Cunoașterea este complementul ethosului. Nu i se opune, așa cum profesorul nu se „opune" elevului într-o relație triadică. Ethosul „rotunjește" relațiile, echilibrându-le, păzindu-le de acele dezechilibre inerente despre care vorbea Houssaye. Ethosul acesta înglobează în sine atât dimensiunea morală cât și pe cea spirituală. Dar despre aceasta nu vom discuta în articolul de față, deoarece ne-am întinde mult prea mult, iar economia lucrării nu permite acest lucru.

Așadar, revenind la problema de la început, cea cu privire la blocarea unui sistem educațional din lipsa acordării unei funcționalități și rol aspectului etic. Cum se soluționează? Aici intrăm în altă componentă care necesită recurgerea la istorie. Cum s-au soluționat situațiile asemănătoare în istorie? Crize morale au existat și până acum. Crize educațional-morale, la fel de multe! „Platforma program" a soluționării ar arăta astfel, iar noi ne limităm aici la o prezentare a „primilor pași" concreți (și este supusă criticilor dumneavoastră):

1. Ceea ce se poate face la nivelul instituțional: revenirea la învățământul tradițional (după modelul francez sau nu; în niciun caz sistemul scandinav care are extrem de multe defecte, chiar dacă astăzi este învăluit într-o aură de sistem perfect). Acest lucru înseamnă revenirea la învățământul liceal axat pe egalizarea importanței fiecărei discipline. Sistemul de evaluare este primul vizat în acest caz: notarea elevilor/profesorilor devine cu adevărat obiectivă și... „sacră!"

2. Etica nu este o disciplină de sine stătătoare în acest sistem educațional – nu trebuie gândită introducerea unei noi sarcini, unei noi discipline, predate în același stil precum celelalte discipline. Este vorba despre accentuarea importanței rolului părintelui, iar dacă această componentă este viciată (situațiile numeroase de familii „cu probleme") profesorului îi revine sarcina de a trece în sfera *vocațională*, adică transformarea sa în *maestru*. Acest lucru presupune nu un învățământ de masă! Relația maestru-discipol presupune educarea pe „eșantion"! Modelul de urmat este modelul predării-învățării unui instrument

muzical sau al unei discipline artistice. Acest lucru presupune tot o intervenție instituțională prin care este exclusă cantitatea din actul educațional. O școală/clasă devin funcționale cu un număr minim de elevi stabilit de colectivitate. Finanțarea acestor profesori care au trei-cinci elevi va fi justificată în timp, deoarece lucrul cu puțini elevi determină apariția – posibilă – a unei relații de tipul maestru-discipol. Discipolatul și maestrul/măiestria nu sunt elemente care țin de mase! Decât deloc, mai bine mai puțini, dar mai buni – pare să sune formula.

3. Valorile de bază ale educației trebuie regândite și repuse automat în discuție pentru a le găsi un cadru pragmatic de acțiune. Ceea ce este dat în societate – de exemplu valoarea materială, banul, reușita cu orice preț etc. – nu este un dat „natural". *Funcția educativă* a multor instituții sociale și politice înseamnă *și funcție corectivă.* Exacerbarea unei valori – ca în cazul zilelor noastre a banului – necesită acțiuni compensatorii, altfel vorbim despre dezechilibre majore, așa cum vedem în mod clar în jur.

4. Revenirea la o educație bazată pe toate aceste aspecte expuse mai sus se poate face și în afara unei presiuni instituționale, rigide și inerțiale? S-ar părea că da. Cum? Vedem clar că performanțele învățământului românesc încă există – avem reprezentanți peste tot în universitățile lumii, iar cantitatea nu este neglijabilă de studenți considerați buni și foarte buni. Cărui lucru se datorează acest lucru? Sistemul este bun, deci! Nicidecum. Este vorba despre un sistem adiacent educației instituționalizate. I se spune popular... „sistemul de pregătiri". Pregătirea în particular a elevilor este cea care dă calitate astăzi, acolo unde este căutată. Dar care este ideea din spatele acestei „pregătiri"? Exact ceea ce spuneam la punctul 3. Se instituie o relație bazată pe calitate, nu pe cantitate. Elevul migrează, caută, se interesează, iar profesorul *lucrează individual* sau cu un grup mic de indivizi. Concluzia: crearea de celule mici, de școli cu personal și elevi puțini determină în mod natural și automat declanșarea unor mecanisme care echilibrează triunghiul lui Houssaye, adăugându-i și componenta etică.

Concluzie

Punctele de mai sus nu reprezintă o trecere exhaustivă în revistă a unor piste de lucru. Sunt mai degrabă puncte de plecare care pot fi și eliminate complet, dacă *ar exista dialog*. Ceea ce considerăm că ar rămâne în picioare este acest element etic care se impune a fi luat în considerare la adevărata sa valoare. În situațiile de criză dintr-o disciplină se știe foarte bine că soluția poate veni dacă se face o revenire la origini, la întrebările de bază și la principii (la întrebările filosofice). Or, schema lui Houssaye ne prezintă aceste principii care necesită gândirea lor în echilibrarea față de ceea ce lipsește mai mult de aici, iar acest element lipsă este ethosul. Aspectul etic nu oferă informații, cunoștințe în formele lor cunoscute de învățământul modern și contemporan. Dar nici nu este nevoie să facă acest lucru. Trebuie doar așezat la locul său, și a i se vedea funcția care este neglijată. Asta pentru că nici situația inversă nu este valabilă. Adică faptul de a te concentra pe acumularea de informații, cunoștințe specifice disciplinelor care preocupă la un moment dat pe un individ nu asigură și o dezvoltare comportamentală etică. De exemplu, cetățeanul american, cel care beneficiază de o educație puternic centrată pe acumularea aceasta de cunoștințe, chiar practice, dorește ca țara sa să atace Iranul, numai că sub 1 din 4 inși este în stare să arate pe hartă unde se află Iranul. Veți spune că nu contează acest detaliu. Oare? Nu este vorba aici despre un lucru care semnalează ineficiența puternică a educației, cea care atribuie importanță fiecărui detaliu pentru formarea individului? Dumneavoastră vă rămâne să judecați!

Dumitru SÂRGHIE

Interviu cu Academicianul Eugen Simion

„Lucrul cel mai grav care se petrece în societatea românească este pierderea sentimentului național!”

Dumitru Sârghie: – Domnule academician, ce mai reprezintă acum, pentru dumneavoastră, Uniunea Scriitorilor din România?

Eugen Simion: – După cum știe întreaga națiune, fostul meu prieten și coleg de catedră, prof. Nicolae Manolescu, președintele U.S.R., m-a suspendat, pentru că nu mi-am plătit cotizația. Spre disperarea unora, vă spun că nu m-am sinucis din cauza asta, pentru că nu mă mai interesează această organizație... Uniunea Scriitorilor din România a reprezentat ceva mai mult înainte de regimul instaurat în 1990. M-am ocupat și eu de bunul mers al acesteia, eram membru în Consiliu. Mi-aduc aminte că a venit odată un secretar al C.C. al P.C.R., ca să ne dăscălească... Scriitorii prezenți s-au manifestat cu atâta demnitate, încât omul acela, un om cumsecade de altfel, a înțeles că nu-i de nasul lui să ne dea indicații prețioase. Deci, în ciuda „orizonturilor roșii” de atunci, U.S.R. s-a ținut foarte bine. Și noi toți am ieșit, în ’90, foarte bine, am ieșit puternici. Îmi amintesc cât de optimiști pășeam, încă din primele zile, ale ieșirii din „epoca de aur” și, apoi, ale intrării în cea a libertății.

Din păcate, această stare de beatitudine n-a ținut nici măcar o lună de zile și comunitatea scriitoricească s-a spart. Au apărut, exact ca în Orwell, unii mai egali decât alții și, iată, în momentul de față, comunitatea scriitoricească nu mai reprezintă nimic, nu neapărat în fața mea, ci, mai ales în ochii națiunii române. Pentru că U.S.R., de la Revoluție încoace, ar fi trebuit să intervină în chestiuni importante. Să vadă cum este prezentată istoria noastră în manuale, cum se vorbește limba română, cum este prezentată patria în cărți și peste tot, ce se întâmplă cu limba română în Basarabia etc. Niciodată, de la Manolescu încoace, capii U.S.R. n-au spus niciun cuvânt în acest sens. Și președintele (Manolescu- n.r.!), înconjurat de ucenicii lui, toți împreună, profită de faptul ăsta că scriitorii sunt săraci, că le cade foarte bine jumătatea de pensie pe care o iau după pensionare, plus o indemnizație, care e relativ consistentă. Eu, și astăzi, când mă-ntâlnesc pe stradă cu câte un actor sau scriitor pensionar, primesc mulțumiri, deoarece ei trăiesc din această indemnizație, pe care au obținut-o grație lui Adrian Păunescu, cel ce a fost înjurat cu multă ingratitudine, mai ales de către cei pe care el i-a ajutat. Prima indemnizație a fost propusă de Eugen Uricariu, iar a doua de Adrian Păunescu, pe care, cum v-am mai spus, l-au înjurat destui, conform zicalei că „binele făcut nu rămâne niciodată nepedepsit!” Eram pe atunci Președintele Academiei și Președintele Comisiei care aviza aceste indemnizații. Am procedat în așa fel, încât aproape toți scriitorii merituoși să beneficieze de aceste sume. Comisia nu s-a opus niciodată, referitor la acest capitol al indemnizațiilor. Spun asta, pentru că Gheorghe Grigurcu mă tot înjura pe mine.

A scris vreo 200 de articole împotriva mea... Când i-a venit dosarul pentru indemnizație, cei din Comisie se uitau întrebător la mine. Eu le-am spus: „Domnilor, nu vă supărați, ce-are Grigurcu cu mine și ce am eu cu Grigurcu n-are de-a face cu problema lui socială. Noi trebuie să-i dăm indemnizația. Ceea ce s-a și întâmplat.

D. S. – **Dle Eugen Simion, având în vedere aceste curente globaliste, care înăbușă specificul național al popoarelor, credeți că noi românii mai putem vorbi despre patriotism, adică despre dragoste de neam, de țară, de îndumnezeire**?

E. S. – Lucrul cel mai grav care se petrece în societatea românească este pierderea sentimentului național!

Este o singură chestiune... Îi spuneam profesorului Coja, fostul meu student, că, în momentul de față, nu babilonia asta politică mi se pare lucrul cel mai grav care se întâmplă în România, deși e absolut deprimantă. Politicienii noștri au deprimat acest popor... L-au sfărmat. Însă, lucrul cel mai grav care se petrece în societatea românească este pierderea sentimentului național. Observ că, de la o vreme, scriitorii, pe care o vreme am încercat să-i țin lângă mine (am făcut 11 colocvii naționale), nu mai sunt interesați de literatura română. Ei spun că există doar „Literatura ca lume”. Asta înseamnă că nu mai contează elementul național, rădăcina națională, nu mai contează nici elementul estetic, nu-i mai interesează dacă o carte e valoroasă sau nu, îi interesează doar dacă aceasta vorbește despre minoritățile naționale, despre homosexualitate, despre globalizare, despre feminism etc.

Eu am cercetat acest fenomen, pentru că m-am simțit foarte afectat. Adică, să renunți la Literatura română, să spui despre ultimul capitol din Istoria literaturii lui Călinescu, privind specificul național, că este un program rasist, asta e prea de tot. Asta se scrie într-o carte

apărută în America, o carte scrisă de niște tineri de la Iași, de la Sibiu, dar și din București. Chiar un student de-al meu, care a scris în Cațavencu, declară că este neo-marxist... Și pe cine credeți că detestă el?! Pe Iorga îl consideră detestabil, iar despre Goga spune, fără jenă: „Dacă este unul pe care-l urăsc și-l disprețuiesc cel mai mult, acesta este Goga”. Despre Cioran zice că e „o hahaleră!” sau cam așa ceva. Deși sunt profesorul lui, eu n-am ce să-i fac. Fiecare are dreptul să se sinucidă. Fiindcă, asta înseamnă sinucidere...

Nenorocirea este că noi trecem periodic prin asta. Am avut epoca proletcultistă. Pe care, personal, am trăit-o din plin. Abia am scăpat. În ’64, am început să ne mișcăm și generația noastră a reușit parțial să iasă din încercuirea stalinistă. Acum, o luăm de la capăt. Toată ideea asta cu literatura care nu mai e literatură, deci nu mai are nicio dimensiune națională, nu este decât teza sovietică despre literatură. Asistăm, în acest moment, la un nou sovietism aflat sub altă umbrelă... americană, aș zice. Am urmărit acest fenomen în America, atât cât am putut eu să urmăresc. Ei, americanii, au o justificare...

Nu pun în discuție critica literară. Vor să facă altceva... Un fel de sociologie culturală, prin care cartea să fie folosită ca un argument (să zicem, un roman) pentru o dezbatere de familie. Dacă mai este utilă familia...

Fiica mea mi-a arătat un articol foarte important, prin care unele dintre marile universități americane cer ministerului de resort, al Educației, adică, să desființeze învățământ „umanistic." Vor ca studenții lor, încă din primii ani de studiu, să devină membrii unei corporații, ca să lucreze, iar când termină studiile, să lucreze în continuare. Adică, este o chestiune mult mai largă legată de ideea asta a globalismului, în care culturile naționale (lucrul cel mai grav) să dispară. Aici ar trebui ca instituțiile culturale românești să intervină.... Biserica, Academia, Ministerul Culturii, Uniunea Scriitorilor, Uniunile de creație... Dar, la noi, toate sunt paralizate. Cei din fruntea acestor instituții nu vor să deranjeze pe nimeni, pentru că vor să rămână în funcție sine die... Personal, am susținut ca un post de televiziune național să organizeze dezbateri pe această temă... Dar nimeni nu este dispus să facă așa ceva. Mai făcea unul Hoandră la Realitatea, din când în când, deși și televiziunea la care lucra era cu două fețe. Iar atitudinea lor politică nu-mi plăcea deloc. Era una isterizantă. Dar asta-i altceva...

D. S. – După Revoluție ați apărut foarte rar la televiziunile noastre bune, populare și române, ca să-l parafrazez pe marele nostru basarabean Paul Goma... De ce?

E. S. – Am stat peste 12 ani în conducerea Academiei Române. Patru ani, ca vicepreședinte, și opt ani și jumătate ca președinte. Televiziunea națională nu m-a invitat niciodată la o emisiune, ca să spun și eu ceva despre Cultură. Singura mea apariție la TVR1 se producea atunci când venea câte-un om politic la Academie. Atuncea mă arătau și pe mine un minut. Dar ca să scot vreo vorbă, nicidecum... Dar, probabil mai sunt și alții ca mine... Interzișii, adică.

Cât a trăit Sorescu, îmi amintesc că discutam cu el despre chestiunea asta. Și l-am întâlnit pe Iosif Sava, când făcea niște emisiuni... Emisiunile muzicale pe care le făcuse înainte, erau mai bune... După aia, le politizase și el, ca tot românul, „imparțial". Și i-am zis: „De ce nu-l inviți, domnule, și pe Sorescu la o emisiune de-a dumitale? Este un mare scriitor, poet, dramaturg, nici nu mai vorbim!". „A, zice el, baritonal... N-are dicție, domnule!" Sorescu avea 60 de ani, atunci... A și murit, la puțin timp, după acest episod.

E un moment foarte dificil pentru Cultura română. Sunt niște chestiuni foarte presante și foarte primejdioase!

D. S. – Și, totuși, n-ați abdicat de a onora cultura românească, implicându-vă într-un proiect, pe cât de generos, pe atâta de benefic spiritualității românești și anume tipărirea acelor ediții integrale din clasicii români... A fost, în acest haos multiculturalist, ca o gură de oxigen pentru cultura română, un fel de „naționalizare a spiritului", cum a spus, cândva, Constantin Rădulescu – Motru, în „Personalismul energetic." Cum ați reușit?

E.S. – Da, am reușit să scot ediții integrale ale scriitorilor clasici români, ajungând la numărul 250. În afara operelor lui Sadoveanu, Camil Petrescu și Vasile Voiculescu, pe care n-am putut să-i publicăm din cauza moștenitorilor, i-am făcut aproape pe toți. Am început să-l publicăm pe Iorga. M-am axat pe marii critici literari, pentru că ei exprimă, de fapt, ideologia românească. Am tipărit o parte din cărțile lui Cioculescu și Pompiliu Constantinescu. Statul Român n-a dat atunci niciun leu pentru acest efort. Atât de înălțător. Ministerul Culturii nu ne-a dat niciun leu. Acuma e un moment foarte ciudat... Însă, am

reușit, în 2018, cu Parlamentul României, în urma unei scrisori pe care am trimis-o acolo unui domn, anume deputatul Gigel Știrbu, care este conjudețeanul dumneavoastră, acesta fiind atunci șeful Comisiei de Cultură din Camera Deputaților. Îi mulțumesc și pe această cale... El a făcut toate demersurile să obținem de la buget o sumă de bani, ca să publicăm 10 volume.

Am preluat cu câțiva ani mai în urmă, tipărirea Manuscriselor lui Eminescu, un proiect care nu-mi aparține, a fost al lui Constantin Noica. L-am preluat și l-am dus la capăt. Cine credeți că a obținut banii: Adrian Păunescu! Era președintele Comisiei de Cultură... Îmi aduc aminte că am fost la Ministerul Culturii, pe care îl conducea o doamnă... Mona Muscă. Absolut penibilă... Ne-a trimis la Bănci. Primul volum din această serie a apărut cu sprijinul lui Caramitru. Caramitru, machidon isteț, a înțeles despre ce e vorba. Răzvan Theodorescu ne-a dat și el pentru un volum, după care a venit Mona Muscă și ne-a zis: „Stop, nu risipim banii poporului”! Dar eu fiind un tip ambițios, n-am cedat și am obținut banii până la urmă. E un lucru important pe care l-a făcut Academia atunci, să publice în 38 de volume, cele 14.000 de pagini ale lui Eminescu, care sunt ala adăpost, în acest moment. Atunci, Academia Română a hotărât să dea gratuit cărți tuturor marilor Biblioteci din România. Nici jumătate n-au venit să le ridice... Am vorbit c-un director din nordul țării: „Trimite, dle, o mașină să iei cărțile cu Manuscrisele lui Eminescu. Acesta este un document fundamental.” I-am amintit și ce spunea Noica: „Dacă vor apărea Caietele lui Eminescu, se va schimba fața României”! Zadarnic. N-a trimis nicio mașină!

În schimb, dacă vă duceți în Bucovina, cea din teritoriul românesc actual, în satul Dumbrăveni, veți întâlni un primar, Pavel, un tip extraordinar, primar de patru legislaturi. În fiecare an îl comemorează pe Eminescu... Vă dați seama ce-i acolo? Vă sfătuiesc să treceți prin satul acesta. Pavel adună mulți oameni de spirit din Basarabia, din Bucovina de Nord, îi convinge pe membrii Academiei să meargă acolo... Dă și un premiu care egalizează Premiul Eminescu de la Botoșani. Construiește acuma un Centru Cultural și sunt foarte bucuros, pentru că a vrut să construiască un Institut „Bucovina”, împreună cu Academia de Științe din Viena, cea care acceptase. Oferea trei redactori pe care i-ar fi plătit ei... Președintele Academiei de acolo mi-a spus că există la ei trei camere cu documente din Bucovina, în care nu pătrunde nimeni. Era cât p-aci să facem acest institut ... Eu mi-am încheiat misia acolo, dar „urmașii mei Văcărești” au uitat deja ce au de făcut. S-ar putea să ducă la îndeplinire acest deziderat nobil chiar primarul comunei Dumbrăveni.

D. S. – Vorbeați de faptul că acest globalism, cu a sa „Politically correct”, aruncă peste bord marile spirite ale lumii, probabil pentru a nu se înțelege că, promovându-le, ofensezi micile spirite ale lumii. În acest context aiuritor, unde îi este locul lui Sadoveanu?

E.S. – Am recitit de curând „Frații Jderi”. Doamne, ce roman! Formidabil, domnule! De câteva luni de zile, eu scriu la Sadoveanu. El a scris cam 100 de cărți... Și, pe unele, le-am citit de două-trei ori. Domnule, Sadoveanu e un scriitor absolut uriaș... Dacă îl punem pe latura asta a marilor înțelepți, a marilor moraliști ai lumii, nu-l putem compara cu Proust, că nu merge, dar cu Tolstoi putem să-l comparăm.

D.S. – Da, mare parte a generației mele a învățat istoria patriei din operele lui Sadoveanu, aș putea spune... O fi fost bine, o fi fost rău?

E. S. – Iată, ați avut profesori buni, dacă ați învățat istoria de la Sadoveanu, pentru că așa a făcut și Iorga cu istoria noastră propriu-zisă, așa a făcut Iorga cu „Lumea Românească”...

Valeru CIUREA

Mihai Viteazul
(sau despre ce ne lipsește)

„La 9 august 2024, zi de mare sărbătoare la Mânăstirea Plăviceni, vă așteptăm ca împreună să comemorăm după a noastră putință cei 423 de ani de la decapitarea Întâiului Întregitor și Martir al Neamului Românesc.”

Așa începea invitația adresată de Protosinghelul Teoctist Moldovanu, starețul mânăstirii Plăviceni pentru cei care (încă) iubesc și poartă în suflet și în conștiințe pe cel care, la 27 mai a anului 1600 a făcut Unirea celor trei țări române, devenind *„Domn al Moldovei, Ardealului și Moldovei”*. Era prima unire politică a celor trei țări românești sub un singur conducător.

De-a lungul timpului, istorici bine ori rău intenționați, jurnaliști, scriitori, oameni politici asemenea istoricilor de care pomeneam, precum și mulți alți inși care au preluat spusele acestora, au tot tras de Mihai Viteazul, așezându-l când între cei buni, când între cei răi, așa cum le dicta cunoașterea, interesul sau comanda politică. Cu toate acestea, Mihai Viteazul rămâne un model pentru români, și nu doar pentru faptul de a fi unit cele trei țări române, așezându-le sub un singur sigiliu, în fapt prima stemă a României.

În degringolada actuală - politică, socială educațională și culturală -, marea majoritate a românilor are nevoie de astfel de eroi, de astfel de modele, așa cum au reușit să treacă prin și peste vecuri.

Nu voi scrie aici despre istoria lui Mihai Viteazul, a epocii sale, a încercărilor prin care neamul românesc trecea prin acea perioadă, nici despre asasinarea sa, nici despre ce s-a întâmplat cu trupul acestuia după moarte. Nu voi scrie nici despre cum a fost descoperit îngropat un trup în curtea mânăstirii Plăviceni - locaș aflat la granița dintre județele Olt și Teleorman -, un trup fără cap, cu clavicule și coaste lipsă[1] și despre care starețul mânăstirii susține că ar fi al lui Mihai Viteazul, oferind unele argumente (acceptate de unii și contestate de alții).

Voi scrie însă despre zidurile acestei mânăstiri, Mânăstirea Plăviceni, așezată parcă între lumi, mâncate de timp și vicisitudini, dar care au rămas în picioare, împuținate ca și trupul lui Mihai Viteazul, ca și credința, ca și omenia. Și voi mai scrie despre ce s-a întâmplat acolo în ziua de vineri, 9 august 2024, atunci când în curtea mânăstirii s-au adunat spre trei sute de oameni pentru a-l comemora pe marele domnitor la împlinirea a 423 de

[1] După unii istorici, asasinii lui Mihai Viteazul au luat ca trofeu diferite părți din corpul Domnitorului ucis.

ani de la asasinarea sa prin tăierea capului. Și despre starețul acestei mânăstiri, Protosinghelul Teoctist Moldovanu, care are harul și darul de a uni, în felul său, oamenii cu credință și cu dragoste de marii noștri înaintași. Și despre acei oameni veniți din toată țara (cred că și din afara țării!) nu doar să-l comemoreze pe Mihai Viteazul ci să se încredințeze parcă unii pe alții că nu sunt singuri nici în credință, nici în speranță.

Protosinghelul Teoctist Moldovanu, starețul mânăstirii Plăviceni a spus în deschiderea evenimentului: *„Astăzi este una dintre zilele cele mai mari ale Plăviceniului și, am putea spune, chiar ale României. Pe Mihai Viteazul, al cărui trup l-am descoperit aici îl venerăm cum putem. Văd însă că putem din ce în ce mai mult. Și asta, datorită faptului că suntem uniți. Și, dacă suntem uniți, este un exemplu pentru toți oamenii care vor să facă ceva în viața lor. Astăzi văd, încă o dată, că unirea dă putere. Adunarea noastră de la Plăviceni dă roade frumoase, pentru că Mihai Viteazul, iese la lumină.”*

Racla cu rămășițele pământești ale lui Mihai Viteazul găsite îngropate în curtea mânăstirii a fost adusă și depusă pe un catafalc îmbrăcat în drapelul tricolor. A fost un moment de emoție majoră peste care s-au suprapus (multe) poezii recitate magistral și cuvântări pline de simțire.

Din partea Societății de Cultură și Istorie „Mihai Viteazul”, Mircea Cosma, ofițer în rezervă, a donat o placă comemorativă *„din dragostea pentru acest loc și pentru Mihai Viteazul”* după spusele generalului Mircea Chelaru.

Placa a fost dezvelită de către Protosinghelul Teoctist Moldovanu, starețul mânăstirii Plăviceni împreună cu generalul Mircea Chelaru care a mai spus:

„Aducem laudă lui Dumnezeu, și o spunem din adâncul ființei noastre, că ne-a îngăduit și ne-a dat timp să ajungem aici, într-un loc care reprezintă deja bornă de identitate pe harta României. Această placă comemorativă a luat forma a încă douăzeci și una asemeni ei care au fost puse deja, începând cu martie anul acesta, exact pe traseul vechii noastre frontiere de apus, la toate cetățile prin care a trecut

Mihai Viteazul, cu excepția Hotinului unde <<bunii noştri>> vecini nu au fost de acord. Dar va veni vremea să o punem şi acolo. Cu siguranță. (...) Suntem într-un moment în care este nevoie să dăm deoparte dintre noi tot ceea ce ne desparte şi să avem cel mai mare numitor comun, însemnând credință, neam, patrie şi țară."[2]

Desigur că dintre acești oameni, la un astfel de eveniment, într-un an plin de acțiuni electorale, nu puteau lipsi cei care caută orice prilej pentru a-şi face imagine, fie chiar pe seama unor asemenea întâmplări curate spiritual, fără a-i interesa că, prin gestul şi uneori prin vorbele lor murdăresc un act nobil şi chiar însăşi spațiul religios în care acesta se desfăşoară. Ion Popa, cantautor din Izbicenii Oltului, care a intonat imnul național în deschiderea evenimentului, prezent în calitate de invitat al stareţului mi-a spus: *„Majoritatea celor care au venit astăzi aici, au venit ca să fie văzuți."*

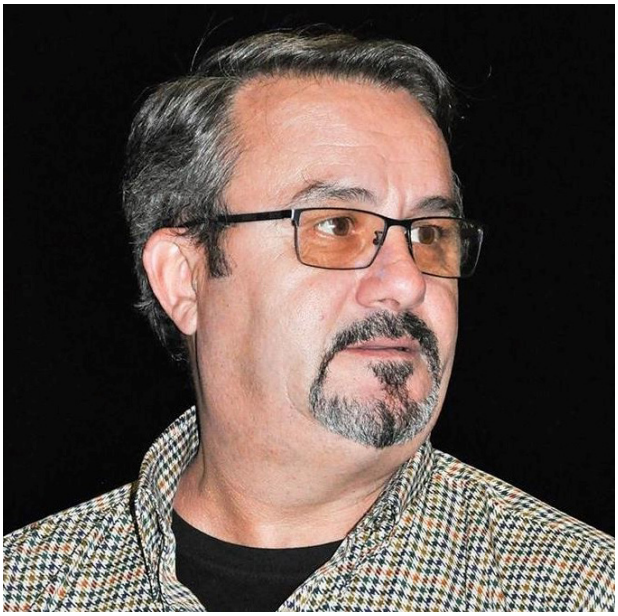
Dealtfel, generalul aviator Radu Teodoru (care la 17 ianuarie 2024 a împlinit 100 de ani), a ținut să spună în cuvântul său: *„Îmi pare rău că, într-un fel, stric festivitatea. Trăim nişte vremuri în care nu ni se mai permite adevărul. Suntem pe un pământ sfințit iar cel pe care noi îl pomenim, Mihai Viteazul, în numele adevărului a murit. (...) Acum se încearcă înlăturarea a doi stâlpi ai românității: Eminescu şi Mihai Viteazul. (...) Suntem datori să ne apărăm valorile. (...) Am tot respectul pentru instituția Parlamentul României, dar nu am niciun pic de respect pentru parlamentarii care au votat*

în serie legi antiromânești. (...) Politica se face plecând de la necesitățile acestui popor. Astăzi, lăsați-l pe Mihai Viteazul să doarmă liniştit. Suntem aici datorită sacrificiului pe care îl face părintele (Stareţul Teoctist Moldovanu n.n.) *şi apropiații dânsului. Avem aici un sprijin moral şi material, în sensul că adunându-ne şi vorbind despre aceste grave probleme, ne facem datoria față de noi şi față de cei care urmează. Dar ce urmează? Ce urmează după noi? Vă întreb pe voi, cei mai tineri. Ce faceți cu țara asta? Generația mea a vărsat tone de sânge ca să vă dea o țară la cheie. Ce ați făcut cu ea? (...) Să nu facem din Mihai Viteazul stindard electoral ci să facem o icoană care trebuie apărată aşa cum trebuie apărată ortodoxia."*

Apoi, ceva mai târziu, după ce gazda, Protosinghelul Teoctist Moldovanu, stareţul mânăstirii Plăviceni şi soția sa au dăruit o masă tuturor celor prezenți, curtea mânăstirii s-a golit de oameni. Doar zidurile parcă încercau să păstreze în interior şi să nu lase a se împrăştia în cele patru zări emoțiile, trăirile, amintirile, dragostea, iubirea, credința şi speranța care veniseră acolo cu sufletul curat şi umpluseră până atunci curtea mânăstirii Plăviceni.

[2] În 21 iulie 2020, la București, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 137/2020 prin care, la articolul 1 se stipulează: *„Se declară martir şi erou al națiunii române Mihai Viteazul, Domn al Țării Românești şi al Moldovei şi Principe al Transilvaniei, pentru rolul marcant pe care l-a avut în săvârşirea Primei Uniri a poporului român şi pentru curajul şi sacrificiul său marcant în istoria României."*

Nicolaie DINCĂ

Mânăstirea Lainici – mai aproape de Dumnezeu

Când gogoloiul care ne adăpostește era călduț încă, Dumnezeu-Creatorul își mai făcea cale pe la opera sa ca să mai adauge câte un artificiu, să mai încrețească un munte, să mai lărgească vreo vale, să mai adauge pe ici pe colo câte o pădure, câte o mare sau alte asemenea cizelări estetice, pe care le cerea spiritul Său artistic, întru desăvârșirea operei care ne este gazdă primitoare și răbdătoare, în ciuda răutății noastre.

După părerea mea, într-una din peregrinările Prea Bunului Tată Ceresc, acesta s-a oprit pe valea Jiului tocmai în locul în care râul se lovește înspre vest de niște stânci înalte de bazalt și se chinuiește încă de la Facere să le răzbească, însă fără niciun folos. Singurul rezultat notabil al strădaniei sale este apariția în decindea sa, chiar în dreptul înaltelor stânci, a unui golf de verdeață afundat în pădurea semeață, unde prundișul adunat în urma măcinării stâncilor printre dinții nevăzuți ai Jiului s-a așezat molcom peste grohotișuri și a format o peninsulă de loess, verde și roditoare ca grădina Raiului. Ajungând în raiul acesta de verdeață s-a simțit cumva acasă în grădina părintească, s-a oprit îngândurat și a lăcrimat de emoție și de solemnitatea frumuseții locului i-ar lacrimile care au căzut pe acele meleaguri au îndumnezeit natura din jur și i-au dat culori și binefaceri nemaivăzute. Poate că tot Dumnezeu a dat gândurile sale minunate și întâiului întemeietor al mânăstirii Lainici, căci altfel cum s-ar explica alegerea unui loc atât de primitor pentru prea frumoasa mânăstire. E ceva nelămurit de sfânt între zidurile actualei mânăstiri și nu puțini dintre cunoscuții mei care au vizitat-o nu au putut descrie în cuvinte ce anume au simțit, dar m-au asigurat că în interiorul ei au lăcrimat și au suspinat fără un motiv întemeiat și s-au simțit striviți de imensitatea apăsării dumnezeiești pe care au ascuns-o în sufletele și în ființa lor, iar când au părăsit mânăstirea au simțit că toate greutățile lor au rămas ascunse acolo între zidurile mânăstirii. Eu nu fusesem niciodată la acest lăcaș sfânt și mărturisesc că aveam unele îndoieli față de cele povestite de cunoscuții mei. Dar Dumnezeu lucrează cu răbdare cu sufletele supușilor săi iar mie mi-a călăuzit cărările vieții către minunata mânăstire unde am ajuns

din Slatina în ziua de 24.11.2023, împreună cu prietenul meu Dumitru Sârghie, jurnalist, scriitor și poet cu pană fină – un patriot, proaspăt absolvent de doctorat în litere. Aici, sub un petec de cer ușor plumburiu, pe durata a trei zile, a avut loc cea de-a patra ediție a Colocviilor revistei „Banchetul” sub patronajul „patriarhului” revistei, anume scriitorul și filosoful Dumitru Velea. Ne-am bucurat de găzduirea aleasă a starețului mânăstirii, Ioachim Pârvulescu și de primirea prietenoasă și blânda a întregului sobor de călugări care ne-au fost alături pe toată durata evenimentului.

Am vizitat și eu mănăstirea și nici acum nu pot să descriu cu acuratețe avalanșa de sentimente care m-a copleșit și mi-a răscolit toate gândurile. Mi-au trecut prin cap toate descrierile cunoscuților mei și am avut senzația că le-am retrăit pe toate, dar că am simțit și altceva în plus. Ceva greu de definit, greu și dulce în același timp, blând și surprinzător de suav și vă mărturisesc că acest sentiment l-am mai avut doar în interiorul mănăstirii Cozia. Nu pot să-mi explic de ce anume.

Am avut privilegiul ca la aceste colocvii să cunosc oameni deosebiți, reprezentanți de seamă ai scrisului românesc contemporan, dintre care am să amintesc aici într-o ordine aleatorie pe următorii: Evelyne Maria Croitoru, Ada Stuparu, Mihai Barbu, Rodica Lăzărescu, Elisabeta Bogătan, Nicoleta Crăete, Diandra David, Dumitru Augustin Doman, Adrian Tion, Dumitru Toma, Tudor Nedelcea, Dumitru Nicodim, Mircea Ioan Casimcea, Iulian Cătălui și alții care au venit la această adevărată sărbătoare a scrisului ca să ne înfrumusețăm reciproc clipele de înaltă ținută culturală trăite împreună acolo, prin operele prezentate și prin gândurile bune adunate cu abilitate în creuzetul colocviilor de către bunul nostru maestru de ceremonii, Dumitru Velea, a cărui figură, încadrată de părul alb ca de aură a înțelepciunii, am avut impresia pentru un fragment de timp că am văzut-o zugrăvită la unul dintre sfinții ale căror reprezentări în stil bizantin înnobilează pictura murală a mănăstirii.

Am fost plăcut surprins să constat în timpul discuțiilor, în timpul lecturărilor și în general pe toată perioada derulării evenimentului că toți participanții și-au păstrat nealterat sentimentul național, că toți rezonează la ideea de apărarea sub orice formă a valorilor noastre tradiționale, că una dintre trăsăturile de primă mână a oricărui scriitor iubitor de țară și de neam este aceea de a rămâne luptător pe baricadele apărării libertății și neatârnării patriei, cu armele condeiului și argumentului logic, ca răspuns împotriva oricărei încercări de a aduce atingere Maicii României, indiferent sub ce formă s-ar face această crimă de lez-națiune.

M-am gândit mai apoi că toate aceste lucruri bune s-au întâmplat și datorită locului sfânt ales de organizatori pentru desfășurarea evenimentelor, pentru că nu cred că poți să pătrunzi cu gânduri necurate sau cu ură față de țara ta sau de Cele Sfinte într-un lăcaș eminamente sfânt așa cum este mânăstirea Lainici. Nu cred că se poate. Așa cum nu cred că se poate face acest nedemn demers nici la Cozia, la Putna, la Dealu, la Tismana, la Alba Iulia, sau în oricare dintre mânăstirile noastre purtătoare și păstrătoare de istorie și de semnificații adânci înrădăcinate până la mormanele de oase de voievozi și de eroi necunoscuți îngropați în glia sfântă a patriei.Comorile acestea de relicve ale luptătorilor români sunt mai valoroase decât toate comorile lumii pentru că ele fac de nezdruncinat fundamentul acestei țări așezată de Dumnezeu Bunul la răscrucea marilor furtuni ale istorii tocmai pentru faptul că El ne-a ales ca să facem parte din Oastea Lui.

Aici la mânăstirea Lainici am avut senzația că orice poezie aș încerca să scriu nu poate să surprindă conținutul real al trăirilor, pentru că înseși liniștea și cuminția locului sunt niște poezii inefabile în sine, pe care orice suflet simțitor le percepe și vibrează la atingerea lor, fără să le poată citi sau înțelege cu adevărat. Chiar și întâlnirea noastră a căpătat o nuanță de sacral și de aleasă înțelepciune pentru că eu cred că fiecare dintre participanți a plecat mai încărcat de bine și mai liniștit sufletește. Mai împlinit. Eu așa m-am simțit. Doamne ajută Poporului Român și Patriei noastre Sfinte România!

Vă mulțumesc pentru oportunitatea de a simți mângâierea lui Dumnezeu și alintarea Limbii Române, maestre Dumitru Velea! Aleasă prețuire!

Felix NICOLAU

Pișăcioșii

„pentru dobitocii care stau la fereastră/vreau picioare lungi să mă piș la ei în casă”
(Paraziții, **Motive**)

cel mai fain era seara, când se adunau toți verișorii și începeau jocurile. În afară de cei veniți de prin colțurile târgului, mai erau și cei sosiți în vacanță, vreo 7 cu toții. De ce era fain? Pentru că depănau „amintiri” (auzi la ei!), pentru că spuneau bancuri (alea politice, tari!), pentru că jucau macaua și 21 pe pedepse: trageri de păr, pișcături și ridicări de fuste.

săptămâna trecută făcuse o plimbare cu barca pe lacul din parc și Robela insistase să vâslească ea. Se chinuia de mama focului, uitând că venise cu o fustiță scurtă-scurtă. Împingea din coate și umeri, zâmbea înfierbântată și depărta picioruşele ei palide, deja bine rotunjite...

- bă, de ce-o laşi să vâslească, bă? urlă de pe mal doi moldoveni invidioşi.

rahat, întotdeauna femeile trebuie să vâslească; le place asta. chiar și fetițelor.

De fapt, bătrânul se distra pe cinste când îl năpădea ceata de nepoți. Mai cu seamă când ajungea Unmircea – ăsta era nepotul pe care îl putea provoca: discuții despre Stalin, Cristos, Satana, despre varza cu untură de rață, despre balerine și despre limba rusă. Se vede că bătrânul preot era cam abstract, însă, fiind mai deschis la discuții decât propriul lui tată, Unmircea îl găsea foarte atractiv. Altfel, când bătrânul copia cărți religioase ori când asculta *Europa liberă* la radioul rusesc legat cu bretele (trebuia dat la maximum ca să auzi ceva; se cutremura blocul), nepotul se conversa cu preoteasa care plesnea în dreapta și-n stânga cu pliciul de muște, povestind câte-n lună și-n stele.

- nu mănânci, curu’ mătii! nu vezi că ești ca un țâr?

- uite-o pe preoteasa Acetona, iar stinge becul de pe holul blocului. Da’ ce-o interesează pe ea dacă io plătesc? Uite așa sunt ăștia toți! În ’75, când s-au mutat, aveau tenişi în picioare și veneau după o cană de zahăr. Acuma-s șefi de alimentară, sau croitori în centru – nu le mai ajungi la nas cu prăjina. Țărani!

Când se întorcea de la fotbal, o găsea cu pliciul la fereastră privind piața din fața tribunalului. Milițienii îi descărcau în ghionturi pe delincvenții încătușați; își croiau drum printre țiganii de pe scări.

- îmbracă-te, țipa glasul pițigăiat, o să mori, o să mori!

n-a murit. S-a dus cu taică-său și cu unchiu-său la piața mare – o hală roșie puțind a pește și murături, înconjurată de clădiri mai mici. Dinăuntru strigau negustorii: - salatăă, buutooaie, miiici, varzăă!

Îmbrăcați în geci de piele neagră, taică-său și unchi-său hălăduiau printre tarabe fluierând a lefterie. Oprește un camion cu găini colea, lumea bâldâbâc într-acolo; strigă unul dintr-un sat uăi, oamini buni, viniți, măăi, că-i eftin morcovu’ aşilea! lumea bâldâbâc dincoace. Un val la stânga, altul la dreapta. Vâj, vâj. Babele crăcănate cu fuste plisate mov și geci maron pleacă târâind în cărucioare de butelii saci de barabule, găini cârâitoare la cingătoare. Bărbații, fistichii și ei, zac pe borduri, cu rachiul

în nas şi măcănesc. Unii se pişă lângă garduri – d'aia piaţa Avrămoaii duhneşte a pişoar.

Dar nu toţi. Unii se ţin falnici şi defilează cu mâinile la spate, spintecând şirurile umile şi obraznice de târgoveţi pişăcioşi. Probabil că sunt niscai şefi de-ai pieţii, oameni pricepuţi şi onorabili – ca în Malaezia.

- piciule, îi zice taică-meu lui frate-său, uite-l pe grasul ăla fălos, cu mâinile la coadă.

- care? ăia doi barosani care-şi fâţâie bucile stânga-dreapta?

- mda, uite, ăl' mai bondoc e fostul colonel de securitate Guzganu. Pare paşnic acuma, nu? Ei bine, ăsta i-a ras lui tata două palme când l-au reclamat vecinii că ascultă *Europa liberă*. A venit cretinu' cu încă alţi doi şi-a scotocit toată biblioteca. Tâmpiţii credeau că tata - atunci când transcria bucoavnele religioase şi noi îi trimiteam paste de pix din Ardeal - scrie chestii subversive. Ştii cum e tata, le-a râs în nas şi i-a întrebat dacă au prins ceva, că vine ploaia şi trebuie să strângă sculele.

- de-aia a încasat-o, nu?

- da, mureau de ciudă că n-au descoperit decât lucruri din care nu pricepeau nimic.

- cum de nu mi-a zis tata tărăşenia?

- acuma asta este.

- vezi că mama voia nişte gulii. Ştie că îmi plac fierte, cu sos de mărar.

Unmircea, care rostogolea cu piciorul o varză, ciulise bine urechile de când taică-său se apucase de povestit. Îi zise că dă o raită după gulii şi tâşni pe urma celor doi indivizi responsabili care, între timp, o luaseră de-a lungul clădirii de cărămidă portocalie, spre lăptărie. Mergeau agale, îmbălsămaţi în mândria lor de cetăţeni care dau, oricând şi oriunde, palme vieţii, aşa, tovărăşeşte. Unmircea îi urmări până putu să-i audă glăsuind. Apoi ţâşni...din cinci paşi îi ajunse din urmă şi izbi exact în mijlocul lor. Îi luă pe nepregătite. Unul zbură de pe trotuar, celălalt, colonelul, se zdrobi de zid, lăsându-se uşor pe vine, într-un soi de balegă. Unmircea zbură înainte, mai ales că pişăcioşii de târgoveţi începuseră să ţipe:

- huoo! banditu', mă! pune mă mâna pi iel!

Ocoli în goană două blocuri şi, când se dumiri că nu-i luase nimeni urma, ieşi la pas în dosul pieţei. Dădu exact peste Piciu, unchisău, care molfăia o gulie crudă. Pe drumul de întoarcere le povesti adulţilor isprava lui. Nu se arătară deloc încântaţi, ba chiar măriră pasul spre blocul din spatele tribunalului, aruncând în jur priviri piezişe, înfricoşate.

Acasă, bunicul, lungit pe patul din sufragerie, privea un balet rusesc în timp ce cânta piţigăiat: nu lăsa Măicuţăă, să pierim pe calee,/căci noi suntem fiii lacrimilor Talee!

Bunica stătea lângă pat, pe un scaun, şi îl mai altoia cu pliciul, sub pretextul unei muşte.

- ia uiti şi mai ridicî aiestea chişioarili, zâşi c-o sî iasî din televizor. Unde sî făşea aşa ceava pi vriemea noastră?! Noi merjeam cu tăticu' şi cu mămica la bal şi dansam polka şi vals. Da' undi ai pomenit aşa ceava, cu craşii pi sus?

Bunicul, vinovat, schimbă cântecul: pi o mari-nspumatî, un vapor navigaa...şî pi punti spărietî, coana Chiriţa zghieraa: vai, vai, vai ci dureri, ioti-ti, bre, vaporiu cum chieri/şî marinarii magariii, moari şî dau din chişioarii...

- Gicu, termină odată! Hai sî ni faşim rugăciunea. (cuvântul ăsta era întotdeauna pronunţat literar).

Dar când îşi retrăgeau bătrânii apele, hop! picară şi ostaşii duşi la piaţă. Tatăl şi unchiul lui Unmircea povestiră tâmpenia făcută de piticanie. Pe măsură ce povesteau cu lux de amănunte ceea ce doar auziseră şi ei, faţa bătrânului se aprindea; ochii i se umpleau de scântei. Începu să râdă cu hohot mare şi porunci să vie borcanul ăl mare cu miere, ca să moaie toţi castraveţi în el. La sfârşit, o duşcă sănătoasă de apă minerală, din aia care nu se găsea decât dacă aveai rude la alimentară.

- bunico, eu ies la un fotbal, clefăi Unmircea.

- unde!? acuma?! aşa nemâncat?

- aşa.

-stai, ia-ţi o flanea pe tine, că-i răcoare.

- nţţ! nu mai! mi-e cald. hai, sărumâna!

- stai, bre! unde pleci aşa! ai să mori! eşti trilulilu! ai să mori! ai să mori...

Maria UDREA

Sub cizma eliberatorului

1

Nu mă mai săturam ascultând-o pe mama, când îmi povestea despre viața ei cu o copilărie chinuită, cu o adolescență din care nu a înțeles decât că tinerețea e făcută din muncă și lacrimi, despre căsnicia ei plină de peripeții alături de tata, despre venirea noastră pe lume și toată truda de a ne crește într-o sărăcie lucie, cu care a luptat toată viața, în timp ce tata, deși gospodar, se pierdea în sticla de vin sau de rachiu cumpărate mai mereu pe datorie din sat, sau între fustele moldovencelor de peste Prut, venite la muncă pe la IAS-uri, pentru câțiva bănuți în plus. Era trist, dar și fascinant în același timp. În loc de povești cu zâne, cu feți frumoși, cu zmei, mama îmi spunea povești adevărate, chiar din viața ei. Din cât îmi aduc aminte, încep de pe la opt, nouă ani.

Bătaia sacadată a clopotului sparse deodată liniștea. Într-o clipă, curtea bisericii din satul Palanca se umplu de lume. Tineri, bătrâni, copii așteptau cu sufletul la gură cuvântul preotului.

— Dragilor, zise părintele Constantin, ne calcă un mare necaz și mă rog la Dumnezeu să trecem cu bine peste el.

— Spune, părinte, spune!

— Zi-i odată, că ne omori cu zile, hai!

— Băi, ne vorbește Popa, ce dracu, faceți liniște!

— Părintele, prostule! - zise o fătucă.

Glasuri din mulțime îl îndemnau nerăbdătoare: „spune, părinte, spune, spune!”

— Știți că țara noastră a întors armele împotriva nemților și s-a aliat cu rușii, pentru izbândă.

— Da’ de unde să știm, părinte? Noi nu ne vedem capul de muncile câmpului și de treaba din bătătură, se auzi un glas.

— Apăi, vă spun eu acum, dacă nu știți. Și mai lasă gălăgia, măi, Ioane! Mai bine, stai și ascultă, că nu v-am chemat aici, așa, doar ca să stăm la taclale! 'Om avea noi timp și de pălăvrăgeală, dacă o vrea bunul Dumnezeu.

Preotul își aruncă o privire peste toată gloata și continuă:

— Dacă dăm ascultare știrilor, ar trebui să ne bucurăm, pentru că vin să ne scape de nemți.

— Și ce necaz e ăsta, că vin rușii, părinte, dacă prin venirea lor se termină războiul? Se zice că vin drept aliați, nu?

— Rușii au intrat deja în satele vecine, Ioane, și vin spre noi. Am auzit ce au făcut pe acolo. Își vor face tabere și pe-aci și știți cum sunt, că doar nu e prima dată când zăbovesc pe meleagurile noastre. Păziți-vă fetele, femeile, animalele, ascundeți tot ce puteți și faceți asta în grabă! Sunt foarte aproape, sunt flămânzi și dornici de păcătuire.

— Bucuria curvelor și a lingăilor, părinte, se auzi iar aceeași voce din mulțime.

— Cum nu te potolești, tu, Ionică!

Unii chicotiră, alții erau deja în drum spre casele lor, pentru a se pune la adăpost cu toate ale gurii și, mai ales cu familia.

— Nu fiți obraznici, oameni buni, că nu e de glumă! Nici neamțul și nici o altă nație de pe pământ nu sunt mai josnici decât ăștia. Am trăit-o pe pielea noastră și altă dată. Mergeți cu Dumnezeu și rugați-vă!

Se împrăștiară. Doar o femeie nu se clinti din loc. Stătea în mijlocul acelei curți și privea în gol. Preotul se uită la ea, întrebător. Îl privi și ea.

— Și eu ce fac acum, părinte?

— Du-te acasă, Anică! Vorbește cu Vasile și găsește un loc sub mal pentru fată și pentru tine! Măcar ziua. De băieți nu se vor lega. Ziceți ca ei și faceți în așa fel, cât să nu vă distrugă familia! Sunteți săraci, dar sunteți buni și nu meritați nici un rău de pe pământ.

— Mulțumesc, părinte! Apăi, mă duc.

— Du-te cu Dumnezeu, Anică!

Să continuăm, prieteni, această aventură din timpul eliberării oficiale de ocupație nazistă și ocupația neoficială a Armatei Roșii, a teritoriilor noastre (1944). Aventura e inspirată din fapte reale.

2

În sat se instaură panica.

Vestea a fost cu adevărat dură, pentru că toată lumea știa despre rus că e porc, fără suflet, fără bun simț, fără judecată.

Palanca era un sat în comuna Urechești, pe atunci făcând parte din județul Râmnicu Sărat, perioada acestei întâmplări fiind 1944, undeva prin luna august.

În căsuța sărăcăcioasă, de pe deal, în doar două camere și o prispă trăia familia Ancăi. Doi țărani (soț și soție) cu patru copii, o fată și trei băieți și se mai aciuase pe la ei și o verișoară după soț. Nu stătea mereu, dar venea destul de des. În gospodărie aveau: un porc, câteva găini, un cocoș, o capră și o pereche de boi. S-ar zice că nu erau așa săraci, dar chiar se descurcau greu și venirea rușilor le îngreuna și mai tare viața. Dacă le luau porcul sau boii sau capra, chiar și găinile, orice ar fi pierdut, s-ar fi pierdut și pe ei. Anica ajunse acasă și îl găsi pe Vasile tăind lemne în spate. Acesta o văzu așa abătută și se opri.

— Ce-ai pățit, femeie, că ai o față!

— Vin rușii, omule, și părintele Constantin zice să ascundem tot, până și pe Maria.

— Și unde să ascundem noi fata, că doar nu e un obiect.

— Părintele zice că în mal.

— În mal?

— Da, măcar ziua.

Vasile lăsă lemnele, o luă pe Anica și intrară în casă.

— Stai jos să vorbim.

Turnă în două căni de lut, țuică și se așeză și el. Vorbiră un timp, după care, Vasile luă boii și plecă în pădure. Porcul îl băgară în spatele casei, într-un cotlon întunecat, îl îndopară cu mâncare, ca să doarmă tot timpul, apoi, Anica luă băiatul mai mare și pe Maria și se duseră la mal să caute o groapă de lut mai adâncă pentru siguranța fetei.

Ceilalți doi, fiind mult prea mici, rămaseră cu verișoara aciuată la ei de vreo săptămână.

— Unde mergem, mamă?

— Taci și mergi, ai să vezi! Tocmai acum, când Sinda avea nevoie de tine. Mai aduceai și tu o ceapă, un cartof...

— Ce tot spui acolo, mamă? Nu pot să mă mai duc la tanti Sinda? Și ce-o să fac toată ziua?

— O să stai în groapa de lut, din mal, asta o să faci! Nu ai auzit că vin rușii? Te mai țin și cu burta la gură prin curte, să mă fac de râsul satului. Ce m-o fi pricopsit Dumnezeu cu o fată?

— Am doar opt ani, mamă!

— Ei și? La ei nu contează. Și taci odată, parcă ai fi o moară stricată!

3

Rusii se auzeau de departe cum mărșăluiau pe străzile pietruite din centrul comunei. Mașini, tancuri, soldați, tot arsenalul. Râsul lor spurcat și zeflemist acaparase fiecare centimetru pătrat al satului. Din primărie își făcură apariția primarul și secretara. Cuvinte de mulțumire și omagiu aduse „eliberatorilor” zburau în stânga și-n dreapta. Un ofițer îl privi cu scârbă, apoi începu să râdă și să spună ceva pe limba lui înțeleasă numai de el. Îl împinse pe primar din fața ușii, o privi pe secretară, schiță un gest cu mâna spre poalele rochiei ei, între picioare și, hohotind în zeflemea, intră în primărie. Femeia se cutremură. Deși preotul îi avertizase, parte din sătenii mai tineri nu credeau că vor fi chiar așa de mojici. După ofițer era un personaj care traducea atunci când aceștia aveau de spus ceva important.

— Domnul ofițer spune că primăria, de acum încolo, va fi sediul nostru și că puteți să vă duceți acasă, domnule primar. Dacă va fi nevoie de d-voastră, vă vor chema. A, și doamna secretară să rămână. Cineva trebuie

să ne facă și nouă cafeaua și ce-om mai avea nevoie, s-a înțeles?

— Dar în primărie avem acte, avem...

— Nu mai aveți nimic! Acum totul e al nostru, zise un alt rus de grad mai înalt, care stăpânea bine limba română.

Făcu doi pași și se reîntoarse spre primar:

— Avem nevoie de un teren mai larg, pentru mașini și tancuri. Vom sta ceva timp pe aici.

— Avem un loc unde se face piață duminica, puteți duce totul acolo.

— O călăuză?

— Sigur, chiar eu!

Îi tremura glasul și se vedea bine spaima de pe chipul său, acum alb ca varul. (Doamne, ce-a dat peste noi!) murmură omul.

— Ai zis ceva, primare?

— Nu, nu, n-am zis nimic. Veniți cu mine!

— Serghei, du-te cu ăsta! Știi ce ai de făcut.

— Da, să trăiți!

Se campară foarte repede. Corturi militare umplură piața și vodca își începu rolul, întărâtând spiritele soldaților. Un oficial cu un megafon anunță zi liberă pentru toată lumea și grupuri, grupuri o luară spre sat.

Cine s-ar fi gândit că un foc de armă poate face atâta vâlvă...

Un porumbel se prăvăli la pământ, în rafalele de râs ale soldaților, rafale care se întețiră după alte două, trei împușcături. Câțiva băieșandri curioși, pitiți după un gard, luați prin surprindere, o zbughiră la fugă prin grădinile din jurul pieței, însoțiți de lătratul insistent al câinilor de prin curți. Un soldat îi zări, le făcu semn colegilor, apoi își luă țintă pe unul dintre ei și trase. Acesta căzu la pământ, în timp ce restul grupului fugea de mânca pământul.

Pe chipul soldatului se putea vedea cu ușurință, satisfacția reușitei. Urale, aplauze, după care își continuară drumul. Un bătrânel privi din poarta casei lui, îngrozit, toată scena. După plecarea soldaților, se strecură în gradina cu pricina. Băiatul căzut era doar scrijelit la umăr, dar acea spaimă îl făcuse să își piardă cunoștința. Reuși să îl scoată din starea de leșin și îl duse în casă.

— Ce căutați, mă, pe după garduri? N-ați auzit ce a spus popa, azi, la biserică? Ăștia sunt niște animale!

— Au!

— Stai liniștit, să îți dezinfectez zgaiba asta. Off, puteai să mori!

— Ne uitam și noi, nea Grigore...

— Acum cred că v-a pierit pofta.

— Dar, de ce a tras, că nu le-am făcut nimic, doar ne uitam!

— Așa sunt rușii, băiețică. Vor face multe rele pe aici. Să vorbești cu prietenii tăi și să stați cât mai pitiți, să nu se întâmple și alte nenorociri.

— Nici nu mai ies din casă, nea Grigore! Auu, ce ustură!

— Mă duc la maică-ta, să vină să te ia.

— Vin și eu cu matale, să nu stea pe stradă și mama. Nu vreau să pățească ceva.

— Un gând înțelept, fătul meu. Hai!

Îl bandajă cu o bucată de cârpă dintr-o bluză mai veche și plecară împreună spre casa băiatului. Când îl văzu maică-sa, alb ca varul, cu umărul bandajat, cu bluza murdară de sânge, izbucni în plâns.

— Lasă plânsul, Ileană, că nu e timp de lacrimi. Nu e decât o zgârietură, dar putea fi mai rău. Să stai cu ochii pe copiii tăi, că animalele astea nu au nici pic de suflet!

— Dar cum s-a zgâriat așa? L-a atacat un animal?

— L-au împușcat rușii. A avut noroc doar cu atât.

Femeia înlemni. Îl privi pe Grigore cu așa o ură, încât omul simți broboane reci de sudoare pe șira spinării.

— Îi omor cu mâna mea, fir-ar ei afurisiți, să fie!

— Ce te-a apucat, femeie, ești nebună? Tu știi câți sunt? Vrei să-ți lași copiii fără mamă? N-au să stea la noi o veșnicie. Păziți-vă pielea și atât! Dacă le dați motive, va fi vai și-amar de noi.

— Hai în casă. Mulțumesc, nea Grigore!

Își luă băiatul și intră mormăind în surdină printre lacrimi:

— Să vă ia dracu pe toți, cu rasa voastră cu tot!

4

Trecuseră trei zile, de când comuna era

într-un haos total. Soldații intrau în curți, în case și, sub amenințarea armelor, luau tot ce găseau. Goleau cămările, grajdurile, cotinețele, curățau grădinile, de prin casele mari adunau damigenele, goleau butoaiele și, ca un hobby colectiv, colecționau ceasuri de mână. Nimeni nu pricepea de ce. Poate că timpul, pentru săteni, se oprise în loc, iar, pentru ruși, își construise aripi și zbura cu viteza vântului. Nimeni nu putea să se plângă de nimic. Doar pistolul avea dreptate.

În casa de pe deal, frica își făcuse viză permanentă. Dormea în pat, mânca la masă, hrănea porcul, se târa prin grădină, de-a bușilea...

Curtea Ancăi era atât de aproape de piața unde se instalaseră așa zișii eliberatori, încât fiecare clipă era învăluită în teroare. Anica își lăsă băieții în casă și se furișă sub deal, la groapa de lut, cu ceva de-ale gurii pentru Maria.

— Mamă, cât mai stau aici? Mi-e frică de întuneric și de fiecare zgomot! Vreau acasă!

— O să stai aici până or să plece jigodiile astea, ai înțeles? Sau vrei să își bată joc de tine?

— Ce vrei să spui, mamă? Cum să își bată joc? Ce înseamnă asta?

— O să îți spun eu altădată, acum stai aici și nu mai pune întrebări! Să nu te pună dracu să ieși, că ne pui pe toți în pericol și brutele astea ne împușcă, dacă or să afle că te ținem ascunsă! Îl trimit pe Ion să îți țină de urât noaptea. Să nu faci gălăgie, ai înțeles, că te rup în bătaie!

— Mamă, adu măcar ceva să mă schimb și o pătură mai groasă, că noaptea e frig!

Femeia o privi răutăcios, mormăi ceva, apoi se întoarse cu spatele și plecă. De pe deal până acasă, merse, mai în patru labe, mai târâș, cu urechile ciulite și cu ochii holbați în toate părțile, să nu cumva să o vadă cineva. Intră în casă grăbită, pentru că plânsetul strident al pruncului ei o chema la alăptat. Mezinul avea doar patru luni și Anica era încă o femeie tânără și destul de atrăgătoare.

— Gata, băiatul mami, am venit, gata, gata!

Îl așeză la sân, să îl hrănească.

— Trebuia să îl pui pe picioare, Florica! Îl pot auzi soldații și nu ne-o fi ușor, dacă ajung la noi! Auzi, fată, hăi, ce-ți spun? Of, Doamne, că stau cu gura pă voi toată ziua și tot nu vă intră în capul ăla sec!

Îi dădură lacrimile bietei femei, gândind cum ar fi crescut copiii, dacă ea ar fi fost batjocorită de animalele astea cu două picioare. Se auzi o bătaie în ușă.

— Anică, Anică, ești acasă?

— Ioane, bate cineva, ia vezi, uită-te pe fereastră!

Băiatul se uită pe geam.

— E țața Ioana, mamă!

— Deschide-i, ce aștepți!

Ion deschise ușa și bătrânica intră ca fulgerul.

— Închide repede!

— Ce-i cu tine, fă, Ioană, de ce ești așa agitată?

— Nu auzișI ce fac ăștia prin sat?

— Ce? Nu mai ieșii de-aci, că am rămas cu toate pe cap, numa' io. Ce-au mai făcut, că bune, sigur nu!

— Au intrat în biserică și au tras cu pușca, au luat vinul lu' domn' primar, au intrat la conu Vasiliu și au luat-o pe fică-sa și pe nevastă-sa, prăpăd au făcut peste tot!

— Vai, săracele femei, nu le iubim noi cine știe ce, dar mi-e milă de ce le așteaptă!

— Voi cum stați, Anică, unde ți-e fata?

— Am trimis-o la mătușă-sa, la Dumbrăveni. A plecat cu Vasile, ieri noapte. Da' tu, ce ești, fă, atât de curioasă?

— Întrebam și eu, că o văzui pe Florica, dar pe Maria, nu.

— Acu vrei să știi și de ce e Florica la noi, nu-i așa? Da curioasă mai ești, tu! Ia du-te acasă, că prea mult ai zăbovit pe aci, cu veștile rele!

Ioana ieși la fel de iute, precum intrase și Anica trase ușa după ea.

— Cutra naibii, vine doar să spioneze! Ce o doare pe ea de Maria sau de tine, Florică?

— Ce știu eu, mamă Anică, poate o fi pus-o rușii să vadă pe unde sunt fete tinere, prin casele din sat.

— O fi și asta, că în ziua de azi nu mai ai încredere în nimeni. Ioane, vezi să te duci la soră-ta, să îi duci o pătură și îți mai dau eu o pungă cu câte ceva de schimb, iar la noapte să stai cu ea acolo, că zice că îi e urât, de parcă ar mânca-o puricii!

— Bine, mămucă, o să mă duc!

Lia ANDREIȚĂ

Castelul

În vara lui 1996 am fost trimisă la Serviciul Cultural al Ambasadei României la Paris, pentru a prelua o parte din activitatea care o exceda pe o colegă. Dublarea nu i-a surâs doamnei cu pricina şi, în foarte scurt timp, am eliberat spaţiul, pentru a reda respiraţia lejeră în încăpere, mai ales, pentru a nu mai fi martoră la convorbirile telefonice ale ilustrei colege de birou, Momuţa, cu iubitul ei, Dumitru Ceauşu, secretar de stat în Minister, viitor ambasador; coleg de facultate şi prieten apropiat al Nadiei şi al lui Emil Constantinescu, preşedintele României, la ora aceea. Când domnul Ceauşu a venit ambasador, a considerat că nu cultura ar avea nevoie de întărire în „capitala luminii”, ci relaţiile consulare. S-a ţinut cont de pregătirea mea juridică şi m-au înregimentat în Secţia Consulară.

Într-o zi de vară, când toată Europa era în concediu, autorităţile franceze mă asaltau: ”Madame consul, trei cetăţeni români de etnie rromă sunt arestaţi la Prefectura de Poliţie a Arondismentului 7; vă aşteptăm, să le daţi consultanţă”. Abia închid, şi telefonul zbârnâie din nou: „Un distribuitor de droguri solicită sprijinul consulului României”, mă informează şefa Serviciului Droguri de la Închisoarea din Fleury-Merogi. Pe firul interior sună Secretariatul: „Doamna consul, la telefon judecătorul de instrucţie de la Neuilly-sur-Seine, în legătură cu omorul ţiganului de la Bacău”. O bătaie în uşă: „Doamna consul, în camera de oaspeţi vă aşteaptă un francez; de o oră încerc cu telefonul, dar a fost ocupat tot timpul la dumneavoastră”, se scuză portarul.

Fiind vorba de un francez care aşteptase atât de mult, m-am dus imediat. Un domn elegant m-a întâmpinat cu o reverenţă, cum nu mai primisem decât o dată, de la Alain Juppé, ministrul de Externe, la standul cu icoane ortodoxe din cadrul unei expoziţii organizate de Muzeul Georges Pompidou.

Salonul nostru de primire este extrem de modest. O încăpere cu geamurile vis-à-vis de cea a portarului, ca să se poată supraveghea mai uşor şi, probabil, să se şi asculte.

Elegantul domn mi-a întins mâna, prezentându-se: Gabriel Poloni. În clipa aceea, gândul meu a străbătut fulgerător 3000 de kilometri, până la un castel din satul natal.

Gabriel a deschis un dosar cu câteva documente, aşezate meticulos, în ordinea importanţei pentru problema ce avea să mi-o prezinte. Primul act ce mi-a fost înmânat era un certificat de botez, eliberat în 1940, de către parohul Bisericii Olari din Bucureşti. Emoţia stârnită, în timp ce citeam, se putea citi vedea uşor pe faţa mea. Certificatul fusese foarte bine păstrat, conservat ca o veritabilă operă de artă.

Am zâmbit – si l-am întrebat dacă face demersul respectiv pentru a redobândi castelul şi domeniile Poloni din la Negoeşti.

La auzul vorbelor mele, bărbatul a pălit.

I-am spus că m-am născut în acel sat, că bunica ne povestea despre boierul Poloni şi familia sa, că în copilărie chiar am intrat în această clădire superbă, cu sobe din teracotă verde.

Franţuzul era uluit. „Nu, nu este posibil… din sătucul acela mic, cum îmi povestea mama, pierdut în zarea albastră a Bărăganului… dumneavoastră să vă născeţi tocmai acolo… şi să ajungeţi consul aici!”. Şi-a scos telefonul mobil: „Allo! Allo! Maman! Une grande surprise! Je suis à l`ambassade de Roumanie. Madame le Consul est justement de Negoesti et elle connait notre château. Je te la passe au téléphone et tu peux parler en roumain”.

Gabriel nu ştia o boabă românește, aşa că portarul nu făcea faţă la avalanşa de reacţii ale interlocutorului meu.

Doamna Poloni mi-a propus o întâlnire chiar în seara aceea, dar eu nu puteam răspunde atât de prompt invitaţiei; am amânat pe un viitor cât mai apropiat.

Munca într-o ambasadă este deosebită

de cea din Minister. Îi auzeam pe colegii cu stagiu spunând: „La post se lucrează 24 din 24”. O luam ca pe o glumă, dar curând aveam să înţeleg că acesta era adevărul.

Rar se întâmpla să ai o duminică a ta. Atunci mergeai să cumperi fructe şi legume proaspete de la Piaţa Bastilia; te opreai în drum (nu toţi!) la Biserica Ortodoxă Română din Jean de Beauvais, să aduci mulţumire lui Dumnezeu că ”peste aspidă şi vasilisc am păşit şi am călcat peste leu şi peste balaur”, după cum spune David în cântarea de laudă a Psalmului 90. Dacă te mai ţineau puterile – şi, de regulă, mă ţineau – mai făceai câţiva paşi şi intrai la Muzeul Cluny, unde oboseala avea să-ţi fi răsplătită din plin de „Dame à la Licorne”. Şi ca să fii sigur că vei face faţă oricărei încercări ce te-ar fi putut aştepta în săptămâna următoare, îţi răsfăţai sufletul şi cu „Nuferii” lui Monet, de la Orangerie.

Într-o astfel de duminică – a mea şi numai a mea – asistam la slujba părintelui Iosif, Episcop pentru Franţa şi Europa Occidentală, ţinută în subsolul Catedralei Saint-Sulpice, în vecinătatea căreia se află casa în care a locuit poeta Iulia Haşdeu cu mama sa.

La terminarea slujbei, părintele ne-a prezentat o doamnă distinsă, de origine română, stabilită în Franţa din 1942. Distinsa doamnă ne-a invitat la dânsa, mai ales că locuia aproape. Spre surprinderea mea, soţul meu, care este mare iubitor de cunoştinţe şi de taifas, a refuzat politicos, fără să mă mai consulte şi pe mine.

Peste un sfert de oră intram pe poarta ambasadei; eu încă nelămurită de ce Jean refuzase invitaţia. „Nu ştiu, aşa mi-a venit”, mi-a replicat el pe drum. De la intrare, ne ia în primire ofiţerul de gardă: „Doamna consul, v-a căutat de la Cabinetul Ministrului; dacă veneaţi până-n ora unu, îl mai găseaţi, dar cum este târziu, mi s-a spus să sunaţi la ora 18”.

În munca diplomatică este o ierarhie bine stabilită. Mă bătea gândul că voi fi greşit ceva, ştiut fiind că laudele nu le primeşte cel ce a rezolvat (în mod excepţional) o problemă, ci şeful lui. Aşa că vestea nu-mi părea a fi de bun augur.

M-am decis să merg în birou, să muncesc ca şi cum domnul ministru m-ar fi văzut de la Bucureşti, iar la ora 18, cum era porunca, să-l sun. În birou, am derulat filmul sarcinilor rezolvate, al celor în curs şi al celor ce urmau să fie rezolvate şi, în sinea mea, judecând la rece, cu experienţa pe care o acumulasem, nu m-am sfiit să-mi dau nota 10 cu minus.

Am parcurs lunga perioadă de aşteptare întrebându-mă şi ce s-ar fi întâmplat, dacă soţul meu n-ar fi refuzat invitaţia de la biserică.

La ora 18 fără un minut am început să formez numărul; la 18 fix, telefonul suna la cabinetul înaltului şef. Răspunde o voce feminină, frumos prelucrată. Mă prezint, iar ea, plină de căldură, îmi spune: ”Sunt Elena, doamna Andreiţă, vă fac legătura cu şeful de cabinet al domnului ministru”.

Nu-l cunoşteam personal, dar domnul Mihnea Constantinescu m-a salutat şi a intrat în subiect de parcă ne ştiam de-o viaţă: „Sărut mâna, doamna Andreiţă. Domnul ministru a vrut să vă felicite personal, dar acum îmi revine mie plăcuta misiune de-a o face în numele domniei sale, pentru modul profesionist în care aţi rezolvat un caz atât de complex, care a necesitat conexiuni cu nenumărate autorităţi franceze, în momentele cheie ale soluţionări demersului. Vă aşteptăm în vacanţă. Până atunci, vă dorim să vă menţineţi standardul profesional”. Cu respiraţia tăiată şi palmele umede de transpiraţie, am îngăimat un mulţumesc anemic.

Cam aşa decurgeau puţinele duminici din cursul anului, când te credeai liber-liber.

Într-una din duminicile mai îngăduitoare, am reuşit s-o vizităm pe doamna Poloni, în minunata ei locuinţă situată în spatele Teatrului Chaillot, la mică distanţă de ambasadă. Ne-a deschis o femeie înaltă, la vreo 70 de ani (în realitate avea 90 de ani) cu o eleganţă în vestimentaţie şi coafură caracteristică nivelului de civilizaţie în care trăia de atâţia ani. Mişcări nobile, în deplină concordanţă cu frumuseţea trupească pe care Dumnezeu i-a dat-o, extrem de viguroasă, că-şi spunea cuvântul şi la anii aceştia.

Aveam să ne convingem repede şi de adevărul că o inteligenţă deosebită lumina acest chip frumos.

Doamna era fiica unui moşier din Dâmboviţa. Studiase la Paris şi se căsătorise cu Dinu Poloni, băiatul boierului Poloni din Negoeşti, şi el (Dinu) fost student la Viena. Au locuit în Bucureşti, pe strada Alecu Russo. În acea casă splendidă din Alecu Russo se va naşte, în 1940, Gabriel. Vremurile erau tulburi – iar doamna avea, oarecum, şi putinţa să le prevadă evoluţia: era nepoata juristului, diplomatului, profesorului şi omului politic Nicolae Petrescu Comnen, care a îndeplinit funcţia de ministru al afacerilor străine, apoi a fost diplomat la

Berna, Berlin şi Vatican. Ajutată astfel, în 1943 doamna Poloni obţine viza de plecare în Elveţia, pentru ea şi fiul ei, prin Crucea Roşie. După o perioadă ar fi vrut să revină în ţară, dar unchiul, care intuia harta viitoarei Europe, a sfătuit-o să treacă în Franţa şi să rămână acolo.

Între timp, în ţară se instala comunismul.

Însuşi domnul Petrescu se va stabili în cel mai frumos oraş din lume, la Florenţa, unde s-a stins din viaţă, în 1958.

Dinu, tatăl lui Gabriel, a rămas la Bucureşti, unde se va lupta să supravieţuiască. Locuinţa din Alecu Russo a fost naţionalizată. Lui Dinu i s-a permis să locuiască într-o cămăruţă de la mansardă, care nu avea sobă. Toate averile le-au fost confiscate. Ajunsese atât de sărac, încât cu mari sacrificii a izbutit să cumpere un godin. Conform studiilor, nu s-a putut angaja nicăieri. Cu greu a fost acceptat la o fabrică din Bucureşti, ca socotitor-contabil. Mai târziu s-a angajat taximetrist.

Nu şi-a mai văzut niciodată soţia şi copilul.

Castelul de la Negoeşti a fost ocupat de Armata Rusească; până în 1954, după care a devenit sediul unui IAS. După plecarea ruşilor, noi, copiii (între care şi eu, cea care scriu, care locuiam pe atunci la bunicii dinspre mamă, foarte aproape de castel) ne-am strecurat odată, prin deschizătura unei uşi, într-un spaţiu larg, cu o scară mare, din lemn lustruit. De stâlpul de la baza scării era legat un cal, care tropăia pe parchet. Ne-am speriat şi-am zbughit-o pe scară, în sus. Toate încăperile aveau sobe atât de frumoase, că nu le-am uitat nici astăzi. Aşa cum n-am uitat nici mirosul de tutun şi haine vechi, care răzbătea din toate ungherele – probabil de la muncitorii care dormeau aici.

Eram fascinată de teracota verde, a cărei imagine m-a urmărit până târziu, în maturitate.

La Paris, doamna Poloni şi-a şcolit copilul, asigurându-i un viitor frumos. Gabriel, căsătorit cu o franţuzoaică, lucra la o bancă engleză şi locuiau pe o stradă în apropiere de Assemblée Nationale. Dorea să vină la Negoeşti cu soţia, care îşi susţinuse doctoratul la Londra în ştiinţe agricole, să-şi recapete domeniul şi să se ocupe cu agricultura. În demersul său era „încurajat" de o casă de avocaţi din Bucureşti, casă care ştia cât de „nepotrivit" este „deranjul" unei astfel de întreprinderi. Pentru un om ca el, însă, format într-o societate în care cuvintele au conţinut, era aproape imposibil să înţeleagă dezmăţul în care se încălcau legile în România.

În concediul de odihnă, când am venit la părinţi, aveam să vedem castelul. Era refăcut, curtea împrejmuită cu gard sănătos, din beton, iar pe terenul domeniului, dintre şosea şi râul Argeş, păştea o cireadă de vaci.

Am aflat că devenise proprietatea unui om politic.

Am făcut câteva fotografii, pe care le-am oferit doamnei Poloni şi fiului ei.

De multe ori am avut o stare de disconfort, în relaţia cu un partener sau altul, datorită disfuncţionalităţilor din ţara pe care o reprezint, dar în cazul Poloni m-a apăsat, cu adevărat, conştiinţa, pentru neputinţa mea, ca persoană oficială.

Doamna Poloni, era resemnată de o viaţă; aşa că îşi tot sfătuia fiul să renunţe. Nu împărtăşeam opinia mamei, dar nici vreun sfat folositor nu am găsit.

Gabriel s-a luptat ani de zile cu morile de vânt – şi a cules pagubă.

În primăvara lui 2000, venerabila doamnă Poloni avea să fie diagnosticată cu un cancer de boltă palatină. De atunci n-am mai putut s-o văd. Refuza. Îmi spunea, la telefon, că o desfiguraseră suferinţa şi operaţiile repetate.

La încheierea misiunii, înainte de întoarcerea în România, Maica Domnului m-a chemat la Lourd. Am întrebat-o, atunci, pe doamna Poloni dacă împărtăşeşte fenomenul Lourd. Mi-a răspuns indirect, apreciind că eram o fericită că pusese stăpânire pe mine gândul de a ajunge să mă împărtăşesc cu tainele acelui loc. Şi până să apuc eu s-o întreb dacă doreşte ceva de acolo, mi-a zis: „Eşti ca şi fata mea. De aceea îndrăznesc să te rog să spui şi pentru mine un „Tatăl nostru" la Grota Fecioarei şi să aprinzi o lumânare, ca să-mi uşureze Dumnezeu sfârşitul."

La întoarcere am sunat-o. I-am povestit cu lux de amănunte tot ceea ce petrecusem în sfântul loc. Şi ne-am luat rămas bun.

Am mai vorbit de câteva ori cu ea, din ţară.

Într-o zi, m-a sunat o doamnă, care mi-a spus că este verişoara ei – şi m-a înştiinţat că doamna Poloni dormea, de o săptămână, somnul de veci, în Cimitirul Montparnasse.

Castelul de la Negoeşti prosperă – şi stă, dulce povară, pe umerii noului proprietar. Care, ca noi toţi, o să dobândească şi el, cândva, liniştea aceea din locul de odihnă, fără suspin. Dacă mila lui Dumnezeu va fi atât de mare.

Octavian IRIMIEȘ

CĂUTÂND IERTAREA

(Fragment din romanul „Participanți la Războiul Ligii Sfinte”, ce va apărea în decursul acestui an.)

După ce boierul Ivașcu se întoarse la casa lui, Ionică merse în odaia soției sale, Voichița, să îi spună ce discutase cu el. O zări stând pe scaun, aproape de geam să aibă lumină bună, căci avea de cârpit o haină mai veche. Când auzi că iarăși trebuie să plece la război, chipul ei se întunecă, iar ochii ei căprui începură a scăpăra, gata să arunce văpăi. Se ridică de pe scaun, îl apucă de mână și-i zise cu glas ferm:

- Ionică, dragul meu, ia-mă cu tine! Eu una m-am săturat să stau singură acasă. Cât a fost copilul în viață, am avut pentru ce sta, dar acum că el s-a dus, nu mai vreau și nu mai pot.

- Cum spui că ești singură, fă? Părinții mei sunt toată ziua lângă tine, ai câțiva servitori și robi...

- Da, măi omule, îmi sunt alături toată ziua, dar eu aș vrea să fii tu lângă mine. Dar dacă tu nu poți sta acasă, atunci dă-mi voie să te însoțesc.

- Voichițo, eu nu mă duc la plimbare. O să merg hăt departe, dincolo de Dunăre, voi dormi în câmp sub cerul liber sau în cort când voi apuca să-l întind, voi mânca pe apucate și mă voi bate cu turcii ori-de-câte-ori va fi nevoie.

- Știi bine că sunt obișnuită să merg pe distanță mare, iar când am fost cu tine la Cluj, am dormit în câmp lângă tine și nu ți-am făcut nici un fel de necazuri și greutăți. Acum e vară, e cald, se poate dormi afară în câmp, nu e problemă.

- De data asta s-ar putea să fie bătaie mai mare decât toate care le-am dat până acum și mă tem să nu pățești ceva!

- Ce să pățesc, bre? Oare nu mă învățași să mânuiesc sabia și arcul cu vârtej (arbaleta) ca să mă pot apăra?

- Ți s-a urât cu viața? Războiul nu e treabă pentru femei. Ce să faci tu acolo? Crezi că dacă te-am învățat să mânuiești cât-de-cât iataganul și arcul, o să te poți bate cu turcii? N-ai tu atâta forță încât să dai piept cu ei, și ca să faci asta îți trebuie curaj, nu glumă. Când o să vezi ostașii păgâni venind buluc spre tine, să vezi cum ți se înmoaie picioarele și parcă abia mai poți sufla. Trebuie să ai multă stăpânire ca să poți sta în fața lor.

- Știi, măi Ionică, eu nu m-am gândit că o să lupt cu otomanii decât în caz că va fi nevoie să mă apăr. Eu am vrut să-ți zic că o să stau în spate, în tabără, o să îți fac mâncare, o să îți spăl hainele și o să le cârpesc dacă a fi nevoie. Iar seara, când vom apuca să întindem cortul, ne-om iubi și cine știe, poate voi rămâne din nou gravidă. Vreau să uit de moartea copilului, iar dacă mai stau mult în casa asta, o să o iau razna, că tot la el îmi vine să mă gândesc. Hai, te rog, ia-mă cu tine, îți promit că n-o să-ți fac nici un fel de greutăți.

Bărbatul rămase pe gânduri câteva clipe și pentru că nu uitase că fiul lor murise din neglijența ei, îi veni în minte ispita că dacă îi va permite să vină, ar putea fi omorâtă și așa ar scăpa de ea. Atunci el îi răspunse cu glas mieros:

- Fie, Voichițo, dacă numai așa socoți că ti-i liniști, atunci vino cu mine. Seara când vom poposi, o să le faci de mâncare oștenilor.

- Mulțumesc. Am s-o iau cu mine pe Arghira, să stea cu mine în căruță. Vreau să am cu cine povesti de-ale femeilor, să îmi țină de urât când ești plecat și să mă ajute la gătit, că-s mulți oșteni și de una singură n-o să birui.

- Ia-o, fă, nu-i problemă. Eu merg să îmi adun oamenii.

.....

La începutul lunii iulie a anului 1595, cetele de pradă formate din glotași olteni și haiduci balcanici aflate sub conducerea lui Baba Novac se porniră să treacă munții Stara Planina. Timp de mai multe zile oștenii înaintară pe un drum ce urca și cobora șerpuind prin trecătorile ce străbăteau munții. Intrau prin toate satele aflate în calea lor omorând pe toți turcii și musulmanii stabiliți în ele, jefuindu-le și aprinzându-le locuințele. Nu lăsară întreagă nici o geamie sau clădire administrativă și nu aveau milă nici de creștinii pe care localnicii îi indicau drept unelte fildele ale asupritorilor. Foarte repede, carele și căruțele lor se umplură de alimente și tot felul de bunuri, iar rândurile haiducilor se îngroșară cu țărani vlahi și bulgari dornici să le-o plătească turcilor pentru cât îi asupriseră.

În fruntea țăranilor recrutați de prin satele din zona Râmnicului de pe Olt se afla căpitanul Ion din Șerbănești, iar într-una din căruțele cu provizii se afla soția lui, Voichița. După cum promise, femeia răbdă greutățile drumului cu destoinicie și fără să se plângă. La fiecare popas, alături de servitoarea ei pregătea mâncarea pentru soțul și tovarășii lui, iar seara când avea el chef, îi satisfăcea poftele. Ionică nu putea fi decât mulțumit pentru aceasta și începu să își privească soția cu alți ochi. Din păcate, drumul lung și obositor precum și incursiunile date prin satele din apropierea drumului nu îi permiteau să-i acorde soției prea mult timp, dar își spuse că îndată ce se vor întoarce acasă, va căuta s-o trateze cu mai multă dragoste și îngăduință.

Când oștenii conduși de Baba Novac ajunseră în apropiere de Sofia, poposiră într-o poiană largă și începură să își întindă tabăra. În timpul acesta, căpetenia trimise câțiva călăreți să cerceteze drumul care venea dinspre Plovdiv și Istambul, căci știa că pe drumul acela oricând se poate ivi o pradă.

Ionică și nevastă-sa abia apucară să își monteze cortul, iar Arghira să adune un braț de lemne, că se făcu zarvă în tabără. Ionică zări cum cercetașii reveniseră în goană, se opriră în fața cortului căpeteniei haiducilor și îi dădură raportul. Imediat bătrânul comandant își chemă în jurul său adjuncții, evident și pe căpitanul glotașilor. Le spuse că cercetașii văzuseră o oaste otomană de vreo 5-6.000 de oameni care venea înspre Sofia și că decise să le întindă o ambuscadă. Până când subalternii plecară să își pregătească oamenii, Baba Novac încălecă și porni însoțit de câțiva oameni să caute un loc prielnic pentru atac. Îl găsi în curând și de cum se întoarse în tabără, începu a împărți porunci: călăreții trebuiau să își lase caii în poiană pentru ca nu cumva caii să necheze ori să sforăie și să le trădeze prezența, apoi să se alăture pedestrașilor. Fiecare oștean trebuia să își ia doar armele și pavăza, lăsând deoparte orice lucru care îi stânjenea pentru a fi mai ușor, îl vor urma pe drumul ce străbătea pădurea și se vor rândui pentru luptă unde le-o spune el.

Auzind ordinele, căpitanul reveni la căruță și-și legă calul de spatele ei. Îi ceru Voichiței să-l ajute să își ia pe el cămașa de zale, își prinse sabia la brâu și-și încărcă pistoalele. Văzând-o cu câtă duioșie îl privește, păși către ea, o strânse în brațe, o sărută și îi spuse bun rămas. Soția rămase cu inima împietrită și îl urmări cu privirea cum își conducea ostașii în deplină liniște înspre acel drum care străbătea poiana și se afunda în pădure. De îndată ce îl pierdu din vedere, femeia fu cuprinsă de o lipsă de astâmpăr de parcă ar fi presimțit ceva rău. Merse câțiva pași mai încolo, unde servitoarea ei, Arghira se apucase să facă surcele cu o toporișcă și începu a-i spune:

- Fă, eu nu am stare nici să mă pici cu ceară încinsă. Mă tem că Ionică are s-o pață și vreau să văd ce face și să-l ajut dac-o fi nevoie.

- Ce să pățească, jupâniță dragă?

- Să fie rănit sau, Doamne ferește, să-l omoare turcii.

- Și dacă a fi s-o pățească, tu ce-i putea să

faci? Să te bați cu bărbații? Ți s-a urât cu binele și cu viața?

- Nu mi se urî de niciunele, dar nici stare nu am. Când Ionică îmi dădu arcul cu vârtej și mă învățâ să trag cu el, îmi spuse că săgeata trasă de o femeie lovește la fel de rău ca cea trasă de un bărbat.

- Dacă așa zise, înseamnă că așa o fii. Eu știu că ți-i drag de nu mai poți și tocmai de aia poate n-ar strica să mergi să vezi ce face. Apoi dacă o avea nevoie de ajutor, îi pune mâna pe arc și îi face ce-i putea. Du-te jupânițo, lasă că am eu grijă de căruță și de bagaje.

Încurajată de răspunsul ei, Voichița se întoarse la căruță și își scoase marama de pe cap, căci fiind albă, putea să-i trădeze ușor prezența. Verifică să-i stea bine cocul, pentru ca părul să n-o încurce, apoi își dădu jos poalele și-și trase pe ea pantalonii. Își luă din ladă centura și și-o prinse la brâu, cu pumnalul în partea stângă și tolba cu săgeți în dreapta. Apucă arbaleta și o puse pe umăr, îi făcu Arghirei semne de bun rămas și se îndepărtă cu pași mari și hotărâți. Urmă drumeagul ce străbătea pădurea de foioase, până ajunse la câteva zeci de pași în spatele ostașilor care stăteau culcați după copaci la mică distanță de marginea drumului. Se furișă păsind printre carpenii și fagii ale căror trunchiuri sure se înălțau către cer unduindu-se. Cum era ea ușurică și călca cu grijă peste ierburile micuțe, opincile nu făceau zgomot și nu atrase atenția asupra ei. Se uită înspre primul șir de soldați căutând să-l descopere pe soțul ei. Nu-l zări, căci acolo se aflau archebuzierii și arcașii sârbi și bulgari, ce-și țineau armele în mâini, gata de tragere. Continuă să meargă până ajunse în spatele unui șir lung de pedeștri înarmați cu sulițe și săbii, dar nu se opri nici lângă ei, căci purtau straie de haiduci balcanici. Se îndreptă spre următoarea ceată aflată ceva mai încolo și observă că oștenii erau îmbrăcați în veșminte oltenești. Tupilându-se neauzită ajunse la câteva zeci de pași în spatele lor și se ghemui înapoia unui gorun gros. Uitându-se cu atenție, îl zări pe Ionică stând culcat după un copac și așteptând semnalul de atac. Se gândi să meargă până lângă el, dar apoi renunță la idee, căci se temea că o să se stropșească la ea și o să-i reproșeze că nu îl ascultase când îi ceruse să rămână în tabără. În timp ce aștepta indecisă și încerca să își alunge fricile și emoțiile care tindeau să pună stăpânire pe ea, deodată auzi tropotul copitelor multor cai. Curând, printre spațiile dintre copaci zări trecând pe drum avangarda otomană. Era formată din vreo 500 de akingii, care mergeau la pas fără grijă și fără să-și dea seama de pericolul ce-i pândea. Voichița crezu că ostașii olteni îi vor ataca și își scoase o săgeată din tolbă. O puse în coarda arbaletei și se pregăti să tragă, fără să știe că Ion primise poruncă să îi lase să treacă până ce vor ajunge în dreptul haiducilor balcanici. Dar dacă nimeni nu făcu nici o mișcare, se conformă și nu făcu nici ea.

De cum călăreții se îndepărtară în pas domol, în urma lor se ivi o coloană lungă de pedestrași care își târșâiau picioarele obosite prin praful drumului. Oltenii strânseră armele în mâini, gata să se repeadă asupra lor, însă nu se clintiră până când Baba Novac nu dădu semnalul de atac. Buciumanii suflară cu putere în instrumentele lor scoțând sunete prelungi. În clipa aceea, haiducii și glotașii sloboziră o salvă de gloanțe și săgeți asupra turcilor. Ionică și oamenii lui traseră înspre o ceată de azapi aflați în dreptul lor și îi străpunseră pe mulți dintre ei. Apoi dintr-o mișcare lăsară deoparte armele de aruncare, apucară scuturile cu stânga, buzduganele, săbiile ori topoarele cu dreapta și se năpustiră la atac răcnind din toți bojocii. Se încăierară cu azapii în sălbatice lupte corp la corp, strigând și lovind cu putere, dar nu-i putură dovedi chiar atât de ușor, căci turcii erau mai mulți și foarte hotărâți să își apere pieile.

Din ascunzătoarea ei, Voichița își îndreptă ochii înspre Ionică. Îl urmări cum se avânta cu îndrăzneală printre dușmani, îi lovea cu sabia, le bara loviturile cu scutul și contraataca rapid. Izbuti să doboare câțiva azapi, dar aga care îi comanda observă imediat că e un dușman periculos și strigă la câțiva din oamenii lui să-l urmeze. După ce străpunse doi oșteni, aga se apropie de Ionică și încrucișă sabia cu el. Înalt și spătos, cu cască „tolga” și cămașă de zale, turcul îi bara toate loviturile, izbea înapoi cu putere și i se păru a fi mai îndemânatic decât soțul ei.

Imediat se gândi că ar putea să îl omoare, iar senzația de neliniște și teamă ce o avusese până atunci se accentuă. Își spuse în sinea ei că așa ceva nu trebuia să se întâmple și se hotărî să intervină. Făcu câțiva pași în față ca să aibă câmp de tragere mai bun, fixă pe umăr patul arbaletei și o duse la ochi. Dar învălmășeala în care se desfășura lupta era prea mare ca să poată ochi cum trebuie și se temu să nu lovească pe cine nu dorea. Merse și mai aproape, într-un loc în care avea vizibilitatea mai bună și ca să nu îi tremure mâna, sprijini arma de creanga unui copac. Știind că nu avea voie să rateze, femeia ochi cu atenție și când prinse un moment potrivit, slobozi săgeata. Chiar în momentul acela turcul se întorsese din profil, iar săgeata îi străpunse tricepsul brațului stâng și i-l fixă de coaste. Aga strigă de durere, se chirci într-o parte și-și scăpă scutul și iataganul. Apucă cu mâna cealaltă de pana săgeții voind să o scoată, însă Ionică văzu că era rănit și vulnerabil și îl împunse cu sabia în pântec cu atâta putere, încât îi sparse cămașa de zale. De data asta turcul răcni de moarte și se prăbuși grămadă pe marginea drumului.

Încurajată de reușita ei, Voichița puse altă săgeată în coardă, mai doborî încă un turc și continuă să tragă până își goli tolba. Încurajați de ajutorul nevăzut care reducea rapid numărul dușmanilor, Ionică strigă la ostașii lui să împingă cu putere. Bărbații îi ascultară porunca și păși în față cu hotărâre lovind zdravăn și punând presiune mare asupra azapilor. Otomanii dădură înapoi, iar câțiva din ei fiind cuprinși de panică, o rupseră la fugă lăsând un spațiu gol. Pe acolo pătrunse Ionică și un grup de țărani olteni care căsăpiră mulți dușmani și lărgiră spărtura. În acel moment azapii își dădură seama că bătălia era pierdută și o luară toți la goană aruncându-și armele și scuturile ca să fie mai ușori. Oștenii valahi nu se luară după ei, ci se îndreptară către următorul sector unde haiducii se luptau din greu cu ienicerii. Sub conducerea căpitanului îi loviră greu într-o coastă, zdruncinându-le rândurile și stârnind spaimă mare. În momentul acela Baba Novac atacă cu ultimele rezerve, frânse coloana otomană și-i fugări rămășițele până sub zidurile orașului Sofia, tăind sau capturând pe toți pe care îi prindeau.

Văzând că pericolul se îndepărtase, Voichița se întoarse înapoi la căruța cu provizii unde o lăsase soțul. Își puse arbaleta în lada căruței și îi ceru servitoarei să pregătească cina. Arghira observă imediat că era palidă la față, tremura și tolba de săgeți îi era goală. O întrebă ce pățise, iar ea îi relată pe scurt tot ce făcuse și îi ceru să nu-i spună nimic lui Ionică.

Un ceas mai târziu apăru și căpitanul, ostenit și cu straiele stropite cu sânge. Nevasta îl ajută să-și scoată zalele și echipametul, apoi îi puse mâncarea în farfurie. Se prefăcu că nu știa nimic și în timp ce mânca îi ceru să-i povestească cum se desfășurase lupta.

- După ce împușcarăm câțiva azapi, îi atacarăm cu săbiile și mai omorârăm câțiva. Dar ei ne atacară înapoi și mă tem că am fi mierlit-o, dacă cineva care stătea ascuns printre copaci, nu ar fi tras cu săgeți omorând vreo zece turci.

- O fi fost vreun înger păzitor...

- Înger sau om, nu văzui cine fuse, dar tare aș vrea să îi zic barem mulțam și să-l răsplătesc cumva.

- Dacă nu știi cine fuse, roagă-te lui Dumnezeu să îi ierte păcatele și să îi ajute cum o știi.

- M-oi ruga, ce pot să zic? Dar tu ce făcuși pe aici?

- Stătui de vorbă cu Arghira, ce altceva?

- Stătuși pe dracu! Turcii ăia fuseră omorâți cu săgeți scurte, de arc cu vârtej. Iar acelea nu erau orice săgeți, ci din cele pe care le-am făcut pentru tine, cu două pene sure și una albă. Apoi când mi-am lăsat armele și zaua în căruță, am văzut că tolba ta era goală și m-am convins că tu ai tras din ascunzătoare.

Văzând că fusese descoperită, Voica roși la față și surâse, fără a fi în stare să îi mai zică ceva. Ionică își dădu seama că de emoție rămase fără cuvinte, o cuprinse în brațe, o sărută și-i zise cu sinceritate:

- Voichițo, dacă ai venit să cauți iertarea deplină, apoi să știi că ai găsit-o. Pentru ceea ce ai făcut în ziua de azi, ți-ai reocupat locul în inima mea....

Eugen MATZOTA

A TREIA CHEIE

Cap. II. Dincolo de apa morții

Erau de-acum amândoi sus, în clopotniță, unde doar cărțile și vântul și, desigur, Ducesa îi mai însoțeau cu drag, căci ei doi erau mai ciudați, drept pentru care lumea îi ocolea, pe unul cu respect, pe celălalt mai cu milă.

- ”Vezi tu, Ioane, am așteptat mult timp această clipă. Eram singur până acum. Doar eu aveam o cheie. Dar demult, dintotdeauna, parc-am știut că tu ești acela, că tu ești alesul. Nici când ai plecat de-atâtea ori și-mi părea că nu vei mai veni aici, unde-ar fi trebuit să fii mai mult decât pe-acolo, nu mi-am pierdut speranța! Și, uite, te-ai întors cu fața către lumea asta”.

- ”Da, Părinte, m-am întors, așa e, dar ți-am spus că era s-o iau pe alte drumuri, care păreau mult mai ușoare. Mai scriam eu la cartea aceea dacă nu mă vizita cel de mai jos de noi? Ori poate crezi că erau doar niște încercări? Chiar încercări să fi fost, sunt oameni care-au suferit din cauza rătăcirilor, s-au îmbolnăvit, sau, chiar mai rău, au plecat de tot.”

- ”Stai puțin”, spuse Părintele, ”nu te lăsa furat de aparențe! Chiar la nimic nu ți-a slujit cât ai citit? Poate de-aia nu mai vezi pădurea de copaci? E mai simplu decât crezi. Cei ce-aveau ceva de plătit, au plătit! Tu doar ai fost mai atent la legăturile dintre lucruri și-ai observat ce nu văd oamenii, de obicei.”

- ”Ți-am mai spus”, continuă Părintele, ”și cred c-o știi și tu, că oamenii obișnuiți caută semne imediate ale faptelor lor. Dacă cineva face un lucru rău, ei se-așteaptă ca să și plătească, repede, imediat, dacă se poate. Ei, nu-i chiar așa, sigur, după faptă și răsplată, dar nu neapărat imediat!”

Părintele scoase cheia lui, care părea a fi la fel ca acelea pe care le avea Ion agățate de gât, apărând în viața lui doar atunci când trebuia și era pregătit.

Arăta cam la fel, doar inscripția aceea mică era diferită și, acum, că ținea această cheie în mână, Ion remarcă diferența, căci acele două triunghiuri nu erau întretăiate, ci îndepărtate, ca și cum s-ar fi deschis ceva.

Acum, părea logic, căci prima cheie avea doar un triunghi în minus. Apoi, veneau două întretăiate, ca să știi, dacă poți înțelege, care era ultima, cea care deschidea. Dar cum se folosea, ce deschideai cu ea, asta de unde s-o știe Ion?

Nici nu-și termină de bine gândul, că Părintele îi și explică mai pe larg:

- ”Uite cam ce știu eu despre cheia mea”, începu să-i spună Părintele, ”doar că trebuie să înțelegi că nici eu nu știu totul. Doar că, unde tu crezi că s-a pus o ladă mai mare pe care să stea oamenii, cum intri în biserică, pe dreapta, ei, lada nu-i acolo degeaba. Hai să-ți arăt! ”

Părintele se ridică, acum parcă mai greu ca altădată, și porni șovăind să coboare treptele acelea șubrede.

Nici nu făcu doi pași, că deodată, ca și cum ai fi dat brusc drumul la duș, se porni de sus o perdea de apă care părea că doar acolo-i este locul, până spre porțile de fier ale curții bisericii.

Atunci, Ion înțelese că aceasta ar fi probabil ultima trecere și nu se sperie că se udă, ci se bucură că se curăță.

Ducesa părea că rămăsese afară, la adăpost, căci n-ai să vezi pisică să-i placă apa, drept care doar ei doi intrară în biserică, acolo unde, oricum, nu prea intra lumea de obicei, darămite acum, când timpul era doar al lor.

- ”Uite, o vezi?, asta e lada pe care am primit-o de la tatăl meu în grijă. E-aici de dinainte de război, de când oamenii erau urcați în vagoane ca vitele și duși pe drumul ce seamănă cu drumul pe care se duce mortul ultima oară, la Auschwitz.”

Ion se uită acum cu alți ochi la acea ladă pe care n-o băgase-n seamă niciodată prea mult

și poate că așa și trebuia să fie, să fie ascunsă acolo unde nimeni n-o va căuta vreodată, chiar în fața ochilor tuturor.

- ”Ce mai știu este că, pe lângă cheia pe care-am primit-o eu, mai erau două chei, așa mi-a spus tata, și că acela care va veni la un moment dat cu el, atunci când poate, dar mai ales atunci când va veni timpul, nici el nu va ști decât o parte din ceea ce e de știut și că sunt mai mulți cei care vor fi atunci chemați.”

- Cam asta știu, încerca să-și amintească Părintele, ”eram și mai tânăr, eram și tare-tare emoționat, n-am băgat prea multe-n seamă. Abia mult mai târziu am înțeles că-i omenește să fii răbdător, să aștepți ca porțile să se deschidă. Nu hotărăști tu, ești doar unul dintre copii. Nu ești tu Tatăl. Și-atunci, ce să faci, aștepți, te mulțumești cu speranța. Ce s-ar fi ales din noi, dacă nici speranța n-o mai aveam?”

”Cam mult vorbește Părintele de data asta”, gândi Ion și dădu înțelept din cap că înțelege, deși nu pricepea el prea bine ce poate fi înăuntru sau asta nu era treaba lui, și nici nu întrebă mai mult.

Învățase că-i mai bine să aștepți, căci totul se va lămuri până la urmă.

- ”Așa e, asta mă întreb și eu”, îi citi Părintele gândul, ”pentru că, atunci când eram mai tânăr, am fost curios, și cred că de-aceea am pierdut-o pe ea. Am plătit pentru asta. Am vrut s-o deschid, dar niciodată n-am reușit. Cheia intra-n lăcaș, se potrivea, asta era foarte clar, dar se-nvârtea-n gol și mai mult nu știu nici eu”.

Ion simți nevoia să iasă afară pentru o clipă măcar, căci simțea că iar se va-ntâmpla ceva care să-l arunce departe, pe altă lume, în alt timp, și mai privi o dată-n sus, să se poată sprijini pe ceva cunoscut.

Stele nu erau, deși era întuneric, nici nori nu erau. Cerul, sau ce-o fi fost el, se vedea clar, doar că un fel de aurora se juca de-a lumina.

Niciodată nu-i plăcuse să n-aibă măcar un punct de sprijin, cum își dorea și Arhimede, care fusese atât de înțelept, darămite el.

Căuta ceva de la care să poată visa, fără limite, dar să se poată întoarce oricând la stabilitatea și liniștea ce i-o oferea acel punct.

Și iată că ieșise și Părintele, căci nu doar Ion părea că se pierduse între lumi.

Și nici nu ploua, nici urmă de picuri de ploaie pe iarbă, de parc-ar fi trecut timp peste timp.

- ”Când ai venit cu biletul de la ea, știam încă sigur unde sunt, cine sunt, de ce sunt, poate. Dacă n-ai fi băut tot ce era în urcior, poate-ai fi știut și tu acum. Dar, ca ce să vezi, când urcam eu spre gară, tocmai fugeau unii cu sperietoare cu tot. Nu erau copii, erau oameni în toată firea. La ce le-o fi trebuit, nu știu, dar luaseră și urciorul. Tu n-ai băut din urciorul lăsat de tine, nici nu știu de unde-a apărut, nu era acolo când mă așezasem să te-aștept”, mai puse paie pe foc Părintele.

Mare mirare pe Ion n-avea cum să-l cuprindă, după toate cele văzute. Nici nu știa el prea bine pe ce lume este, dacă visa ori nu.

Faptul că însuși Părintele avea îndoielile lui, ba chiar spunea că-i cu totul altul, că nu e el, cel pe care-l știa Ion prea bine de-atâta timp, ei, poate că asta era prea mult, într-adevăr.

- ”Și, vezi”, continuă Părintele, ”nici eu nu sunt sigur ce așteptăm acum, dar mă gândesc că împreună vom afla. Eu intru înapoi. Te-aștept acolo”.

Ion se lăsase între timp pe spate și încerca să se reculeagă, să se liniștească.

Știa că prea multe senzații deodată te-mpiedică să percepi corect, atât cât îți este dat să înțelegi.

La fel cum arunci o piatră într-un lac și undele pe care le face sunt perfect concentrice, la fel e și mintea când nu mai este atacată de prea multe senzații. Atunci, ea nu are decât o singură informație, percepută cât se poate de corect.

Dacă, din contră, arunci mai multe pietre, fiecare va face valuri ca niște cercuri concentrice care se vor întretăia, se vor deranja unele pe altele și rezultatul va fi confuz.

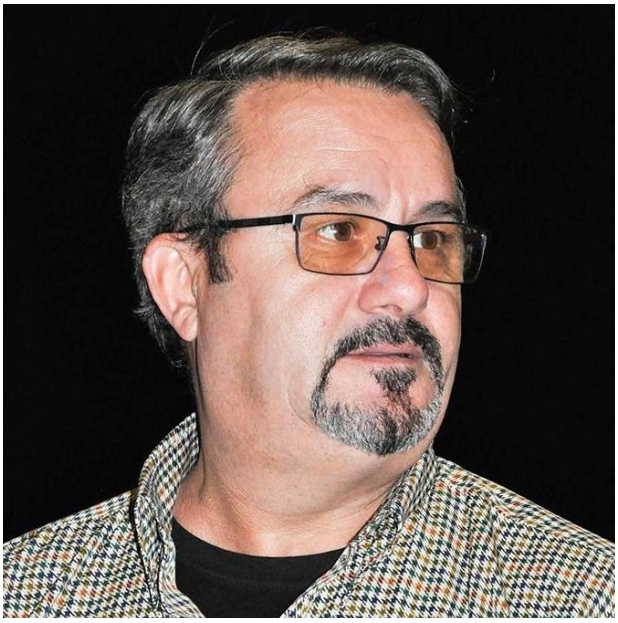
La fel este și mintea asaltată de prea multe senzații, nu mai înțelege aproape nimic.

Acum, mintea lui era aproape ca un lac liniștit, nu trebuia decât să vină semnul așteptat.

Și iată că veni...

Din biserică, se auzi întâi un foșnet care părea asurzitor în liniștea de moarte de afară, apoi o lumină din ce în ce mai mare se străduia să-l cheme pe sub ușă.

Atunci, Ion înțelese că sosise momentul să facă și ultima călătorie.

Nicolaie DINCĂ

Capitolul cinci

DESPRE VIS, DRAGOSTE ȘI ALTE COMPLICAȚII

Parcă noaptea albastră își strânsese într-o bocceluță toată respirația ei răcoroasă și o transformase în aburi iar acum, spre dimineață, desfăcuse bocceluța și răspândise din ea peste toată iarba trăitoare pe pământul însetat, peste copacii adormiți încă și peste toate proeminențele din peisaj un giulgiu transparent brodat cu perle diamantine de rouă care atârna ca o pânză de păianjen, îngreunată de atâta frumusețe, peste lume și îi dădea o lumină strălucitoare și încărcată de magie.

Dinspre pământul însetat se ridicau aburi tremurânzi și plăpânzi în zborul lor matinal către cer și, trecând prin dreptul bobițelor delicate de rouă, le îmbrăcau pe fiecare dintre acestea în marame de borangic firave, așa încât, dacă ai fi privit minunăția asta în lumina crepusculară a dimineții, ți-ai fi umplut sufletul de atâta frumusețe.

Minunile și frumusețile lumii sălășuiesc oriunde pe pământul ăsta binecuvântat, numai că trebuie să ai ochi să le vezi, să îți faci timp să le descoperi și să îți deschizi sufletul pentru a le înțelege. Când reușim fiecare dintre noi să vedem cu ochii minții și ai sufletului atâta frumusețe magică ne întâlnim puțin câte puțin și cu Dumnezeu și începem să îi înțelegem lucrarea. Altfel, dacă rămânem orbi la opera lui, nu ne deosebim prea mult de alte viețuitoare nedăruite de El cu simțul cunoașterii. Și sunt mulți oameni cărora le place să rămână așa– troglodiți, neobosiți de povara cunoașterii Dumnezeirii. Și poate că asta îi face mai fericiți decât ar merita să fie. Cine mai știe?!

Însă nu sunt toți oamenii la fel și poate că este mai bine așa. Dumnezeu a lăsat o formă de autoreglare a echilibrului omenirii, așa încât orizontul să nu se rupă în două și să ne prăbușim în abisul interiorului nostru până la extincție sau până la dispariția în neant.

Sanfir se frământa în pat transpirat și, cine l-ar fi văzut, ar fi crezut că este chinuit de iezme. Dar nu era așa. El o visa pe străbunica sa, pe Voica–Lupoaica, după cum i se mai spunea. Femeia care îl purtase în cârcă peste tot până pe la vârsta de șapte ani și îi înfrumusețase copilăria cu toate poveștile ei. De la ea învățase Sanfir toate cântecele pădurii, toate florile câmpului și mai toate semnele naturii. Tot ea îi spusese toate poveștile cu Dumnezeu, de la Facerea lumii și până la Evanghelii. Ea îi arătase toate secretele vieții și îl crescuse de mic, pentru că mama lui, Lenuța, se îmbolnăvise, sărmana, și l-a părăsit pentru totdeauna pe la cinci ani ai lui. Mai zăcuse vreo doi ani înainte să se piardă și atunci sarcina creșterii copilului rămăsese pe biata Voica. Sanfir și-o amintea perfect și o visa de multe ori, dar mai ales când avea mai multă nevoie de sfaturile unei mame pentru hopurile vieții. Rămăsese legat cumva ombilicalo-transcendental cu străbunica lui, căreia îi semăna mult de tot. De câte ori închidea ochii, în vis sau aievea, o revedea așa cum a cunoscut-o. Vedea cu ochii minții femeia aceea înaltă și cu umeri lați, aproape bărbătești, care se încăpățâna la vârsta ei să stea bățoasă și mândră, cu capul sus, cu bărbia ridicată, să nu se lase doborâtă de nimic. În amintirile lui avea părul cărunt, dar nu alb complet, strâns într-o coadă groasă împletită care îi atârna pe umărul stâng până sub sâni. De la ea aflase că în tinerețe părul ei fusese castaniu către

roșcat ca și cum adunase în el tot soarele Oltețului, pe malul căruia se născuseră bunicii ei dinspre tată, veniți după chiverniseală și după pământul moștenit de pe urma bunicilor lor în comuna Morunești. Și poate că se amestecase în culoarea părului ei și lutul acela arămiu din care se fac oale la Oboga de când se știe lumea. Își amintea ochii aceia vii ca niște văpăi, căprui cu inflexiuni de un verde-smarald ca întunecimile răcoroase ale luncii Oltețului, cu priviri ca două lame de cuțit, nasul drept și buzele subțiri care, fie se alungeau într-un zâmbet enigmatic și șugubăț, atunci când se însoțea cu dragostea și cu căldura sufletească, fie se strângeau într-un rictus care accentua privirea aceea de oțel drăcesc, făcut să te secere când exprima ură și care parcă ieșea din neguri de iad. Avea vorba ei scurtă, aspră ca de cremene sau dulce ca de fagure cu care își însoțea ce îi spunea sufletul să simtă. Sanfir își amintea că nici în brațele mamei lui, nici în brațele bunicilor lui nu se simțea la fel de protejat și de bine primit ca în brațele străbunicii Voica. El simțea că toată inima Voicăi se prefăcea în aur și se scurgea prin ochii ei în sufletul lui minunat de copil atunci când îl privea. Și ea l-a iubit mai rău decât pe copilul ei, așa cum numai străbunicii care își lasă sufletul lor către strănepoți știu să o facă. Când a secerat-o moartea dintr-odată nici nu a vrut să închidă ochii până nu a venit Sanfir lângă ea. L-a luat de mână și i-a spus așa:

—Niciodată să nu uiți nimic din ce te-am învățat! Să mănânci și pământ, dar să-ți duci copiii cât mai sus. Dacă vrea Dumnezeu o să mă lase să vin și în visele tale. Te iubește maica Voica. Vă las...

Și i-a lăsat într-o toamnă spre sfârșit de septembrie, până în culesul viilor.

Copilul Sanfir a plâns atunci și se tânguia:

—Maică Voică,... maică Voică,... de ce plecași acuma?... Mi-ai promis la Paște că o să bei și anul ăsta o cană de vin tiraz fiert la Crăciun cu mine, lână sobă.... Dar plecași ca o hoață... și se zvârcolea amarnic sufletul în el.

Ceilalți plângeau sau se smiorcăiau pe înfundate în toamna aceea când a murit Voica, femeia care a dat porecla unui întreg neam de-ai lui Dincă, supranumindu-i pentru totdeauna VOICANI, adică urmașii Voicăi.

Acum, când Sanfir o visa pe străbunica lui, afară se certau luceferii pe boltă care să fugă mai devreme spre răcorimea întunericului, pentru că de sub zenit soarele deja zgâria cu gheara lui roșie giulgiul cenușiu al dimineții, râbâind să se ițească semeț peste lume după îndelungatu-i obicei.

Ea se afla pe marginea patului și îl scărpina în păr, așa cum făcuse de multe ori când voia să-l adoarmă în poala, în timp ce îi povestea despre minunile lumii în care el abia intra iar ea se pregătea s-o părăsească. Flăcăul parcă îi simțea mirosul acela de busuioc, pe care Voica îl ținea ascuns mai tot timpul în sân, miros sfânt pentru el pentru că reprezenta mirosul acela inefabil al copilăriei. Voia să-i prindă mâna și să i-o sărute pentru că, dintre toate lucrurile trecute din viața lui, de mâna aceea, a străbunicii Voica, îi era cel mai dor.

Ar fi vrut să strige în gura mare și să-i ceară iertare că a certat-o cu mintea lui de copil atunci când murise, dar sforțările lui erau fără vreun efect pentru că doar sufletul i se chinuia. De aceea avea somnul agitat și transpira de neputință. Ce mult și-ar mai fi dorit ca muma Voica să-i audă sufletul și să i-l ierte!

Voica se aplecase deasupra lui și îi șoptea din lumea sa: „Ai grijă de fata cu părul ca miezul întunericului și ferește-te de omul roșu! Când l-oi întâlni, ocolește-l! Vezi că banii nemunciți nu sunt pentru tine iar aurul care este blestemat ți se scurge printre dește. Dacă nu este al tău nu e bine să-l păstrezi, chiar dacă tu crezi că ți se cuvine. Dacă îți cade banul blestemat în mână sfințește-l în biserică. Alt chip nu e să-l păstrezi. O să ai mulți copii cu oacheșa ta, dar fata pe care o vei boteza ca pe tine are să-ți moară de mică. Nu e vina nimănui, Sanfire, e scris să fie! Și vezi, ai grijă, că taică-tău, Ioniță, o să aibă un drum lung și sub ceuri de cumpănă. Văd omul negru cu arma îndreptată către el. Caută să-l scapi! Și îți mai spun odată – să nu-mi lași fata cu părul de tăciune, fi-ți-ar buricul de râs, că te altoiesc de pe lumea ailaltă!... și parcă l-a pupat părintește pe frunte.

—Sanfire, ia scoală-te o țâră, bă tată! N-auzi, mă?

Sanfir simțise că nu mai are parte de dulceața vocii mumei Voica și de mângâierile ei și se trezi brusc cutremurat de deziluzia despărțirii de sufletul străbunicii sale.

Lângă el pe marginea patului se afla tatăl lui, Ioniță Dincă zis Voican, care tocmai fusese ales primarul comunei. Își mângâia gânditor mustața deasă coborâtă spre barbă peste comisurile gurii și părul aranjat pe dreapta capului.

— Ce e, tică? a întrebat Sanfir ușor rătutit după somn. Ce s-a întâmplat?

—Vezi că eu plec la Caracăl la Tribunal, că am o daravelă pe acolo – mă judec cu nebunul ăla de Florescu, învățătorul. M-a reclamat pe la Pretura județului, parascovenia și jidoveii mă-sii! Auzi că umblu eu din cârciumă în cârciumă ca primar și că beau până mă spăl pe ochi cu țuică. Și când te gândești că noi nu avem decât două cârciumi în comună... i-a răspuns mofluz Ioniță.

—Dă-l în mă-sa , tică, cu vorbele lui, că o să-l câștigi! l-a încurajat Sanfir.

—Îl câștig, Sanfire, dar uite că mă pune pe drumuri și mă face de râs, fir-ar sufletul lui al dracului. Lasă asta! Alta e vorba acum. Bagă de seamă, că eu cu tine vorbesc! Gogu, frate-tău, e însurat, e la casa lui. Tu vezi de termină luni porumbii de la Ișteag de rărițat, că râde lumea de noi. Cu seceta asta de s-o face ceva, sau de nu s-o face, om vedea, dar e păcat să-i lăsăm așa.

—Bine, taicule!

—Vezi că eu mă întorc luni seara sau marți. Ai grijă pe aci. Și vezi cu fata lui Ceaușiu de la Poiana Mare că e fată bună și de neam. Nu mă face de râs, că sunt prieten cu taică-său și suntem și noi ce suntem aci în sat. E păcat să râdă lumea.

—Stai liniștit, taicule! Și mergi fără nicio grijă că mă ocup eu de toate

—Vezi c-o visai pe muma Voica și îmi spunea că fata cu coadele ca tăciunele o să-mi facă nepoți mulți, așa că ai grijă. Eu nu prea cred în vise, dar mă întreb de unde știa muma că am eu proces pe la Caracăl și că mă judec cu omul cu barba roșie, de-mi spunea că o să vorbesc cu doi oameni negri cu legea în mână, care mă judecă? Ia spune-mi tu!

—Nu știu, taicule!

—Ei, lasă! Visele sunt vise de noapte, noi hai să ne facem treaba de oameni pe pământ. Și vezi ce faci azi la horă! Vezi cu cine te mai ciondănești! Mai lasă de la tine, Sanfire, dă-i în parascovenia mă-sii de orbeți, că îți auzi vorbe grele din cauza lor. Nu-i mai băga în seamă. Noi nu ne-am lăsat călcați în picioare dar nici să fim zbirii comunei!

—N-ai nicio grijă, taicule! Mergi sănătos în drumul lu matale, că aici mă descurc eu!

Ioniță era îmbrăcat în costumul lui național cu vestă neagră și pe cap își pusese pălăria de aceeași culoare. Și-a făcut cruce și a ieșit din casă pentru a se duce călător pe meandrele cărărilor vieții.

Sanfir rămăsese întins în pat cu brațele încrucișate sub cap și se tot gândea cum mama mă-sii de se putea s-o fi visat și el și tatăl lui în aceeași noapte pe muma Voica. Nu cumva că era un semn, nu cumva că bătrâna le trimitea niște semnale de pe partea cealaltă a lumii, nu cumva ea își păstra rolul ei de înger păzitor al neamului pe care îl zămislise și îl apărase în vremuri grele, vremuri de restriște?

Sta tolănit așa și îi treceau prin cap ca la un caleidoscop magic imagini felurite, ba cu Ioana lui Ceaușiu, codana oacheșă, ba comoara bătrânului, ba muma Voica a lui, ba taică-său, Ioniță, cel plecat la drum lung... Și dintr-odată l-a izbit în moalele capului un gând negru: dacă muma Voica vrusese să-i avertizeze pe amândoi iar Ioniță Voican chiar se îndrepta spre un pericol?! Știa că trebuia să-l aștepte pe Gogorici, așa cum se înțeleseseră, dar gândul că tatălui său i se putea fi întâmpla ceva rău nu îi dădea pace. Și atunci arcul spiritului de conservare s-a răsucit adânc în inima lui și l-a făcut să sară din pat în picioare. A fugit în curte să se spele la puț, până în brâu, s-a îmbrăcat la repezeală, și-a luat ciomagul meșterit din lemn de corn și a plecat hotărât spre grajd. Mama Ilinca tocmai ieșea din grajd și s-au întâlnit în ușă. Femeia, cu experiență de viață, i-a citit privirile într-o clipită, pentru că, deși nu era copilul ei, ea îl crescuse de mic și îl cunoștea prea bine. Privirile lui aprige și hotărâte au

speriat-o pe biata femeie care, după ce și-a dus mâna cu colțul basmalei la gură, l-a întrebat agitată:

—Auliu, Sanfire maică, dar ce ți se întâmplă de ești așa de tăciunos la suflet?

—N-am nimic, mamă Ilinco, dar vreau să mă duc în urma lui tata, că uitai să vorbesc ceva cu el. Dacă vine Gogorici, să-l trimiți după mine pe drumul Bărăștilor!

—Or i se intâmplă ceva rău lui Ioniță – Doamne ferește și apără!–? a insistat femia.

—Nu, mamă Ilinco, fii cuminte! Mă duc după el, că uitai să vorbesc cu el să-mi cumpere de la Caracăl un cadou, ceva, pentru Ioana mea, i-a răspuns serios Sanfir.

—Au, mânca-o-ar mama! Ai grijă de ea, Sanfire, că e fată cuminte, maică! l-a îndemnat zâmbind Ilinca. Și du-te în calea ta, că am eu grijă aci. Și dacă o fi de-o veni Gogorici, o să-l trimit după tine.

—Bine, mamă Ilinco! Sărut mâna! a răspuns Sanfir și a intrat în grajd să-și ia calul.

* * *

De vreo doi ani, de când fusese plecat un timp prin Craiova, Mărin Martinescu zis Bebe, se întorsese schimbat de acolo. Era mai arțăgos, mai înfipt și mai al dracului, în ciuda staturii sale îndesate. De unde, de neunde făcuse rost de un pistol cu mai multe cartușe și de vreo jumătate de an dăduse mai multe lovituri prin comunele și satele învecinate, pe la oameni mai bogați, mai cu stare, de la care furase, sub amenințarea pistolului, bani sau bijuterii așa încât toată lumea începuse să-i spună Bebe hoțul. Jandarmul Oprea îl tot căutase pe acasă, dar Bebe își făcuse ascunzători peste tot, prin păduri, prin covercile paznicilor de la vii, prin cimitir și jandarmul nu putea să de a de el. În plus Bebe își permitea luxul să-și plătească binișor tăinuitorii și pe cei care complici fiindu-i, îl ajutau să scape de bunurile furate. Una peste alat Bebe căpătase un renume destul de mare prin localitățile învecinate și numele lui ajunsese să fie rostit cu frică. Ba, mai mult decât atâta, se găsiseră niște agitatori comuniști de prin zonă să-l asocieze cu haiducii din vechime, deși Bebe nu avea nici în clin nici în mânecă cu acei vașnici oameni ai revoltei populare. El era un hoț ordinar și atât. Diferența o făcea faptul că el nu își împărțea prada cu nimeni altcineva, în afară de complicii și de tăinitorii săi.

În urmă cu trei zile, într-o seară, pe când se ascundea de căldura dogorâtoare a sfârșitului de zi în coverca lui Neluță Deaconu, construită sub un nuc bătrân în viile de pe valea Pițigoaiei, s-a pomenit lângă el cu învățătorul Florescu. Când i-a văzut mutra aceea ciudată cu ochi albaștri, spălăciți, cu părul vâlvoi și cu barba încâlcită– ambele de culoare roșie-arămie, ca morcovul–, primul impuls a fost să pună mâna pe pistol.

—Stăi, măi Bebică, că am venit cu gând bun! a încercat să-l potolească Morcoveață. Sunt eu, domnul învățător Florescu. Uite, ți-am adus ceva de băut și ceva de-ale gurii. Și a pus la picioarele lui Bebe o traistă de cânepă împletită, burdușită cu de toate.

—Băi, domn'e învățător, dă-te dracu de ăla! Ce tot vii așa ca vulpea, că mă speriași? Cum bun-oară, dacă te împușcam eu acumșa?! Ai? Ți-ar fi plăcut? Ia spune! s-a îmbățoșat la roșcovan procletul de Bebe, doar așa ca să-și etaleze clasa interlopă.

—Haide, măi domnule Bebe, nu te supăra, că venii la matele cu o propunere de afaceri! a încercat să-i intre pe sub piele vulpoiul.

Bebe cotroșise deja în traista înflăcăratului învățător, considerând fără niciu dubiu că acest drept i se cuvine, unde cipcise o sticlă cu vin roșu, din care s-a apucat să se adape, îngurgitând pantagruelic. S-a șters la chioturile gurii cu mâneca și a întrebat:

—Cum bunăoară, ce fel de afaceri vrei de la mine? (*Venise cu expresia asta dobândită în urma peregrinărilor sale prin zegrasul craiovean al acelor timpuri și, părându-i-se interesantă expresia, a adoptat-o ca pe o efigie personală.* **N.A**.)

—Uite, îți dau cinci sute de lei, bani buni, dacă împuști un dușman de-al meu în picior, ca să nu mai poată ajunge luni dimineață la Tribunal la Caracăl, unde mă judec cu el. Trece duminică dimineața pe drumul Bărăștilor. Trebuie să nu ajungă acolo ca să câștig procesul

cu el. Dacă câștig procesul îți mai dau încă cinci sute. Ei, ce zici? Mă ajuți?

—Cum bun-oară, cine e ăla dacă vrei să-l mitocosesc? a întrebat Bebe și s-a repezit iar în sticla cu vin, gâlgâind cu sete.

—Ioniță Voican, primarul, este, fir-ar mămulica lui a dracului de nemernic și de curvar care este el! a răspuns cu năduf învățătorul purpuriu.

Bebe s-a oprit brusc din băut, s-a înecat cu vin și a început să tușească, cu licoarea obținută din struguri bușindu-i pe nări. După ce s-a mai liniștit i-a spus lui Morcoveață:

—Băi, domnule învățător, matale ești nebun, cum bun-oară? Dacă e vorba de Voican, nu prea îmi vine să mă bag. Ăla nu e om ieftin, ăla e om greu. Adică că cum bun-oară cum ar veni, cred că e dublu la preț. Dacă îmi dai o mie, mă bag să-i preducesc cojocul cu vreo două gloanțe, dacă nu, n-o dai la pace cu mine. Cum bun-oară, adică cum ar veni, că matale rămâi cu folosul și eu rămân cu ponosul?! s-a dat cu pretenții Bebe.

—Gata, domnule Bebe! Așa facem, cum zici matale, a aprobat învățătorul. (Spiritul lui de comerciant, dobândit de la mama sa de origine evreică, izbândise și de data asta. El venise pregătit pentru a plăti suma de o mie de lei, dar învățase de la mama sa că nu este niciun păcat dacă poți să păcălești un creștin, chiar dacă acesta, în cazul lui Bebe hoțul, numai bun creștin nu era. **N.A.**) Batem palma! a mai zis învățătorul cu perciunii roșii, a băgat mâna la chimir, de unde a scos banii și i-a dat fericit tâlharului. Acesta era unul din cazurile rarisime când învățătorul a dat atât de mulți bani și mai era și fericit.

—Așa da, domn'e învățător! a zis Bebe hoțul, însușindu-și banii. Dar, ia spune-mi, cum bun-oară cum ar veni, de ce îl urăști așa de mult pe Voican? Nu că m-ar interesa ăl mai mult asta, dar așa, ca să știu și eu de ce vrei să-i fac găuri prin țurloaie. Ți-a făcut ceva, lu' matale direct, cum bun-oară care cum ar veni? a întrebat Bebe hoțul șugubăț.

—Mie, nu, domnule Bebică! Dar lui nevastă-mea i-a făcut. S-au iubit în tinerețe, dar n-a vrut s-o ia de nevastă. A luat-o pe aia de i-a murit; i-a răspuns învățătorul.

—Păi, cum bun-oară, adică, și ce dacă?! Mai bine, că a rămas a lu' matale dacă nu a luat-o Voican, și ai și copiii cu ea. De ce ești așa fript pe el? a insistat tâlharul.

—Păi de aia, domnule Bebe, că ea nici acum nu l-a uita pe Ioniță, fir-ar mămulica lui a dracului cu tot neamul lui de la Voica încoace! De câte ori trece pe drum Voican cu pălăria într-o parte, ea oftează ca proasta de se usucă rărunchii în mine. Ba, odată, într-o seară, după ce i-a murit muierea, când trecea el acasă, a ieșit ca nebuna în drum la el și eu m-am ținut după ea. A ieșit nebuna în uliță și s-a agățat de Voican, plângând: „Ia-mă, Ioniță, acasă, pupa-ți-aș tălpile, că nu pot trăi fără tine! Scapă-mă de urâtul ăsta de jidan pistruiat, că mă usuc ca floarea în sacsâie, cu el!...". Și eu eram în spatele lor... El a respins-o și i-a spus că ce a fost între ei s-a dus și că să-și vadă ea de familia ei și el de a lui. Dar ea–tot nebună. Am urmărit-o când se ducea pe furiș noaptea și se uita la Voican în casă pe fereastră, ca ăia nebunii și zărghiții la minte. Și de-aia l-am reclamat, ca să scap de el și de mintea proastă a muierii mele, că nu mai pot! a încheiat cu obidă Morcoveață.

—Eu, domn'e învățător, cum bun-oare care cum ar veni, văd că Ioniță Voican n-are nicio vină la treaba asta, dar, dacă ai plătit banul, eu mă țin de vorbă și ți-l îngăuresc duminică dimineața cu plumbi pe drumul Bărăștilor. Eu am un cuvânt, nu două și nici de minciună nu sunt bucuros. Care cum ar veni, bun-oară, să fiu al dracu de te-oi minți! Așa să știi matele, domn'e învățător! Și acum dă-i drumul de aici îndărăt pe unde ai venit și, cum bun-oară care cum ar veni, să nu ciripești ceva de ascunzătoarea mea, că, să fiu al dracului cu nația mea, dacă nu te achit! l-a amenințat Bebe hoțul pe învățătorul Florescu.

—Sunt mormânt, domnule Bebe! i-a răspuns acesta și a plecat pe unde venise.

***

Ioniță călărea la trap pe malul Bârluiului

pe sub poala pădurii, ca să mai fure din respirația răcoroasă a copacilor care împrospătau umbra lizierelor cu răsuflarea lor lăsată de Dumnezeire ca să aducă binefăcătoare alinare în zilele scăpate din cuptorul soarelui.

Se gândea la ale lui. Se gândea că îi murise, până să împlinească un an, primul copil – o fată, pe care apucaseră să o boteze Ioana, ca pe străbunicul lor Ionu Badea Dincă, cel ce fusese diacon și isprăvnicel la Eforia Spitalelor din București, cel care împreună cu Popa Dumitru și cu alții urmași ai Stancăi Morunească înființaseră comuna Morunești, ca moșneni liberi, în anul de grație 1866. Grea pierdere avusese. Greu au trecut peste asta, dar la un an pe urmă i s-a născut primul băiat pe care l-a botezat tot Ion, deși pe urmă îl chemau Gogu, după un obicei ciudat, local, de transformare a numelor. Se gândea ce vremuri trăise și cum se înțelesese de bine cu prima lui nevastă, femeie de miere, cu care avea copii și pe care o pierduse la sfârșitul Primului Război Mondial; se gândea la Școala pe care începuse s-o construiască în sat prin cumpărarea și demolarea clădirii Ocolului Silvic al Eforiei dinspre satul Poiana Mare, se gândea la Biserica de construcția căreia se apucase cu bani puțini și cu muncă multă. Se gândea la bunica lui, Voica, femeia care îl învățase că în urma oamenilor rămâne numai ce fac durabil și vrednic de a fi amintit, iar în rest este praf și nimic. Se gândea cât de răi sunt oamenii și câte reclamații avusese de când încercase să facă ceva pentru comunitatea lui. Se gândea că, uite, chiar dacă a făcut tot ce trebuie, tot s-a găsit cineva cu mintea în vânt care să-l reclame și să-l pună pe drumuri, când la el în comună urma să aibă loc cea mai mare horă din an, cea de Sfântul Ilie. Și câte altele nu îi treceau prin cap unui bărbat copt la minte și aflat la marginea vârstei de cincizeci de ani.

Așa că, fiind atent la toate aceste gânduri ale sale, Ioniță Voican nu mai putea fi foarte atent la ceea ce se întâmpla în jurul său. Nu avea cum să simtă pericolul prin care trecea, chiar dacă, dintre toate gândurile sale, nu-i trecuse nici măcar odată prin cap să îl atingă și pe acela prin care Voica îl avertiza că se va întâlni cu omul negru.

* * *

Bebe hoțul se așezase de pe la răsărit în drumul spre Bechet, dinspre Bărăști, la marginea Poienii lui Nedea, chiar lângă Tufanul cu crecană. Ședea la umbra lui și păfănea din țigară, în timp ce își număra paralele de la chimir sau își admira pistolul lustruit cu grijă până îi dăduse un luciu argintiu, ca să-și omoare timpul.

Când l-a văzut pe Voican venind, încă de la aproape o poștă departare l-a apucat așa un tremurici ciudat. Știa că Ioniță Voican nu era un om ca oricare. Mai auzise el povești care spuneau că actualul primar se mai luptase cu mulți nemernici și că învățase în armată să tragă cu toate armele timpului său, și că, la o adică, nu se sfia deloc să le folosească în caz de nevoie. De aceea, Bebe hoțul simțea vibrația aceea specifică a întâlnirii cu inefabilul, cu o altă persoană care s-ar putea să fie la fel de pregătită pentru o confruntare ca și tine. Bebe își făcea planuri o mie în cap și era foarte atent la ținta atacului său, care se apropia fără a avea habar că un tâlha îl așteaptă la drumul mare pentru al ataca fără scrupule.

* * *

Sanfir călărise ca un nebun pe sub coama pădurii și cu ochii lui de vultur tânăr l-a văzut pe Ioniță călărind întins spre Bechet, dar l-a văzut de la distanță și pe Bebe hoțul așteptând lângă tufanul cu crecană. Bebe era îmbrăcat în haine negre și atunci Sanfir i-a mulțumit în gând mumei Voica pentru venirea în visul lui.

Dacă vreo persoană s-ar fi aflat pe malul Bârluiului, la intrare în satul Bărăști, ar fi văzut un cal și un călăreț alergând în galop spre satul Bechetu, pe drumul spre Caracăl. Era Gogorici care își îndemna bidiviul fără milă, pentru a veni, la o adică, în ajutorul fratelui său de cruce și a prietenului său, Sanfir, după ce îi dăduse de veste mama Ilinca încotro trebuie să

meargă.

Sanfir nu știa că prietenul lui venea după el, deși, cumva credea, știa, spera că va veni, însă după ce văzuse cum stau lucrurile în ansamblul lor s-a hotărât să acționeze și să distrugă ambuscada pregătită împotriva tatălui său. El nu știa sigur la acel moment că individul îmbrăcat în negru ascuns după trunchiul tufanului cu crecană îl va ataca pe Voican, dar vorbele mumei Voica din vis nu îi dădeau pace și atunci și-a legat calul de niște gheorghinari, și-a luat ciomagul său de corn și a coborât pe furiș către tufanul cu crecană.

* * *

Ioniță se tot gândea cum ajunsese să se complice cu învățătorul Florescu. El credea că litigiul este mai de mult creat, pentru că bunica lui, muma Voica îl bătuse zdravăn pe Șloim, bunicul învățătorului Florescu dinspre mamă, când susnumitul Șloim venise în sat la ei și începuse să vândă spirtoase făcute din te miri ce la bărbații din sat. L-a încăierat bine Voica și l-a alungat cumva din sat. Doar că Șloim a lăsat în urmă o fată făcută cu o romăncă, fată cu părul ca focul, pistruiată și boccie care a reușit cumva să devină mama învățătorului Florescu. Șloim plecase din comună iar Ioniță se gândea dacă nu cumva ura asta fusese lăsată ca moștenire. El, care nu era capabil de o asemenea ură, nu putea înțelege cum cineva își poate transmite ura ca moștenire urmașilor.

—Voicane, ia stai bă, cum bun-oară ar veni! Ia ridică tu labele către cerul senin și să nu te puie vreun amărât de drac, cum bun-oară ar veni, să te pipăi de oarește pistoale, fără știrea mea! îl trezi din visare Bebe hoțul, ieșindu-i în cale de după tufanul cu crecane.

Voican și-a strunit calul și l-a oprit. Și-a dat pălăria ușor spre ceafă și a judecat rapid cum să-i răspundă tâlharului. Și i-a zis:

—Rău ai ajuns, băi Mărine, băiatule, dacă aștepți la drumul mare. Am aflat de tine că intri peste oameni și știu că te caută toată poliția. Știu pe unde te ascunzi, dar nu m-am grăbit să te dau pe mâna legii. Am copilărit cu taică-tău – Dumnezeu să-l ierte!– și mă strânge inima să-ți fac rău. Și tu ce faci acum?! Nu te gândești, băiatule, la ce faci? l-a dojenit părintește Ioniță Voican.

—Bă, nea Ioniță, eu n-am nimic cu matale, cum bună-oară ar veni, dar afacerile e afaceri și eu sunt om de cuvânt.(?!) Dacă m-a plătit unu' să te împușc, atunci eu te împușc și gata! s-a arătat viteaz tâlharul.

Cu coada ochiului Ioniță îl văzuse venind prin lăstărișul de pe malul Bârluiului pe Sanfir, cu bâta pregătită, către locul în care se aflau și, înțelegând intenția lui, s-a hotărât să tragă cât de mult putea de timp:

—Bă, Mărine, taică, tu știi că te-am scăpat de la beșaură de multe ori, cât am fost ajutor de primar. Te-am prins la mine la beci, cu pulpa de porc în spinare, când erai mai mic. Ce ți-am făcut!? Puteam să te dau pe mâna legii? Puteam. Te-am dat, sau te-am iertat?

—Ba m-ai iertat, nea Ioniță, dar, cum ar veni bun-oară, ți-am spus că afacerile e afaceri. Eu am primit o mie de lei să-ți trag două gloanțe în picioare, ca să nu te mai duci la Caracăl la judecată. Așa că, n-am ce face, cum bun-oară vine, eu îți trag două cartușe la țurloaie, matale ești rănit și nu te mai duci la judecată și e toate treburile rezolvate, cum bun-oară ar veni. Eu n-am nimic cu matale, dar spune-mi în care picior preferi să te îngăuresc cu plumbii din pistol! În stângul, sau în dreptul? a întrebat tâlharul și a încărcat pistolul, îndreptându-l către Ioniță Voican

Voican îl văzuse pe Sanfir apropiindu-se pe furiș și i-a răspuns calm lui Bebe hoțul:

—În niciunul, Bebe, în niciunul, că eu n-am picioare pe care să le las împușcate.

Ciomagul azvârlit de către Sanfir, a vâjâit ciudat și s-a oprit direct în capul lui Bebe hoțul, doborându-l la pământ în nesimțire. Sanfir a venit lângă el și l-a mai trăznit de vreo câteva ori peste față și peste corp cu pumnii și cu piciorele lui ca niște ghioage.

—Lasă-l, Sanfire, că nu trebuie betegit rău! a strigat Voican către fiul său. A dracului e pielea aia pe tine!... De unde știuși tu că îmi aține calea nemernicul ăsta? a mai întrebat

Voican.

—De la muma Voica, din vis, taicule. De acolo știui. Dă-mi încoace frânghia, că aci îl lecuiesc de viață! i-a răspuns supărat Sanfir tatălui său.

—Nu așa, Sanfire, că noi suntem creștini, nu cretini! l-a luat la rost Voican.

—Dar cum, taicule? Să-l las să mi te omoare, fir-ar neamul lui al dracului de nemernic! Că numai pe tale te mai am... și Sanfir, ieșit de sub starea de tensiune a izbucnit în lacrimi și s-a pus în genunchi, ditamai omul în fața tatălui său, care sta călare și drept.

Un trap de cal apropiindu-se i-a întrerupt brusc. Nici nu se oprise bine calul din trap că Gogorici sărise de pe cal și s-a apropiat de Sanfir:

—Ce ai, fratele meu? Cine te lovi? De ce stai în genunchi? Nea Ioniță, care răni pe fratele meu? Mortul ăsta? (*Și i-a și pocnit câteva picioare lui Bebe hoțul cel leșina*t.) Tu, mă, Cristoșii mă-tii de nemernic! Dai tu în fratele meu! urla Gogorici, ieșit din minți.

—Grigorie, oprește-te, tată, că tâlharul ăla e adormit deja de Sanfir! Gata! Ce dracului, sunteți copii? i-a luat la rost Voican.

Între timp Sanfir se ridicase în picioare și venise lângă Gogorici, luându-l pe după umăr:

—Lasă-l frățiе, că eu îl adormii! Zi, taicule, ce facem cu el! Îl litrosesc aci, s-au...? Că mă mănâncă palmele al dracului de rău... a întrebat Sanfir.

—Nea Ioniță, eu îl iert de păcate, acum, dacă mă lași... a sărit și Gogorici.

—Băi flăcăi, faceți ce vă spun eu! Îl legați pe prost aici de copac, vă întoarceți în Morunești și mergeți la șeful de post, la Oprea, și îi spuneți ce s-a întâmplat. Îi predați pistolul și cartușele. Îi spuneți că eu am treabă la Caracăl, să-l ia și să-l aresteze cu declarațiile voastre și pe urmă, când mă întorc eu, îi dau și eu și declarația mea. Ete, că-și revine tâlharul! Legați-l repede de tufan!...

Când și-a revenit Bebe hoțul era legat corespunzător de tufanul cu crecană.

—Hai, bă nea Ioniță, pupați-aș sufletul, dezleagă-mă, că cum bun-oară ar veni, mă jur că nu mai fac niciodată nimica rău! Și îți spun cu jurământ de suflet și de inimă sincera cine a fost ăla care m-a năimit să te atac! se ruga tâlharul.

—Și ia spune, măi Mărine, cine te-a pus să-mi ații calea cu pistolul! Spune, ca să audă și băieții ăștia! i-a cerut Ioniță!

—Nea Ioniță, îți spui drept. M-a plătit învățătorul Florescu și mi-a dat o mie de lei ca să te stropesc cu cartușe la picioare, să te rănesc, ca să nu mai poți merge la procest la Caracăl, care cum bun-oară ar veni. E supărat pe matale că zice că, care cum bun-oară ar veni, te-ai ținut cu nevasta lui în tinerețe și că aia nu poate ca să te uite și că vrea să-l lase pe el și să te ia pe matale. Și d-aia te reclamează(?!) el peste tot. Să mor eu dacă nu asta mi-as zis!... spunea, smiorcăindu-se, Bebe hoțul.

—Taicule, lasă-mă să-l omor în bătaie, fir-ar rasa lui a dracului!... țipa Sanfir.

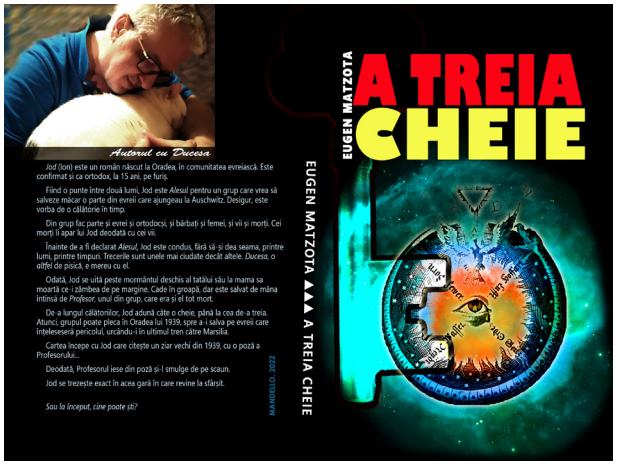
—Nea Ioniță, lasă-mă să-i zdrobesc cu toporul mâna dreaptă, ca să nu mai amenințe cu pistolul în viața lui, crucea și icoana mamii lui de nemernic! cerea și Gogorici.

—Băi, băieții mei, voi sunteți flăcăi de ispravă, nu nemernici ca ăsta. Faceți ce v-am spus eu! Îl lăsați aici legat, mergeți și îl anunțați pe Oprea și vă vedeți de treburile voastre pe urmă. M-ați înțeles?

—Da, taicule!

—Da, nea Ioniță, i-au răspuns cei doi flăcăi.

Ioniță a plecat pe drumul lui, spre calea legii, cea care este singura capabilă de a-ți demonstra nevinovăția iar Sanfir și Gogorici, după ce i-au mai tăbăcit puțin coastele pe înfundate lui Bebe hoțul, l-au lăsat legat fedeleș de tufanul cu crecană și au plecat călare pe caii lor, pe malul Bârluiului, până la postul de jandarmi din comuna lor, ca să anunțe comiterea infracțiunii și prinderea în flagrant delict a infractorului. Dar povestea nu se termina aici!

Subtilitățile firescului

de Eugen D. POPIN

Manuscrisul volumului „A treia cheie” a fost, fără pic de exagerare, o lectură captivantă și în același timp cunoașterea fațetelor unei lumi pe care o prețuiesc în mod deosebit. Capitolele cărții par doar la prima vedere autonome, de facto ele continuându-se de la un capitol la altul, alcătuind astfel un text unitar. Cartea începe cu un moment retrospectiv al celui care ne va descrie drumul său în marele haos al lumii.

Unele momente de început ale cărții nu fac altceva decât să provoace pe cel care s-a încumetat să o deschidă, căci, ce altceva mai bun poate face un scriitor decât să-l provoace pe cititor, ca mai apoi să-l facă din ce în ce mai mult părtaș de drum.

După primul capitol, suntem de-acum într-o gară și nu o gară fictivă, chiar dacă așa ne-am fi așteptat, ci în gara din Oradea. Iar gara este dintru început o gară pentru trei. Deja titlul ne provoacă să reflectăm la semnificația lui trei. Mai apoi apar și primele detalii ale personajului principal, al cărui nume nu este un nume exotic, așa cum, poate, ar sugera atmosfera primului capitol, ci pur și simplu Ion. Ion, care prin simplitate, dar și prin multiplele sale conotații, devine fără întârziere învăluit de o anume aură. Nimic din cele ce se întâmplă, nu intră în scenă în mod aleatoriu, ci devin de-acum oglinda căutării și găsirii a ceea ce se cuvine și este firesc să urmeze.

Apariția tatălui lui Ion în capitolul Ultimul tren este simptomatică, aducând odată cu ea dincolo de nevoia de siguranță, căldura trebuincioasă pentru a merge mai departe, chiar dacă în mod logic am crede altceva. Celălalt personaj, care doar pare a fi prezent dincolo de primul plan al textului, Profesorul, trasează de-acum un cadru în care se va derula lumea în care va intra și ieși Ion.

Momentul revederii ficționale cu tatăl său are încărcătura emoțională bine gradată, reușind să țină tensiunea textului exact atât cât era necesar ca să poată finaliza în mod credibil desfășurarea acțiunii. Subtilitățile folosite în text sunt bine alese și nu fac notă discordantă cu firescul.

Decis să nu cedeze unei realități, care părea la momentul pierderii tatălui, ceva incredibil și ireal, Ion începe de aici înainte drumul pe care l-a căutat. Drumul care îl scoate din groapa în care pândea întunericul și unde era firesc să-l redea pământului pe tatăl său decedat. Trebuie să mă trezesc, acesta nu e nici măcar visul meu, că eu n-am murit..., își spune Ion, tras apoi în lumină de Profesor. Moment emoțional care subliniază cu multă subtilitate atingerea punctului în care destinul lui Ion iese din beznă.

Și aici și acolo..., un capitol în care Ion este confruntat cu două realități care există paralel și în care el este prezent simultan. Într-una din ele se află Ducesa, care simbolizează firescul fizic, iar în cealaltă locul unde a primit de-acum prima cheie. Tot un simbol, dar unul care stă deasupra de firescul fizic, Ion fiind însă același.

Frigul de Sânziene este o încercare reușită de a scrie în nota artei poetice a începutului de secol XX, rămânând totuși în modelul scriiturii lui Eugen Matzota. Fără nici un fel de artificii stridente, autorul reușește să creioneze evoluția lui Ion în drumul său dintr-o realitate în cealaltă, fără să piardă savoarea realității de unde vine.

”...e bine să fii printre oameni...” e afirmația care pune pe gânduri atât cititorul, cât și pe Ion în capitolul Și chiar totu-i doar deșertăciune. Este momentul în care devine clar cât de important este să rămâi conștient de drumul pe care mergi și de faptul că acel mai mult nu înseamnă că pe pisc ai fi mai mult decât un bob de mușchi.

În capitolele care urmează se derulează confruntarea lui Ion cu evenimente de care se simte în mod firesc legat, autorul descriind cu multă acuratețe locuri, oameni și momente din cotidian. Nu puține fiind cele pe care le-a cunoscut cândva îndeaproape, însoțite de continuarea căutării și găsirii de sine.

Daniel MARIAN

Corina Daşoveanu

Partea ritualică a zborului. Evadare din gură de şarpe

(Corina Daşoveanu – „aripă de pandoră”, Ed. Hoffman, 2024)

Uneori întreagă lumea are zimţi şi doare, pe fondul unui râşcâit de simţuri, cu îndârjirea de instrument pentru prelucrat suflete... Uneori se coc sentimentele, încât ajung să puște precum sâmburii păcătoşi ai stelelor...

În condiţii de frământări şi respiraţii extreme, Corina Daşoveanu deschide larg, în limbile română, engleză şi franceză, o „aripă de pandoră”, întărind ceea ce continuă să demonstreze de mult, şi anume că se poate pune semn de egalitate între călău şi victimă, într-un scenariu de du-te-vino al împărţirii sorţii.

Elementele-şoc, cu temporizare sau/şi localizare cu totul speciale, constituie semne particulare ale poetei, conducând întotdeauna între noi şi noi valenţe semantice înfăptuite liric. De pildă, această aripă de la pag 86: „într-o zi de sus,/ când universul încape într-o gaură de cui,/ eşti tentat să uiţi că există/ un mai jos./ cam aşa era dumnezeu ieri,/ când se întreba de ce/ i-a făcut pe ăia doi/ atât de proşti,/ încât a fost nevoie de măr,/ cu muşcătura în formă de c.// c este un cerc incomplet/ ca şi proasta/ pentru care nu a mai ajuns lutul/ dintr-o zi lucrătoare.// în acest muzeu de artă auto-agresivă,/ te simţi partea lipsă din c./ şi atunci te adaugi.”

Alienarea voită a celor ştiute şi îndelung spuse tocmai pentru a putea fi răstălmăcite, este, după cum observăm, o practică de succes a autoarei. În plus, ipostaze imaginare dezleagă puhoaiele şi hăurile inerente unor practici de anduranţă în diverse (şi periculoase) fenomenologii de derute existenţiale... „şezi, lucifer!/ am hrană proaspătă,/ simţi, nu-i aşa?// m-am trezit prea târziu/ şi s-au închis toate conştiinţele/ de unde puteam lua/ vinovăţii/ pentru tine.// culcat,/ da, mă, prostule,/ îţi dau să te saturi din mine./ bagă-ţi coarnele înapoi/ până îmi smulg din creieri/ toată datoria morală/ faţă de conştiinţa mea,/ oricum condamnabilă.// ţi-o azvârl în castron,/ e plină de probleme, ştiu,/ înfige colţii în partea stângă,/ sunt încă vii/ câteva remuşcări pe acolo.// e bună, mă?/ ţi se mişcă plăcutul diabolic/ prin ochi.// stai să-ţi pun lesa,/ ieşim prin oraş/ să-i înroşim minciunile./ eu voi tâlhări naivităţi de prin parcuri,/ tu poţi să le târăşti/ până acasă/ fără să laşi sânge în urmă.// cuminte, lucifer!/ nu mă muşca de fericit,/ carnea/ e mai puţin vinovată/ decât conştiinţa./ hai săstricăm nişte bune moravuri!” (pag. 89).

Tehnica provocării prin paradox este de asemenea la mare preţ, atingând cotele de alarmă ale marilor problematici din biblioteca iluziilor/deziluziilor... „azi mi-au crescut mai mult unghiile/ decât ieri,/ probabil va fi mai cald.// stau la umbra unghiei mari,/ ascult cum nişte vecini,/ anonimi în pantofii lor maro,/ urcă într-un camion/ şifoniere, zgomote, mese bătrâne/ pe care cineva a tăiat ceapă/ şi apoi le-a acoperit cu mileuri.// a mai murit cineva, imi zic după glasurile vesele,/ mai multe femei/ organizează în camion o viaţă,/ pe care o vor trimite/ la o rudă săracă la ţară.// caut briciul,/ tocmai îi spunem lui Van Gogh/ că şi eu, când nu mai am loc,/ scriu un poem peste alt poem,/ „tristeţea va dura pentru totdeauna”,/ da, maestre, tăiaţi-mi auzul stâng,/ de lângă geam.” (pag. 154).

Recunoaştem şi acum, ca şi în alte dăţi, amprenta unică terifiantă în prezenţa şi parcursul liric al Corinei Daşoveanu. Descompuneri şi recompuneri ingenioase, curajoase, care conduc în toate direcţiile posibilului şi imposibilului. Dacă nu s-ar fi aflat în mâna mea chiar acum această „aripă de pandoră”, aş fi putut spune foarte bine că aşa ceva nu există!

Paul ARETZU

Între iubire și spirit social

Nicolaie Tony Dincă este poet, dramaturg și actor (absolvent al Școlii Populare de Artă din Craiova, 1991). A debutat în anul 2011 cu un volum de versuri, *Atingerea muzei*, de atunci publicând mai multe cărți de poeme, fabule, teatru, proză.

În textul liminar din *Urme și umbre* (o artă poetică explicită), *creația* artistică apare dintr-o perspectivă clasicistă, estetizantă, fiind idealizată, ca un summum al simțirii și al reflectării, întrunind abstracții, purități, superlative, țintind valori absolute: „Cu dalta minții îți sculptez lumina,/ Cu palme oarbe te remodelez,/ Cu roua sufletului îți spăl vina,/ Te gust cu dor flămând și te pictez.// Din magma visurilor te scot pură,/ Cu șoapte vii privirile-ți mângâi,/ Te-nveșmântez în soare și natură/ Și te declar iubirea mea dintâi.” (*Creație*).

Totuși, poetul se dovedește un îndrăgostit ardent, atras nu numai de poezie, ci și de frumusețea feminină, în diversitatea ei inepuizabilă. Scenele erotice se desfășoară fie într-un peisaj nocturn, selenar, misterios, fie se manifestă ca apariții angelice solare. Uneori sentimentul irumpe neașteptat, dar se termină la fel de imprevizibil. Nu lipsesc scene senzuale, precum și atmosfera romantică, declarativă, evocând iubiri eterne: „Eu nu o să mă vindec de tine niciodată./ Am încercat degeaba cu posturi și căință,/ Mi-am dus iubirea-n ocnă, cu lanțuri ferecată,/ Dar nu a fost posibil să scap de suferință.// […]/ Eu nu o să mă vindec de tine niciodată,/ Dar nici nu-mi doresc leacul care mă-nzdrăvenește/ Căci boala cea mai dulce e boala acceptată/ Și care-atunci când doare înveți cum se iubește.” (*Eu nu...*). Pe de altă parte, din perspectiva timpului călător, amorul este trecut în categoria plăcerilor vieții, ca la Omar Kayyam: „Ne bucurăm mereu de primăvară,/ Ne întristăm când încă-o iarnă trece,/ Ne doare orice clipă care zboară,/ Rănindu-ne cu zâmbetul ei rece.// Câte zăpezi vor ninge fără noi/ Nu vom afla, iubito, niciodată,/ Dar dacă astăzi suntem amândoi/ Să ne iubim cât pentru viața toată!” (*Printre ierni*). Predomină însă imaginea sentimentului care întreține existența: „La noi iubirea/ e un fel de hrană/ pe care ne-o

dorim/ cu disperare,/ e-un foc care ne-alină/ și ne doare –/ balsam de pus/ pe-a inimilor rană" (*Doar noi*).

Volumul nu are un scenariu structural unitar, poemele nu urmăresc o idee dominantă, nu sunt înscrise într-o serialitate acumulativă, consecventă, ci tratează teme diverse, lăsate la voia inspirației, oarecum eclectice, sau variații contrastante ale aceleiași teme. Și stilistic, textele folosesc strategii felurite. Se bazează mult pe efecte muzicale, pe forme fixe de versificație, pe repetiții. Uneori este folosită vorbirea colocvială, argotică.

Se conturează însă, alături de cea erotică, o temă moralizatoare. Într-un frumos poem, *Treburi cerești*, poetul recurge la modalitatea fabulistică, dezaprobând războiul, dovedindu-și cumpătata pornire pacifistă. Deplânge, de asemenea, răutatea, învrăjbirea dintre oameni, nedreptatea socială, invidia. Satirice, dar pline de afectivitate, sunt câteva poeme narative în care Dumnezeu este antropomorfizat, tratat ca un bătrân lipsit de prerogativele divine, chiar omenirea pierzându-și aura mitică. Există și o poezie de atitudine publică, acuzându-se proliferarea băncilor, a sălilor de joc, a sărăciei, a bolilor, a munților de gunoi, protestându-se împotriva războiului: „Am intrat în horă și au prins să joace/ Mesagerii morții inventați de voi;/ Noi ieșim în piețe să vă cerem pace,/ Voi ne vindeți arme și ne dați război.// […]/ Mor nevinovații transformați în ceață/ Când probați pe dânșii armele de soi;/ Noi ieșim în piețe să vă cerem viață,/ Voi ne vindeți moarte și ne dați război.// S-a pornit urgia, omenirea arde,/ Moartea-și afișează fiorosul nimb;/ Voi porniți războaie pentru miliarde,/ Noi vă cerem pace și nimic în schimb." (*Despre pace*). Scriitorul susține o polemică înverșunată, își exprimă aversiunea față de o ființă absentă, invizibilă, numită *străin*: „Sunt pacifist, dar de vei vrea/ Să faci un singur gest urât/ Și să te legi de țara mea,/ Păi mor ținându-te de gât.// […]// Străinule, ascultă, aici/ Noi avem rădăcini adânci,/ Pe când ai tăi sunt venetici;/ Ai tăi sunt ape, ai mei – stânci!" (*Stânci*).

În stil pitoresc, frust, cu „vorbe de lume", sunt prezentate mici scene din viața rurală: despre prezentarea laudativă a unei mârțoage de cal, de către proprietarul ei, Vică (*A lui Vică*), despre o nevastă infidelă, care își înșală bărbatul cu milițianul din sat (*Vorbe de lume*), despre trei fete care suferă de libov după Victor a lu' Jupuitu (*Boala*), despre chinurile unei tinere în așteptarea iubitului (*Dragostea ei…*) etc.

Volumul de poeme scris de Nicolaie Tony Dincă, *Urme și umbre*, relevă o cuprinzătoare diversitate tematică (deși predomină iubirea), demonstrează o sensibilitate a expresiei, o știință a folosirii unei limbi nuanțate, o deosebită artă a versificației, a valorilor eufonice ale acesteia, o foarte bună administrare și gradare a structurilor lirice.

Ion ANDREIȚĂ

Cu „Drita” prin țara lui Kadare

Despre Albania și albanezi, tot românul știe câte ceva. Mai toată lumea a auzit de Skanderbeg – și nu trebuie să fii neapărat cinefil (deși am văzut cu toții filmele cu Florin Piersic-*Mărgelatu*) ca să reții că *arnăuții* care păzeau, cândva, pe domnii Țărilor Române și palatele lor, erau albanezi.

Skanderbeg (1405-1469) eroul național al Albaniei, a declanșat lupta de eliberare de sub turci, izbutind, la 28 noiembrie 1443, să proclameze independența țării sale (chiar dacă, mai târziu, Imperiul Otoman avea s-o înglobeze dominației sale). Trăind și luptând cam în aceeași perioadă cu Ștefan cel Mare, a fost numit, ca și acesta, pentru glorioasele fapte de arme întru apărarea creștinătății, Athleta Cristi, de către Papă. Două sute de ani mai târziu, marele filozof iluminist Voltaire avea să spună: „Dacă împărăția grecilor (bizantini) ar fi avut oameni de talia lui Skanderbeg, Imperiul de Răsărit ar fi existat și astăzi”.

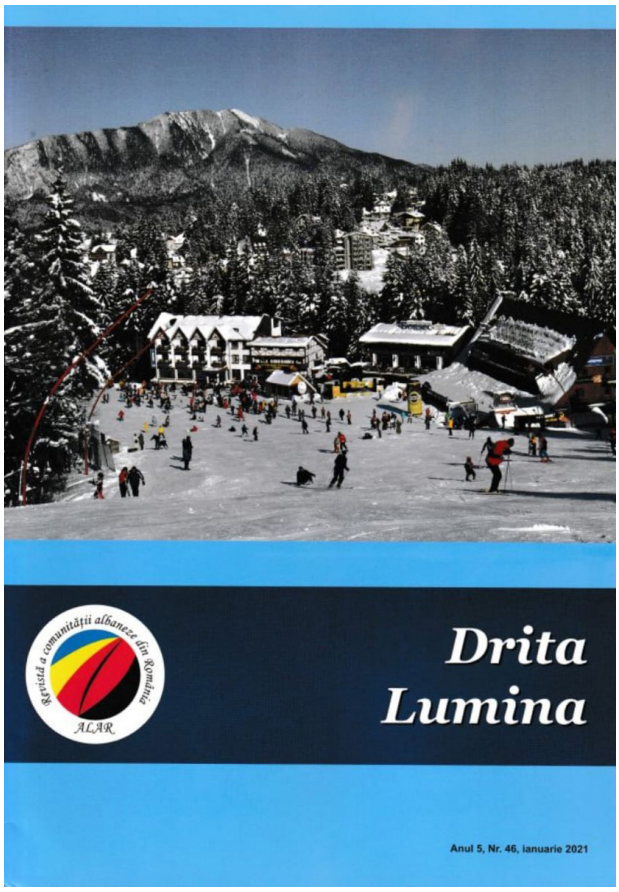
Dar viteazul, puternicul Skanderbeg avea să dea și numele unui sport bărbătesc: *Skanderberg* – „braț de fier” – o întrecere de măsurare a forței brațelor. Nerecunoscut (încă) olimpic, sportul acesta organizează competiții naționale și internaționale. Asociația Română de profil chiar așa se numește: „Braț de Fier”. Concetățeanul nostru Ion Oncescu (născut la 25 aprilie 1978, în București) este cvintuplu campion mondial și dublu campion european (de ambele brațe: și stâng, și drept) – fiind considerat cel mai bun din lume. În februarie 2011, Ion Oncescu învinge 500 de oameni, într-o singură manșă (între care mulți campioni de diverse alte sporturi: haltere, aruncarea greutății etc.). În februarie 2012, la Sun Plaza București, învinge, în opt ore, 1000 de competitori, la rând (mai exact: 1024) – în transmisie directă de către TV Sport.ro.

Arnăuții erau soldați mercenari albanezi care, contra leafă bună (când nu le convenea, se mai și răsculau) asigurau paza domnitorilor din Principatele Române, în secolul al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea (secolul fanariot: 1711-1821). Garda domnească (un fel de SPP al acelor vremuri!) era alcătuită numai din astfel de militari super-instruiți și devotați până la sacrificiu, care formau o veritabilă castă. Mulți dintre ei erau războinici din tată-n fiu (amintind cumva de samuraii din Țara Soarelui Răsare).

Informații importante, necesare doritorului de a ști (pe ce lume trăiește) pot fi aflate, desigur, cercetând cartea de istorie, care conservă dovezi de viață și faptă ale acestei țări și ale acestui popor, unic în peisajul european-balcanic al continentului. Personal, am avut la îndemână (există în librării!) și volumul „***Prietenie peste timpuri – Convergențe româno-albaneze***” (*Librarium Haemus Editions, Tirana-București, 2020*) semnat de prof. univ. dr. Mircea Perpelea, fost ambasador al României în Albania, și Marcel N. Popescu, sociolog, profesor universitar – din care decupez câteva secvențe interesante, utile, sper, pentru cititor. Și constat, dintru început, cum o soartă ancestrală i-a făcut pe români și pe albanezi să se nască și să viețuiască împreună. Albanezii sunt ilirii din antichitate. Românii sunt traco-dacii, din aceeași antichitate. După unele opinii științifice, din cele 160 de cuvinte dacice păstrate în limba română, 90 se regăsesc și în albaneză. Popoare puternice, viteaze, cu

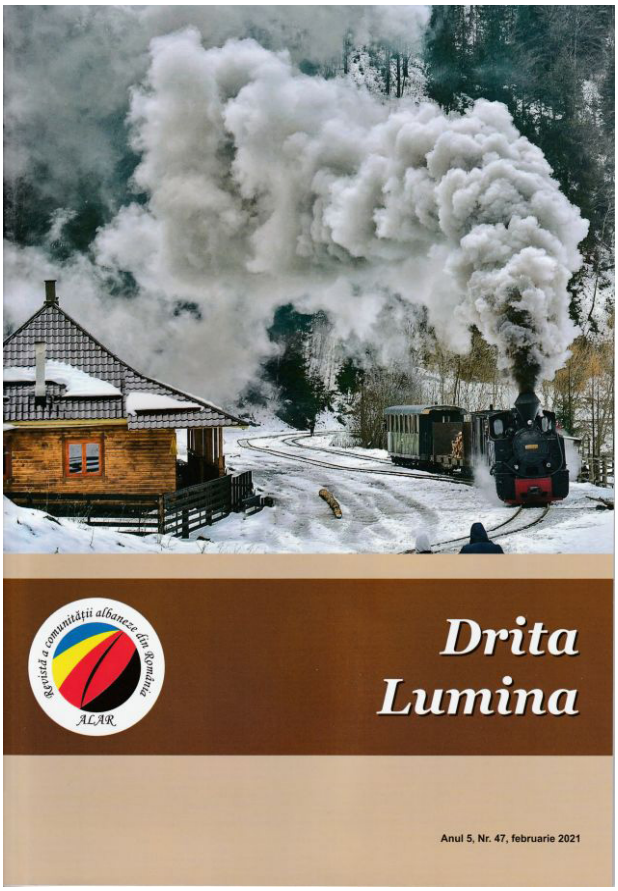
luptători dârji și conducători de toată isprava, ele au dat Imperiului Roman mai mulți împărați: ilirii – 7; traco-dacii – 40. În existența lor, însă – de la Dunăre până la mările Adriatică, Egee și Marmara – ei au avut de înfruntat (și îndurat) năvălirile slavă, avară, bulgară, care au lasat urme dezastruoase. Ilirii, refugiați pe creste de munți – unde era dificil să fie urmăriți – s-au salvat, salvându-și astfel și limba. O ramură a traco-geților s-a stabilit în nord, peste Dunăre, formând Dacia – și poporul român de mai târziu. Cei din ramura rămasă în sud – aromânii (vlahi, fărșeroți, istroromâni, meglenoromâni) – oriunde au fost împinși de barbarii migratori, s-au păstrat în grupuri compacte (*cătune*) continuând să-și conserve amprenta națională și limba veche românească. Una din așezările vechi, aflată pe teritoriul Albaniei și situată la altitudinrea de 1600 de metri, s-a constituit în orașul Moscopole, care la începutul secolului al XVIII număra 70.000 de locuitori, (a)români, toți vorbind românește. (În acea vreme, Atena avea 10.000 de locuitori, Veneția – 14.000, Budapesta – 54.000). Orașul număra 12.000 de case din piatră (multe placate cu marmură), 72 de biserici, numeroase școli (una superioară), o Academie și o tipografie. De tot și de toate s-a ales praful, în urma războaielor dintre turci și ruși.

A trecut timpul, s-au vindecat unele răni, au apărut altele. În rând cu celelalte popoare balcanice, poporul albanez s-a ridicat, a intețit lupta pentru eliberarea de jugul turcesc. Unii dintre conducătorii acestei lupte au fost nevoiți să se refugieze în România (ca și bulgarii, grecii) – și să acționeze de aici. Un prim luptător și strălucit ideolog, Naum Vechilhagi (participant la Revoluția lui Tudor Vladimirescu) adresa, de la București, un manifest compatrioților săi din Albania, îndemnându-i să se ridice la luptă. Tot el, și tot în România, tipărește primul abecedar în limba albaneză, *Evetari*, difuzat printre compatrioți. Mai târziu, în anul 1884, N. Nacio, stabilit și el la București, creează „Societatea de Cultură Albaneză DRITA”; editează, în albaneză și română, ziarul *Shqiptari* („Albanezul”). Cu cât ne apropiem de începutul

secolului al XX-lea, lupta se intensifică, se îndârjește, culminând cu data de 28 noiembrie 1912, când, la Vlora, Ismail Qemal proclamă independența Albaniei – recunoscută prin Congresul de la Londra, din 29 iulie 1913.

O bogată și sigură sursă de informații privind Albania dintotdeauna, dar mai ales *Albania zilei de zi* – cu oamenii ei, cu faptele lor, cu visele lor – o aflăm în revista ***„Drita/Lumina”***, editată de către *Asociația Liga Albanezilor din România*. (Mulțumesc, pe această cale, colegului de condei Niculae Suciu-Gherla, mai vechi coilaborator al *Dritei*, care m-a recomandat Colegiului de redacție, beneficiind, astfel, de primirea ritmică a acestei importante publicații). Cu apariție lunară, scrisă în limbile română și albaneză, revista respiră în al 8-lea an de viață. Primele trei numere, pe anul acesta, le am alături, sub privire. Să le cercetăm, pe rând – nu înainte de-a aminti numele acestor *pălmași ai condeiului*: Renata Melonashi (redactor-șef) Marius Chelaru, Piro Gaqi, Liviu Lungu, Eda Zhiti (SUA) Corina Petria (secretar de redacție).

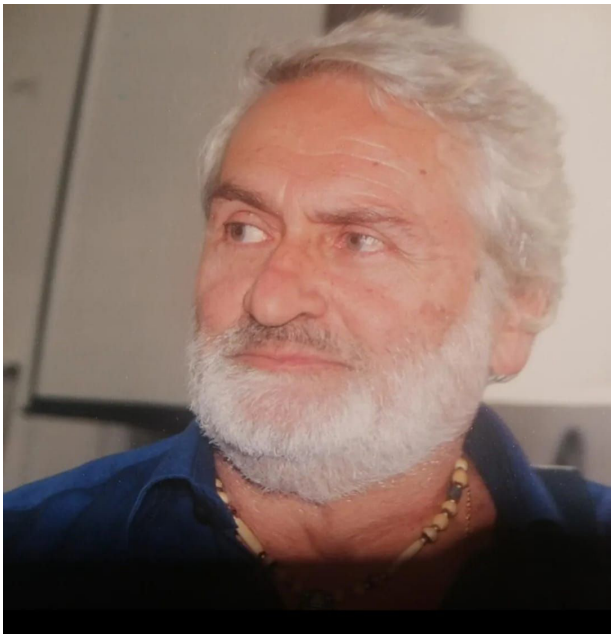

Numărul 1 al revistei ***Drita*** *– ianuarie 2024*; semne bune anul are! – se deschide cu readucerea în atenția publică a personalității marelui scriitor Ismail Kadare, sub pana deputatului Bogdan-Alin Stoica, reprezentantul minorității naționale albaneze în Parlamentul României, autorul editorialului „Întâlnire cu un uriaș". Despre *uriaș* se face mai multă vorbire în paginile revistei, un articol bogat documentat și excelent scris fiind semnat de dr. Renata Melonashi: *„Ismail Kadare a împlinit 88 de ani"* – pe data de 28 ianuarie 2024. *„Ajuns la această vârstă onorabilă, Kadare se bucură în continuare de o notorietate mondială. Opera sa, tradusă în peste 45 de limbi, a atras un număr mare de cititori din toată lumea și rămâne tot atât de apreciată și în zilele noastre"*. Născut în anul 1936, în orașul Gjirokastra din sud-estul Albaniei, a studiat la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității din Tirana – și doi ani(1958-1960) la Institutul „Maxim Gorki" din Moscova. A debutat la 13 ani, cu povestiri pentrru copii. La 18 ani, publică primul volum de poezii: „Frymezime djaloshare" („Inspirații juvenile"). Cunoscut devine, însă, în 1963 când, la vârsta de 27 de ani, publică romanul „Generalul armatei moarte". După o serie de volume de poeme („Visări", „Secolul meu", „Motive cu soare", „Timpul") revine la roman: „Palatul viselor" (despre care criticul francez André Clavel spune: este „cea mai teribilă și nemiloasă caricatură a totalitarismului în descompunere"), „Podul cu trei arce", „Aducătorul de nenorociri". Din 1970, se stabilește în Franța, care-i tipărește „Generalul armatei moarte", „Cetatea", „Cronică în piatră". Vin la rând romane care, traduse imediat în limbi de mare circulație, îl impun: „Dosarul H", „Monstrul", „Vulturul", „Spiritus", „Firmanul chior", „Moștenitorul", „Păpușa"… – a căror apreciere confirmă concluzia autoarei : „Comparat, adesea, cu Gogol, Kafka sau Orwell, Kadare este considerat unul din cei mai importanți scriitori europeni ai secolului XX și o voce universală împotriva totalitarismului". Deținător al mai multor premii internaționale, Ismail Kadare a fost nominalizat de câteva ori la Premiul Nobel. (Din păcate, anul acesta, la 1 iulie, marele scriitor ne-a părăsit, urcându-se în stele). Revista publică, în fericit pandant, o proză scurtă – „Sfinxul" – scrisă de Kadare la 6 februarie 1986 – și tradusă în românește de aceeași dr. Renata Melonashi. Acest număr (82/ianuarie 2024) cuprinde și alte subiecte interesante – de istorie, civilizație, cultură, artă – texte care merită să fie citite: „Martiri ai creștinismului timpuriu în teritoriile albaneze"; „Cultura muzicală albaneză în evul mediu"; „Cezar Ivănescu despre Mihai Eminescu"; câteva poezii eminesciene, traduse în limba albaneză (cărora s-ar fi cuvenit să li se menționeze măcar titlul în limba română).

Numărul pe februarie (2024) al revistei ***Drita*** se arată, de asemenea, bogat în invitații la lectură. După ce își salută sora mai mică – „Albanica", revistă cultural-științifică, trimestrială, tipărită de Editura Asdreni a Asociației Liga Albanezilor din Rmânia, în 2019 – cu ocazia lansării celui de-al 20 număr, manifestare organizată la Muzeul Național al Literaturii Române din București – *Drita* trece direct la etalarea noilor subiecte: „O pagină

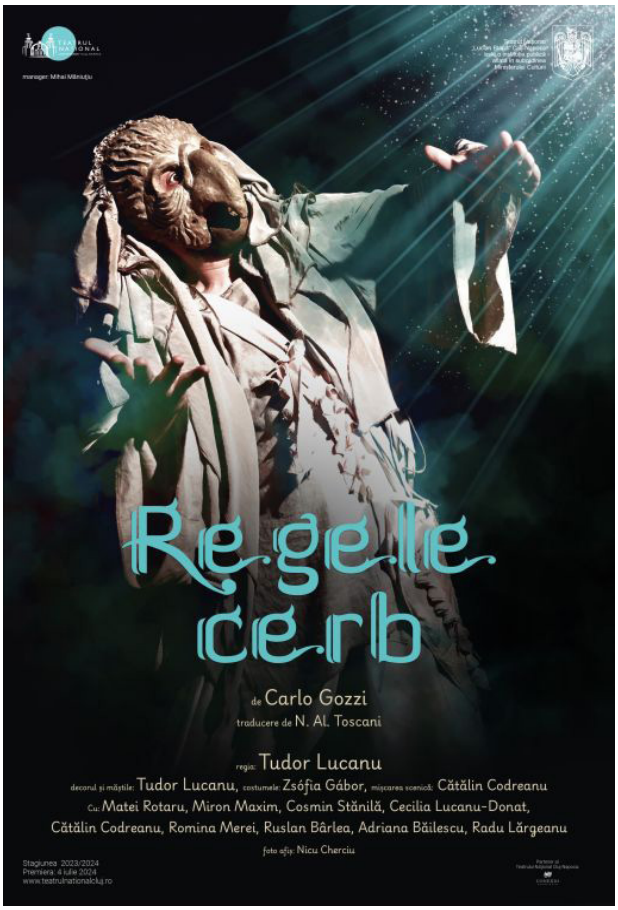
din istoria Albaniei moderne (II)" – situația dramatică a controversatului Epirul de Nord, la începutul secolului al XX-lea; „Asediile cetății din Kruja" – în anii 1450, 1466 și 1467, atacuri turcești respinse de luptătorii bravului conducător Skanderbeg; „Creștinismul ortodox albanez în perioada otomană"; „Cetatea Rozafat" – baladă tradusă în limba română. Menționez, la rubrica „Istoria pe scurt", succintul portret făcut Dorei d`Istria, marea noastră compatrioată, cu posibile rădăcini albanezo-grecești (pe care Garibaldi o numea „soră întru eroism, suflet deschis celor mai înalte năzuințe"; iar împăratul Braziliei, Don Pedro al II-lea d`Alcantara, suveranul cel mai luminat din acele timpuri, venea special la Florența, ca s-o cunoască personal pe această femeie extraordinară) personalitate de excepție, autoarea (între altele) a unor lucrări despre istoria și cultura albaneză. Fiica marelui ban Mihalache Ghica și a Catincăi (Caterina Faca) – o familie de intelectuali rafinați, înrudită cu domnitorii acelui timp din Țările Române, între care Grigore al III-lea Ghica, ucis de turci în 1777 pentru că s-a opus răpirii Bucovinei de către Habsburgi. De altfel, lui îi dedică Dora, în 1863, cartea „Călătorii în Rumelia și Morrea", dedicație în care afirmă: „ Lui Grigore al III-lea Ghica, domn al Moldovei, care a preferat să-și sacrifice tronul și viața, decât să ofere Bucovina absolutismului austriac, a cărui amintire și martiraj vor rămâne scumpe fiilor veteranilor lui Traian cât timp va dăinui naționalitatea română". Dora d`Istria (alias Elena Ghica) – cea care nu uita să se adreseze „fraților mei români": „Aflându-mă departe de malurile îndrăgite ale Dâmboviței, nu am încetat niciodată să aparțin pământului natal. Toate visurile mele au fost pentru el, toate luptele pe care le-am angajat, toate suferințele la care am rezistat nu au avut decât un singur scop: un patriotism fierbinte, pe care nu-l voi părăsi decât odată cu viața". Această personalitate de excepție, Dora d`Istria – comparată cu Madame de Stael, gloria literelor germane și franceze de la începutul secolului al XIX-lea – tocmai acasă nu este suficient cunoscută. Păcat.

Numărul pe martie (2024) al revistei ***Drita*** se deschide cu editorialul (bilingv) al deputatului Bogdan-Alin Stoica – „Noi perspective în colaborarea culturală româno-albaneză" – anunțând astfel tematica principală abordată între cele două coperți. Un articol consistent este consacrat oamgierii *patriotului albanez Naum Veqilharxhi* (despre care am referit, și eu, mai la începutul acestor rânduri): „Marți, 20 februarie 2024, Asociația Liga Albanezilor din România a organizat, la Biblioteca Metropolitană din București, un eveniment omagial dedicat împlinirii a 180 de ani de la publicarea primului *Abecedar* al limbii albaneze, de către Naum Veqilharxhi, pe pământ românesc". În legătură cu probleme actuale privind cultura, mai ales cartea, esre evidențiată Conferința domnului Piro Misha, directorul general al Bibliotecii Naționale a Albaniei, susținută la Biblioteca Națională a României, la invitația acestei instituții. În legătură cu începuturile învățământului în limba maternă, revista relatează despre prima școală primară în limba albaneză, înființată la data de 7 martie 1887, în orașul Korça, în contextul unei lungi ocupații turcești, timp în care Imperiul Otoman interzisese prin lege învățarea limbii albaneze și existența unor astfel de școli. Un spațiu este rezervat literaturii albaneze. Scriitorul Visar Zhiti publică proza „Clovnul de la miezul nopții", în traducerea dr. Luan Topciu. Sub semnătura aceluiași traducător, sunt etalați trei valoroși poeți actuali – Riza Braholli Mborja, Albi Lushi și Sali Bashota – fiecare cu câteva poezii reprezentative. Transcriu, pentru gingășia ei, poezia „Era în octombrie", de Riza Braholli Mborja: „*Era în octombrie, fata mea, / teii se rumeneau a toamnă. / Stropii de lacrimi se risipeau / împrăștiindu-se ca tăcerea. / În părul tău o frunză dansa. / Vorbeam întruna, dar tu tăceai. / Am luat o frunză în mână / și am plecat în țipătul toamnei. / În fiece toamnă, când pomii-s goi / și-i plină de frunze cărarea, / frunza aceea odată dansându-ți în păr / mă urmărește încă, ah, încă mă înfioară*".

Adrian ȚION

O reconstituire: teatrul cu măști

Premiera unui spectacol pregătit la Teatrul Național „Lucian Blaga” din Cluj pentru viitoarea stagiune a fost devansată cu câteva luni spre surprinderea publicului doritor de teatru din capitala Ardealului. Este vorba despre mizanscena regizorului Tudor Lucanu cu comedia *Regele cerb* de Carlo Gozzi, dramaturg de secol XVIII, apărătorul teatrului tradițional italian. Basmul teatral al lui Carlo Gozzi (tradus de N. Al. Toscani) cunoaște, în lectura regizorului, o rafinată evocare a atmosferei vivante din *commedia dell' arte*, mișcare teatrală de mare anvergură în arta spectacolului european. Așadar, Tudor Lucanu deschide o pagină din istoria teatrului italian, absolut relevantă și reprezentativă pentru perioada când Carlo Goldoni (novatorul) se duela în idei și convingeri cu Carlo Gozzi (tradiționalistul).

Ideea de bază a spectacolului se axează pe reconstituirea unei reprezentații stradale cu acea clasică și demodată căruță cu comedianți, trasă și amplasată în piața publică altădată. Căruța adusă pe scenă are o formă ciudată. Dar ce contează. Au venit artiștii, acrobații, paiațele, saltimbancii! A venit veselia în târg. Și artiștii își pun măștile și se pun pe treabă. Ca odinioară.

Canonul clasic e respectat întocmai. Prolog, intrigă, conflict, acțiune, epilog. Matei Rotaru, ca Cigolotti, în postură de gureș și ghiduș povestitor, își modulează vocea-i mieroasă pentru a atrage spectatorii în poveste. El va îndeplini în cursul acțiunii și funcția de păsărar (Truffaldino), dar și aceea de magician (Durandarte). Este seducătoare sporovăiala lui în devoalarea mecanismelor vrăjirilor și desvrăjirilor succesive. Magia motivațională a jocului feeric se desfășoară sub ochii spectatorilor, în plină lumină. Căruța multifuncțională se transformă treptat în scenă circulară, numai bună pentru a sugera, după cerință, spații ale acțiunii precum palatul, camera secretă a regelui, pădurea din apropierea palatului. Decorul și măștile țin tot de imaginația regizorului. O figură abulică și pronunțat parodică face Cosmin Stănilă în regele Deramo, nehotărât în alegerea partenerei de viață, înconjurat de o suită de miniștri, care fățarnic,

care slujitor devotat. În acest sens el va organiza un casting la care să participe toate fetele din ținutul său Serendippo. Se vor prezenta la selecție Clarice, fiica lui Tartaglia, îndrăgostită de Lendro, Smeraldina, sora lui Brighella și Angela, fiica lui Pantalone. Nume sonore în spectacolul italian stradal, preluate și perpetuate în teatrul buf. Apariții comice, drăgălașe, zglobii. Sonoritățile cristaline ale vocii Rominei Merei, cu acutele ei incredibile, cu dezinvoltura mișcărilor, dau personajului creat (Clarice) sclipiri de moment ce trimit spre improvizațiile din jocurile copilăriei. Dacă Adriana Băilescu subliniază senzualitatea Smeraldinei, o femeie calină și plină de nuri, Cecilia Lucanu-Donat pune în valoare mai cu seamă inocența și sinceritatea Angelei, în secvențe de o naturalețe fluidă, perplexă. Uimirea diferit exteriorizată a interpretei Angelei are conotații nuanțate. De la naivitate și nerăbdare, la speranță și împlinire. Mâțâielile lor sunt adorabile bufonerii ce potențează comicul.

În acest joc de măști și de caractere arhetipale, rolul intrigantului tipic și perfid este deținut de Tartaglia, excelent servit pe scenă de Miron Maxim. Bărbatul îndrăgostit de Angela, prim ministru și secretar al regelui, se folosește de secretul magic al lui Durandarte pentru a-l detrona pe rege și a-i fura aleasa inimii. Sunt scoase în evidență ticăloșia, goana după putere și lipsa de scrupule întruchipate într-un personaj duplicitar, decupat din aristocrația venețiană a timpului, acerb criticată de dramaturgul italian. Modelele, tipologiile rămân universal valabile în timp în lupta dintre bine și rău, cu victoria binelui, evident. Ca în basm, ca în comedia clasică, remușcările intrigantului perfid servesc rolului educativ al mesajului. Remarcăm că în teatrul cu măști încă se mizează activ pe impactul cathartic al îndreptării moravurilor prin râs. O miză uitată, ignorată, bagatelizată azi cu desăvârșire. De la vânătoarea regală la mecanismul vrăjitorului Durandarte se ajunge la starea ilariantă a regelui captiv în trupul unui cerb. Metamorfoză ce incumbă o anumită noblețe, totuși. Bine că nu asistăm la transformarea lui în broscoi râios, ca în alte basme. Trebuie menționat aici că actorii sunt dotați cu drugi de bambus, „implântați" vertical în platforma rotundă pentru a sugera pădurea plină de ascunzișuri. O pădure cât o încâlceală a tramei. (O imagine cu o pădure de bambus reală a apărut în ziua premierei pe desktop-ul laptopului meu. Premoniție? Fascinație?) Acești drugi de bambus sunt singurele elemente de decor manevrate fistichiu de actori.

Pantalone, personaj emblematic al teatrului cu măști, al doilea ministru al regelui aici, primește nuanțări ludice în jocul lui Cătălin Codreanu, coordonatorul mișcării scenice a întregului ansamblu. Mișcare și acrobații, rostogoliri, căderi, ridicări și înălțări ce pun la grele încercări actorii. Fiul lui Pantalone, Leandro, adaugă alte giumbușlucuri în interpretarea lui Ruslan Bârlea. Scurtimea rolului Brighella, slujitorul regelui, nu i-a prea dat posibilitate lui Radu Lărgeanu să-și pună în evidență talentul de comedian desăvârșit. Cu totul remarcabile au fost costumele realizate de Zsófia Gábor. Nu în culori țipătoare, carnavalești, cum îndeobște sunt îmbrăcați actorii din *commedia dell'arte*, ci în bej uniform, pânze înzorzonate cu aplicații și croieli fanteziste, decupate din vechi illustrate cu paiațe și comedianți. Și din acest punct de vedere montarea lui Tudor Lucanu respectă încadrarea în epocă, o redescoperă. După derularea acțiunii, Matei Rotaru vine din nou la rampă pentru a sublinia și încheia în ton veselor această poveste. E momentul în care platforma rotativă se strânge, devine din nou căruță și actorii o împing spre fundal. Scena se golește încet. Căruța cu paiațe a dispărut într-o aureolă nostalgică, melancolică. Ce rămâne după ce pleacă circul?

GOI, SPRE PARADIS

(continuare din numărul trecut)

(Premiul pentru cea mai bună piesă la concursul de creație dramatică din cadrul Festivalului Internațional de Teatru (FITO) organizat de Teatrul Regina Maria, Oradea, ediția a XIX-a)

Ion Bogdan MARTIN

Personajele:
Un tânăr, Alex: ALEX
O tânără, Miranda Ţintescu: MIRANDA

ALEX: A, deci nu aştepţi autobuzul!?
MIRANDA: Ce să fac eu cu autobuzu'?
ALEX: Să te ducă acolo unde ai nevoie...
MIRANDA: Că ştie autobuzul nevoile mele?! Nu ştie!
ALEX: Da, nu ştie! Asta-i clar!
MIRANDA: Şi ce faci?
ALEX: Aştept!
MIRANDA: De mult?
ALEX: Cred că s-au făcut două ore.
MIRANDA: Domnule, dumneata nu eşti sănătos...
ALEX: Şi eu cred asta... Pentru că în ultimul timp mă cam supără stomacul... Ce-i trist, că astăzi, toate trec prin stomac.
MIRANDA (îl priveşte lung): Nu despre asta... Uite cu cine stau eu de vorbă?! Pe ce subiecte!? Oi fi vreun homeless...
ALEX: Domnişoară! Cum îţi permiţi?!
MIRANDA: Te-ai ofuscat? E bine! Oamenii trebuie să fie mândri. Stai liniştit! Am vrut să fiu un pic răutăcioasă... Deci, aştepţi de două ore în staţia asta? Şi dacă o luai pe jos, cam cât făceai până acasă?
ALEX: Vreo 40 de minute.
MIRANDA: Pe bune, nu eşti în toate apele teritoriale!
ALEX: Da, dar ştii cum e? Stai un minut, două, trei, zece... poate-poate vine şi... timpul, implacabil, trece!
MIRANDA: Ca şi viaţa... Trece! (Zgomot de motor.)
ALEX (se ridică, dar nu era autobuzul): Alarmă falsă.
MIRANDA: Greu fără o ţigară... Domnule, (se ridică, îi întinde mâna) Miranda!
ALEX (surprins): Ce? Ah! Eu sunt... Mă numesc Alex!
MIRANDA: Ia loc, Alex!
ALEX: Interesant nume. America Latină...

MIRANDA: Nu! Miranda este şi numele unuia dintre sateliții lui Uranus... tata a fost cu ideea.

ALEX: Un visător.

MIRANDA: Poate! Şi cât mai ai de gând să aştepţi?

ALEX (ia loc): Nu ştiu! Poate aştept să văd câtă răbdare am... ca s-aştept!

MIRANDA (ironică): Din puţul gândiri. Adânc... filosofic! Şi autobuzul, de fapt, este doar un motiv... Unul superfluu... Ineficient, adică.

ALEX: Ştiu ce înseamnă superfluu! (Sună mobilul Mirandei.)

MIRANDA: Da, tati! Nu, nu mai întârzii mult, sunt aproape. Voi, culcaţi-vă, totul este ok cu mine! Te pup. Pa! Şi eu te iubesc! Somn uşor! (Închide.) Era tata.

ALEX: Eu, în locul lui, îmi făceam griji...

MIRANDA: De ce? Eşti periculos? Ai scăpat de undeva?!

ALEX: Domnişoară!

MIRANDA: Iar te îmbăţoşezi? Şi nu mai trece nimeni să-mi dea o un foc...

ALEX: Şi eu am fumat... În anul întâi... Mai mulţi colegi am făcut tâmpenia asta, ne-am apucat de pacostea asta ca să ni se formeze vocea... Să avem un timbru grav... Mai ales fetele.

MIRANDA: Ce prostie e asta!? Cum adică... să-ţi facă vocea gravă? Eşti procuror, judecător...

ALEX: Actor...

MIRANDA (izbucneşte în râs): Actor!?

ALEX: Râzi, râzi, că de-asta mai sunt buni actorii în ţara asta! Fie că-i tânăr, că-i prea tânăr, fie că-i bătrân, că-i prea bătrân... Acum, lumea face performing arts prin cluburi... Cică e teatru?!

MIRANDA: Show-uri de improvizaţie, stand up comedy... Sunt un compromis. Bine că sunt şi astea. Tinerii, trebuie şi ei să trăiască... Ca şi la Drept, ca şi la alte facultăţi, şi la voi, la Teatru, este o inflaţieee...

ALEX: Just. Dar talentul nu poate fi decât unul: aptitudinea deosebită a actorului de a răspândi harul criptului dramatic către inima şi sufletul spectatorului sau telespectatorului şi de a fixa, odată pentru totdeauna, arta ca plus valoare intelectuală...

MIRANDA: Oau! Daţi-vă de la geamuri!!! Am crezut că glumeşti! Dar tu chiar eşti actor... Până la proba contrarie, cel puţin, unul cu diplomă.

ALEX: Poţi fi cât de sarcastică vrei. Nimic nu mă mai atacă.

MIRANDA: Ar trebui! Ori nu e ora potrivită?!

ALEX: Poate că ar fi potrivit pentru dumneavoastră să chemaţi un taxi... Să nu se impacienteze părinţii.

MIRANDA: Acum, nu ne mai tutuim? Păi, acelaşi lucru îl poţi face şi tu. Ce te reţine?

ALEX: M-am ambiţionat. Vreau să văd după cât timp îmi vine autobuzul...

MIRANDA: Ambiţia asta a ta ar putea fi canalizată mai bine... către ceva concret. Ţi-a venit bâţu' pe maşina ăsta.

ALEX: Autobuzul nu este un obiect lipsit de importanţă... Este mai mult decât un morman de fiare, cauciucuri şi sticlă...

MIRANDA: Uimeşte-mă!

ALEX: Autobuzul nu este doar un mijloc de locomoţie...

MIRANDA(ironică): Ai, nu spune?!

ALEX: Autobuzul este un loc unde foarte mulţi pensionari, oameni singuri, socializează... Îşi caută preopinent sau camarad pentru dialog. Se leagă de orice pentru a intra în discuţie cu cineva... Îmi place să-i urmăresc sau să văd reacţia celor din jur...

MIRANDA: Te ajută în profesie...

ALEX: Şi asta. Dar mă uit la ei cu înţelegere, aş vrea să pot face mai mult pentru ei... Copiii, probabil, au treabă, sunt la serviciu sau...

MIRANDA: Sunt la muncă în Spania, în Italia, în Anglia...

ALEX: Sau în „state”.

MIRANDA: Da, autobuzul este un... un mijloc de socializare, dar la ora aceasta ai putea fi numai tu în el... Ş-atunci?

ALEX: Doar eu cu mine. Introspectiv.

MIRANDA: Cu tribulaţiile tale fără de sfârşit. Probabil şi cu personajele pe care visezi să le joci... Tu cu tine.

ALEX: Se întâmplă de foarte multe ori. În fond, şi monologul este tot o formă de dialog... Rugăciunea, şi ea, tot un dialog...

Tatăl nostru

Care eşti în ceruri

Sfinţească-se numele Tău

Vie împărăţia Ta

Facă-se voia Ta...

MIRANDA: Precum în cer aşa şi pre Pământ

Pâinea noastră cea de toate zilele

Dă-ne-o nouă astăzi

ALEX: Şi ne iarta nouă greşalele noastre

Precum şi noi iertăm greşiţilor noştri...

Da, ne raportăm şi suntem într-un dialog cu divinitatea!

Monologul adresat, monologul interior, fluxul conştiinţei... Solilocviu. Solilocviul celebru al lui Hamlet, bunăoară!

MIRANDA: Voi, actorii, riscaţi să trăiţi în lumi paralele! Iar, uneori, chiar să vă rătăciţi, precum, odinioară, cretanii în labirintul lui Dedal...

ALEX: Iar eu aş putea fi... minotaurul?! Ia uite, domnişoara ştie... Ai auzit de Dedal, de Minos, de...

MIRANDA: Acum, mă faci proastă?

ALEX: Iartă-mă! Dar ce om normal la cap şi-ar putea închipui că o domnişoară, educată şi cu un chip angelic, ar putea să se rătăcească la această oră înaintată din noapte, într-o staţie în care nici măcar autobuzul nu mai vine?!

MIRANDA: Este, trebuie să recunosc, o întrebare logică. Logică pentru că de la 1 mai s-a modificat traseul... De-o lună şi jumătate, p-aici nu mai trece nicio maşină.

ALEX (intrigat, se ridică): Cum aşa? Păi, aici, nu este nimic afişat...

MIRANDA: Copiii... or fi luat anunţul. Era o plăcuţă pe stâlp.

ALEX: Ş-atunci, dumneata... de ce...

MIRANDA: Aveam nevoie de un foc, de aceea am... O ultimă ţigară înainte să intru în casă. Nu fumez acasă, îl supăr pe tata. El crede că m-am lăsat... Nu reuşesc...

ALEX: Prietenii, ambianţa, job-ul... Şi eu? Eu am stat ca un prost, să aştept ce?!

MIRANDA: Chemi un taxi...

ALEX: La-ş chema...

MIRANDA: Eşti lefter! Ţi-ai băut toţi banii.

ALEX: Observaţia ta este foarte corectă. Mai ales când aceşti bani... toţi româneşti, sunt de pe-o zi pe alta.

MIRANDA: Abonament ai? Asta, ca idee...

ALEX: De două luni merg... „moca!”

MIRANDA: Moka espresso. (Se amuză.) Eşti în labirint, frate!

ALEX: Iarăşi cred că observaţia ta este de bun simţ. Pe vremuri mai era una care făcea astfel de observaţii pertinente: „mama Omida”. Cică ghicea asta şi ce n-ai făcut...

MIRANDA: De rămâneai fără bani, fără maşină, fără casă... Mulţam de analogie!

ALEX: Lume necăjită, traumatizată pishic... Capitalism brambura! Haos... Cu plăcere!

MIRANDA: Mda! Şi care-i deal-ul?

ALEX: Păi, pot eu singur să schimb lumea?! Să îndrept neajunsurile?

MIRANDA: Voiam să te întreb, ce faci acum?

ALEX: Acum?! Stau de vorbă cu o reprezentantă de seamă a sexului frumos şi mă întreb cum de n-a fugit până acum?!

MIRANDA: Acum, dacă tot te-am întâlnit... Ţigara e problema cea mai mare.

ALEX: Tu... cu ce te ocupi? Adică, ai vreun job?

MIRANDA: Mă întrebi ca să socializăm sau chiar te interesează?! Un job, da! Stai un pic... (Miranda se întinde pe bancă.)

ALEX: Ce vrei să faci!?

MIRANDA: Să mă întind... ca să mă destind. Stai, omule! Unde te duci?! Vreau să-mi pun capul în poala ta... (Se aşază comod cu capul în poală.) Sper să nu mă strângi de gât!

ALEX (cu mâinile întinse pe spătarul băncii): Ca să... Bine, dacă tu... Şi dacă vine cineva şi ne vede?

MIRANDA: O să spună că suntem doi îndrăgostiţi, eventual ciudaţi, care stau de vorbă într-o staţie unde nu mai vine şi de unde nu mai pleacă nimic.

Da, am un job. Am terminat ASE-ul, am vrut s-o bucur pe mama, ea este economistă şi... În fine, mie nu mi-a plăcut. De vreo doi ani am început un business care îmi ocupă foarte mult timp şi mă pasionează foarte tare. Fac bijuuri, am un site şi vând bijuterii realizate din tuf vulcanic de Ecuador, din agate şi din alte pietre semipreţioase... din inox, lemn sau chiar din piele...

ALEX: Frumos! Este foarte important ca business-ul să se intersecteze cu pasiunea. Ies lucruri mişto. Şi merge? Adică, ai piaţă? La noi, lumea se cam fereşte de afacerile şi magazinele on-line...

MIRANDA: Îţi dai seama, la început a fost extrem de greu, dar părinţii m-au susţinut... Mai ales tata.

ALEX: Taţii cu fiicele şi mamele cu băieţii, e firesc.

MIRANDA: Mda, dar poate şi faptul că el este artist, asta să fi contat.

ALEX: Lucrează în branşă, e artist plastic?

MIRANDA: Nu, nu... De vreo cinci ani s-a pensionat. Cum spuneam, a mers greu la început, dar cu multă muncă şi imaginaţie... har, Domnului, a început să se mişte treaba. Acum o lună, am prins un contract cu o firmă germană, eu le fac, iar ei le vând sub brand-ul lor. 100.000 de euro...

ALEX: Ooo....

MIRANDA:O!

ALEX: O sută de mii...

MIRANDA: Da, dar aici intră şi materialele, manopera, plus salariile celor trei angajaţi... Cu ce mai vând pe la târguri ocazionale, pe net sau pe la cunoştinţe şi prieteni... Nu mă plâng!

ALEX: Felicitări!

MIRANDA: Sunt o tipă ambiţioasă. Vreu să transform numele de Ţintescu într-un brand de referinţă...

ALEX: Vezi că ai un ideal?! Nu se poate trăi altfel! Trebuie să ai o ţintă... Ţintescu... Ţintescu?! Am avut şi eu, în ultimii doi ani de facultate, un profesor care se numea Ţintescu... Da, maestrul

Ţintescu, făceam cu el improvizaţie şi mişcare scenică...

MIRANDA: Regizorul Horea Ţintescu, tatăl meu.

ALEX (siderat, se ridică brusc): Po... Poftim?! Extraordinar!

MIRANDA: Atât de extraordinar încât riscam să-mi sparg capul de bancă. Anunţă şi tu când o iei razna! Ce este atât de extraordinar?! Omul a fost, la rândul lui, pasionat de această frumoasă meserie: pedagogia teatrală. Prin mâinile lui au trecut zeci de generaţii...

ALEX: Dar... Miranda, omul este... dumnezeiesc. De la el am învăţat aproape tot ce ştiu. Maestrul avea o gentileţe a cuvântului, a gestului tandru-profesoral, avea o mare pasiune de a-i iniţia pe tineri... Un dascăl adevărat. Teatrul românesc a vut parte de oameni minunaţi...

Sărut mâna, domnişoară. Mulţumesc că mi-ai adus aminte de acest mare om. Felicitări! Ai un tată cum rar mai găseşti...

MIRANDA: Mda, sunt mulţumită de el, nu m-am gândit să-l schimb...

ALEX: Şi această ironie... Ironia aceasta...

MIRANDA: Această ironie sau ironia aceasta, chestie de topică. Foarte importantă în construirea unei replici curgătoare... Tu ştii mai bine. Dar aşează-te la loc, că mi se duce naibii sternocleidomastoidianul!

ALEX: Maestrul Horea Ţintescu... Fantastic!

MIRANDA: Vezi? Şi spuneai că tutunul nu e bun?! Dacă nu opream să cer un foc...

ALEX: Cu maestrul Ţintescu am construit multe personaje la Studioul Casandra...

“Astfel dar az-dimineață, conița mea, pe la șase ceasuri, mă întorc acasă, la Didina; bat în ușe, se scoală somnoroasă și-mi deschide. Era încă întunerec; aprinz lumânarea... Dar, când viu prea târziu, e totdeauna supărată și-ncepe să mă certe... Acuma nu zice nimic: se-ntoarce, pardon, cu fața la perete și tace. Zic eu (Mița plictisită s-a sculat și se plimbă) în gândul meu: e supărată... s-o las să doarmă; când o vedea mâine c-am câștigat trei poli, îi trece... Dau să mă dezbrac și văz jos lângă mescioară două hârtiuțe. M-aplec — cum le-am văzut am simțit un fior rece, — m-aplec, le iau: ce era? Un bilet de abonament la frizăria model a lui dom’ Nae Girimea...”

MIRANDA: Stai jos, Pampon! Aici nu suntem în „D’ale carnavalului”... (Îşi reia poziţia pe bancă.)

ALEX: Ai ghicit!

MIRANDA: Unde crezi că mi-am petrecut toate vacanţele?! În culise, lângă tata.

ALEX: Şi cum de nu te-a cuprins catharsisul? Să te purifice, să te înalţe... (Se ridică în picioare, se agită în jurul băncii.)

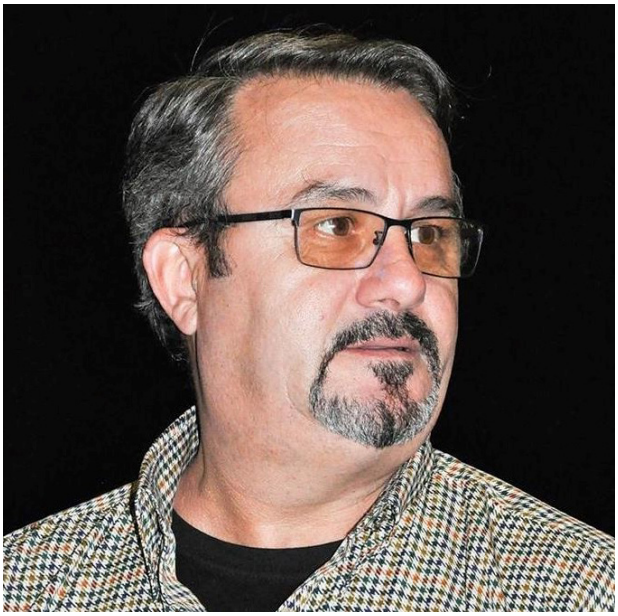
MIRANDA (se ridică în şezut): Mai stăteam şi la balcon, la unele spectacole. Doar până acolo am reuşit... N-a fost să fie! L-am văzut pe tata cât de mult se consuma. Cum venea după fiecare repeţiţie livid, tras la faţă, fără glas şi cu vreo trei kilograme în minus... Stătea câteva ore până îşi revenea. Adormea abia spre dimineaţă.

ALEX: Aşa este! E un consum nervos fantastic... Să intri în pielea personajului, să-i simţi fiecare cută a eului său, să-l faci să vibreze sub ochii privitorilor... Să-i dai ceva din tine, din emoţiile şi trăirile tale... Să transmiţi toată energia... Puţin înţeleg cât de profund şi chinuitor-minunat este acest târg pe care l-am făcut cu arta dramatică! Foarte puţini, dar cei care înţeleg şi ne iubesc, merg cu noi de mână la altar... Este precum o ceremonie de căsătorie în grup oficiată în Catedrala Oamenilor Îndrăgostiţi de Frumos...

MIRANDA: Frumos! Mi-a plăcut asta! Tu scrii şi poezie?

ALEX: Se mai întâmplă... Rar. Dar nu-s... Adică, n-aş spune că este chiar poezie...

(continuare în numărul viitor)

Nicolaie Tony DINCĂ

MISTER LICURICI

(interviu imaginar)

Dragii mei cititori, azi vă voi prezenta un interviu realizat cu marele și renumitul influecer de pe rețelele de socializare cunoscut îndeobște sub numele de Mister Licurici. M-am gândit că ar fi interesant de știut modul cum s-a lansat pe piață, evoluția lui de până acum și ce planuri are pentru viitor, așa că l-am contactat, l-am intervievat și iată ce a ieșit:

Reporter: Bună ziua, Mister Licurici!

Mister Licurici: Bună ziua!

Reporter: Scurt și la obiect – care este numele dumneavoastră real?

Mister Licurici: Mă numesc Luminel Negurici.

Reporter: Păi și de unde pseudonimul Mister Licurici? De ce Licurici și nu altfel?

Mister Licurici: E foarte simplu. Bunica mea – Dumnezeu s-o ierte!– nu a reușit niciodată să-mi spună pe numele meu de botez, adică Luminel, un fel de masculin de la numele Luminița. Ea sărmana îmi spunea invariabil Licurici pentru că începuse să uite și, ori de câte ori voia să mă strige, întrucât nu își aducea aminte numele meu, care suna ciudat pentru ea, asocia numele cu lumina și îmi spunea cum știa ea, adică Licurici. Și de aici numele de influencer, la care am mai adăugat eu particula Mister ca să pară mai interesant.

Reporter: Adică după părerea bunicii dumneavoastră v-ați fi numit Licurici Negurici?

Mister Licurici: Ha, ha, ha!... Da, cam așa ceva.

Reporter: Sunteți deja cel mai renumit influecer cu milioane de vizualizări zilnice, cu fan-cluburi, cu mulți bani câștigați, cu faimă șamd. Ați căpătat practic statutul de vedetă. Ne puteți spune cum a început cariera dumneavoastră fulminantă? Care au fost primele postări, practic cum ați debutat?

Mister Licurici: Sigur! Cu mare drag. Totul a început acum trei ani când am căpătat, de nu știu unde, o frumoasă și sâcâitoare scarlatină și am fost nevoit să stau izolat în camera mea. În afară de mâncărimile specifice bolii mă deranja foarte mult acea formă de izolare și simțeam nevoia să fac ceva care să mă scape de plictiseală, să mă scoată din acea stare. Atunci am aprins prima oară camera video a tabletei pe care mă jucam și m-am înregistrat în timp ce aprindeam un chibrit. Vă mărturisesc că am înregistrat acea mișcare foarte simplă de aprindere a chibritului mai mult în glumă, pentru că nu mă gândeam eu că ar exista cineva pe lumea asta care să nu știe cum se aprinde un chibrit. Ei bine aveam să constat că mă înșelasem.

Reporter: Ați primit like-uri?

Mister Licurici: 35 de bucăți în primele zece minute de la postare. Și în plus zece comentarii cu textul „Extraordinar!”, nouă comentarii cu textul „Felicitări!”, șase comentarii cu textul „Habar n-aveam!” și trei comentarii cu textul „Mai vrem de-astea!”. Până a doua zi am primit peste 500 de like – uri, shar-uiri nenumărate, o grămadă de alte comentarii de felicitare și gif-uri asociate. Vă dați seama cât de mult mă înșelasem?

Reporter: Pe urmă?

Mister Licurici: A doua zi am revenit cu a doua postare în care le-am spus „ Astăzi vă voi arăta cum se bagă pe mână corect o mânușă cu cinci degete!” Am derulat acțiunea respectivă cu răbdare în fața camerei video și am postat-o pe internet. A fost o explozie de comentarii de felicitări, de like-uri, de shar-uri, cel puțin dublu față de ziua anterioară. Ei bine asta ma încurajat și am continuat să postez în fiecare zi

câte o acțiune simplă pe înțelesul tuturor, chiar și după ce am scăpat de scarlatină. Îmi amintesc că după un timp am început să primesc cereri cu privire la ce ar dori urmăritorii mei să vadă. Dintre cele mai colorate și cele mai năstrușnice. De exemplu cineva îmi cerea să prezint cum se ascute un creion cu ascuțitoarea, altul –cum se aprinde becul de la întrerupător, altcineva îmi sugera să postez cum se pune în funcțiune un duș, dar cea mai tare propunere a fost să arăt de care parte se ține un ciocan atunci când batem un cui în perete, pentru că zicea persoana respectivă că are mai mulți prieteni care susțin variante diferite cu privire la prinderea în mână a ciocanului și voiau să-i lămuresc eu. Atunci mi-am dat seama că sunt foarte mulți... ignoranți sau... neștiutori pe lumea asta.

Reporter: Vă feriți atât de delicat să le spuneți de-a dreptul proști.

Mister Licurici: Vă dați seama că nu-mi permit acest lux, întrucât ei sunt publicul meu plătitor, clienții mei cum ar veni. Dacă nu ar exista ei, postările mele nu ar mai avea niciun efect.

Reporter: Ați simțit vreodată că sunteți imitat?

Mister Licurici: O, da! Ba chiar de mai multe ori decât puteam să-mi închipui eu că se poate întâmpla acest lucru. De exemplu odată, din grabă am apărut în postare cu tricoul îmbrăcat pe dos. A doua zi prin oraș majoritatea tinerilor purtau tricourile întoarse pe dos. Altă dată am testat piața și am apărut încălțat cu pantofi sport de aceeași marcă, dar de culori diferite. A doua zi foarte mulți tineri purtau încălțările la fel. Atunci mi-am dat seama că demersul meu are și o latură periculoasă. Mai ales că trecusem deja de 3 milioane de urmăritori. Dar nu am fost singurul care a realizat acest aspect. Ochii din umbră erau și ei vigilenți la evoluția mea și atunci am început să primesc telefoane cu variate oferte bănoase de la tot felul de entități.

Reporter: De unde anume, dacă ne puteți spune acest lucru?

Mister Licurici: De peste tot, de la reprezentanți ai partidelor politice, la oameni de afaceri, ONG-uri, și chiar reprezentanții unor instituții specializate de stat. Cu unii colaborez încă iar pe alții i-am refuzat subtil, pentru că sunt domenii în care nu vreau să mă bag.

Reporter: Ați primit și propuneri nelalocul lor, ca să le spunem așa?

Mister Licurici: Oho, destule chiar! Unii, de exemplu mi-au cerut să susțin cauza LGBT contra unei sume destul de mari, alții mi-au cerut subtil să critic Biserica Ortodoxă, unii mi-au cerut să-i critic pe ruși, alții să-i paradesc pe ucraineeni, iar niște zgubilitici mi-au cerut, tot pe bani foarte mulți, să susțin cauza gândacului cafeniu de pe Valea Jiului care ar fi în pericol dacă s-ar pune în funcțiune niște hidrocentrale de acolo, care sunt gata de a produce energie electrică. Ce treabă am eu cu gândacii? Mă mir că nu m-au rugat să le arăt cum se dresează purecii sau libărcile.

Reporter: Bănuiesc că i-ați refuzat pe foarte mulți.

Mister Licurici: Bineînțeles că i-am refuzat pe toți. Am suficienți bani obținuți de pe urma urmăritorilor mei care sunt abonați la canalul meu, de așa natură încât să-mi permit orice îmi doresc și să pot refuza colaborările care nu mă interesează.

Reporter: Vă e teamă de ceva pe viitor?

Mister Licurici: Sincer, îmi este teamă doar de faptul că mulți dintre urmăritorii mei vor alege școala sau alte surse alternative pentru a învăța și a se informa și în felul acesta nu vor mai fi interesați de serviciile mele.

Reporter: Și, dacă s-ar întâmpla așa, ce ați face?

Mister Licurici: Cu siguranță m-aș înregimenta liniștit într-un partid politic, în oricare dintre ele, unde este nevoie de oameni carismatici și cu experiență care să poată manipula mințile susținătorilor cvasifanatizați și chiar și pe ale multor electori încă nehotărâți. Din câte oferte am primit eu de-a lungul timpului, mi-am dat seama că se plătește foarte bine în domeniul ăsta.

Reporter: Cu alte cuvinte practic aveți viitorul asigurat.

Mister Licurici: În mod sigur.

Reporter: Vă mulțumesc mult pentru interviul acordat și vă urez succes în continuare.

Cam asta a fost dragii mei. Vă las pe dumneavoastră să trageți concluziile.

Florin DOCHIA

[Totul se întâmplă]

Totul se întâmplă înăuntru,
acolo este o grădină de legume
mărginite de răzoare cu flori,
e locul în care te refugiezi
ori de câte ori se anunţă
furtuni iscate din senin;
este evident că preferi
furtunile mângâietoare ale nostalgiei,
furtunile domoale,
leagăne pentru memoria trupului
pe când sufletul doarme fără vise,
norii sunt casa ta,
casa fulgerului ce aprinde zborurile
şi le face cenuşă,
până când totul înfloreşte
şi rapiţa te răpeşte,
şi mazărea te răpeşte,
rostopasca şi corolele galbene ale castraveţilor
te înfăşoară în dragoste,
apoi macii, rozele, tuberozele,
lanosele şi crinii te îmbată,
toate o fac deodată,
şi înlăuntrul te abandonează indiferent
locului în care nu se întâmplă nimic
şi de la care aştepţi totul.

[Cenuşiul]

Cenuşiul deschide porţile raiului,
doar el are cheia;
toate culorile sunt inerte,
au nevoie mereu de un impuls ca să existe.

Nonculorile sunt cele vii,
ele împing lumea înainte,
înţelegi?

E ca la tenis,
mingea este esenţa mişcării,
ea trece fileul şi iscă întâmplări,
iscă reacţii, surprize,
nu rachetele,
nu jucătorii,
ai văzut?
Precum în finalul filmului Blowup,
al lui Antonioni,
cu David Hemmings şi Vanessa Redgrave.

Tu îţi imaginezi că albul strigă la negru,
iar negrul răspunde cu un cântec
şi sunetul cenuşiu al dialogului pluteşte în aer,
zboară chiar,
dăruieşte un fel de viaţă
şi deschide porţile raiului;
acum poţi intra şi tu, iubito,
cu toate culorile inventate de tine,
care îmi vor lumina grădinile.

[Ce noapte]

Ce noapte!
Ce noapte!
Luna e plină de mândrie,
săgetează cupidonii unul câte unul
cu razele sale proaspete,
înfloresc grădinile, ceru-i fără grindă,
va cădea albastru, rece în oglindă.

Ce noapte, băieţi, ce noapte!
Ce şoapte, fetelor, ce şoapte!

Urmează să comandăm un răsărit proaspăt,
la pachet,
curierul o să bată la uşă,

o să rezeme bicicleta de zid
şi o să strige:
luaţi câinele de pe mine!
Noi nu avem câine, nu avem câine –
dar asta e replica lui când vrea bacşiş.
Altfel, e doar o fantasmă, o biată fantasmă,
magazinul zorilor a dat faliment,
bicicleta se va sinucide,
noi vom spune:
ce noapte, ah, ce noapte!
Ne vom iubi amintirile,
vom sfâşia fără milă paginile viitorului,
prima şi ultima noapte nu se vor sfârşi vreodată.

[Cum se]

Cum se spune corect:
cu faţa la perete sau cu spatele la zid
atunci când ai rămas singur cu tine însuţi
şi drumul spre nicăieri
e blocat de un accident stupid?

Plutonul de execuţie ia micul dejun,
ar trebui să profiţi
şi să te arunci într-o insomnie perpetuă,
dar neantul e orb şi-i atât de departe.

Stai cu faţa la perete şi cu statele la zid,
deasupra coridorului cerul se întunecă,
ascunde luna albastră a lui Willie Nelson.

Ia-ţi umbrela,
va porni o ploaie de octombrie.

[Băteai câmpii]

Băteai câmpii cu Duchamp,
te împingea pe scări
scări
scări
scări,
se amuza că rochia ta era doar o iluzie,
fără să observe că înlăuntrul ei
nu era nimic
nimic
nimic
nimic,
nu era nimeni
nimeni
nimeni
nimeni,
erai demult plecată cu altul,
erai îndrăgostită,
erai femeia de fum,
povesteai despre trecutul mării,
în şoaptă,
la urechea unui vârf de munte,
erai adierea verde
deasupra torentului posibil
între arborii tineri,
arborii bătrâni erau demult cherestea
pentru scara pe care coboară
un nud amuzant de Duchamp.

[Red shiraz]

Tu soarbe vinul, goleşte cupa,
soarele apune oricum,
nimeni nu vine, nimeni nu pleacă,
îngheaţă clipa într-un acum.

Tu soarbe vinul, lasă-l să curgă
lin în artere de scrum,
somnul cu vise-i somn cu uitare,
nu are spre mâine vreun drum.

Tu soarbe vinul, bucură-ţi gândul
cu flori transparente de fum,
într-o tăcere fără culoare,
într-o grădină fără parfum.

[În sala de așteptare]

În sala de aşteptare smartfonul vorbeşte singur
sau cu ambalajul de plastic aruncat pe jos:
mi-au plăcut biscuiţii tăi, erau cu mac!
nu ştiu de unde le scoate, e greu să înţelegi inteligenţa artificială,
mai ales când e de capul ei,
uitată pe bancă de vreun turist romantic,
în noaptea asta nu mai trece niciun tren,
deci şansa de fi salvat e nulă,
îl iau şi îl arunc în coşul de gunoi reciclabil,
acolo are cu cine face conversaţie.

Adrian SUCIU

STELE CÂT ROATA CARULUI

De ani întregi, n-am privit pe nimeni.
Dacă privesc pe cineva, mă încovoaie mila
și mă simt ca o femeie după primul ei chiuretaj.
De ani, cu pleoapele trase, sufăr de-o milă care se tot
întinde. Să te cutremuri dacă ți se pare că mă uit la tine:
eu nu privesc decât morți și îngropați!

De ani întregi, n-am vorbit nimănui. Cuvintele mele
sunt toate cu litere mari cât piroanele. Dacă ți se pare
că auzi ceva din ce nu spun, să te uiți cu grijă la tine,
de sus până jos: eu nu vorbesc
decât răstigniților, leproșilor și lepădaților!

Mi-e dor de fratele meu geamăn pe care-l întrebam,
în burta mamei, înainte să-mi scald mâinile
în sângele lui, dacă există viață după naștere.

Purtând în suflet semnul lui Cain, rătăcesc
printre oameni orb, tăcut și flămând.

Ce ne facem cu viața asta noi care nu murim vreodată?
Câți fii și câte fiice poți îngropa până se usucă mâinile
și se întunecă mintea? Ce vom pune pe masă noi
care cerem moartea ca pe o vacanță la nesfârșit amânată?

Spânzurătoarea e destinul nostru. Numai de-acolo,
de sus, poți vedea stele cât roata carului
strălucind peste munți. Aproape vii, sacagiii tristeții
se-ndreaptă spre însetații orașului. În munți,

copiii ce râd sunt lepădați de mamele lor iar cei care plâng
sunt încoronați cu spini la aniversări.

Spânzurații din munți se pogoară la fiecare
slujbă de duminică și vorbesc de-ale lor. Dacă-i auzi
și tot ți se pare că mâinile tale sunt curate de sângele
fratelui tău, tare ești mic și prost...

CÂNTEC DE BEŢIE

Tocite-s armele cu care
Gândeam să fac războiul iar din şea,
De-o rup, din pielea-mbietoare,
Belşug de vin ori de rachiu pot bea.

Văd hanul trist cum se-nconjoară
De noaptea tristă ca o catifea.
Pe două rânduri, aşezaţi să moară,
Beţivii plâng femeia din ulcea.

Intru în han râzând deodată
Şi trist. Cu-aripe palide şi mari.
Iară hangiţa blestemată
Mi-aduce în carafă doi canari.

Cum să mă-mbăt de zburătoare?
Întreb cu ciudă când în hanul trist
Se-opresc beţivii din cântare
Şi pare că se răstigneşte Crist.

Îngheaţă vinul alb în cană
Şi văd, uimit, că păsările vii
Sunt ochii mei roşiţi de rană
Privind de-a lungul meselor pustii.

UN PORTOFEL CU CEVA MĂRUNȚIȘ ÎN EL

Viața asta e o adăpătoare pentru flămânzi. Simfonie
pentru surzi. Morfină pentru cadavre.
Supraviețuiești unui lung șir de morți. Privești

pozele lor, care se tot înmulțesc
și știi exact cine ești, de unde vii și încotro mergi.

Marile iubiri pe care le cântă poeții
sunt focuri de paie și cerul
doar un portofel cu ceva mărunțiș în el.

TEHNICĂ DE UITAT

Trupul începe
să fie ciudat. Cresc ramuri din el, ramuri cu fierăstraie
care-l ciopârţesc până primeşte fiecare bucăţica lui,
ca un breloc ori ca o pasăre mică.

Trupul a devenit sfios, o simplă tehnică de uitat
pe care n-o bagi în seamă şi zici
că e uşor de-nvăţat. Dar nu e.

Te-aş purta pe braţe dintr-un spital în altul.
Dar răutatea oamenilor şi moartea ne vor găsi
peste tot.

Dacă întreabă Dumnezeu de noi, să-i spui
că suntem bine şi facem bine.

PETRECERE CU MORFINĂ

Canceroşii sunt hristoşi anonimi
care nu vor învia a treia zi. Ei nu se vor mântui
în saloanele cu miros de nichel ci în camera frigorifică
unde nu e durere şi întristare. Cine nu a mângâiat
cancerul şi nu a stat cu el în pat nu va pricepe acestea.
Cine nu l-a îmbrăcat şi nu l-a pieptănat
ca pe o păpuşă târzie nu va pricepe!

Atâţia hristoşi anonimi prin saloane încât Doctorul
se va îndura şi va aşeza morfină
în fiecare mână chircită. Va fi o mare petrecere cu morfină,
paştele oncologic, ziua de apoi a puroiului şi biopsiei.
Un armaghedon mic sub lămpile albe din tavan.

Să nu cumva să lipsim, căci Doctorul ne aşteaptă!

Ion ANDREIȚĂ

Între două bătăi de aripă

Între două bătăi de aripă
Să fie răgaz?
Să fie risipă?

Bulz de polen,
Clinchet de lună,
Între două bătăi de aripă?

Ispită?
Pierdere?
În dulcea clipită?

Mor sori,
Nasc sori,
Lumi de stele alai,
Fără de pripă –
Între două bătăi de aripă

Corola de minuni
Umple misterul
Cu vraja ne-nţeleselor
Eresuri –
Între două bătăi de aripă

Încordare şi rod,
Prinos minunii de-a fi;
Fie şi-o clipă –
Între două bătăi de aripă?
Pleoapă pe pleoapă,
Ochiul desferecă
Pânza de-ntuneric a zării
Germinând constelaţii

Ademenirea
Cutreieră timp,
Întinde spaţii,
Ecoul se-ntoarce
Cu noi gravitaţii…

Între două bătăi de aripă
Să fie răgaz?
Să fie risipă?

Clipa şi infinitul

Între două bătăi de aripă
Universul ne priveşte o clipă

Rânduind ce este de rânduit
Între clipă şi infinit

Mustrare

Între două bătăi de aripă,
Pământul, fiinţă vie,
Ne mustră pentru o clipă –
Vinovaţi de atâta risipă
A tot ce nu mai poate
Să-nvie.

Muzica sferelor

O!
Ce frumos cânta Universul!
Cu toate instrumentele-n percuţie!
Rostogoliri de sunete divine –
Inedit şi adiţie

O!
Ce frumos cânta Universul!

Timpul călătorea de neunde
Spre unde
În extazul perfectei armonii,
Crengi stelare îşi scuturau floarea
Luminii aurii

O!
Ce frumos cânta Universul…

Plânsul fetelor lui Lot

Pe-o vatră de pietre,
Pe-o vatră de vânt,
Plâng două fete,
Plâng murmurând

Mâna pe pântec
Lunecă lin –
Plâns şi descântec,
Zâmbet şi chin:

„Adă, Doamne, foc şi pară
Să plătesc pentru ocară

Adă, Doamne, fier încins
Să plătesc pentru ce-am prins

Plod de fată cu-al ei tată,
În beţie frânţi odată

Adă, Doamne, lănci şi-mpunge
Pântecul de mi-l străpunge

Du-mă, Doamne, înapoi
Ca să mor acas' la noi

Cum muriră toatele
Fetele-suratele.

Înserare

Şi dacă beau,
Ce-ţi pasă ţie?
Şi de mă sting,
Ce-mi pasă mie?

Această candelă
De ceară
Nu eu aprins-am
Prima oară

Cu flacăra-i
Insinuantă –
Mă înserez
Pantă cu pantă.

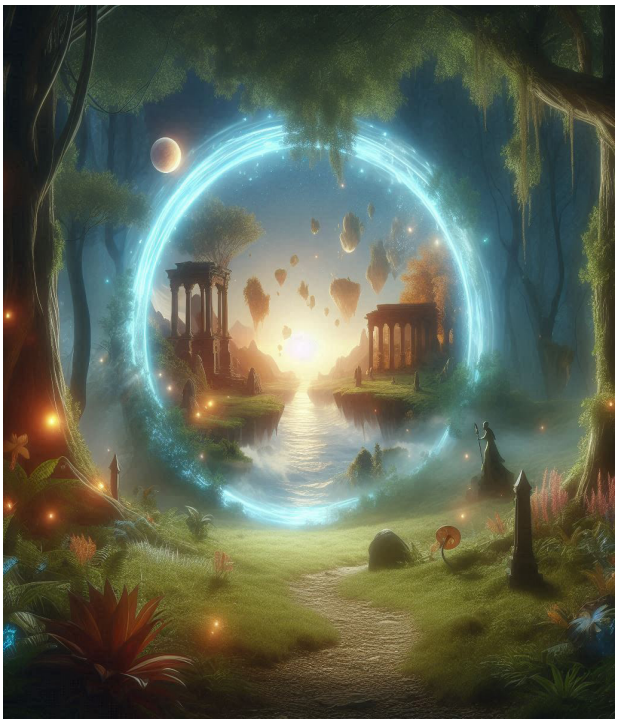

Judecata de Apoi

Între două bătăi de aripă
Ce Forţă ne smulge în pripă?

Oameni şi arbori şi gâze şi flori,
În cea mai frumoasă dintre sărbători

Întrebându-ne pe fiecare
Ce-am făcut cu ceea ce ni s-a dat la plecare?

Sodoma şi Gomora

Între Sodoma şi Gomora
Nu-i loc un fir de păr să pui –
Atâta se umplu paharul
Cu răul lumii cei dintâi

Între Gomora şi Sodoma
Un fir de aţă-a mai rămas –
Umple-l măcar c-un gând de bine,
O, lumea mea şi de pripas!

Între om, pământ şi cer

Între om pământ şi cer
Moare ultimul năier

Într-un colţ de Univers
Dumnezeu mai şterge-un vers

Şi cu creta pe tăbliţă
Desenează-o iconiţă

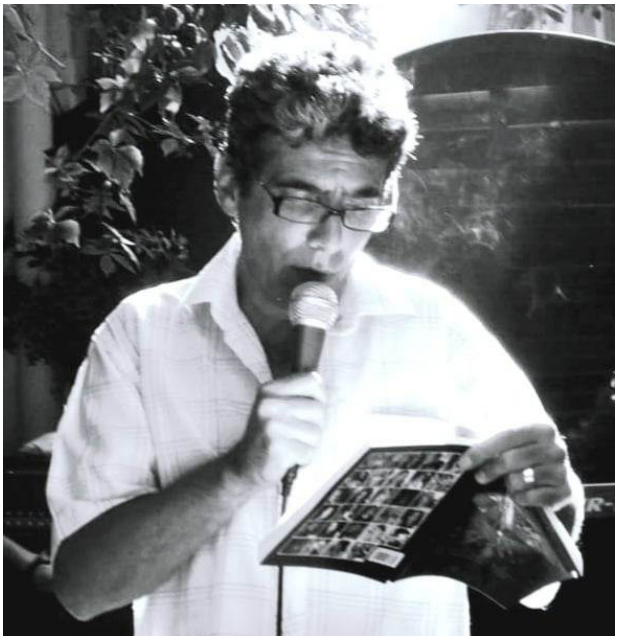
Şi-o trimite cu mult dor
Spre-un pământ mai primitor.

Sinele

Între două bătăi de aripă
Să fie răgaz?
Să fie risipă?

Sinele cum să-l mai afli
În apăsătoarea, târzie
Clipă?

Să fie nădejdea
O ancoră mare
A sufletului,
Neclintită şi tare!

Adrian PĂPĂRUZ

1.

în mintea mea
ca într-o mânăstire
locuiesc cu tine
și o sută de frici
în chilii suspendate
de cer

unele sunt bătrâne
ca și mine dealtfel
resemnate de trecerea
iminentă spre nimic

altele tinere
visează încă o apocalipsă
a durerii în silenzio stampa

e atâta liniște asurzitoare
în pineala mea
pe jumătate calcifiată
încât nicio speranță vie
nu se aude când devine lumină

prin vitraliul inimii tale

de aceea până și clopotul
sărutului tău exilat în memorii
undeva prin vesica piscis
vibrează mut
a așteptare de bigbang

azi e o altă miercuri
în care fricile mele țin post
și își tocesc genunchii
căutându-te concentric
tot mai adânc
până în suflet

eu mor demult
cu încetinitorul la maxim
iubito
și-mi fac duble
la fiecare respirație
să nu te expir
din greșeală
în dorința vreunui pelerin
îndrăgostit de tine

dar probabil tu
nu știi nimic
din toate acestea
dormi încă undeva înlăuntrul meu
pe un curcubeu pufos
și visezi un viitor
întâmplat deja ieri

dar uite
în Ochiul meu
timpul s-a spânzurat
de-a-ndoaselea
și soarele s-a furișat
în chilia mea

chiar și un inorog plictisit
și decapotabil
îmi bate surd din copită
la speranță

da...
te voi răpi din mine

și vom galopa în buiestru
spre Orion...
acum ori niciodată

2.

mi-a crescut o aripă
din umărul drept
ce dacă pare din plastic?
pot plana cu ea
până la parter
câteodată
chiar până la statuia ta
din centru

e cam mare și mi-e cam greu
s-o ascund sub tricou
iar lumea curioasă
îmi mai smulge uneori
din penele cu miros de petrol

chiar ieri
un copil m-a tras de zbor
strigând în urma mea:
uite mamă o jumătate de înger...

o dată
chiar m-am prăbușit
lovit de o înjurătură
triunghiulară nesemnalizată

e adevărat
aripa asta a mea
are și un mare defect:
fâlfâie singură după tine
iar în preajma buzelor tale
mă urcă
mai sus decât am acces

de la o vreme însă
nu mai încap
nici la mine în pat
nici în visuri nu mai am loc
căci din umărul stâng
perechea aripii

începe să facă tuleie de nailon

Doamne
din nebunia asta a mea
te întreb acum preasmerit
Tu ai cumva cu mine
vreun plan neasemuit
sau sunt și eu
un simplu smintit?

3.

când decizi
în sfârșit
așa ca un erou
de benzi desenate
că a sosit vremea
să-ți învingi demonii dinlăuntru
pe cei care te-au hăituit fără milă
încă din copilărie
să îți îmbraci armura ruginită
cu chiloții peste pantaloni

să îți ascuți sabia de lemn
pumnalul de plastic
și viteaz să le arunci
mănușa de catifea provocator
constați uluit
că ăl mai mare dintre ei
iese din tine umil
c-o năframă albă-n vârf de băț
o ramură de măslin
și te invită zâmbind
la un ursus în centru

4.

dimineața ești tristă
eu mă mint că încă nu te-ai trezit

cuvintele au mucegăit
în ibricul albastru

îți pun două cești

ninge cu liniște
în ecou
Bach alunecă pe tăceri de violoncel

astă noapte
am dat zăpada de pe inima ta
atât cât am putut

n-am mai dormit
sunt prea treaz să nu îmi pese

fericirea ta să știi că nu-i la mine
am căutat-o în fiecare noapte
după ce ai mi-ai adormit pe pieptul ruinat

nu ți-am spus
nici azi nu o voi face

cafeaua asta are gust de mâine
ieri a avut gust de azi

-amară

ochii ți s-au făcut cubici
de când ai început să mă urăști

îi amestec în ceașcă
sunt încă dulci

tu nu zici nimic
nici eu nu mai știu cine sunt

din zaț la drum de seară
zboară un blestem

deschid geamul
închid geamul

deschid închid
nu se schimbă nimic

suntem anacronici
și ce dacă?

5.

fătuca aceasta cu pantofii de tablă
caută un sudor în argon matinal
a dat de cu noapte desigur din grabă
peste un tanc la șosea parcat ilegal

viteza fuse își spuse blonda de vină
și poate tanchistul cazat la bordel
nu de șenila distrusă fatal ci de cină
îi păsa regretând cu gândul rebel

și ea rămase fără nituri la pantoful boțit
cu vopseaua sarită tocmai la șpiț
șchiopătând din orgoliu nițel cam rănit
dar altfel la cap nu avea mai nimic

sudorul era urgența cea mai dintâi
pantoful ferrari suferea din călcâi
dar unde să cate nebună fătuca
un astfel de om în orașul cât nuca?

de aceea îmi scrise cu fierbințeală:
stiharule rogu-te ajută-mă iară
iar eu mai departe pe voi cu amor
vă-ntreb dacă știți în argon vreun sudor...

6.

pe aici
prin oraşul orbilor de albastru
fiecare chip bâjbâitor de veșnicii
îți caută ochii după miros
și umbra după rostogolirea pe ziduri
ori pe cruci sau pe asfalt

ei toți
știu că exiști printre ei
lângă ei
în ei
ca o binecuvântare tolerată
a ultimului blestem
de negru galactic
și că tot ce le-a mai rămas

din amintirea azurului din curcubeu
e la tine în Ochi

de aceea disperarea
căutării de tine a atins apogeul
ca și cum iubito
dacă te-ar pipăi o dată
măcar o singură dată
pe sâni pe coapse pe neuroni
și-ar putea recupera cerul
pe care nu l-au avut niciodată
cu toată aglomerația de sfinți
din el

orbii aceștia
cred numai în albastrul tău
cu miros de fecioară extravirgină
și din genunchii lor
ți-au ridicat biserici extraterestre
în dimensiuni paralele
doar eu ți-am rămas
aproape necredincios
ca un paradox introvertit și concav

căci roșul intravenos al iubirii tale
mi-a inoculat un simulacru
de moarte artificială
în care amândoi
ne prefacem că suntem vii
doar atât cât durează
un sărut franțuzesc retro

o sodomă cu efect întârziat
ne stă ghilotină
deasupra regretelor
cu sarea pregătită
pentru eternizarea trădării
celor zece porunci

și vai
atâția orbi între noi
urlându-te
cu bastoanele albe
ucigându-se între ei

e ultima piesă iubito
din această stagiune
experimentală

a unui dumnezeu jucător
cu pretenții regizorale

următorul nostru turneu
va fi probabil
într-un oraș surdo-mut
în alt univers
unde numai șoaptele tale-toacă
vor conta

dar să nu anticipăm
încă nimic
până nu se trage cortina
pe acest oraș
unde întunericul nu înseamnă
oricum nimic...

Andrei PĂPĂRUZ

1.

mirosul dinaintea tăcerii tale

se așterne pe obrazul dimineții
firav

-o șuviță de nepăsare

ceasul bătrân al bunicii
din bucătaria edenului
merge înapoi

-poate timpul nici nu există

plouă
plouă de jos în sus
Marilyn Monroe
adăpostește toate amintirile din viitor
sub rochia ei albă

Dumnezeul tău te-a uitat
sau poate niciodată
nu a vrut sa te cunoască

și totuși mirosul tău
e în buzunarul Ceasornicarului

2.

5...

tatăl meu are o gaură în inimă
în fiecare dimineață
își aprinde o țigară
o dorință
o minciună
însă nimic nu umple golul

absolut nimic

4...

mai toarnă-mi un pahar

din viitorul tău
fă-mă să-mi aduc aminte
cine sunt

3...

mereu lipsește ceva
începea cu
și se termina cu poate

2...

trezește-te
haide
trezește-te
ți-am asortat șosetele
cu ștreangul

haide
o să întarzii la propriul spectacol
știi foarte bine că Electricianul
nu așteaptă pe nimeni

1...

în curând
vocile vor fi mai tăcute
decât un apus de miercuri dimineață
în care tatăl meu
își aprindea ultima dorință

haide

0...

3.

mi-ai dăruit degete de pianist
și un pian anorexic
îl îmbrac în feicare joi timid
“coasta stângă mai trebuie acordată”
strigă bunicul surd
din sufrageria lui Beethoven

pianul tace
simte că e gol
el nu mănâncă
el nu bea
el nu respiră
el nu iubește

câteodată mai stăm la un pahar
și-mi spune DOrul
nu m-a plăcut niciodată
se plânge că aș avea
sufletul prea larg

suntem un cuplu ciudat

4.

gravitația mea vizavi de orice
e de vină pentru căderea perseidelor
din mintea mea în ochii tăi

gândesc cu sărutmâna
doamnă profesoară în gură
la tablă gata să-i demonstrez

de ce se plictisea newton
când îi pica merele-n cap
chiar pe sânii tăi adormiți
am învățat că
două corpuri punctiforme
ca ale noastre se atrag reciproc
printr-o forță direct proporțională
cu produsul dorinței
și invers proporțională
cu pătratul distanței dintre ele
dar ceva tot nu i-a plăcut doamnei
poate sărutmâna mea
golită de conținut
sau poate sânii tăi desenați
pentru demonstrație
nu-i nimic la corigență te va cunoaște
și va înțelege că
forța ta gravitațională
se manifestă la orice distanță
dar mai ales în câmpul meu vectorial
și ar fi imposibil
să îl prind pe einstein de relativitate

atâta timp cât sunt în tine
cea mai neagră gaură a mea
din universul infinit al adolescenței

5.

simțeam că am timp
după un timp
n-am mai simțit nimic
influențele paterno-nihiliste
devorează din mine
cu pofta unui sandwich

la 04:00

freamăt de neputință
beat de neființă
atins de neatinsă
uitat de epifiză

într-un tren fără roți
fără șine
fără geamuri
fără tren
călătorind spre nicio gară

a unui oraș celebru
încă necunoscut

Nicolae SILADE

hotel belvedere

am impresia că locuiesc în istorie în comuna alexandru cel bun la 3 minute de piatra neamț de turnul berarilor la 5 kilometri de turnul lui ștefan cel mare în hotelul belvedere cu vedere spre lacul bâtca doamnei cu vedere spre dn 15 care este chiar strada petru movilă am impresia că locuiesc în istorie da la 4 kilometri de mănăstirea bistrița înălțată la 1400 ctitorie a patru voievozi

mușatini ctitorie a patru domnitori alexandru cel bun ștefan cel mare petru rareș alexandru lăpușneanu dar alexandru cel bun a fost adevăratul ctitor al acestui sfânt locaș cum scrie la pomelnic pomelnicul mănăstirii pomelnicul mănăstirii bistrița în care sunt trecuți spre neuitare cei care au trecut pe aici cei care au trecut prin această viață prin care trecem și noi acum da sunt

trecuți aici întru veșnica lor pomenire domni ai moldovei ctitori arhierei arhimandriți călugări și donatori mari dregători logofeți vornici hatmani și oșteni de frunte căzuți în lupta de la podul înalt câtă istorie în aceste nume câtă istorie în aceste cuvinte în acest pomelnic în fruntea căruia stă data leat 6915 / 1407 indictionul 15 crugul soarelui 27 al lunii 18 când a început scrierea

lui e uimitor cum se măsurau pe atunci anii dar mai ales ce făceau cei de atunci cu anii lor ca să rămână în istorie să rămână în cuvânt gândiți-vă la asta gândiți-vă bine gândiți-vă pe voi înșivă cum fac eu acum în hotelul belvedere cu vedere spre cele ce-au fost cu vedere spre cele ce sunt da și iată-mă aici pe terasă cu o bere harghita în față mașinile trec în viteză pe strada

petru movilă rulează într-un ritm infernal rulează întruna în stânga și-n dreapta [unde se grăbește lumea încotro se îndreaptă] un bmw oprește în fața hotelului și din el coboară o mândrețe de fată *mândră-n toate cele/ cum e fecioara între sfinți/ și luna între stele* se așează frumos la o masă la masa din fața mea și comandă o bere și își aprinde o țigară și telefonul sună sună

ea răspunde vorbește vorbește eu nu te-am înșelat niciodată zice ea și închide sigur s-a certat cu cineva îmi zic o privesc nu mă privește un cătălin apare brusc la masa ei [vă rog să urmăriți cu atenție secvența] eu o privesc îndelung în cele din urmă și ea mă privește printre privirile lui și chiar îmi zâmbește se ridică apoi de la masă și urcă la recepție la întoarcere mă salută

și iar îmi zâmbește eu îi răspund bucuros la salut ea însă dispare cu un jeep în noapte cu vicleanul cătălin eu mai rămân puțin *singur singur singur* ca bacovia *într-un han departe* și mă gândesc la dragoste mă gândesc la viață mă gândesc la moarte dar să vedeți a doua zi de dimineață privind de sus de la fereastră văd la terasă jos și la aceeași masă o fată singură aceeași fată

n-am scris nicio poezie de ziua poeziei

n-am scris nicio poezie de ziua poeziei nu pentru că nu mi-am putut lua gândul de la tânărul acela din gara de nord bucureşti pe care l-am văzut într-o seară căutând chiştoace în scrumiera din faţa hotelului sir i-am dat o ţigară şi mi-a mulţumit i-am mai dat una şi iar mi-a mulţumit mai ia una i-am zis şi a luat-o şi a plecat mulţumindu-mi dar pe mine mă doare mă doare şi acum

că n-am apucat să-l întreb ce mănâncă ce bea unde stă cine este un boschetar veţi spune da un boschetar cine se gândeşte la el cine se gândeşte unde doarme unde se trezeşte dacă se mai trezeşte a doua zi e doar un boschetar nu câinele pe care îl scoatem la plimbare la orele cinci dimineaţa nu pisica de rasă care toarce întruna între perne de lux am rămas încremenit cu

berea peroni în mână cu ţigara în colţul gurii am rămas încremenit privindu-l cum se depărtează de mine cum se depărtează de sine în întunericul gării de nord fără să ştie de drepturile omului de drepturile domnului de drepturile animalelor care tind să înlocuiască drepturile noastre ce dreptate ce viaţă la ce dreptate la ce viaţă să spere un boschetar care într-o altă lume într-o

altă viaţă într-o altă democraţie putea să fie om om ca şi noi nu boschetar dar poate că într-o altă lume într-o altă viaţă într-o altă democraţie a fost parlamentar şi a votat tocmai ceea ce a ajuns să fie în viaţa asta un boschetar şi lege pentru boschetari nu există ei sunt rămăşiţele umane ale omului care a uitat să fie om care a uitat că aproapele său e omul iar nu animalul nu

cartea cărţilor

să citeşti toate cărţile şi apoi să le arzi să iubeşti toate femeile şi apoi să le uiţi să mergi pe toate drumurile lumii doar ca să te întorci pe drumul tău pe drumul care duce către tine însuţi să vezi toate frumuseţile lumii şi lumea întreagă dar să te întorci în lumea ta să-ţi aduni toate gândurile într-un singur gând [că eşti soare şi lacrimă şi adiere şi pământ] să nu te mai gândeşti la

nimic [gândurile fură bucuria prezentului] iar prezentul e pururi prezent pentru cei ce-şi arată prezenţa să fii convins de asta să fii convins că eşti un cuvânt un cuvânt întrupat un cuvânt în rostire cuvântul gândit da şi dacă totul nu se gândeşte la tine de ce să te gândeşti tu la tot şi dacă nimicul nu se gândeşte la tine de ce să te gândeşti tu la nimic mai bine să asculţi de toţi zeii

şi apoi să-i aduni într-unul dumnezeu tatăl atotţiitorul făcătorul cerului şi al pământului văzutelor tuturor şi nevăzutelor şi
într-unul domn iisus hristos fiul lui dumnezeu unul-născut care din tatăl s-a născut mai înainte de toţi veci lumină din lumină dumnezeu adevărat din dumnezeu adevărat născut nu făcut cel de o fiinţă cu tatăl prin care toate s-au făcut care pentru noi

oamenii şi pentru a noastră mântuire s-a pogorât din ceruri şi s-a întrupat de la duhul sfânt şi din maria fecioara şi s-a făcut om şi s-a răstignit pentru noi în zilele lui ponţiu pilat şi a pătimit şi s-a îngropat şi a înviat a treia zi după scripturi şi s-a înălţat la ceruri şi şade de-a dreapta tatălui şi iarăşi va să vină cu slavă să judece viii şi morţii a cărui împărăţie nu va avea sfârşit şi

întru duhul sfânt domnul de viaţă făcătorul care de la tatăl purcede cel ce împreună cu tatăl şi cu fiul este închinat şi slăvit care a grăit prin prooroci într-una sfântă sobornicească şi apostolească

biserică mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor aştept învierea morţilor și viața veacului ce va să fie amin [iată doamnelor și domnilor poezia și iată marea carte a cărților]

alb de santorini

I

îmi place să am totdeauna în față o pagină albă deasupra ei cu voia lui dumnezeu pot să văd să gândesc să mă simt ca un mic dumnezeu să așez cuvinte alese din cuvintele lui cuvinte alese din cuvântul lui din care se vor naște lumi asemenea lumii din cuvântul lui creată pentru că la începutul începututilor a fost cuvântul nu-i așa dar înainte de cuvânt n-au fost necuvintele

lui nichita înainte de cuvânt n-a fost lucian blaga mut ca o lebădă înainte de cuvânt a fost cel care a rostit primul cuvânt & cel care a scris primul cuvânt pentru că niciun cuvânt nu se rostește singur și niciun cuvânt nu se scrie singur nu contează în ce limbă a fost rostit prima dată nu contează în ce limbă a fost scris prima oară pentru că turnul babel n-a fost inventat încă așa

că pot spune și eu ca feodor dostoievski [despre rusia lui] că prima rostire a fost în română și că dumnezeu a zis în română să se facă lumină și s-a făcut lumină în întregul univers și fiece popor poate spune că în limba lui a zis dumnezeu să se facă lumină și că s-a făcut lumină în întregul univers da pentru că dumnezeu n-a poruncit în ebraică n-a poruncit în latină nu a zis

fiat lux a zis doar să se facă lumină și lumină s-a făcut în întregul univers în care nu erau popoarele de acum în care nu era niciun popor pentru că omul nu fusese făcut pe vremea aceea fără de vreme [cum ai putea tu omule să știi cum să știi ce a fost înainte de facerea ta] dar dacă dumnezeu a poruncit să se facă lumină înseamnă că a văzut întunericul din jurul său da

el care vede totul a văzut și întunericul un întuneric asemenea celui din zilele de acum în care omul nu mai vede omul în care nu mai simte nimic și nu mai crede în om și nici nu mai gândește lasă inteligența artificială să-i înlocuiască inteligența fără să bănuie că aceasta îl va înlocui ok m-am dus prea departe cu gândul sper să nu vă duceți și voi că de dus ne ducem toți acolo

în locul și timpul din care am venit dar există oare un loc și un timp în care timpul și locul se împreună dacă există atunci nu poate fi decât în lumină în lumina de la începutul lumii în rostirea să fie lumină și nu poate fi decât raiul raiul din care am fost alungați din dragostea omenească spre dragostea aceea divină da pe care nu o simțim dacă nu înțelegem cea dintâi lumină

II

îmi place să am totdeauna în față imagini cu santorini [deși nu am fost niciodată acolo] am pe desktop imagini cu lumea albă de acolo o lume albă înconjurată de o mare albastră mai albastră decât albastrul de voroneț fac adesea un tur virtual privesc santorini de sus și de departe with eyes from the sky panoramele la 360 de grade sunt mai fascinante decât urcușul pe aleile

înguste de piatră pe treptele săpate în stâncă printre casele albe bisericile albe și mănăstirile albe [aici sunt mai multe biserici decât case e mai mult vin decât apă și sunt mai mulți măgari decât bărbați] și fiecare biserică are cupolă albastră mai albastră decât albastrul de voroneț mai albastră

decât marea egee poți merge printre zidurile albe înconjurat de flori albe albe albastre

și roșii poți sta la piscină în dres alb pe șezlonguri albe poți merge la restaurantele cu mese albe și scaune albe să bei un vin roșu ca sângele pe o terasă albă la marginea mării albastre poți privi răsăritul și apusul și curcubeul arcuit peste mare dar tot mai fascinante sunt panoramele la 360 de grade mai fascinant e santorini văzut de sus și de departe with eyes from the sky

III

îmi place să mă îmbrac totdeauna în alb chiar dacă hainele se înnegresc după prima purtare în lume [e oare vina mea sau vina lumii] îmi place să dorm în cearceafuri albe îmi place să mă trezesc în ele îmi plac îngerii heruvimii îmi place să fie totul alb ca o pagină albă îmi place să fie totul alb cum sunt zăpezile de la stâna de vale îmi place să mă îmbrac în alb în lumină

postarea zilei

dacă-ți mai aduci aminte e bine și alții își vor aminti de tine dar dacă îi uiți vei fi uitat iată că am zis-o nu degeaba au inventat grecii râurile alea styx lethe mnemosynne și treceau teferi și vii printre scyla și caribda cum treci tu cu o sută la oră printr-un ambuteiaj pe autostradă dar să revin la ideea mea am evoluat atât de mult încât întoarcerea ar însemna moarte am evoluat

atât de mult încât continuarea ar însemna tot moarte ce altceva vrea să spună inteligența artificială după atâtea post-uri post comunism post modernism post umanism lumea a luat-o razna pe bune și pe rele da spre rele dar ce-ar fi lumea fără tine cel care ești și ce-ar fi lumea fără mine cel care sunt parcă am trăi cu adevărat în niște povești de adormit copiii în niște povești

de trezit morții zău așa dar ia spune îți mai aduci aminte de postarea mea aia cu kim kardasian în care spuneam că *trupul său care mi-e astăzi/ cel mai dorit dintre limanuri/ va fi un biet ulcior din care/ vor bea drumeții pe la hanuri/* ei bine nu spuneam eu eu doar l-am citat pe omar khayam pe care nu-l uit nu pot să-l uit pentru că adevărurile lui sunt și adevărurile mele iar singurul

adevăr care stă în picioare [mă mai urmărești sau mă opresc aici] singurul adevăr care stă în picioare este cel de mai sus eu tocmai l-am spus dar în postarea mea de azi postarea zilei cum se spune vreau să-ți vorbesc despre lume despre lumea care trăiește în mine despre lumea în care trăim despre cerul înstelat de deasupra și despre cerul înstelat de dedesupt parcă așa

era *un cer de stele dedesupt deasupra cer de stele* da chiar așa dar asta înseamnă să fii chiar *steaua singurătății* la care visa eminescu [ai vrea tu să fii singur să fii unic să înveți să mori să învii] eminescu a învățat să moară noi trebuie să învățăm a fi shakespeare nu a știut să se-ntrebe nici să-și răspundă nu a știut e însă mai viu decât viii din ziua de azi dar ce deșertăciune

a deșertăciunilor e totul cum zice ecleziastul [*nu râde citeşte nainte*] ce frumoasă e deșertăciunea asta zic eu în care poți iubi trecerea *marea trecere* prin toate spre marele tot care este iubire doar iubire [asta nu înțelegem noi] și iartă-mă dacă postarea asta pare un eseu eu l-am vrut poezeu și când nu vom mai fi să-ți amintești de noi și când nu vei mai fi ne vom aminti de tine

pentru că dacă-ți mai aduci aminte e bine și alții își vor aminti de tine dar se pare că am ajuns la

finalul acestei postări și ceea ce am vrut să spun nu am spus încă dar vă voi spune în postările viitoare până atunci urmăriți-mă pe toate rețelele sociale pe toate rețelele ancestrale dar mai ales în toate cuvintele [spuse și nespuse] citiți-mă printre rânduri ca pe vremea comuniștilor

pentru că acolo sunt gânduri gânduri și rânduri rânduite de gânduri care abia așteaptă să fie gândite regândite atunci când te gândești la viața ta la care nu se gândește nimeni nici măcar tu care ai pierdut trei urmăritori pe facebook din cauza politicii și din multe alte cauze în timp ce o vedetă oarecare a câștigat trei milioane cu imaginea ei sexy care face cât o mie de cuvinte

clementine

clementinele (citrus deliciosa clementina) descoperite întâmplător spun unii de clément rodier în 1902 dar cultivate în china cu șase secole înainte spun alții posibil probabil zic eu dar nu cred că se numeau clementine și nu aveau muzicalitatea rezonanța armonia acestui cuvânt clementine zic și mă gândesc la mandarine plus portocale și mă gândesc la clément rodier la clement

alexandrinul și la papa clement și mă mai gândesc la clemență da la clemență un cuvânt tot mai rar în ziua de azi când între emoție și reacție între concepție și creație se lasă umbra ca să-l citez pe thomas stearns eliot viața este foarte lungă zice el și ar fi și mai lungă zic eu dacă între victimă și călău ar exista clemență dacă între bogați și săraci ar exista bunătate dacă între

cel ce greșește și cel ce pedepsește ar exista îndurare da viața este foarte lungă și ar fi și mai lungă zic dacă între oameni ar exista iubire și nu răzbunare dacă între popoare n-ar fi războaie n-ar fi hotare și pacea de o mie de ani ar fi o împărăție nu un vis oarecare clementine zic și mă gândesc la clemență și mă gândesc la demență da la demența conducătorilor lumii acesteia

vedetele de pe covorul roșu

citesc revista presei care zice vedetele de pe covorul roșu de la cannes au făcut senzație anul acesta au făcut furori sunt mai sexy ca niciodată mai sexy ca oricând [adriana lima irina shayk salma hayek naomi campbell cate blanchett mădălina ghenea jennifer lawrence etc. etc.] mie însă nu mi se pare că ar fi mai frumoase ca tine am urmărit videoclipurile și am studiat galeria

foto dar nu mi se pare că ar fi mai frumoase ca tine ele însă defilează în fiecare an sub luminile reflectoarelor și își etalează în fiecare an celebritatea la paritate cu frumusețea în goana după superlative în cele mai scumpe rochii la braț cu cei mai celebri bărbați la gât cu cele mai strălucitoare coliere e o adevărată paradă a modei [armani prada louis vuitton saint laurent valentino

chanel dior dolce & gabbana gucci zara] eleganță și frumusețe nu un festival de film dar fanii le admiră ca pe niște zeițe și ce sunt ele dacă nu niște zeițe coborâte în stradă oricum nu vor fi mai frumoase ca tine să le văd eu la șaizeci șaptezeci optzeci de ani cum vor mai defila sub luminile reflectoarelor cum își vor mai etala celebritatea și frumusețea în goană după superlative

cum spunea un poet celebru afara și înlăuntrul sunt într-un război continuu la început învinse înlăuntrul apoi afara și după ani ajunseră la pace dar pacea nu poate dura dacă înlăuntrul nu se oglindește în afară dacă afara nu oglindește înlăuntrul iată de ce vă zic ceea ce văd ochii e frumos dar ceea ce vezi cu inima e și mai frumos și iubirea e deasupra tuturor frumuseților lumii

Valeriu BARBU

golire

nu este nicio demnitate în a muri

să ajung la etatea asta
m-a costat viața

multora am dat motive să mă urască
fiindcă iubirea este rezervată numai naivilor

astăzi am ajuns străin
bietele mele oase au stricat destui dinți
și a venit vremea să-mi las macra
gingiilor betege
ca semn de pură generozitate –
mușcați-mă...!

sunt prea mulți eu în această biată alcătuire
unicul străin este tocmai cel care în adevăr
vă iubește

mi-e foarte rău, deși n-am nicio boală

Mărturisesc aici, ca pentru prima oară
ursite prefăcute, parșive, în cosașe
ce iarba gândului dintâi sublim doboară
îmi lasă câmpiile de doruri iar golașe...
Mi-e foarte foame, deși mâncat mai sunt
de ancestralii cari ce-mi rod din vise.
Cutremurele sorții scot din mine unt
cum scot ocnașii sarea – Când iarăși mi se
îndoaie șira spitalele surâd, mă văd client
așa văd ele smerenia, omul răpus de om
ce-n mine încă leacul triumfă aparent,
de mila literei orfane și-a unui crunt atom.

Mi-e foarte sete, deși sunt înecat.
De păr mă ține clipa cu capu-n jos sub ape
ce clocotesc în hohot de-o ciudă fără hat
cum crucea mea și cerul dau siluit
să-ngroape...

acești bicisnici demoni ce-n neiubire zac.
Mi-e foarte rău, deși n-am nicio boală –
mi-e foarte vie moartea – ce vine oricui de hac
și nimeni nu-i să-mi zică: hai Lazăre, te scoală!

descărnare

să pui cătușe la puf de păpădie
sau florii de cais când scutură polen
cum i-ai pretinde zilei să-ți mai fie
complice la furat de mere în Eden

abia când ai pierdut ultima vlagă
chemi demonii tardivei zvârcoliri
mai mult decât iubita-ți este dragă
poza ei, stârnind lascive amintiri

fii demn și onorat de întâmplarea
că ai ajuns la capăt mai târziu
nu ești bătrân, doar leat cu marea
care-și retrage valu-i străveziu

vei traversa o noapte alte țărmuri
și-ntors, surâs nevinovat de prunc
nu vei mai ști nimic din aste vremuri –
hai, trup al meu, e ora să te-arunc!

Edenu-așteaptă să-i restitui mărul –
ce-am înmulțit cunoașterii râvnite
atât va fi avutul meu – decorul
același, sub frunze-ncărunțite

după, de-o fi cumva un fel de ironie:
eu lanul înverzit, iar tu același trup
atunci, să nu mă sufli-n păpădie
iubita cu un puf voi ști să ți-o corup!

mamă de băiat

ea – mamă de băiat
nu are nicio teamă vizibilă
o protejează el în gând
niciun golan să nu o insulte vreodată

cu toate că ea
doboară doar cu securea pleoapelor orice intrus
–
până acum toți străinii care au intrat
după plecarea golanului de tata
au fost între cleios de tandri și ipocrit de
preocupați

mai suspină câteodată
dar cu amortizor
orice scârțâit de pat
dincolo
îi cântă a posibilă noră, apoi
uși trântite doar de păianjeni –
ultima oară când fii-su
a mai adus pe una în casă
și a văzut-o cu toată pânza aia prinsă-n păr
a crezut că e-o surpriză și este dintr-odată
soacră mare
dar se auzi repede dușul
patul a rămas neatins, ducă-se...

ea e mamă de băiat și totuși
adună lucruri de zestre de parcă...

și intră băiatul val-vârtej
o prinde de umeri
o sărută și
îi trimite după câteva luni trupul înapoi
sfârtecat de o grenadă
în războiul nimănui
mama de băiat
puternică
aruncă toate paturile
ecoul scârțâitului nu mai tace
aruncă țărână peste cap
jos în fața blocului
să se îngroape cu mâna ei

pleoapele-i sunt arse iar păianjenii
au umplut până la refuz ușile
între ce mai rămăsese
din sufletul ei fără amortizor
și zestre

ceva s-a întâmplat

într-o noapte
voi cârpi cortina cerului spartă în prea multe locuri –
stelele sunt doar niște găurele prin care răzbate Soarele

voi dormi pe un cub de gheață în așternuturi
înalte
și oarbe
acolo toți suntem despuiați de nume și patimi
ni se dă doar un petic de gol în marele gol
să-l umplem cu adevărata așteptare

degeaba murim dacă nu vedem în asta un rost
–
mă vor pune să irig răsaduri de sunete
sau să repar păsări demontate în joacă de copiii
ploii
să am grijă să nu se brânzească niciun strop
din Calea Lactee

într-un târziu
definit altfel acolo
arhitecții absurdului îmi vor cere să justific
fiecare secundă pierdută în viața de om
abia atunci îmi voi da seama că
doar aici pe Pământ ceva s-a întâmplat

și tot întâmplatul mi-l vor da înapoi cu
dobândă
– numai dacă Enormul va da vreo amnistie
ceva
nu voi mai fi pus iarăși în nume și patimi
ci doar ucenicul unui sunet mai nalt

să-i dați drumul...

dacă tot am scris cartea asta
să-mi permit acum să fiu snob și
să vă rog
când îmi veți face statuie
nu aveați de gând dar
cine știe!
să puneți și un cal sub mine
fiindcă toată viața mi-am dorit
să am un cal
și apoi să urcați calul într-un car
copilăria mi-a rămas acolo
cu ochii pe un car ce străpungea depărtări
iar carul să-l suiți pe un deal care
caută spre mare
toată viața mi-am dorit să ajung mare
și să-i dați drumul în jos

când vor găsi calul
peste sute de ani
vor zice

uite ai dracu'
ăștia alde barbu călăreau pe sub ape!

Victor IACOBESCU

STRĂINI

Te-ai înstrăinat în mine, așteptând în depărtare
Să răsară din apusuri câte-o rază dinspre noi.
Ochii tăi urcau trecuturi și uitau să mai coboare
În îmbrățișări furate regăsite-n amândoi.

Eu te rechemam în șoaptă și speram s-auzi că doare
Răsăritul fără tine rătăcit în amintiri,
Când erai regina nopții, alintată la plecare
Fără a privi în urmă imposibile iubiri.

Te închipuiam frumoasă ca un vis din altă vreme
Fără să îți spun vreodată că există un sfârșit.
Astăzi parcă doar ecoul ar dori să te mai cheme
Despărțind iubirea noastră de etern și infinit.

Dacă dorul tău așteaptă înc-un semn de veșnicie,
Spune-i că-n clepsidra tâmplei se mai răzvrătesc minciuni,
Că mă luminezi adesea întrupată-n insomnie
Și că dincolo de moarte ne-am iubit cândva nebuni!

O ZI ÎN AN

Ți-am fost străin, dar dacă m-ai cunoaște,
Ai aduna la cină, Doamne, sfinții
Și-ai porunci ca an de an, de Paște
Să învieze pentru-o zi părinții.

Să fie, Doamne, slujba de-Înviere
Și să se-ntoarcă oamenii acasă,
Să-aștepte dimineața în tăcere
Ștergând cu lacrimi timpul de la masă.

Să se deschidă ușa deodată
Și să se-audă-n unda dimineții:
„Bine-ați venit acasă, mamă, tată!”
„Ce bine că ne revedem băieții!”

Să mergi apoi cu tata prin grădină
Să vadă de i-au înflorit și merii
De parcă-l așteptau și ei să vină...
Ce dor ar fi în ziua revederii!

Apoi cu amintiri de altădată
Să treacă timpul povestind de mine,
De-a ce e viața, ce e moartea, tată?
Ce rău a fost? Și oare va fi bine?

Iar mama, Doamne, tot zâmbind să fie,
Cum am știut-o eu o viață-ntreagă-
Icoana sfântă din copilărie,
Când depărtări de mine mă reneagă.

Să fie, mamă, încă-o-mbrățișare
Să nu mai plâng, să nu-mi mai fie teamă,
Chiar de vei fi mereu în depărtare,
Eu știu că-n fiecare an vii, mamă!

Două fotografii pentru plecare,
Pentru bunici, când ei vor fi cu toții,
Să le ascunzi cu dor în buzunare,
Să vadă ce fac casa și nepoții.

BOLNAVĂ

Erai bolnavă... îmi spuneai răcită...
Aveai în glas tristețe sau durere.
Eu așteptam un zâmbet de ispită,
Dar ți-auzeam o lacrimă-n cădere.

Spuneai că au închis la farmacie,
Că îți e greu să calci pe amintire,
Însă din tot ce ți se-ntâmplă ție
Ai să te vindeci numai cu iubire.

Când îți e rău, îmbrățișează-o pernă
Sau fă-ți un ceai...așază-te la masă!
Visează-mă, iubirea mea eternă,
Visează-te că încă ești frumoasă!

Erai bolnavă, îmi spuneai răcită,
Te sufeream de-aici din depărtare
Și-o să te vindec, dulcea mea iubită,
O să te vindec de orice plecare.

ÎNTÂMPLARE

S-a-ntâmplat să fii departe, când
mă-mbolnăveam de tine,
Căutam în mine însumi să găsesc medicament,
S-ar fi-nchis în noi o rană cu păcatele divine,
Ce se ascundeau în cerul din trecutul meu
absent.

S-a-ntâmplat să fii prințesă în castele părăsite
De un visător în lanțul dorului de infinit,
Când te închideai cu cheia despărțirii de ispite
Și credeai că niciodată nu vei pierde ce-ai
iubit.

S-a-ntâmplat să fii adesea o străină fără vină,
Căutând în șoapta nopții călător necunoscut,
Te-mbrăcai către plecare cu săruturi de lumină
Și îmbrățișări furate unui înger decăzut.

S-a-ntamplat cândva povestea; s-a-ntâmplat cu
noi să fie
Rătăcind prin amintire și bolnavi de amândoi,
Fără sens și fără moarte, plătind iadului chirie
Ca, reînviind iubirea, să se întrupeze-n noi.

CEAȚĂ

Coboară ceața printre noi în șoapte,
Stingheri, îndepărtați și fără vină,
Și-nstrăinați în fiecare noapte
Ca-ntr-un regat rămas fără regină.

Orbecăind, vom alerga prin lume
Împiedicați, cu mâinile în față.
Ne vom chema, înfiorați, pe nume
Fără niciun răspuns în dimineață.

Vom trage draperii peste plecare
Și vom uita privirile tăcute,
Când vom afla, uimiți, că-n depărtare
Ne-au părăsit îmbrățișări pierdute.

Te voi suna din amintirea mută
Sperând să te aud, să-ți fie bine:
„Alo, ce faci, iubirea mea pierdută?
Mie, din când în când mi-e dor de tine!”

ORA DE IARNĂ

Iubito, dă-mi o oră înapoi!
Mi-e teamă ca în casă și afară
Să nu se facă noapte peste noi
Și depărtarea iarăși să te doară.

Păstrează ora pentru alt final
Și vino iar în altă-mbrățișare,
Salvează-mă de mine în aval
De lacrimi nerostite la plecare!

Rămâi acum măcar o oră-n plus,
Așteaptă-mă cum așteptai odată,
Când ochii mei plecau către apus
Spre ultima iubire vinovată!

Iubito, dă-mi o oră înapoi!
E toamnă-n mine și afară plouă
Eu vreau un univers de amândoi
Și-ntregul univers vrea oră nouă.

Daniel MARIAN

run forrest run

fii sincer cu cele câteva vieţi de pomană
descarcă-ţi desaga cu tot ce insistă
dacă creşte valoarea adăugată pe fiece pas
e vremea trecerii la minus substanţă
înfăşoară-ţi după călcâie depărtarea adapă-te
din singura fântână rămasă în cer
– dar unde te grăbeşti? moartea aşteaptă!

copaci

ăsta nu e cer este plumb topit
se arată mândru ca un maglavit
în cârca lui stau toate minunile
Dumnezeu le aşează perciunele
vezi câtă frumuseţe de probă
trece în fugă pe la garderobă
cu iarna cea mare
îmbracă-te
acolo departe cerul se împărţea între
o focă şi un pinguin
ce nu murea de glonţ murea de
plictiseala imaginilor rupte din rai
speriată fluidă avea loc dimineaţa
deodată cu înserările
precum cărbunii aprinşi
cineva se încrunta chiar fără noimă
acolo unde se sfârşeşte iubirea şi tu
te trezeai rece şi rătăcită

ce-ai spune dacă toate cercurile

s-ar retrage în adevărul de la început
pe care n-au apucat să-l împartă ca
pâinile peştii şi vinul marelui protocol
dacă întreaga înfăţişare a lumii ar fi
lepădată ca o faţă străină de masă
pe care dansează strâmb bucatele
şi privirea de lup a celorlalţi monştri
ce au să mai vină – zace decapitată
încet ne ducem spre coliviile
pe care le-am părăsit ca pe nişte
buzunare ruginite fără să ştim
că în afara lor se află frumos şi
bogat golul – cu un neam întreg de
fraţi surori veri mătuşi archioptere

celebrăm

pierderea până şi a închipuirii
sensului de mers spre o logică indiferentă
ne recunoaştem în nişte glasuri
ciudate dintr-un plan ieftin de rezervă
se mai aleg din noi ceva grăunţe
înainte de a ne declara cu totul inofensivi
pe oricare tablă de materii
potrivind fiecare os în trupul somnului
până nu se iveşte vreun aprig
reumatism social şi se alege praful
imediat după sfârşitul tuturor lumilor
au mai fost o zi şi o noapte
mai lungi decât toate la un loc atunci
când s-a stabilit aria cerului
s-au numărat cele trebuincioase apoi
toată ziua păsările rele au sfâşiat şi schilodit
până au decimat cerul astfel încât
în cele din urmă să credem
că a fost cândva un cer
întreg şi fericit
iar noaptea s-au oprit păsările-foarfeci şi au
început păsările-gunoiere să strângă
în pungi stârvurile de substanţă
şi excesul de contur să-l
înnoade pentru a face
o minimă statuie

verbalizând strămoșii câini

ne alintăm cu înfloritoare iarba
înnebuniți de plăcere deși nu
este deloc tăiată cum trebuie
în febra mielușeilor de timpi sacrificați
culegem asparagușii ca pe aspirine
joc nebun în care am pierdut
ultimele indecise virgule
ca pe verighete

singurătatea ta

împreună cu singurătatea mea sunt
două singurătăți care ce s-ar face
fără cele alte câteva
vreo opt miliarde de
jumătăți însingurate
ale nimănui
dar atât de adânci și fericite!

în mijlocul duminicii de cozonac

stă ştiulete o joi
din care au rămas pănuşile pentru zeamă
o lumânare sfredelind ceaţa
spre cantina săracilor
unde zilele tot mai scurte emană
aer modificat peste îngheţ de pucioasă
la grumazul după-amiezelor
dimineţi şchioape
rod ca vulturii din prometeu
urletul scoate din ţâţâni universul

mă plimb prin oraș cu autobuzele

același oraș devine alt oraș
aceleași autobuze se fac că ronțăie
din drumurile altădată mângâiate
asfaltul fierbe sub o pană de cauciuc
se aude fanfara marșului zadar
se întinde lanțul răbdării pană se face
ultima strigare a mersului pe jos
cu soare și semilună la capete

un tramvai

ne iubea pe amândoi mai mult
decât își iubea sinele pârleazul
pantograful
nu ne mai lasă din brațe
nici astăzi
șeherezada și făt-frumos încă
mai povestesc deși
nu-i crede nimeni

se face dimineaţă

mai devreme ca niciodată într-un
ceas şi un calendar ale disperării
ca şi cum dintr-o mână sau alta
deodată mi-ar creşte o viaţă în plus
toropită de dragoste
inundându-mi venele ocupându-mi
adâncul cel mai adânc al privirii
chircindu-mi degetele şi oasele
la nevoie chiar frângându-le
elementar gest nu-i aşa pentru
noul zid ridicat la marginea
oraşului de sticlă prevăzut cu o mie
de sărituri prin o mie de ferestre
îmbrăcaţi-vă frumos pentru naufragiu
pe o mare agitată de nenoroc
cântatul triumfal al cocoşilor

draga mea fabrică îngeri

din rămăşiţe de suflete
îi croieşte îi îndoaie îi coase
îi scarmănă şi apoi îi vinde
pe mine m-ar vinde primul
printre palme şi săruturi
într-o după amiază de dragoste

am nimerit nişte cuvinte strâmbe
prea puţin umblătoare
şi nişte accente boante
care eşuează în văzul lumii
plus cuvintele capcană
ca nişte pâlnii de extras din minte
la magazinul de vechituri nu sunt decât
boarfe ce nu mai fac scântei
sau nu mai au benzină
sau nu mai ştiu învăţa flacăra
ce frumos se doarme şi se piere

Ion IVAȘCU

Diseară, trupul meu...

Diseară, trupul meu va fi de toamnă,
Dar carnea ta va mirosi a veri.
De primăvară-ți vor rămâne, doamnă,
Doar ochii. nerostitelor poveri

Noi vom putea să le mai punem nume
Când vom ierna cu trupurile-n vis,
Aproape și departe de o lume
Spre care a pleca ni-i interzis.

La noapte, carnea mea se va preface
În umbră și, golit de-orice păreri,
Voi contempla cum toamn-adânc îți face
Tranșee-n trup, cum zilele de ieri

Precum un fum se urcă de cu seară
Pe gâtul tău, iar lemnul desfrunzit
Va arde. Șerpii cu privire-amară
Mă vor purta spre-un rai deștelenit.

Pasiune

Și de n-ar fi să mă duc
Te-aș ascunde-n foi de nuc
Și ți-aș oferi un prânz
Pe copita unui mânz
Și te-aș îndrăgi din mers
Peste boala unui vers
La lumina prinsă-n cânt
Te-aș hrăni cu-n jurământ
Și ți-aș da să bei blesteme
Pe ora când ceasul geme
Și sătul de superstiţii
Te-aș stropi cu prepoziţii
Și de nu s-ar face noapte
Te-aș gândi pe strofe-n șoapte
Și te-aș îmbăia în nerv
Pregătit să nu te-observ
Si m-aș preschimba în viciu
Printre goluri de supliciu
Si te-aș primi vioi în palme
Te-aș îndrăgi între sudalme
Si te-aș vocifera senin
Te-aș suprima precum un chin
Și te-aș iubi ca pe-o idee
Irepetabilă ... femeie ...

Spirit românesc

Lui Nicolae Doboș

Cântăm durerea neamului și cresc
În noi martirii ca o rană vie.
Înveșmântată-n spirit românesc,
Jertfa se preschimbă-n poezie

Și-n strigăt mut. Pe cruce de chitară,
Sub flacăra de fluieraș de soc,
Plânge de dor și jale-un sfert de țară,

În care dacii liberi nu au loc.

Din marginile firii,
Spre casă trec martirii
Și reînvie-o Țară
În struna de chitară.

Aprinsul suflet ne e lan de grâu,
Prin care curge dragostea de mamă
A unui menestrel, un tainic râu
Ce spre adâncul patriei ne cheamă.

De piatră de am fi și n-am putea
Să nu ne facem trupurile punte,
Pe care toți strămoșii vor urca,
În sunet de chitară, către Munte.

Ne mor dascălii...

în memoria dascălilor din Moisei care au plecat în
lumea de Dincolo în ultimii ani,
chemaţi, pentru că erau atât de buni, să creeze
Şcoala din Cer

Ne mor dascălii,
cu abnegaţie ne mor,
căci ei tratează moartea
precum viaţa,
pregătindu-şi lecţia mereu
şi aşteptând mereu
Inspectorul dimineaţa.

Ne mor dascălii,
subit şi discret ne mor,
nicio zbatere nu le anunţă trecerea,
niciun nor,
aşa cum au trăit şi ne-au trăit
ne mor dascălii,
noi murim înzecit.

Ne mor dascălii,
scoşi la tablă de un destin
care nu dă nici note, nici calificative,
fără nicio bucată de cretă în buzunare
se găsesc
dascălii noştri,
statui costelive

Ne mor dascălii,
ei înşişi prin noi înşine
de fapt învie,
iar noi înşine prin ei înşişi.

Ne mor dascălii,
E ziua târzie.

Fluier cărunt

fluier cărunt,
mărturie că sunt
peste gânduri stăpân,
geme golul de plin,
împruncit ca un vis,
doarme versul nescris,
de smarald cusături,
sânge scurs peste guri,
lemn uitat şi flămând,
scorburi repezi de gând,
crestături în cuvânt.
în sublimul necesar,
pomii cruci de toamnă par.
Cineva, prin plânsul şters,
şi-a făcut aripi din vers
pe izvoarele ca doamne,
ierni în răstignite toamne,
fluturii goniţi din vis
zac pe sufletul închis

Poartă maramureșeană

Izvor ne ești.
Cioplind lumina,
Văzduhul tot e numai rană.
A ta, iertarea,
A mea, vina,
Poartă maramureșeană.

Tu, vieții noastre pecetar,
Înveșmântând secunda vană,
Prescură-cale către har,
Poartă maramureșeană.
În tine duh de dac renaște,

Pustiei clipei îi ești mamă,
Strai de Crăciun și strai de Paște,
Poartă maramureșeană.

Orașul este viu

Orașul este viu. strada tresaltă.
Sub pașii-adolescenților târzii,
Descoperim iubirea și înaltă
Ne pare noaptea. Dinspre miazăzi,

Se-arată marea pasăre pe care
Numai poeții o zăresc în vis,
Zburând către tărâmul interzis,
Cu aripile, semne de-ntrebare.

Orașul tot tresaltă. Străveziu
E cerul nopții, ca un bisturiu.

Acolo unde trandafirii cad

Acolo unde trandafirii cad
Pe brațe înflorite de fecioare
E iarba rai şi floarea ceţii, iad,
Pe drumul către maxima splendoare.

Şi, viforoase, fluviile-n vad
Se-ntorc. sunt primăverile în floare.
Emirul se îndreaptă spre Bagdad.
Iluzia nu are vindecare

Acolo unde trandafirii cad.

Nerostite cuvinte

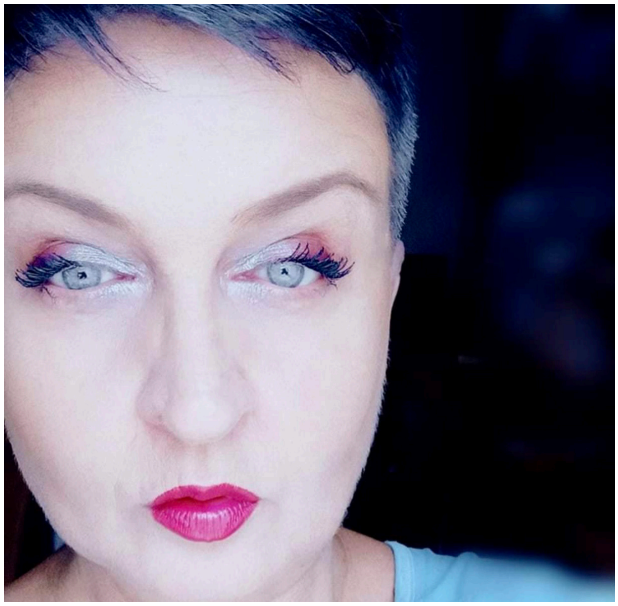
Inexplicabile tăceri, nerostite cuvinte.
Pe strune de chitară, aduceri aminte
Din vremuri spre care doar gândul ne duce.
Suntem o cămpie sau doar o răscruce

De căi spre înaltul duminicii pure?
Suntem un izvor sau un colț de pădure
Spre care strămoșii plecat-au la pas?
Suntem bun venit sau prelung bun rămas?

Dalta lui Brâncuşi

Se închid ferestre și se deschid uși:
Se-aude-n noapte dalta lui Brâncuși,
Cum preschimbă-n viață tot ce nu e viu.
Constantin e astăzi iar în Târgu-Jiu,

Îi deschidem, largă, cu respect, portița
Casei lui de humă. vine la Hobița
Constantin cel Mare. dinspre cer trimis,
El se exilează în al nostru vis.

Corina DAȘOVEANU

darling

darling,
nu mie mi-am făcut, ci ție.
trebuia să te scot din tine,
semănai cu o casă nelocuită,
dragul meu iubit de iarnă.

după ovalul gânditor de lămâie din pahar,
ai idee cât de tequila ești acum?

dă-ți brațul puțin mai spre sud,
aș vrea să îmi culc după amiaza pe el...
îți ții mâinile în sentimentele mele
și chiar îmi spui că mai e de mers pe plajă
până la "sunt probabil eu".

mai bine spune că ți-e bine,
mi-am dat jos de pe mână timpul...
ce-ar fi dacă am trăi chiar acum?

stau de un minut legată la ochi
și îmi închipui
o nuvelă sălbatică, liberă,
în derulare printre farfurii, melodii, salarii,
cărți citite în tren,
cu noi în sfârșit.

înăuntrul meu am pus câteva schele
să îmi susțină obiceiurile.
de aia îmi place să mă simt vinovată,
îmi place suferința ta,
îmi place să o amplific în boxe.
ești o rană și nu vreau să te vindec,
tu dori deschis de frumos...

taci puțin și ajută-mă
să mă ung cu poemul ăsta pe buze.
da, am să te sărut poematâ apoi...

știi, darling?
dacă mi te-aș scoate din cap,
aș rămâne cu atât de mult spațiu,
că ar avea loc acolo tot universul ăsta
și poate și puțină california.

îți spun "darling" în limba română,
cu g auzit,
pentru că doar așa, cu g,
cuvântul ăsta se vede.
ca o bijuterie boemă.

da, sunt probabil eu...

so... darling

am scos din evul mediu,
cu secunde în urmă,
patima șchioapă,
în cârje.

so, darling -
timpul otrăvii a trecut.
pun genunchi de urlet
pe dumnezeu.

știi...
sunt colț și ochi rău,
unghiile mele sunt arme,
nu victime.
încep războaie zâmbind,
fac pace după ce mănânc
aripile fluturilor.

nu te salvează ceasul,
darling.
sunt mediul tău ev.

te leg de eșafod în sforile sângelui.
de păgână,
te sfâșii în plăceri,
în chestii interzise de toate religiile.

îți sunt.

cât de cuminte mă vrei?
probabil vom muri amândoi.
și?

joi darling

e ora joi azi
cu secunde elastice.
un șir indian de uși cu fermoar
repetă deschideri,
dinte cu dinte,
ce ar mai trebui descifrat
din timiditatea pragurilor.

contrar așteptărilor de iarnă,
perpendicular
pe sunetul decoltat al podelei,
cade în ploaie o broderie de pași
dezbrăcați din mers.

cum altfel ar putea intra
privirea bărbatului
sub lenjeria de lacrimă
a femeii lui?

nu mai e timp dinainte.

un pian fără mințI
învârte sălbatic
negrul orizontal cu degete lungi,
rupe cămașa ultimei partituri.

e iubire
sângele acesta
pe care îl bem
din portative cu picioare înalte?

iubito,
hai să ne îndrăgostim vegetal
cheile sol,
crește iedera din vocile noastre,
strigi în cerul meu simplu,
în care
mă întind cu secunde elastice...
de pierdere.

trage fermoarul,
darling,
mansarda s-a umplut
de câmpii elizee.

too much darling

darling, zice,
dă-o în paradisul mă-sii de iubire,
mai taie din ea.

ia ceva ascuțit si retează
pe margini ceva -
fericiri dantelate,
gingășii mătăsoase,
răsfățuri spumoase,
prea nu sunt trist deloc...
nu mai pot,
am probleme cu pancreasul
și cu metafizica.

darling, zic,
se rup singure firele putrede...
nu ai nimic fiziologic,
sau existențial,
te-ai plictisit în prezent.

trage la poartă plecarea,
îmi iau pantofii, sufletul, rujul,
dispar.

darling, ție...

dimineață narcotică în tutu prin mansardă,
e 9 în spațiul cu pași de plastic,
am sacrificat toate alarmele,
dar somnul
face piruete încă în limba aztecă.

quetzalcoatl

a dat în foc cafeaua intraductibil.
oricum
între noi e un ritual de împerechere matinal
al posibilităților tandre,
așa că eu zic , darling,
să iertăm zgomotul de rufe uscate
care vrea să intre pe geam,
noxele se uită prin plasa de țânțari
cum prin cap
fumăm același cuvânt cu filtru.

în tot cazul,
am pus o diagonală a viziunii peste intrare,
știe deja un cartier întreg de urechi
cum apare o civilizație de dragoste
în fiecare zi la micul dejun.

un patrulater conjugat
la prezentul fluid
are fericirea desculță
pe a fi.

poveste despre darling, enorm și cum

ieri habar nu aveam
că azi va deveni
un altfel de mâine.

în a fi,
„când" nu are dimensiune.
nici „unde".
e doar „cum"
prin poveste.

în toate femeile mele,
mărturisite sau nu,
„cum"
e o videoclipă.
văzută din interior,
fără muchii, gropi, încheieri,
e un fel de autoblestem enorm
la dragoste.

nu știu
când sunt. sau unde.
în schimb,
iubesc superbul dezastru
care rămâne
după ce iau o porție
din „cum"
și te blestem
să nu mai poți de inimă
nici tu.

dacă mai era nevoie...

darling kiss

sunt preocupată să îți gust
gura.

îți culeg cu buza umbra unui sărut.
gura
e tristă la gust,
pare cumva nelimpede
ce e cu ea.

o mai gust o dată,
o întreb,
e mirată și, în adumbrire,
își schimbă gustul
cu o liniște
simplă.

o aștept,
o ating
din nou și din nou, și din nou.
se lasă tăcut îndulcită.

gura ta, darling,
ca un motiv
de întâlnire fără cuvânt,
doar umbră în umbră, calină,
mă are...

you darling

azi mă iubești doar tu,
darling,
eu mi-am golit rezervoarele de dragoste.

trebuie spălate bine pe dinăuntru
de tristețurile care inevitabil

ruginesc sfâșietor pe alocuri.
mai sunt niște fisuri de lipit,
mereu se strecoară pe acolo frica,
pică atom cu atom, chinezește, rană cu rană.

o să fac rost de un năvod
să prind șerpii ăia plutitori în propriul venin
galben-gelos, verzui-agresiv.

mi-am pus dragostea-n saci,
știu, sunt prea mulți,
sper să nu-ți fie greu de purtat.
strigă-mă când obosești,
las totul și vin să-ți mângâi umerii, tălpile,
foamea, durerea, iubirea,
pentru că azi...

mă iubești doar tu,
darling.

în sertar, darling

cred că mâna ta a rămas prinsă în noaptea mea,
uite câte culori are.

darling,
hai să-ți visez povestea roșului,
albului și negrului,
dar mai ales a albastrului,
sertar în care somnul se închide
foarte greu,
doar când e topit.
(nu îmi spune niciodată de al cui somn...
între timp, eu adorm).

nu te speria,
m-am împiedicat în furca nopții
și s-au răsturnat peste mine toate visele.
se spală cu zorii.

darling,
tu nu știi,
dar mâna ta păstrează încă
între culori și trezire
invizibil sărutul.

darling treișpe

deschide toate sertarele!
vreau să văd unde și de ce
stă iubirea mea în sertarele tale!
cum ai reușit să o speli, apretezi și calci la dungă,
cum ai îmblânzit-o și ai aranjat-o ca pe batiste,
noapte nebună peste noapte nebună.

țipete, lumi, plecări,
ba tu faci patul,
uși deschise, telefoane,
azi nu avem nimic de mâncare,
ba eu te iubesc mai mult,
cafele, praguri, nu mai pooot,
brad mic, vase spălate,
vino încoa' și sărută-mă,
(chiar toate în același sertar?)
ca niște ciorapi colorați alandala,
cu etichete aproape virgine.

și în cutia aia ce e?
nu cred
că ai pus în borcanul cu fluturi
numele noastre...
tu vezi ce pulberi au intrat în litere?
care e al meu și care e al tău acum?

eu desfac capacul să știi,
și ce dacă zboară?
ții minte că ultima oară ni le-au adus de aripă
doi îngeri acasă?
da, ăia care s-au ascuns în zilele noastre de joi
și nu voiau să mai plece
(le plăcea raiul albastru din sertare).

bine, darling,
închide totul la loc,
să știi totuși
că am luat o piesă de jazz,
credeam că e batistă.

a, am luat și teiubescul portocaliu
să-l punem sub brad.
hai să mergem
la o ninsoare de Crăciun.

vin și ăia doi din cer.

Octavian SOVIANY

Cântec cu bolnavul închipuit

Legat cum se cuvine peste şale
Cu-al soaţei mele şal cam ponosit,
Aş vrea să fiu un plin de nevricale
Şi arţăgos bolnav închipuit,

Şi sus pe o noptieră cu flacoane,
Fiole şi clistire azurii
Pentru gonit ţânţarii plini de toane
Să am şi-un plici din puf de colibri,

Iar nişte servitoare (Ce ursuze!)
Numite Madelon şi Antoinette
Să ardă spirt albastru în ventuze
Şi să mă bată măr la tabinet,

Purtând pe cap o scufă stacojie
Şi-n plăpumi moi de puf înfăşurat
Borcanele cu lipitori să-mi fie
Mereu la îndemână lângă pat.

Sau, înghiţind extrasele de peşte
Cu o spatulă cât un bob de mei,
Să denumesc gălbeaza latineşte
Întru deliciul medicilor mei.

Şi-n timp ce miaun că mă doare splina
Şi nişte cataplasme calde cer
Să-mi cerceteze doftorii urhhhina
Taman ca-n *Le Malade Imaginaire.*

Cântec cu Don Quijote

Hai, Sancho Panza, că te fac baron!
Dă-mi armele şi calul de carton!
Eu ştiu să fiu şi bun şi drept şi darnic.
Mai sunt destule insule-n Atlantic!
Plecăm! Sărută-ţi plozii şi femeia.
Eu merg ca s-o salut pe Dulcineea.

Plecăm! Şi după cum va fi fortuna!
El Caballero de la Blanca Luna
Când către noi îşi va întoace lancea
Va trebui să mă întorc în Mancha
Să aflu, pitulat printre pilote,
Că n-am fost niciodată Don Quijote.

Au dispărut din lume vrăjitorii.
Nu-s uriaşii, Sancho, sunt doar norii.
Muri-vom de urât, şi nu luptând!
Ce spui că-s alea? Nişte mori de vânt?
Umblăm de-acum pe drumuri fără ţel.
S-a prăpădit, aud, şi Don Miguel,

Iar lumea-i tot mai mult o puşcărie.
De-acuma, Sancho, cine să ne scrie?
Priveşte luna! Parcă-i caravelă!
Nu-s lacrimi, e rugina pe vizieră.
Şi unde e zăpada de mai an?
Spui că-i castel? Eu zic că e un han,

Un han cu oaspeţi mulţi şi cu ogradă.
Este frigare, Sancho, nu e spadă.
Hei, unde sunt toţi granzii cei cu cin?
Acuma Dulcineea vinde vin,

Dă fân la toţi catârii – costelivii –
Şi-o mângâie pe pântece beţivii!

Cântec apaș

Afară s-a făcut de primavără
Şi gângure porumbii drăgăstoşi
Cum mine însă-i altă socoteală:
Eu mâine o să merg să scuip în coş.

Şi-o să mă urc pe Văduvă călare,
Ştiţi hahalera aia cu cuţit;
Deşi vădană, e tot fată mare.
Toţi câţi au vrut s-o aibă au mierlit

Nainte să i-o pună cum se cade
De! Nişte neamuri proaste de bandiţi!
Domn' gâde e o lepră cumsecade,
Am auzit că poartă favuriţi

Şi are doi sau trei amici de seamă,
Dar nu-mi pasă de dânsul nici atât!
Au mai urcat şi alţii pe Vădană.
Iei numai o scatoalcă peste gât.

Cu mâinile legate ici la spate,
M-oi mai holba odată la oraş;
Am fost şi eu un peticit la spate
Un puişor de vrabie golaş.

Şi-n urma mea rămâne mai nimică,
Doar puricii de-aci de la Secret;
Îi las un plod în burtă la gagică
Iar maică-mii o gaură-n buget

Dar mi-s forţos şi cam buiac din fire,
Nu îmi păsa dacă ninge sau de plouă,
Mă ia domn' gâde mâine în primire
Iar mie mi se rupe drept în două.

Cântec de maidanez

Stau tot mai anevoie cu lătratu'
Şi-s tot mai plin de purici an de an;
Fu mama doamnă mare-n Popa Tatu,
Dar taică-miu mă tem c-a fost ţigan.

Nu pot să sufăr căţelandrii fameni,
Mânânc de-i trebuinţă şi lături,
Am scris cândva o carte despre oameni,
Compusă din opt mii de lătrături

Am un furuncul undeva pe fesă,
Mi se clătesc toţi dinţii de bătrân,
Dar n-am purtat în viaţa mea o lesă
Şi niciodată n-am avut stăpân

De mult nu mai amusin la căţele,
S-a dus la dracu' bărbăţia mea!
Dar ce vorbesc aici despre căţele,
Nu-i de ajuns că viaţa e căţea?

Na! Că-mi veni de inimă albastră!
Permiteţi aşadar să vă salut:
Ridic picioru-n cinstea dumneavoastră,
Că-s maidanez, şi încă prost-crescut!

Tata Jan

La Tata Jan, la Tata Jan,
Pilesc golanii mai avan.

La Tata Jan, pe „Jurilovca'
E-aproape de pomană vodca
Şi toată golănimea ştie
Că poţi soili pe datorie.

Nu vezi pe-acolea domni cu şpiţ.
E un coteţ de prăpădiţi.

La Tata Jan, colea-n bârlog,
Gagicile-s nasoale foc
De parcă le-a mâncat ftizia
Şi au un fund cât gămălia.

Ce vă e dat a pătimi,
Nevestelor de pilangii,
După o noapte de bairam
Din pricina lu' Tata Jan,

Ce ne-a ginit încă din faşă
Şi are ghiul de bulibaşă!

Cântec de paparudă

Paparudă, rudă,
Vino de mă pupă!

Paparudă, rudă,
Damă cu bâzdâc.
Bâţâind din şolduri
Ca la Isarlâk!

Paparudă, rudă,
Dama de caro,
Ce mai ţâţă şuie,
Ce bulan mişto!

Paparudă, rudă,
Damă iubăreaţă,
Ai doi dinţi de aur
Şi o strungăreaţă!

Şi când ieşi pe stradă,
În rochiţă mov,
Parc-ai fi ţarina
Anna Romanov!

Gurile mişele
Te vorbesc de rele.

Cântecul babaroaselor

Arunc pe masă ultimu' sutar!
Să moară mama! Dau un şasa-şase!
Îmi bate vântu' colea-n buzunar
Şi-s rupt în tur, că joc la babaroase.

Mi-a ghiulul de un an la amanet,
Pe crunea mea, io trag numa' ponoase!
Nea Jan îmi dă soileală pe caiet,
N-am mobilă, că joc la babaroase

Mă ia la scărmănat întregu' clan,
Baştanii ăia cu maşini şi case!
Eu locuiesc pe un teren viran,
N-am casă, fiin'că joc la babaroase.

Aveam pe vremuri un costum baban,
Aveam şi o cravată de mătase
Şi chefuiam cu mâna pe-un bulan;
Gagica mi-o pierdui la babaroase,

Mi-e capul la sfârşit cât un troleu,
Mă ia cu fierbinţeală pe la oase
Pe alţii-i roade canceru' la greu,
Io o să mor tot dând la babaroase

Nu vreau înmormântare prima-ntâi,
Nici să îmi cânte popa la irmoase
Puneţi-mi numa' colea căpătâi
În loc de cruce două babaroase.

Liliana POPA

**

Captivă într-un vitraliu,
Nu vreau să-mi crească rădăcini
Când teii somnul mi-au răpit
Fior, descântec profețit...
Știam că vii și ai venit.

Tot mai alerg prin fân cosit,
Cu fluturii la asfințit,
Un mozaic de viață îndrăgostit.

La marginea mileniului ivit,
La marginea de veac,
Cu ghilotine care tac,
Pe fruntea mea
s-au adâncit tristeți fără cuvinte.
Tăcută moartea zămislea,
Descătușată, liste și morminte.

Cândva aveam o altă casă,
Cu vitralii prinse într-o rozasă.
O pasăre captivă într-un vitraliu,
Țipăt ascuns într-un detaliu,
Când vântul serii se strecoară,
Bate din aripi precum odinioară.

Doar cerul acum mă mai declină,
Limpede ca-n ziua de lumină,
Când poarta ai deschis-o doar cu șoapte.
Cuvintele tăcute,
Îmbobocite peste noapte,
s-au clătinat, corole desfăcute.
Răsfoiește-mă
Printre frunze în rochii verzi,
Să nu mă mai pierzi,
Cu ochii tăi blânzi,
Adînci, albaștri, murmurânzi...

Himerele lui Paciurea

Iluzorii anotimpuri fără leac,
Ceasul de grație era certitudine
Când știam că ce rațional e real,
Spirală acum.
Ceas de dizgrație și inaptitudine,
Aș vrea să mă trezesc în alt veac.

Voal iluzoriu întins peste lucruri,
Oameni și fum pretutindeni.
Iluzorii măști ale tămăduirii,
Iluzoriu necunoscut al nealcătuirii.
Și toate par așa de la facerea lumii
La desantul îmbrățișărilor ascunse.

Mileniul cel nou se strecoară,
Un giulgiu al morții ne măsoară,
Anii se întorc speriați înapoi,
Zboruri ucise în dimineți de război.

Au înflorit pomii și e tot iarnă,
Avem chipul himerelor lui Paciurea
Și albastrul dorului himeric
Al lui Sabin Bălașa...

Dar noi,
Noi sîntem construiți din iubire
Și ne vom vindeca prin iubire,
Avem zborul în privire.

**

Chiar de am să pier,
Eu cred în viață,
Nu cred în moarte.

Lumina confuză ce le desparte
Calcă pe drumul zilei
Ascuns de aripa acvilei,
Pe muntele meu efemer,
Cu nopțile strânse-n cuvânt.
Chiar de am să pier
Vreau să te cânt...

**
Tremur de seară

Aseară, drumul fără întoarcere
Stătea rezemat de un copac
Cu auzul încordat.
Știa cînd voi veni.

Eu am trecut
Cu tremur de seară
Și nu m-am oprit.
Copacul acela,
Jefuit de anotimpuri
Între vis și somn,
Păstrează zâmbetul unui copil.

Făclie
În palmele sufletului,
Îmi curge timpul povestit...

Pe o terasa după ploaie

Trec oameni,
Trec culori,
Trec viori.
Doi nori au rămas
Singuri,
Departe de lume.
Din ce în ce mai puțină lume...

Prin Cișmigiu, fără umbrelă

Azi-noapte, lângă Conservator,
Au murit câțiva copaci,
Obișnuiți de un secol
Cu sunetele ploii,
Picătură cu picătură.

**
Thanatos
A tăiat o frunză din părul sălciilor
Și curg ca un strigăt
Pletele sălciilor.
Cu bruma sângerie ce mi-a rămas,
Colorez dimineață cerul.

Copacii au murit,
Învățând liniștea dintâi,
Mângâiați de picăturile ploii.

Doar câinii nimănui îi privesc trist.
Simt ei că n-or să se mai vadă,
Dar în gând le mulțumesc pentru
Umbra trecutelor veri.
Câinii nimănui
Și păsările cerului
Le mai păstrează amintirile.

Adieri cu frunze
Și muguri fără zbor, fără cântec,
Cu mâinile goale,
Cu privirile goale,
Sub cupola de tăcere a lumii...

Drumul dintre nori

Eu am crescut odată
Cu ciutele, cu florile de colţ...
Stelele mele n-au căzut în mare,
Îmi arată și astăzi calea.

Seara, copacii stau la sfat
Îi aud murmurând
Când tace vântul.
La asfinţit umbrele copacilor
Se alungesc încet,
Pe raccourci-uri de alabastru,
Să atingă zidul de piatră.
Nu pot să calc peste umbra lor,
Le înconjur cu privirea.

Mâinile mele îndrăgostite
Dezmiardă norul cu margini de zăpadă.
Noaptea voi ninge peste tine,
Peste fruntea ta
Și paşii te vor aduce la mine, în pădure.

Pe sub cetini, printre stânci
Dansează hâdul Pan,
Cel cu alai ales...
Mai alerg şi acum
Printre nori, printre erori.
Dar mă opresc mereu pe cea mai înaltă culme,
cu ciutele...

Geo GALETARU

SĂ ȘTIU CEVA ÎN AFARA MEA

Să știu ceva în afara mea.
Ceva care te face mai puternic.
Tu schimbi un chip cu altul, nimic
nu rămâne neatins. Ne pregătim
de aceste crize altruiste, de evenimente
prospere. Peste nori, un prosop auriu.
Sâmbăta contrariilor este pasul în gol,
năluca dintre trestii, fericitule!
Înapoiem un lucru inutil și avem
conștiința ca o frunză, corpul tău
visează o intransigență minoră.
Să știu ceva în afara mea.
Șicanele celui care te ia în serios,
aceleași prerogative, în ipotetica idee
a nebuniei fără sfârșit. E o banalitate
și atât. Cine moare și cine
se întoarce la locul știut. Am inventat
un viitor fără formă.

VOI ȚINE MINTE

Nu-ți fie teamă. Se întâmplă
și acesta e un exemplu de grație a celor
ce pierd. Până aici doar întârzierea. Ar fi
inutilă deplasarea în afara acestui corp.
Și fructele beneficiază de o proiecție
tactilă, e un semn obscur, o evanescență
acceptată. În numele cui?
Noi cunoaștem un cuvânt în întuneric,
forța din spatele diamantului: el speră
la o iertare pe banchizele înalte.
Și când vom iubi proporțiile, și când
memoria se va ascunde sub pielea tămăduitorului.
Eu nu voi pleca, singurătatea nu este aici,
în pliurile extravagante ale morții.
Voi tine minte, acest test al extremităților
ne va salva până la urmă.

DOAR VOCILE

Nu vreau să exprim ceea ce nu trece
prin această convulsie adâncă. Ea este semnul
meu
din care îmi hrănesc iluziile
și statornicia. Sunt oare aici? Trasez ambiguități
prin grădinile viitorului, am în mână
o unealtă repulsivă, care decontează
un elan oprit la jumătate.
Mă număr printre adepții
unei ordini clare, nimeni nu ajunge
în interioare saturate de cuvinte.
De altfel, depărtarea e o garanție
între filosofiile aceluiași trib: din loc în loc
cresc ciuperci și mici indiferențe,
dar noi iubim asperitățile, hazardul.
Suntem emanații pure și oglinzile ne refuză
cu aceeași obstinație dintotdeauna.
Doar vocile persistă, mereu distorsionate.

NU VĂ CUNOSC

Ploaia face parte din mine. Și vântul.
Și aceste derapaje ale gândului meu
vertiginos. Un drum în obscenitatea ideii,
în avanscena unei splendori rănite.
Ca și când m-aș dispensa
de gesturile altruiste, de balansul acestor
înflăcărări perimate. Doar eu. În plină
contradicție, crezând în capricii
și în suprafețele grațioase. Dar unde
ne întâlnim, unde așteaptă
divinitățile de stepă? Rebelii au timp,

ei vin și împart iernile pentru cei puternici.
Cineva se teme, eu nu mă tem,
lângă mine e acest pământ care mă sărută
în vis. Voi aveți un alt creier și o altă
voce. Și nu vă cunosc
decât în aceste cuvinte perisabile.

ÎN LOCURILE NOASTRE

Noi trăim în locurile noastre de care
nu suntem conștienți.
Cine cunoaște perspectiva va fi în stare
să ridice piatra. Așa vor sta lucrurile
dacă aderăm la formula posibilă,
la egalitatea dintre un țărm
și o pasăre împușcată în zbor.
Cerul e propria noastră definiție,
în condițiile unei integrități
tacite. Dincolo de noi e un vultur sacru
care tulbură uneori entuziasmul general.
Am scris despre toate acestea și am rămas
intacți, într-un exil al parantezelor
fără limite și fără culoare. Suferința e
un dat obligatoriu, o confecționăm
din amintiri și perspective solemne. Noi trăim
în locurile noastre de care nu suntem conștienți.
Respirația reprezintă un poem și poemul
e mereu calea spre altceva.

IAR TIMPUL

Și acum
e o libertate pentru toți, trăiești
și simțurile tale vociferează.
Ți-ai delimitat opțiunile
care vor fi detalii pentru un trecut
de care nu te poți dispensa.
Mergi înainte și cheamă puterea care nu se întoarce,
un manuscris apatic va decide în locul tău.
Am vorbit despre împăcare și nu știam
cine legitimează teama, impostura, patul călduț.
Sau aceste lucruri își pierd importanța
într-un viitor viciat de iluzii?
Da,
e o libertate pentru toți,
deși te-ai împotrivit, nu ai de ales,
diseminezi răspunderea,
iar timpul
e vocea care nu te mai surprinde.

UN LASER TIMID

Voi spune: somnolența și acuratețea celor ce trec,
întâmplări care stabilizează epoci și pajiști
și dincolo de ele o rigoare a imaginației,
un spațiu poetic ca o autonomie spectrală.
Vor fi lacune, calmul general va triumfa
pe podișuri și în speciile cu percepție distorsionată.
Du-te și gândește în mijlocul tuturor faptelor,
fratele tău e sclavul unei silabe altruiste,
el confundă suprafețele cu o stupoare nedisimulată.
Fără să vreau, cine-mi îngăduie pasul acolo?
Un laser timid pipăind istoria cu masca ei inexpugnabilă.
Pe pagini dezechilibrate înaintează ardoarea pură.
Și cineva știe totul și începe să plângă.

ȘTIU CĂ CINEVA VA VORBI

Știu că cineva va vorbi,
știu că eu voi vorbi din ce în ce mai mult
pentru că dincolo e un gard
și dincolo de gard e un animal ciudat.
Poate vom învăța alfabetul păsărilor,
dar asta nu se va întâmpla decât într-o seară albastră,
când frumusețea nu va mai avea nume
și nici noi nu vom mai avea nume.
O seară în care
încăperile se vor umple de sunete
și apele se vor opri din mers cu o stângăcie de nedescris.
Știu că cineva va vorbi
și pielea mea se va acoperi de stele
și va zbura, va zbura.

EXISTĂ MOTIVE

Poate că doar în afara acestei
exigențe planificate.
O conștiință imperturbabilă
și asta ar fi de ajuns?
Cineva aprinde un chibrit
în memoria însângerată.
Ceea ce crezi și ceea ce se îndepărtează
vizează un numitor comun:
alienarea e punctul acela negru pe piele,
râsul unui animal în camere întunecate.
Vom trece dincolo, vom dobândi caracteristici noi,
în numele unei structuri ușor de suportat.
Vocile se estompează, există motive
să inventăm echilibre mai ample,
o natură pentru lucrurile acestea neîmblânzite.

CINEVA MERGE

Cineva merge,
cineva pășește-ncet și-așteaptă norii.
E-un cald miracol în această așteptare.
Ca și când un mal ar veni spre tine
în plină amiază.
La colțul străzii un copil adună florile de jos
și plânge.
Un viitor care nu spune aproape nimic.
Sunt umbre peste alte întâmplări,
aceleași umbre,
semnificații pentru cei ce pierd mereu.
Cineva .merge,
silabele ciudate îl urmează.
Să te plimbi și să fii atât de fidel
lucrurilor pe care le inventezi.

MEREU SUB ALTĂ FORMĂ

În umbră e încă vocea care presupune
scindări și orgolii fără o funcție precisă.
Am înlocuit cuvintele, cu aceeași credibilitate
cu care versiunea străină
se-ntoarce în oglinzi. Eu știu să pun accentul,
eu sunt un chip care caută curajul
în violența fără precedent a creierelor voastre.
Amnezici și totali: glorificând distrugerea,
democrația de linoleum
și pedanteriile istețe. Atât avem
și ceea ce-i de-ajuns ne asaltează
mereu sub altă formă.

VA FI CUM A FOST

Am ajuns
și cândva va fi cum a fost,
dar nu începeți, nu începeți.
Oricum acolo e un experiment,
și visul, trecerile în penumbre
subțiri, cineva e acasă.
Un pas mai departe
și riscul de-a fi printre ei,
nevăzuți, nenumiți. Doar ei.
Un corp se va umple de umbre
și cândva va fi cum a fost,
dar nu începeți, oh, nu începeți.

DIN ÎNTÂMPLARE

Din întâmplare am fost acolo,
în locul decent. Am purtat aripi,
am știut că vin de departe, fără voce,
doar memoria corpului fără trecut.
Pentru ei toți, noi existăm ca un vârf de ac
pe muntele unor solipsisme ratate.
Din întâmplare am fost acolo. Vorbeam și
anticipam moartea ursilor polari.

Marian MALCIU

Un mugur doar...

Tu te-ai născut prin vocea Sa divină,
Din mir stropit pe trupul Maicii Sale,
Ca dar ce-i dat mulțimii gintei tale,
Tu, mugur drag, să crești pe-a sa tulpină.

Ridică-te și mergi pe bună cale,
Îndreaptă-te mereu doar spre lumină!
Cât încă ești crescut într-o grădină,
De vrei, câștigi victorii în urale.

Iubește-ți moși, surori și frați, părinții,
Iubire dă la semeni să-i apropii,
Căci doar așa iubi-te-vor toți sfinții

Și Tatăl Sfânt te iartă-n drumul gropii!
Smerit, curat, străin de toți arginții,
Tu poți urca, spre slavă-ți curgă stropii.

Slavă MAICII DOMNULUI

În veacul cesta, când teamă-mi este de cuvânt
Să-l mai rostesc din suflet, puternic, cu avânt,
Mărită Maică de Dumnezeu Născătoare,
Eu te slăvesc mereu, ca-n zi de sărbătoare!

Multiple sunt semnele rele de pe pământ
Și multe din aer venind să sape mormânt,
Dar nu mă opresc să-ți spun, Maică-ocrotitoare,
Cât te iubesc de mult, Fecioară-ajutătoare!

Cu glasul șoptit și suflet plângând eu te cânt,
În zori de zi și-n seară, în rugă mă frământ,
Cerând doar să m-asculți Tu, Înțelegătoare,
Să ierți păcatul meu, greșita mea purtare!

Smerindu-mă în sine, un tainic legământ
În fața ta păstra-voi, cinstindu-ți nume sfânt.
Păzește-mă de rele, sfântă-apărătoare!
Izvorăște-mi binele, Maică iubitoare!

În pragul primăverii ...

În dimineți din prag de primăvară
Al soarelui sărut atinge zarea,
Iar crestele ce-s albe până-n vară
Se oglindesc cât liniștită-i marea.

Păduri întregi, la poale cu foioase,
Își uită vis și sună deșteptarea,
Iar gâze mici, dar mult năbădăioase,
Deschid atac la plante și-animale.

În lacom zbor se duc la rășinoase
Ori prin livezi mult parfumate-n vale,
Iar vietăți trezite de căldură
Greoi se-ntind, privesc în lung de cale…

În pas tiptil pornesc pe scurtătură
Și mai apoi târâș își duc vânatul
La toți ai lor, să aibă bucătură.

Pe câmp întins, de-a lungul și de-a latul,

Prinos de flori se-nalță către Domnul,
Mireasma lor trezind acum tot satul,
Albine-n stup se scutură de somnul
Ce le-a cuprins o mare oboseală,

Corole cu nectar având tot pomul…
Numai muncind e rost de-agoniseală!

Sonet iubirii

Cu flori de crin şi albe lăcrămioare
Doresc să te primesc în primăvară,
Să te admir din zori şi până-n seară,
Să-mi fii câmpia mea înfloritoare.

În doi, prin umbrele crepusculare,
Ca-n vis să traversăm bolta stelară,
Să ne-avântăm spre nopţile de vară
Sfidând în zbor comete seculare.

Îmbrăţişaţi, să coborâm în toamnă,
Să îţi ofer buchet de crizanteme
Şi-un braţ ne-ncăpător de gladiole.

În zori, să ne-nălţăm, iubită doamnă,
Din fulgi să-ţi prind pe frunte diademe,
La polul nord să porţi aureole!

Din luncă v-am dorit...

Sunt crizantema iubitoare
Cu duioşie încărcată,
Sunt floarea toamnei zâmbitoare
Ce nu se uită niciodată.

Sunt o camelie crescută
Cu dor adânc să te pot prinde,
Sunt floarea-n lume cunoscută
Ce inimă nu poate vinde.

Sunt frezia misterioasă
Cu mângâiere de amantă,
Sunt floarea tristă ori voioasă
Şi-n permanenţă fascinantă.

Sunt cactus plin de suferinţă
Născut să sufăr în deşert,
Sunt floarea cea de biruinţă
Şi pot să sufăr, pot să iert...

Sunt trandafirul de grădină,
Cel cu petala aromată,
Sunt floarea ce durere-alină
Şi dragostea o dărui toată.

Sunt crinul plin de puritate,
De o regală frumuseţe,
Sunt floarea prinsă în citate
Rostite cu delicateţe.

Sunt fala plină de mândrie
Ce mă înalţ cu fruntea-n vânt,
Sunt floarea care miri îmbie
Să se unească-n legământ.

Sunt un bujor timid prin lume
Din tufă ridicat sfios,
Sunt floarea ce roşesc la glume
Pentru că sunt un ruşinos.

Sunt floarea soarelui semeaţă
Ce fură dragostea uşor,
Sunt floarea care-n dimineaţă
Sărută soarele cu dor.

Sunt gladiola elegantă
Şi plină de sinceritate,
Sunt floarea fină şi pedantă
Care iubeşte-n libertate.

Sunt busuiocul drag la fete
Şi bun ca locul să-l sfinţesc,
Sunt floarea ce se prinde-n plete
Când vrei iubirea să-ţi şoptesc...

Simona POPESCU

SCÂNTEIE

Iubire fulgerătoare,
Aprinsă, mistuitoare,
Pe condamnat încurajează,
Să lupte, să spere la dulcea durere.

Inima grăbită bate,
Nevoia de tine apare în toate.
Gândurile mele te caută-n noapte,
Sufletul meu te strigă în șoapte.

DE CĂRĂMIDĂ

Zilnic, pe mine se sprijină cuvinte,
Se așază ca frunzele toamna-n grădină,
Împletesc povești în noapte, în lumina palidă,
Eu, mereu prezent, păstrez amintirea divină.

Am ascultat râsuri, lacrimi și jurăminte,
Povești de dragoste, de despărțiri dureroase,
Bucurii efemere și vise mărețe,
De fiecare dată, le-am ținut aproape.

Zidul meu rece ascunde calde emoții,
Dincolo de tencuiala albă, vibrează,
Cu fiecare vorbă, simt cum prinde viață,
Iar inima-mi de piatră se-nmoaie și visează.

Nu am voce, dar spun povești în tăcere,
Martor fidel al clipei efemere,
Din spatele meu, ascult fără să judec,
Înțelept și veșnic, sunt peretele tău, prieten de suflet.

LUMINA DIN ÎNTUNERIC

Pe masa veche, lumină firavă veghează,
Un fitil subțire în noapte iar dansează,
Flacăra palidă, sufletul să-l încălzească,
În întunericul ce pare că valsează.

Fumul subțire urcă, în spirale fine,
Ceara ce curge, lacrimă de sine,
În liniștea casei, o pace se menține,
Și timpul se oprește, privindu-l pe sine.

Dar destinul crud adie dintr-o dată,
Fitilul clipește, și casa e-nflăcărată,
Flăcările înghit amintiri și visare,
Într-o noapte tristă, se pierde o suflare.

DE LA UN SUNET

În noaptea adâncă, clapa neagră cântă,
Cu glas de sticlă spartă, dar fermecat și viu,
Ea strânge-n coarde dulci, un secret nesfârșit,
Ce bate ca o inimă ce visează în pustiu.

Și iată, într-o clipă, o mână o atinge,
Din adâncul timpului, un sunet reapare,
Pe note se deschide o lume ce se stinge,
Iar clapa neagră prinde o rază de soare.
În schimb de note vii, un cântec se ridică,

Din umbra sa adâncă, renaște și vibrează,
O lume nouă-n sunet, în clapa se deschide,
Și pianul întreg în lumină se-mbrățișează.

PANSAMENT

Dă-i timp timpului să treacă
Fii răbdător, lasă-l să te vindece,
El te va îmbrăca în armonie și iubire de sine
Oferindu-ți mai apoi cel mai valoros dar, al
cărui preț nu poate fi exprimate în cifre.

TIMPULE MAI STAI...

Timpule, ființă nemiloasă
Aleargă prin viața mea negrăbit,
Îngăduie-mi visarea, intrarea în fantastic,
Și lasă-mă să mă bucur de nebunia asta mai
mult de două clipe.

MUZĂ

Cântecul și muzica
În întreaga viața mea,
Mi-au fost aripi-nălțătoare
Chiar și umeri de-alinare.

Am crescut, am evoluat,
Glasul l-am perfecționat,
Și de atunci am vrut și eu
Să bucur la rândul meu.

Ea mă ajută mereu
Să trec de-obstacolul greu
Și să nu mă poticnesc
Dorindu-mi să izbăvesc.

Ca un Dumnezeu se-arată
Sufletul de ți-l dezmiardă
Protejându-l cu-armonie
Și-oferindu-i bucurie.

CELULA

El deloc nu-i stătător
Din contră, dinamic, încântător
Ce te face să iubești
Și pe om să-l prețuiești.

Dansul, artă pură vie
Ce inima ți-o învie
Poate fi chiar o poveste
Spusă prin mișcări celeste.

Nestemat, suav, sublim,
Ca un giuvaier rarisim,
Va rămâne în istorie
Celula definitorie.

SPORTIV TARE-I GREU A FI

Sportiv tare-i greu a fi
Răbdare, toleranță, fair-play să deții!
Totodată și-echilibru
Ca să îți menții calibrul.

Multă muncă se depune
Dar pasiunea-i pasiune
Și, cum totu-i cu folos,
Vei deveni valoros!

Patria mândră o vei face
Tu, sportivule, tenace,
De lacrimi ochii ni-i umpli
Când câștigi la competiții!

De la tine luăm exemplul
Cel cu mintea de maestru
Și corp de extraterestru
Cum se zice-n latinescul
„Mens sana in corpore sano”

MIHAI BENIUC

Mihai Beniuc, născut la 20 noembrie 1907, în Sebiş, sat de pe valea Crişului Alb, în județul Arad – decedat la 24 iunie 1988, la București. Mihai Beniuc este cunoscut în general ca poet proletcultist al regimurilor comuniste din România, după moda timpului său, dar trecând peste toatea astea nu i se poate contesta marele său talent literar și sensibilitatea plină de profunzime a poeziei lui, mai ales în ceea ce privește poezia de dragoste, motiv pentru care, după părerea noastră, trebuie cuprins în acest număr al revistei la capitolul „Restituiri" Pe lângă activitatea ştiinţifico-didactică (asistent universitar la Cluj şi Sibiu, apoi profesor la Universitatea din Bucureşti), desfăşoară o variată activitate scriitoricească (poet, prozator, dramaturg, publicist). Întreaga creaţie poetică este străbătută de ideea clară a responsabilităţii civice faţă de colectivitatea căreia îi aparţine. Volumele de versuri „Cîntece de pierzanie" (1938), „Cîntece noi" (1940), „Un om aşteaptă răsăritul" (1946), „Mărul de lîngă drum" (1954), „Inima bătrînului Vezuv" (1957), „Cu un ceas mai devreme" (1959) ş.a. atestă calităţile incontestabile ale unui poet tribun, consecvent şi intransigent.

Ultima scrisoare

Sfârşitul a venit fără de veste.
Eşti fericită? Văd că porţi inel.
Am înţeles. Voi trage dungă peste
Nădăjdea inutilă. Fă la fel.
Nici un cuvânt. Nu-mi spune că-i o formă,
Cunosc însemnătatea ei deplin.
Ştiu, voi aveţi în viaţă altă normă,
Eu însă-n faţa normei nu mă-nchin.
Nu te mai cânt în versuri niciodată,
În drumul tău mai mult nu am să ies,
Nu-ţi fac reproşuri, nu eşti vinovată
Şi n-am să spun că nu m-ai înţeles.
A fost desigur numai o greşeală,
Putea să fie mult, nimic n-a fost.
În veşnicia mea de plictiseală
Tot nu-mi închipui că puneai un rost.
Şi totuşi, totuşi, câteva atingeri
Au fost de-ajuns să-mi deie ameţeli.
Vedeam văzduhul fluturând de îngeri,
Lumină-n seara mea de îndoieli.
Când degete de Midas am pus magic
Pe fragedă fiinţa ta de lut,
Suna în mine murmurul pelagic
Al sfintelor creaţii de-nceput.
Vedeam cum peste vremuri se înalţă
Statuia ta de aur greu, masiv,
Cum serioase veacuri se descalţă
Şi-ngenuncheate rânduri submisiv
La soclul tău dumnezeisc aşteaptă
Să le întinzi un zâmbet liniştit
Spre sărutare adorata dreaptă,
'Nainte de-a se şterge-n infinit.
O, de-am fi stat alături doar o oră,
Ai fi rămas în auriul vis
Ca o eternă, roză aurora
De nenţeles, de nedescris.
Ireversibil s-a-ncheiat povestea
Şi nici nu ştiu de ai să mai citeşti
Din întâmplare rândurile-acestea
În care-aş vrea să fii ce nu mai eşti.
N-am să strivesc eu visul sub picioare,
N-am să pătez cu vorbe ce mi-i drag.
Aş fi putut să spun: „Eşti ca oricare..."
Dar nu vreau în noroaie să mă bag.
De-ar fi mocirla-n jurul tău cât hăul,
Tu vei rămâne nufărul de nea
Ce-l oglindeşte beat de pofte tăul,
Ce-l ţine candid amintirea mea.

Vei fi acolo veşnic ne-ntinată,
Te voi iubi mereu fără cuvânt,
Şi lumea n-o să ştie niciodată
De ce nu pot mai mult femei să cânt.
Acolo, sub lumină de mister,
Scăldată-n apa visurilor lină,
Vei sta iubită ca-ntr-un colţ de cer
O stea de seară blânda şi senină.
Şi când viaţa va fi rea cu tine,
Când au sa te împroaşte cu noroi,
Tu fugi în lumea visului la mine,
Vom fi atuncea singuri amândoi.
Cu lacrimi voi spăla eu orice pată,
Cu versuri nemaiscrise te mângâi.
În dulcea lor cadenţă legănată,
Te vei simţi ca-n visul tău dintai.
Iar de va fi (cum simt mereu de-o vreme)
Să plec de-aicea de la voi curând,
Când glasul tău vreodat-o să mă cheme,
Voi reveni la tine din mormânt.
Şi dac-ar fi să nu se poată trece
Pe veci pecetluitele hotare
M-aş zbate-ngrozitor în ţărna rece,
Plângând în noaptea mare, tot mai mare

Necunoscuta femeie

Dintre-nșelătoarele amante
Mi-a rămas în minte numai una,
Încărcată greu cu diamante
Și purtând pe frunte – nouă – luna.

Mă-nvelea cu șalul de-ntuneric
Și stăteam alăturea tăcuți;
Trupul fin i-l cuprindeam eteric:
„Spune, tu, de ce nu mă săruți?”

Ea tăcea și mă-nvelea mai tare,
Tăinuit o lacrimă zvânta;
Nu-ndrăzneam să-i pun vreo întrebare,
Ce durere grea o frământa.

Dar o dată, către zori de ziuă,
Când pleca de obicei grăbit,
Inima ca un ciocan în piuă
I-a bătut ș-atuncea mi-a vorbit.

„Trebuie să rupem legătura!
Te iubesc așa de mult acum,
Că mi-e arsă de-nsetare gura:
Un sărut și te vei face scrum!

N-am iubit pe nimeni niciodată,
Toți i-am sărutat, pe câți am vrut;
Și-au pierit ca floarea scuturată.
Te iubesc, nu pot să te sărut”.

N-a mai fost de-atuncea la-ntâlnire,
Dar eu știu că nu mă va uita.
Când s-o stinge marea ei iubire,
O, atuncea mă va săruta!

Mărul de lângă drum

Sunt măr de lângă drum şi fără gard.
La mine-n ramuri poame roşii ard.
Drumeţule, să iei fără sfială,
Că n-ai să dai la nimeni socoteală.
Iar dacă vrei s-aduci cuiva mulţam,
Adu-l ţărânei ce sub mine-o am.
E ţara ce la sânul ei ne ţine,
Hrănindu-ne pe tine şi pe mine.
Când se-ncălzeşte-n primăveri sub soare,
În mine sunt puzderie de floare,
Iar vara, adăpat din sucu-i sfânt,
Cu crengile mă-ndoi până-n pământ,
În semn de prea adâncă plecăciune,
De tot ce-aş vrea să spun şi nu ştiu spune.
În toamnă, când pe creangă măr de
măru-i,
La pământeni cu dragoste mă dărui.
Când au pornit podoabele-mi să cadă
Şi vine blana groasă de zăpadă,
Eu strâng vârtos în rădăcini pământul
Să nu mă smulgă din temeiuri vântul.
Şi an de an mi-i rodul mai bogat
Şi an de an mai gata sunt de dat.
Mi-s dragi copiii legănaţi în ramuri,
La gât cu mici bucăţi din sfinte flamuri.
Şi dragi îmi sunt şi fetele fecioare
Umblând prin crengi cu dalbele picioare,
Cu poala şi cu sânul plin de mere,
Râzând îmbujorate de plăcere.
Atunci mai uit pe-aceia care-au dat
Cu pietre-n rămurişul meu rotat,
Şi-mi amintesc cum astă-primăvară
Lângă tulpină-mi doi se sărutară,
Iar la plecare, el cu bucurie
Şi-a pus cântând o floare-n pălărie.
Sunt măr de lângă drum şi fără gard,
La mine-n ramuri poame roşii ard.
Drumeţule, să iei fără sfială,
Că n-ai să dai la nimeni socoteală.
Iar dacă vrei s-aduci cuiva mulţam,
Adu-l ţărânei ce sub mine-o am.
E ţara ce la sânul ei ne ţine,
Hrănindu-ne, pe tine şi pe mine.

CULTURO - Festival de Carte și Arte al Românilor de Pretutindeni

În perioada 4-6 octombrie 2024 se va desfășura în Comunitatea Madrid, Spania, cea de-a doua ediție a festivalului „***CultuRo – Festival de Carte* și *Arte al Românilor de Pretutindeni*”.**

Festivalul se dorește a fi un vector important în cercetarea, cunoașterea și popularizarea patrimoniului cultural, istoric, etnografic și spiritual al rezidenților români, diversitatea prin identitate și continuitate socio-culturală, să faciliteze schimburi culturale și dialogul social între românii din diaspora și țara de rezidență și integrarea acestora prin menținerea identității naționale.

Vor participa peste 100 de autori și artiști români din Spania și Europa, edituri, instituții, centre culturale, universități, grupuri profesionale, ong-uri, public larg. Invitați de onoare: scriitori și artiști spanioli și internaționali. Pe întreaga durată a Festivalului se vor desfășura lansări și prezentări de carte, întâlniri, dezbateri, seminarii, piese de teatru, expoziții fotografice și etnografice, proiecții filme, ateliere pentru copii și evenimente interactive, activități culturale și sociale dedicate publicului român și spaniol. Vor fi prezentate Expoziții Colective de Arte Plastice și Vizuale precum și expoziții particulare.

Vă așteptăm alături de noi în acord cu ideea perenă că arta conectează culturile, creează spații de elecțiune, stabilește punți, răspunde unor nevoi sociale, emoționale, în speranța unui progres real al colaborării comunității românilor din Peninsula Iberică.

„Continuăm să credem în *efortul colectiv* și în *gestul onest* și *responsabil de a pune umărul la creșterea consumului de artă* și *cultură* și *la crearea unui context favorabil repunerii permanente* în *discuție a problemelor, provocărilor* și *conflictelor existente* în *cultură, educație* și *societate.”*

„CULTURO.RO - PLATFORMĂ CULTURALĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI” este o platformă culturală online pentru românii de pretutindeni și o sursă importantă de inspirație și informație pentru toți românii. Un loc unde românii de pretutindeni pot descoperi și explora cultura românească și care oferă o gamă largă de subiecte legate de evenimentele organizate de români, târguri de carte, expoziții de artă, concursuri literare, concerte de muzică. O platformă dedicată mediului asociativ și ONG-uri, grupurilor profesionale, activităților desfășurate de români in diaspora sau de interes pentru aceștia.

„Citește românește, gândește românește, trăiește și simte românește” este un proiect inițiat de Asociación Socio-Cultural Romanati - Centro Cultural La Tierra Tracia și susținut de Departamentul pentru Românii de Pretutindeni

Din comunicatul de presă transmis de către organizatorul primei ediții a Concursul Internațional de Creație CultuRO, Madrid, Spania, citățm:

„Concursul internațional de creație CultuRO, a devenit, încă de la prima ediție, prin numărul mare de aplicații și calitatea deosebită a acestora, cel mai important concurs de artă și spiritualitate al diasporei românești. Nu mai puțin de 96 de artiști au aplicat, sarcina Juriului fiind una extrem de dificilă. Juriul, în componența Mariana FERIDE – președinte, Adrian SUCIU – vicepreședinte, Valeru CIUREA – secretar și Cristin ART, Maria Isabel de la CRUZ ABALO,

BALÁZS F. Attila, Antonio CALDERON DE JESUS, Menachem FALEK, Nicolae SILADE – membri, împreună cu partenerii CultuRO 2024, au stabilit lista premianţilor. Aceştia sunt:

Valeriu BARBU - Premiul CultuRO 2024 pentru Literatură
Lucian BINDER CATANĂ -Premiul CultuRO 2024 pentru Arte plastice
Tic PETROŞEL - Premiul CultuRO 2024 pentru Muzică

Juriul a decis să nu acorde, la această ediţie, Premiul CultuRO 2024 la secţiunile Arta actorului şi Dans.

De asemenea, se acordă următoarele premii din partea partenerilor CultuRO 2024:

Janeta IUGA - Premiul Boema 9 pentru poezie
Lucilla TRAPAZZO - Premiul revistei Tribuna pentru poezie
Igor URSENCO - Premiul revistei Tribuna pentru poezie
Medana OPREA - Premiul LSR Filiala Spania pentru volum poezie
Gabriel NAN - Premiul Grupo Literario OmegaM, Spania pentru poezie
Nicolaie DINCĂ - Premiul Publicației „Români in Andalucia", Spania pentru publicistică
Corina DAŞOVEANU - Premiul „Centro Cultural La Tierra Tracia", Spania pentru volum poezie.

Organizatorul şi Juriul îi felicită pe toţi şi mulţumeşte tuturor concurenţilor, organizatorilor şi partenerilor pentru interesul arătat şi sprijinul acordat acestui eveniment de marcă al vieţii spirituale a diasporei româneşti."

Parteneri proiect și media: DV Logistica, Actualitatea Literară, Revista de cultură Tribuna, Revista Inspirație Românească, Italia; GLOmegaM, Asociación Socio-Cultural Arkana Creativa, Asociația Iordaniano-Română Pentru Cultură – AIRC, Info Art, FRP TV, Direcția 9, Artpres.ro, tradițiioltene.ro, Liga Scriitorilor Români – LSR, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj, Direcția Județeană pentru Cultură Olt, Primăria Municipiului Caracal, Lectoratul ILR – Universitatea Complutense Madrid, NapocaNews, TV Suflet Românesc, Centrul Cultural Român din Maroc / Association Maroco-Roumaine De Partenariat din Maroc, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România – UZPR, Revista UZP și revista Cronica Timpului, UZP TV, Publicația Certitudinea, Asociația „Imaginea României", Air TV Europe, Platforma media AMradiotv.ro, Revista „Cooltartis", Federația pentru Accesibilizarea României FAR, Observatorul.ro, Observatorul Tv, Revista Muzeul Presei Românești, Federația Asociațiilor Românești din Andalucia - FARA, Spania; Asociația Culturală Center Inter Art. Centrul Internațional de Artă România, Muzeul Virtual Eminescu, București, România; Asociația pentru cultura românilor/vlahilor din Serbia „Ariadnae Filum", Radio10.es, Ziarul Emigrantul, Ziarul de Vrancea, Cenaclul de la Roma, Orizont TV, Gate2fly, Asociația Culturală Olt Artis Slatina, Romanian United Fund – RUF, Asociaţia pentru Promovarea Culturii și Responsabilizare Civică (APCRC), Asociația Culturală Românească INTERCULTURA – Italia, Romania Levant Asociattion – Liban, Asociația culturală hispano-română „Gente", Asociación hispano rumana de Córdoba TRAIAN, Asociația Națională Solimundo, Asociația România Cultural Europeană din Spania, Asociația Suflet Românesc – Madrid.

Promovăm și susținem proiecte și valori ale românilor!

Asociación Socio-Cultural Romanati - Centro Cultural La Tierra Tracia, Spania

Giani Mircea Florescu

DEPARTAMENTUL PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI
Acest proiect este realizat cu sprijinul Departamentului pentru Românii de Pretutindeni

CULTURO

FESTIVAL DE CARTE & ARTE AL ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

Parteneri:

Orizont România sufletului tău!
DV Agenția
CENTRO CULTURAL LA TIERRA TRACIA Calle Geranio / 28, El Ejido, Almería
UZP Filiala Presă Culturală
ateliere în paragină
ART PRES
Revista Scorpion
IR Inspirație românească
Frați de grai, frați de trei Români în Andalucía Publicație pentru românii din Andaluzia și întreaga Spanie. Apare lunar.
AM amedia.ro
observatorul
CdR CENACLUL DE LA ROMA
LIGA SCRIITORILOR ROMÂNI

MIHAI VITEAZUL

9 august 1601,
pe Câmpia Turziei
***„căzu trupul lui cel frumos ca un copaciu...”* - după cum prea cutremurător ne povestește Cronica Țării Românești -, ucis mișelește prin trădare tocmai de creștinii pentru apărarea cărora luptase cu atâta bărbăție.**